

ISSN 1905-7520

مجلة النور

วารสาร อัล-นุร *AL-NUR JOURNAL*

(ปีที่ 19 ฉบับที่ 36 ประจำเดือน มกราคม-มิถุนายน 2567)

วารสาร อัล-นุร บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยฟาฏอนี
https://www.tci-thaijo.org/index.php/NUR_YIU

ISSN 7758-55260

วัตถุประสงค์การจัดพิมพ์

วารสาร อัล-นूर Al-noor Journal บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยฟาฏอนี เป็นวารสารวิชาการที่มีวัตถุประสงค์ เพื่อเผยแพร่ผลงานวิชาการ ด้านแขนงวิชาสหวิทยาการด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ การศึกษา การจัดการ สังคมศึกษา และสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง ให้คณาจารย์ นักศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้อง เป็นแหล่งการค้นคว้า องค์ความรู้ให้กับผู้ที่มีความตระหนักสนใจในแขนงวิชาดังกล่าว และเพื่อเป็นประโยชน์สู่สังคมต่อไป

ผลงานวิชาการที่รับตีพิมพ์ อาจอยู่ในรูปแบบต่อไปนี้ บทความวิจัย บทความวิชาการ และบทความทุกบทความจะต้องผ่านการพิจารณาโดยผู้ทรงคุณวุฒิที่เชี่ยวชาญ โดยประเมินแบบ Double-Blinded review และบทความที่ส่งพิจารณาเพื่อตีพิมพ์ภายใต้เงื่อนไขว่าจะต้องไม่เคยเผยแพร่ในวารสาร เอกสารการประชุม หรือสิ่งพิมพ์ใดมาก่อน (ยกเว้นรายงานการวิจัย และวิทยานิพนธ์) และไม่อยู่ในระหว่างการพิจารณารอการตีพิมพ์ในวารสารอื่น และได้รับความเห็นชอบจากกองบรรณาธิการ

นโยบายการจัดพิมพ์

วารสารวิชาการรายปี (2 ฉบับต่อปี)

- ฉบับที่ 1 มกราคม - มิถุนายน
- ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม

ผู้จัดพิมพ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยฟาฏอนี

เผยแพร่ : https://www.tci-thaijo.org/index.php/NUR_YIU

ที่อยู่ติดต่อ

นายอับดุลเลาะ ดาแลเบาะ

กองบรรณาธิการวารสารอัล-นूर บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยฟาฏอนี

อาคารบัณฑิตวิทยาลัย ชั้น 1 มหาวิทยาลัยฟาฏอนี

เลขที่ 135/8 หมู่ที่ 3 ตำบลเขาตูม อำเภอยะรัง จังหวัดปัตตานี 94160

โทร.0-7341-8614 โทรสาร 0-7341-8615, 0-7341-8616

Email: al-nur.journal@ftu.ac.th

ที่ปรึกษากองบรรณาธิการ

อธิการบดี	มหาวิทยาลัยฟาฏอนี
รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ	มหาวิทยาลัยฟาฏอนี
รองอธิการบดีฝ่ายบริหาร	มหาวิทยาลัยฟาฏอนี
รองอธิการบดีฝ่ายวิจัยและบริการวิชาการ	มหาวิทยาลัยฟาฏอนี

บรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อิบรอเฮม เต๊ะแห	คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยฟาฏอนี
---------------------------------------	---------------------------------------

รองบรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อับดุลรอห์มาน จะปะกียา	คณบดีคณะอิสลามศึกษาและนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยฟาฏอนี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มะพลี แมกกง	คณบดีคณะศิลปศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยฟาฏอนี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนุวัต วอลี	คณบดีคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยฟาฏอนี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จารูว์จัน สองเมือง	คณบดีคณะอิสลามศึกษาและนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยฟาฏอนี

กองบรรณาธิการ

ศาสตราจารย์ ดร.อิบรอฮีม ณรงค์รักษาเขต	คณะวิทยาการอิสลาม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
ศาสตราจารย์ ดร.ชาการียา หะมะ	คณะวิทยาการอิสลาม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
รองศาสตราจารย์ ดร.นิเลาะ แวอุเซ็ง	คณะวิทยาการอิสลาม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
รองศาสตราจารย์ เจ๊ะเหลาะ แยกพงศ์	สถาบันอิสลามและอาหรับศึกษา มหาวิทยาลัยนราธิวาส ราชนครินทร์
รองศาสตราจารย์ ดร.นิรันดร์ จุลทรัพย์	คณะศึกษาศาสตร์และศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยหาดใหญ่
รองศาสตราจารย์ ดร.มุฮัมมัดสกรี มัณญู Assoc.Prof.Dr.Mohd Muhiden Bin Abd Rahman	คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยฟาฏอนี Faculty of Islamic Studies, University of Malaya, Malaysia
Asst.Prof.Dr.Muhammad Laeba	Kulliyah of Laws, International Islamic University Malaysia

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชอปีเราะห์ การ์ยือ

คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

มหาวิทยาลัยฟาฏอนี

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชอลีฮะห์ หะยีสะมะแอ

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยฟาฏอนี

ผู้ช่วยศาสตราจารย์อุไรรัตน์ ยามาเรียง

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาประเมินบทความประจำปี

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อิบรอเฮม เต๊ะแห

มหาวิทยาลัยฟาฏอนี

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อับดุลการิม สาแมง

มหาวิทยาลัยฟาฏอนี

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นัสรูลเลาะห์ หมดตะพงค์

มหาวิทยาลัยฟาฏอนี

ดร.ประภาภรณ์ หลังปู่เต๊ะ

มหาวิทยาลัยฟาฏอนี

ดร.มุชกีกัด หีมพินิจ

มหาวิทยาลัยฟาฏอนี

ผู้ช่วยศาสตราจารย์มะดาโอะ ปูเตะ

มหาวิทยาลัยฟาฏอนี

ผู้ช่วยศาสตราจารย์จิราพร เปี้ยสินธุ

มหาวิทยาลัยฟาฏอนี

รองศาสตราจารย์ ดร.นิเลาะ แวอุเซ็ง

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

รองศาสตราจารย์ ดร.รุสตัน อุทัย

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

รองศาสตราจารย์กาญจนา สหะวีริยะะ

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกตุ อัสมีมานะ

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธวัช นุ้ยผอม

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อับดุลรอยะ บินเซ็ง

มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ดร์มีซี สาและ

มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อิบรอเฮง ดอเลาะ

มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์

ดร.อิสมาแอ สนิ

มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์อับบาส พาถีเขต

มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัมพร หมาดเด็น

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

Dr.Harman Supriyadi

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

รองศาสตราจารย์ ดร.รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ

มหาวิทยาลัยทักษิณ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์มูหำหมัด สาแลบิง

มหาวิทยาลัยทักษิณ

บรรณาธิการจัดการ

นายอับดุลเลาะ ดาแลเบาะ

บัณฑิตวิทยาลัย

บรรณาธิการกองจัดการ

นายอาซฮา สือแม
นายฮาซัน ซียง
นายน์สมี สาและ

สถาบันภาษานานาชาติ
คณะอิสลามศึกษาและนิติศาสตร์
ศูนย์พัฒนาระบบดิจิทัลเพื่อการจัดการ

บทบรรณาธิการ

มวลการสรรเสริญทั้งหลายเป็นสิทธิแห่งเอกองค์อัลลอฮ์ ﷻ ที่ทรงอนุมัติให้การรวบรวมและจัดทำวารสารฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ขอความสันติสุขและความโปรดปรานของอัลลอฮ์ จงประสบแด่ท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ผู้เป็นศาสนทูตของพระองค์ตลอดจนวงศ์วานของท่านและผู้ศรัทธาต่อท่านทุกคน

วารสาร อัล-นุร เป็นวารสารทางวิชาการฉบับสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยฟาฏอนี ซึ่งได้จัดตีพิมพ์ปีละ 2 ฉบับ (ฉบับที่ 1 ประจำเดือน มกราคม-มิถุนายน และ ฉบับที่ 2 ประจำเดือน กรกฎาคม-ธันวาคม ของทุกปี) ซึ่งได้รับความอนุเคราะห์จากคณาจารย์ นักศึกษา และผู้สนใจทั่วไปจากสถาบันต่างๆ เพื่อนำเสนอองค์ความรู้ในเชิงวิชาการที่หลากหลาย จากผลงานของนักวิชาการ คณาจารย์ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาทั้งภายในและภายนอก ทั้งนี้เพื่อเป็นการเผยแพร่องค์ความรู้ที่สร้างสรรค์และเป็นประโยชน์สู่สังคม

วารสาร อัล-นุร บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยฟาฏอนี ฉบับนี้ เป็นฉบับที่ 36 ปีที่ 19 ประจำปี 2567 (ประจำฉบับที่ 1 เดือนมกราคม-มิถุนายน) ที่ได้จัดทำในรูปแบบเล่มวารสารและระบบอิเล็กทรอนิกส์เพื่อรองรับการประเมินคุณภาพวารสารที่อยู่ในฐาน พร้อมกันนี้ได้มีการ Submission (Thai Journals Online) ที่ได้รับรวบรวมบทความทางวิชาการที่มีความหลากหลายทางด้านภาษา สาขาวิชา และประเด็นต่าง ๆ ที่น่าสนใจ ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการศึกษา เรียบเรียง ประกอบไปด้วย 11 บทความวิจัย มาจากแขนงวิชาสหวิทยาการด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ คือ การจัดการ และการศึกษา บทความดังกล่าวได้รับเกียรติจากบรรดาผู้ทรงคุณวุฒิ ทั้งในประเทศและต่างประเทศทำหน้าที่ตรวจสอบและประเมินคุณภาพของบทความ

กองบรรณาธิการวารสาร ยินดีรับการพิจารณาผลงานวิชาการของทุก ๆ ท่านที่มีความสนใจ รวมถึงคำติชม และข้อเสนอแนะต่างๆ เพื่อนำสู่การพัฒนาผลงานทางวิชาการให้มีคุณภาพต่อไป

บรรณาธิการวารสาร อัล-นุร

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยฟาฏอนี

การสื่อสารและวัฒนธรรมที่ส่งผลต่อการปรับตัวของแรงงานชาวเกาหลีใต้ที่ทำงานในเมืองกวังโจว ประเทศจีน

Jiang Ke ธนกร สิริสุคันธา

1-13

การจัดการธุรกิจชุมชนสินค้าอาหารทะเลแปรรูปตำบลรูสะมิแล อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี

นันทพล มณีโชติ วันพิชิต ศรีสุข

14-27

ทักษะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กับการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1

นุรมี อุแม จรูณี แก้วเอี่ยม นิตยา เรืองแป้น ชูชัยรี ป็องฉา

28-42

ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานบุคคลในโรงเรียน

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 3

นัสริน ยูโซ๊ะ จรูณี แก้วเอี่ยม พิมพ์วิมล สุวรรณโณ

43-55

Perbandingan Perkataan Melayu Tulisan Jawi dalam Kitab Syeikh Daud

Al-Fatoni dan Kitab Syeikh Ismail Lutfi Fatoni: Satu Kajian Perkembangan

Suraiya Chapakiya Abdulkarim Duerawee Adareena Chema Islahuddin

56-71

การพัฒนาเว็บแอปพลิเคชันเพื่อส่งเสริมทักษะทางภาษาอาหรับสำหรับครู

ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดสตูล

ราชี ฮับบูโล๊ะ เดช คำเคน นูรอห์ คาเดร์ สุไมยะต์ มัณยามีน สิริวรรณ ขุนดำ

72-85

บทบาทสตรีมุสลิมกับการเสริมสร้างครอบครัวปลอดภัยด้วยกระบวนการชুরอในจังหวัดนราธิวาส

ปัตตานี ยะลา สตูลและ อำเภอกะลา จะนะ สะบ้าย้อย นาทวี ของจังหวัดสงขลา

สะลือรี วาลี มุฮัมมัดดาอุด บิลร่าหมา2 มะดาโอะ ปูเต3 นิฮ์ดุลเลาะ นิตยรัตน์

86-98

รูปแบบการตะอวะฮ์เพื่อการเปลี่ยนแปลงแนวคิดที่บิดเบือนสู่หลักการอิสลามที่ถูกต้อง

ในชุมชนมุสลิม อำเภอกะลาสมุทร จังหวัดสุราษฎร์ธานี

รอมฎัน หะสาเมาะ อัสมาแอ กาเต๊ะ

99-110

การจัดการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลองผ่านสื่อเสมือนจริงที่มีผลต่อทักษะการท่องจำอัลหะดีษ

สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 2

มุฮัมมัดอัลมิน เจะแด มุหัมมัดสุไหมเ ฮะยามา อับดุลรอแม สุหลง

111-129

สภาพการดำเนินการรับรองมาตรฐานฮาลาลของสำนักงานคณะกรรมการอิสลาม ประจำจังหวัด

ปัตตานี

อับดุลรอฮมาน จะปะกียา อาหะมะ คาเด อับดุลยัลลาเต๊ะ สาละ

130-143

โอกาสและศักยภาพทางการตลาดของผลิตภัณฑ์อาหารสำเร็จรูปฮาลาลในจังหวัดปัตตานี
กามีละห์ หะยียะโกะ อีรวัช จาปริง

144-156

Al-Nur Journal The Graduate School of Fatoni University

Vol. 19 No. 36 January - June 2024

ISSN 7758-55260

Publication Objectives

The Al-Nur Journal, published by the Graduate School of Fatoni University, is an academic journal dedicated to disseminating scholarly works in the fields of interdisciplinary social sciences and humanities, education, management, social studies, and related disciplines. It aims to provide a resource for faculty, students, and interested individuals to explore and gain knowledge in these fields, ultimately benefiting society.

The journal publishes various forms of academic work, including research articles and academic articles. All submissions undergo a rigorous peer review process, evaluated by at least two experts in a double-blinded review format, ensuring the anonymity of both authors and reviewers. Submissions must be original, not previously published in any journal, conference proceeding, or other publication (excluding research reports and theses), and should not be under consideration for publication elsewhere.

Publication Policy

Al-Nur Journal is an annual academic journal published twice a year.

- Issue 1: January - June
- Issue 2: July - December

Publisher

Graduate School of Fatoni University

Website : (https://www.tci-thaijo.org/index.php/NUR_YIU)

Contact Information

Mr. Abdulloh Dalaebob

Editorial Office, Al-Nur Journal Graduate School, Fatoni University

Graduate School Building,

1st Floor, 135/8 Moo 3, Khao Tum Subdistrict, Yarang District, Pattani 94160

Phone : 0-7341-8614 **Fax :** 0-7341-8615, 0-7341-8616

Email : al-nur.journal@ftu.ac.th

Advisors

President of Fatoni University

Deputy President for Academic Affairs and Research, Fatoni University

Deputy President for Administration, Fatoni University

Deputy President for Research and Academic Service, Fatoni University

Editorial Board

Editor-in-Chief:

Asst.Prof.Dr.Ibrahem Tehhae

Dean of Graduate School, Fatoni University

Deputy Editors-in-Chief:

Asst.Prof.Dr.Abdurrahman Japakiya

Dean of Faculty of Islamic Studies and Law,
Fatoni University

Asst.Prof.Dr.Maplee Maekong

Dean of Faculty of Liberal Arts and Social
Sciences, Fatoni University

Asst.Prof.Dr.Anuwat Walee

Dean of Faculty of Science and Technology,
Fatoni University

Asst.Prof.Dr.Jaruwat Songmuang

Dean of Faculty of Islamic Studies and Law,
Fatoni University

Editorial Board

Prof.Dr.Ibrahem Narongraksakhet

Faculty of Islamic Sciences, Prince of
Songkla University, Pattani Campus

Assoc.Prof.Dr.Niran Jularb

Faculty of Education and Liberal Arts,
Hatyai University

Assoc.Prof.Dr.Mohd Muhiden Bin AbdulRahman

Faculty of Islamic Studies, University of
Malaya, Malaysia

Asst.Prof.Dr.Muhammad Laeba

Faculty of Laws, International Islamic
University Malaysia, Malaysia

Prof.Dr.Zakariya Hama

Faculty of Islamic Sciences,
Prince of Songkla University, Pattani Campus

Assoc.Prof.Jehloh Khaekphong	Institute of Islamic and Arabic Studies, Princese of Narathiwat University
Assoc.Prof.Dr.Niloh Wae-u-seng	Faculty of Islamic Sciences, Prince of Songkla University, Pattani Campu.
Asst.Prof.Urairat Yamaring	Faculty of Education, Yala Rajaphat University
Asst.Prof.Salihah Hayee sama-ae	Faculty of Education, Fatoni University
Asst.Prof.Dr.Jaruwat Songmuang	Faculty of Education, Fatoni University
Asst.Prof.Dr.Sobirah Kariyo	Faculty of Science and Technology, Fatoni University
Assoc. Prof. Dr. Muhammasakree Manyunu	Faculty of Education, Fatoni University

Article Reviewers

Asst.Prof.Dr.Ibrahem Tehhae	Fatoni University
Asst.Prof.Dr.Abdulkarim Samaeng	Fatoni University
Asst.Prof.Dr.Nasrulloh Madthapong	Fatoni University
Dr.Prapaporn Langputeh	Fatoni University
Dr.Muzakkid Heampinit	Fatoni University
Asst.Prof.Mada-o Puteh	Fatoni University
Asst.Prof.Jiraporn Piaksinthu	Fatoni University
Assoc.Prof.Dr.Niloh Wae-u-seng	Prince of Songkla University, Pattani Campus
Assoc.Prof.Dr.Ruslan Uthai	Prince of Songkla University, Pattani Campus
Assoc.Prof.Kanchana Sahaviriya	Prince of Songkla University, Pattani Campus
Asst.Prof.Dr.Ket Asmimana	Prince of Songkla University, Pattani Campus
Asst.Prof.Dr.Thawat Nuipom	Prince of Songkla University, Pattani Campus
Asst.Prof.Dr.Abdulroyya Binseng	Princese of Narathiwat University
Asst.Prof.Dr.Tarmizi Saleh	Princese of Narathiwat University
Asst.Prof.Dr.Ibrahem Dolah	Princese of Narathiwat University
Dr.Isma-ae Sani	Yala Rajabhat University
Asst.Prof.Abbas Paliket	Yala Rajabhat University

Asst.Prof.Dr.Amphon Madaden

Thammasat University

Dr.Harman Supriyadi

Thammasat University

Assoc.Prof.Dr.Rungchatdaporn Veha

Thaksin University

Asst.Prof.Muhammad Salehbing

Thaksin University

Managing Editor

Mr.Abdulloh Daleboh

Graduate School

Editorial Managers

Mr.Azha Seumae

Institute of International Languages

Mr.Hassan Seyong

Faculty of Islamic Studies and Law

Mr.Nasmi Saleh

Digital Development Center for
Management

Editorial Note

All praises are due to Allah, who has granted us the ability to compile and publish this journal successfully. May peace and blessings be upon the Prophet Muhammad, his family, and all his companions, The Al-Nur Journal, published by the Graduate School of Fatoni University, focuses on the social sciences and humanities, It is issued biannually (Issue 1: January - June and Issue 2: July - December).

This journal benefits from the contributions of faculty, students, and interested individuals from various institutions, presenting diverse academic knowledge from scholars, faculty, and graduate students both within and outside the university. Its aim is to disseminate creative and beneficial knowledge to society. This edition of the Al-Nur Journal is Issue 36, Volume 19, for the year 2024 (January - June). It is available both as a physical journal and in electronic format, supporting journal quality assessment standards. The journal has also implemented a submission system through Thai Journals Online, compiling diverse academic articles in various languages, disciplines, and intriguing topics.

The editorial board warmly welcomes the submission of academic works from all interested individuals, as well as feedback and suggestions, to further enhance the quality of our academic publications.

Editor-in-Chief

Al-Nur Journal, Graduate School Fatoni University

CONTENTS

Subject	Page
Communication and culture affecting adaptation of South Korean workers working in Guangzhou, China <i>Jiang Ke Thanakorn Sirisugandha</i>	1-13
Community Business Management of Processed Seafood Products in Rusamilae Subdistrict, Mueang District Pattani Province <i>Nantapol Maneechot Wanpichit Srisuk</i>	14-27
The School Administrator's Skill in 21st Century and The Performance According to the Teaching Professional Standard of Teachers under the Narathiwat Primary Educational Service Area Office 1 <i>Nurme U-mae Jorunee Kao-ian Nittaya Ruangpan Suhairee Berngacha</i>	28-42
Creative Leadership of School Administrators and Personnel Administration of Schools under the Narathiwat Primary Educational Service Area Office 3 <i>Nasrin U-soh Jorunee Kao-ian Phimpawee Suwanno</i>	43-55
Comparison of Jawi Written Malay Words in the Book of Sheikh Daud Al-Fatoni and the Book of Sheikh Ismail Lutfi Fatoni: A Study of Development <i>Suraiya Chapakiya Abdulkarim Duerawee Adareena Chema Islahuddin</i>	56-71
Developing a web application to enhance Arabic language skills for teachers in private Islamic schools in Satun Province <i>Ramsi Habyuhsoh Deach Kamken Nura Kaday Sumaiyah Menjamin Siriwan Khundam</i>	72-85
Thai Muslim Women's Roles in Non-Smoking Family Reinforcement through the Consultation Process (Shura) in Narathiwat, Pattani, Yala, Satun and Thepha, Chana, Saba Yoi, Nathawi of Songkla <i>Sasueri Walee Muhammaddavood Bilrama2 Mada-o Putih Niabdunloh Nitayarak</i>	86-98
A form of da'wah for converting distorted ideas to correct Islamic principles in the Muslim community. Koh Samui District Surat Thani Province <i>Romdan Hasamoh Isma-ie kati</i>	99-110
The Learning Management by Using Simulation Through Virtual Media towards	

Subject	Page
Memorizing Skill of Al - Hadith for Primary School Students, Year 2 <i>Muhammadasmin Jehtae Muhammadsuhaimi Haengyama</i> <i>Abdulramae Sulong</i>	111-129
Conditions of the Halal Standard Certification Operation of Islamic Council of Pattani Province <i>Abdurrahman Japakiya Ahama kaday Abdullateh Saleah</i>	130-143
Market Opportunity and Potential of Halal Instant Food Products in Pattani Province <i>Kamilah Hayiyakoh Teerawat Japrang</i>	144-156

บทความวิจัย

การสื่อสารและวัฒนธรรมที่ส่งผลต่อการปรับตัวของแรงงานชาวเกาหลีใต้
ที่ทำงานในเมืองกว๋างโจว ประเทศจีนJiang Ke¹ ธนกร สิริสุคันธา²¹ นักศึกษาปริญญาโท การจัดการมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

อีเมลผู้แต่งหลัก : 386108812@qq.com

วันที่รับ : 07 กุมภาพันธ์ 2567 วันที่รับแก้ไข : 22 กุมภาพันธ์ 2567 วันที่ตอบรับ : 01 พฤษภาคม 2567

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ของการศึกษานี้ คือ 1) เพื่อศึกษาระดับการสื่อสาร วัฒนธรรมและการปรับตัวของแรงงานชาวเกาหลีใต้ที่ทำงานในเมืองกว๋างโจว ประเทศจีน และ 2) เพื่อศึกษาการสื่อสารและวัฒนธรรมที่ส่งผลต่อการปรับตัวของแรงงานชาวเกาหลีใต้ที่ทำงานในเมืองกว๋างโจว ประเทศจีน คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง คือ แรงงานชาวเกาหลีใต้ที่มีวีซ่าทำงานถูกกฎหมายในเมืองกว๋างโจว ประเทศจีน จำนวน 382 คน เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ เครื่องมือวิจัยคือ แบบสอบถาม โดยใช้สถิติพรรณนาหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และใช้สถิติอนุมานวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบเอนเตอร์

ผลการศึกษาพบว่า 1) ระดับความสำคัญของด้านวัฒนธรรมที่ส่งผลต่อการปรับตัวของแรงงานชาวเกาหลีใต้ที่ทำงานในเมืองกว๋างโจว ประเทศจีน มีความสำคัญอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.14$; S.D.= 0.497) รองลงมาคือ ด้านการสื่อสาร มีความสำคัญอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.12$; S.D.= 0.587) และ 2) ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบเอนเตอร์ พบว่า ด้านการสื่อสาร ด้านวัฒนธรรม มีผลต่อการปรับตัวของแรงงานชาวเกาหลีใต้ที่ทำงานในเมืองกว๋างโจว ประเทศจีน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ : การสื่อสาร, วัฒนธรรม, การปรับตัว, แรงงานชาวเกาหลีใต้

RESEARCH

Communication and culture affecting adaptation of South Korean workers working in Guangzhou, China

Jiang Ke¹ Thanakorn Sirisugandha²

¹ Master's degree student, Master of Management in Management, Lampang Rajabhat University, Thailand

² Asst.Prof.Ph.D., Faculty of Management Science, Lampang Rajabhat University, Thailand

Corresponding Author, Email : 386108812@qq.com

Received : February 07, 2024 Revised : February 22, 2024 Accepted : May 01, 2024

Abstract

The study has the objectives to study 1) the levels of communication, culture and adaptation of South Korean workers working in Guangzhou, China and 2) communication and culture affecting adaptation of South Korean workers working in Guangzhou, China. The sample group is 382 South Korean workers with legal work visas in Guangzhou, China. The purposive sampling group was South Korean workers who had visa to work legally in Guangzhou, China totaled 382 persons. It was a survey research method using a questionnaire as the research tool and data analysis using descriptive statistics of percentage, means and standard deviations and inferential statistics of Multiple Regression Analysis Enter Method.

The study found that 1) the levels of cultural importance affecting adaptation of South Korean workers working in Guangzhou, China, were at Level High ($X = 4.14$; $S.D. = 0.497$) followed by communication at Level High ($X = 4.12$; $S.D. = 0.587$) and 2) the results of Multiple Regression Analysis Enter Method found that communication and cultural affected adaptation of South Korean workers working in Guangzhou, China at a statistical significance level of .05.

Keywords: Communication; Culture; Adaptation; South Korean workers

บทนำ

ประเทศจีนมีความต้องการแรงงานในด้านอุตสาหกรรมและเทคโนโลยี เพื่อให้ประเทศก้าวสู่การเป็นมหาอำนาจด้านอุตสาหกรรมและเทคโนโลยีระดับโลกเพื่อการแข่งขันกับสหรัฐอเมริกา ซึ่งเป็นผู้แข่งขันที่สำคัญ ทั้งนี้จีนได้เน้นนโยบายสำคัญในการ “ดึงดูดแรงงานต่างชาติที่มีทักษะสูง” เพื่อช่วยเสริมสร้างความสามารถในส่วนที่ยังขาดแคลนอยู่ นี่เป็นส่วนสำคัญของแผนพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจของจีนภายใน 5 ปี โดยมุ่งหวังให้จีนเป็นผู้นำด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่เพื่อเข้าสู่สายการแข่งขันในตลาดโลก นโยบายนี้มีการกำหนดมาตรการต่าง ๆ ในการดึงดูดแรงงานที่มีทักษะสูงเข้ามาในหลากหลายวงการ เช่น อุตสาหกรรมเทคโนโลยี วิทยาศาสตร์ ควอนตัมคอมพิวเตอร์ การแพทย์ ชีวเคมี การบินและอวกาศ และการสำรวจใต้ทะเล เป็นต้น จีนในปัจจุบันจึงเป็นอีกหนึ่งประเทศที่ต้องการแรงงานที่มีความสามารถสูงในด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยี และจีนเองก็เข้าใจถึง สิ่งแวดล้อมในการทำงาน ซึ่งคาดว่าจีนจะมีการปรับระดับของข้อเสนอสำหรับแรงงานทักษะสูงเหล่านี้ขึ้นไปอีกถ้าจำเป็น (อิทธิชัย อรรถกระวีสุนทร, 2563, ออนไลน์)

การจ้างงานในประเทศจีน ในปี พ.ศ. 2565 เกิดปัญหาขาดแคลนแรงงานในโรงงานจีนหรือแรงงานที่ไม่ใช่จีนที่ต้องใช้ความชำนาญทางเทคนิคมาก โดยเน้นในบทบาทการผลิตที่ต้องการแรงงานที่มีทักษะต่ำ มีปัญหาอย่างมากในปัจจุบัน การขาดแคลนแรงงานนั้นเกิดจากสองปัจจัยหลัก คือ ปัญหาแรงงานที่ไม่เพียงพอ แม้ว่าจะมีอัตราค่าแรงที่ต่ำ และความต้องการของประชากรอายุน้อยที่มีทักษะต่ำที่กำลังหางาน ซึ่งส่งผลกระทบต่ออุตสาหกรรมการผลิตของประเทศจีนที่ต้องการใช้งานแรงงานที่มีทักษะต่ำ การขาดแคลนแรงงานที่มีทักษะต่ำนี้ไม่เพียงแต่ส่งผลกระทบต่อการผลิตในปัจจุบันเท่านั้น แต่ยังเป็นความท้าทายในการตามติดแผน “Made in China 2025” ที่มีเป้าหมายจะทำให้อุตสาหกรรมการผลิตเป็นอุตสาหกรรมอัจฉริยะและทันสมัย นอกจากนี้การแพร่หลายของระบบอัตโนมัติในอุตสาหกรรมการผลิตนั้นมีเพิ่มขึ้น แต่บริษัทในภาคอุตสาหกรรมยังขาดแคลนแรงงานที่เป็นผู้เชี่ยวชาญทางเทคนิค ทำให้ขาดแคลนแรงงานที่มีทักษะสูง ทั้งนี้ข้อกังวลดังกล่าวยังส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจของประเทศจีนโดยรวม เนื่องจากโรงงานภาคอุตสาหกรรมที่ไม่สามารถหาแรงงานที่มีทักษะได้ อาจประสบปัญหาและความกดดันทำให้สูญเสียคำสั่งซื้อ ซึ่งยังสะท้อนถึงปัญหาทางสังคมและความไม่สอดคล้องในความต้องการของแรงงาน (Mreport, 2566, ออนไลน์)

สาเหตุที่ชาวเกาหลีใต้ที่ทำงานในกวางโจว มีหลายสาเหตุที่ทำให้ชาวเกาหลีใต้ที่ทำงานในเมืองกวางโจว มีปริมาณมากที่สุดคือ ปัจจัยทางเศรษฐกิจ ซึ่งเกี่ยวข้องกับศักยภาพในการพัฒนาเศรษฐกิจของกวางโจวที่เป็นเมืองที่ใกล้ฮ่องกงและมาเก๊า มีการดำเนินกิจกรรมทางธุรกิจและอุตสาหกรรมอย่างหลากหลายทำให้มีโอกาสได้งานทำมาก สำหรับชาวเกาหลีใต้ เมืองกวางโจวเป็นเมืองที่มีฐานะทางเศรษฐกิจแข็งแกร่ง ทำให้พวกเขามีสิทธิ์ในการตัดสินใจมาทำงานและใช้ชีวิตในกวางโจว ในส่วนปัจจัยด้านวัฒนธรรมเป็นปัจจัยที่สองที่มีผลกับจำนวนคนเกาหลีใต้ที่ทำงานในกวางโจวเป็นจำนวนมาก รวมถึงทรัพยากรทางวัฒนธรรมที่อุดมสมบูรณ์และความคล้ายคลึงกันกับวัฒนธรรมของทั้งจีนและเกาหลีใต้ ที่ช่วยให้พวกเขาปรับตัวเข้ากับชีวิตที่นี่ได้ง่ายขึ้น ความคล้ายคลึงกันของวัฒนธรรมนี้ ทำให้ชาวเกาหลีใต้รู้สึกเข้ากันได้กับสภาพแวดล้อมและวัฒนธรรมในกวางโจว และปัจจัยทางภาษาเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อจำนวนคนเกาหลีใต้ที่ทำงานในเขตกวางโจว การใช้

ภาษาที่มีความเชื่อถือได้ เข้าใจในการสื่อสาร ทำให้ชาวเกาหลีใต้สามารถทำงานและสื่อสารกับคนท้องถิ่นได้ ทำให้การทำงานเป็นไปอย่างราบรื่น สุดท้ายคือปัจจัยด้านการศึกษาเป็นส่วนที่สำคัญในการแสดงสัญญาณว่าคนเกาหลีใต้ที่มีระดับการศึกษาสูง มีโอกาสทำงานในเมืองกว้างโจวมากขึ้น การศึกษาที่ดีเป็นพื้นฐานที่สำคัญที่ช่วยเสริมสร้างศักยภาพในการทำงานและการปรับตัวต่อสภาพการทำงานที่ต่างจากท้องถิ่นเดิม และปัจจัยทางการเมืองเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการทำงานของชาวเกาหลีในกว้างโจว โดยเฉพาะในกรณีที่เมืองกว้างโจวเป็นเมืองนานาชาติ ชาวเกาหลีใต้ที่ทำงานที่กว้างโจวได้รับมุมมองระดับโลกและโอกาสในการพัฒนาอาชีพที่สูงขึ้น ปรากฏการณ์ของชาวเกาหลีใต้ที่ทำงานในกว้างโจวได้ส่งเสริมการพัฒนาการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมและความสัมพันธ์ฉันมิตรระหว่างจีนและเกาหลีใต้ ซึ่งเป็นผลกระทบที่มีความสำคัญต่อความร่วมมือระหว่างสองประเทศในแง่ของการทำงานและวัฒนธรรม (Tang Xin, 2023, ออนไลน์)

จากเหตุผลดังกล่าวนี้ ผู้ศึกษาค้นคว้างานวิจัยเล็งเห็นความสำคัญในการที่จะศึกษาการสื่อสาร วัฒนธรรม และการปรับตัวของแรงงานชาวเกาหลีใต้ที่ทำงานในเมืองกว้างโจว ประเทศจีน เพราะเมืองกว้างโจวเป็นแหล่งอุตสาหกรรมการผลิตหลัก ประกอบกับเป็นเมืองที่มีผลผลิตทางอุตสาหกรรมโดยรวมมากที่สุดในภาคใต้ของประเทศจีน มีบทบาทเป็นเมืองในเขตเศรษฐกิจการค้าที่มีความเจริญรุ่งเรืองมากที่สุดในภาคใต้ของประเทศจีน และยังได้รับสถานะเป็นหนึ่งในสามเมืองที่สำคัญที่สุดของประเทศจีน อีกทั้งประเทศจีนยังมีความต้องการแรงงานต่างชาติให้เข้ามาทำงานในประเทศจีนเป็นจำนวนมาก โดยเป็นเมืองที่มีแรงงานชาวเกาหลีใต้เข้าทำงานมากที่สุด จึงมีความสนใจที่ต้องการจะศึกษาเรื่องการสื่อสารและวัฒนธรรมที่ส่งผลต่อการปรับตัวของแรงงานชาวเกาหลีใต้ที่ทำงานในเมืองกว้างโจว ประเทศจีน อย่างไรบ้าง

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับการสื่อสาร วัฒนธรรมและการปรับตัวของแรงงานชาวเกาหลีใต้ที่ทำงานในเมืองกว้างโจว ประเทศจีน
2. เพื่อศึกษาการสื่อสารและวัฒนธรรมที่ส่งผลต่อการปรับตัวของแรงงานชาวเกาหลีใต้ที่ทำงานในเมืองกว้างโจว ประเทศจีน

วิธีการศึกษา

การศึกษานี้ เป็นการศึกษาเชิงปริมาณที่มุ่งศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารและวัฒนธรรมที่ส่งผลต่อการปรับตัวของแรงงานชาวเกาหลีใต้ที่ทำงานในเมืองกว้างโจว ประเทศจีน ซึ่งวิธีการดำเนินงานศึกษาประกอบด้วย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชากรคือ ชาวเกาหลีใต้ที่ทำงานในเมืองกว้างโจวและมีวีซ่าทำงานถูกกฎหมายในเมืองกว้างโจว ประเทศจีน 68,320 คน (ข้อมูล ณ เดือนสิงหาคม พ.ศ. 2565 ที่มา Guangzhou Statistics Bureau, 2022) คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง คือ แรงงานชาวเกาหลีใต้ที่มีวีซ่า

ทำงานถูกกฎหมายในเมืองกว่างโจว ประเทศจีน ซึ่งคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้การเปิดตารางสำเร็จรูปของ Krejcie and Morgan (1970: 607-610) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 382 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 2 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งประกอบไปด้วยเกี่ยวกับ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ประสบการณ์ทำงาน และตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับอิทธิพลของกลุ่มอ้างอิง การสื่อสาร วัฒนธรรมและการปรับตัวของแรงงานชาวเกาหลีใต้ที่ทำงานในเมืองกว่างโจว ประเทศจีน เพื่อวัดระดับความคิดเห็นลักษณะของคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ ประยุกต์ตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert, 1970: 76)

3. การตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (content validity) ความครอบคลุมเนื้อหาและความถูกต้องในสำนวนภาษา ความสอดคล้องของข้อความคำถามกับวัตถุประสงค์ ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ผ่านการประเมินของผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน มาใช้เป็นแนวทางสำหรับการปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามและประเมินผลตามเทคนิค โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item-Objective Congruence Index: IOC) ค่า IOC รายข้อผ่านเกณฑ์ 0.50 ขึ้นไปทุกข้อ

4. นำแบบสอบถามฉบับร่างที่ได้ผ่านการแก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญแล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษา พิจารณาความสมบูรณ์อีกครั้งและนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (try-out) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน เพื่อหาคุณภาพของเครื่องมือ โดยการหาค่าความเที่ยงหรือความเชื่อถือได้ของแบบสอบถาม (reliability test) ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการวัดความน่าเชื่อถือของแบบสอบถาม ได้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha Coefficient) เท่ากับ 0.890 ตามที่ Nunnally (1959: 206-210) แนะนำไว้ว่าควรมีค่ามากกว่าหรือเท่ากับ 0.7 ซึ่งถือว่าแบบสอบถามนี้มีความเชื่อถือได้ สามารถนำไปเก็บข้อมูลจริงจากกลุ่มตัวอย่างได้

5. การรวบรวมข้อมูล ผู้ศึกษาได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากแรงงานชาวเกาหลีใต้ที่ทำงานในเมืองกว่างโจวและมีวีซ่าทำงานถูกกฎหมายในเมืองกว่างโจว ประเทศจีน ด้วยแบบสอบถามออนไลน์ ใช้วิธีการสุ่มแบบง่าย ระหว่างเดือนตุลาคม-ธันวาคม พ.ศ. 2566

6. การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ดังนี้

6.1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้สถิติพรรณนา (descriptive statistics) ได้แก่ ค่าความถี่ (frequency) และค่าร้อยละ (percentage)

6.2 การวิเคราะห์เกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการปรับตัวของแรงงานชาวเกาหลีใต้ที่ทำงานในเมืองกว่างโจว ประเทศจีน ซึ่งผู้ศึกษาใช้สถิติอนุมาน (inferential statistic) เพื่อทำการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (multiple regression analysis) ด้วยเทคนิค Enter Selection

ผลการศึกษา

ข้อมูลโดยทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 382 คน พบว่า แรงงานชาวเกาหลีใต้ที่ทำงานในเมืองกว่างโจว ประเทศจีน ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 53.14 มีอายุระหว่าง 30-39 ปี คิดเป็นร้อยละ 31.94 มีสถานภาพสมรส คิดเป็นร้อยละ 67.02 มีระดับการศึกษาปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 42.40 มีอาชีพเจ้าของกิจการ/ธุรกิจส่วนตัว คิดเป็นร้อยละ 27.75 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนระหว่าง 7,001-9,000 หยวน คิดเป็นร้อยละ 32.98 ประสบการณ์ทำงาน (ระยะเวลาทำงาน) มากกว่า 10 ปี คิดเป็นร้อยละ 55.76 และใช้ภาษาจีนในการสื่อสารเป็นประจำ คิดเป็นร้อยละ 45.29

ระดับการสื่อสาร วัฒนธรรมและการปรับตัวของแรงงานชาวเกาหลีใต้ที่ทำงานในเมืองกว่างโจว ประเทศจีน

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการสื่อสารของแรงงานชาวเกาหลีใต้ที่ทำงานในเมืองกว่างโจว (n=382)

ด้านการสื่อสารของแรงงานชาวเกาหลีใต้ที่ทำงานในเมืองกว่างโจว	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
1. ท่านสามารถรับรู้ข่าวสารจากสื่อต่าง ๆ ภายในหน่วยงานของท่านได้	4.09	0.722	มาก
2. ท่านสามารถสื่อสารกับเพื่อนร่วมงานภายในหน่วยงานของท่านได้	4.21	0.811	มากที่สุด
3. หน่วยงานของท่านมีการฝึกอบรมการใช้ภาษาให้กับบุคลากรในการประสานงาน เพื่อให้สะดวกในการติดต่อสื่อสาร	4.02	0.807	มาก
4. ท่านสามารถหาความรู้เพิ่มเติมในการสื่อสารได้ด้วยตัวเอง	3.89	0.798	มาก
5. การสื่อสารมีความสำคัญต่อการใช้ชีวิตประจำวันของท่าน	4.08	0.824	มาก
6. การสื่อสารที่แตกต่างกันไม่ได้เป็นอุปสรรคในการทำงานของท่าน	4.10	0.845	มาก
7. ทุกครั้งที่ท่านได้รับข่าวสาร ภาษาที่มีความชัดเจน สามารถทำให้ท่านเข้าใจได้ง่ายขึ้น	4.14	0.779	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	4.08	0.561	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ระดับความสำคัญการสื่อสารที่ส่งผลต่อการปรับตัวของแรงงานชาวเกาหลีใต้ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.08 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.561 เมื่อพิจารณาในแต่ละประเด็นพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ย

จากมากไปหาน้อยดังนี้ ท่านสามารถสื่อสารกับเพื่อนร่วมงานภายในหน่วยงานของท่านได้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.21 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.811 รองลงมาคือ ทุกครั้งที่ท่านได้รับข่าวสาร ภาษาที่มีความชัดเจนสามารถทำให้ท่านเข้าใจได้ง่ายขึ้น มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.14 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.779 การสื่อสารที่แตกต่างกันไม่ได้เป็นอุปสรรคในการทำงานของท่าน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.10 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.845 ท่านสามารถรับรู้ข่าวสารจากสื่อต่าง ๆ ภายในหน่วยงานของท่านได้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.09 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.722 การสื่อสารมีความสำคัญต่อการใช้ชีวิตประจำวันของท่าน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.08 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.824 หน่วยงานของท่านมีการฝึกอบรมการใช้ภาษาให้กับบุคลากรในการประสานงาน เพื่อให้สะดวกในการติดต่อสื่อสาร มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.02 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.807 และท่านสามารถหาความรู้เพิ่มเติมในการสื่อสารได้ด้วยตัวเอง มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดเท่ากับ 3.89 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.798 ตามลำดับ

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของวัฒนธรรมของแรงงานชาวเกาหลีใต้ที่ทำงานในเมืองกวังโจว ประเทศจีน

(n=382)

ด้านวัฒนธรรมของแรงงานชาวเกาหลีใต้ที่ทำงานในเมืองกวังโจว	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
1. ท่านสามารถทำงานกับเพื่อนร่วมงานที่มีความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรมได้	4.23	0.791	มากที่สุด
2. ท่านมีความพยายามทำความเข้าใจในวัฒนธรรมที่มีความแตกต่างกัน	4.23	0.759	มากที่สุด
3. ท่านสามารถทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกับเพื่อนร่วมงานภายในหน่วยงานของท่านได้	4.09	0.764	มาก
4. เมื่อท่านเผชิญปัญหาเกี่ยวกับสังคมและวัฒนธรรมที่แตกต่าง ท่านสามารถแก้ไขปัญหาคได้	4.02	0.797	มาก
5. วัฒนธรรมที่แตกต่างไม่ส่งผลต่อการทำงานของท่าน	3.98	0.827	มาก
6. ผู้บริหารหน่วยงานของท่านมีการให้ความรู้เกี่ยวกับ วัฒนธรรมขององค์กร	4.36	0.822	มากที่สุด
7. หน่วยงานของท่านเปิดโอกาสให้คนในหน่วยงาน ใช้วัฒนธรรมของตนเองได้อย่างอิสระ	4.08	0.657	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	4.14	0.497	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า ระดับวัฒนธรรมที่ส่งผลต่อการปรับตัวของแรงงานชาวเกาหลีใต้ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.14 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.497 เมื่อพิจารณาในแต่ละประเด็น ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังนี้ ผู้บริหารหน่วยงานของท่านมีการให้ความรู้เกี่ยวกับ วัฒนธรรมขององค์กร มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.36 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.822 รองลงมา คือ ท่านมีความพยายามทำความเข้าใจในวัฒนธรรมที่มีความแตกต่างกัน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.23 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.759 ท่านสามารถทำงานกับเพื่อนร่วมงานที่มีความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรมได้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.23 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.791 ท่านสามารถทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกับเพื่อนร่วมงานภายในหน่วยงานของท่านได้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.09 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.764 หน่วยงานของท่านเปิดโอกาสให้คนในหน่วยงาน ใช้วัฒนธรรมของตนเองได้อย่างอิสระ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.08 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.657 เมื่อท่านเผชิญปัญหาเกี่ยวกับสังคมและวัฒนธรรมที่แตกต่าง ท่านสามารถแก้ไขปัญหาได้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.02 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.797 และวัฒนธรรมที่แตกต่างไม่ส่งผลต่อการทำงานของ ท่าน มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดเท่ากับ 3.98 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.827 ตามลำดับ

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการปรับตัวของแรงงานชาวเกาหลีใต้ที่ทำงานในเมืองกว่างโจว ประเทศจีน

(n=382)

ด้านการปรับตัวของแรงงานชาวเกาหลีใต้ที่ทำงานในเมืองกว่างโจว	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
1. ท่านได้มีการปรับตัวในส่วนของการเรียนรู้และพัฒนาตนเอง เช่น การเรียนภาษาใหม่หรือทักษะที่ไม่คุ้นเคย	4.14	0.856	มาก
2. การปรับตัวในการสื่อสารเป็นแรงผลักดันให้ท่านเรียนรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับวัฒนธรรมที่แตกต่างจากวัฒนธรรมของเกาหลีใต้	3.99	0.823	มาก
3. ท่านมีกลยุทธ์หรือวิธีในการปรับตัวในการสื่อสารกับผู้อื่นที่มีพื้นฐานวัฒนธรรมและภาษาแตกต่างจากของท่าน	4.28	0.821	มากที่สุด
4. ท่านสามารถปรับตัวและทำงานกับเพื่อนร่วมงานในประเทศจีนได้	4.09	0.837	มาก
5. การปรับตัวในการสื่อสารและวัฒนธรรมเป็นทักษะที่สำคัญในการบรรลุความสำเร็จในอาชีพของท่าน	4.04	0.865	มาก
6. การสื่อสารและวัฒนธรรมมีบทบาทสำคัญในความสำเร็จของการปรับตัว สำหรับการใช้ชีวิตประจำวันในเมืองกว่างโจว ประเทศจีน	4.11	0.820	มาก
7. การเรียนรู้จากประสบการณ์การปรับตัวในการสื่อสารแล้ววัฒนธรรมที่แตกต่างส่งผลต่อการเข้าใจผู้อื่นที่มีความแตกต่างของวัฒนธรรม	4.19	0.728	มาก

ค่าเฉลี่ยรวม	4.12	0.587	มาก
--------------	------	-------	-----

จากตารางที่ 3 พบว่า ระดับความการปรับตัวของแรงงานชาวเกาหลีใต้ภาพรวม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.12 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.587 เมื่อพิจารณาในแต่ละประเด็นผู้ตอบแบบสอบถามให้ความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังนี้ ท่านมีกลยุทธ์หรือวิธีในการปรับตัวในการสื่อสารกับผู้อื่นที่มีพื้นฐานวัฒนธรรมและภาษาแตกต่างจากของท่าน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.28 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.821 รองลงมา คือ การเรียนรู้จากประสบการณ์การปรับตัวในการสื่อสารและวัฒนธรรมที่แตกต่างส่งผลต่อการเข้าใจผู้อื่นที่มีความแตกต่างของวัฒนธรรม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.19 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.728 ท่านได้มีการปรับตัวในส่วนของการเรียนรู้และพัฒนาตนเอง เช่น การเรียนภาษาใหม่หรือทักษะที่ไม่คุ้นเคย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.14 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.856 การสื่อสารและวัฒนธรรมมีบทบาทสำคัญในความสำเร็จของการปรับตัว สำหรับการใช้ชีวิตประจำวันในเมืองกว่างโจว ประเทศจีน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.11 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.820 ท่านสามารถปรับตัวและทำงานกับเพื่อนร่วมงานในประเทศจีนได้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.09 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.837 การปรับตัวในการสื่อสารและวัฒนธรรมเป็นทักษะที่สำคัญในการบรรลุความสำเร็จในอาชีพของท่าน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.04 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.865 และการปรับตัวในการสื่อสารเป็นแรงผลักดันให้ท่านเรียนรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับวัฒนธรรมที่แตกต่างจากวัฒนธรรมของเกาหลีใต้ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดอยู่ในระดับน้อยที่สุด เท่ากับ 3.99 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.823 ตามลำดับ

การสื่อสารและวัฒนธรรมที่ส่งผลต่อการปรับตัวของแรงงานชาวเกาหลีใต้ที่ทำงานในเมืองกว่างโจว ประเทศจีน

ตารางที่ 4 ค่าการสื่อสารและวัฒนธรรมที่ส่งผลต่อการปรับตัวของแรงงานชาวเกาหลีใต้ที่ทำงานในเมืองกว่างโจว ประเทศจีน

ตัวแปรอิสระ	การตัดสินใจ					Multicollinearity
	B	SE	Beta	t	P-value	Statistics
						VIF
ค่าคงที่ (a)	1.677	0.286		5.869	0.000**	
การสื่อสาร	0.107	0.049	0.103	2.204	0.028*	1.013
วัฒนธรรม	0.484	0.055	0.410	8.812	0.000**	1.013
	F = 44.064	p-value = 0.000 ^b		AdjustR ² = 0.184		R ² = 0.189

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05, **มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 4 ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ ด้านการสื่อสาร ด้านวัฒนธรรม โดยมีการปรับตัวของแรงงานชาวเกาหลีใต้ที่ทำงานในเมืองกว่างโจว ประเทศจีน เป็นตัวแปรตามและมีการทดสอบโดยใช้ค่า VIF ปรากฏว่า ค่า VIF ของตัวแปร มีค่าเท่ากับ 1.013 และ 1.013 ซึ่งมีความน้อยกว่า 10 แสดงว่าตัวแปรอิสระแต่ละตัวไม่มีความสัมพันธ์กัน (Miles and Shevlin, 2001)

ผลการศึกษาพบว่า ตัวแปรอิสระทั้ง 2 ตัวแปร คือ ด้านการสื่อสาร ด้านวัฒนธรรมมีผลต่อการปรับตัวของแรงงานชาวเกาหลีใต้ที่ทำงานในเมืองกว่างโจว ประเทศจีน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการทดสอบการถดถอยพหุคูณโดยวิธี Enter พบว่า ด้านวัฒนธรรมที่ส่งผลต่อการปรับตัวของแรงงานชาวเกาหลีใต้ที่ทำงานในเมืองกว่างโจว ประเทศจีน มากที่สุด โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย 0.484 โดยแรงงานชาวเกาหลีใต้ที่ทำงานในเมืองกว่างโจว ให้ความสำคัญในประเด็น ผู้บริหารหน่วยงานของท่านมีการให้ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมขององค์กร รองลงมา คือ ท่านมีความพยายามทำความเข้าใจในวัฒนธรรมที่มีความแตกต่างกัน ตามลำดับ รองลงมาคือ ด้านการสื่อสาร มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย 0.107 โดยแรงงานชาวเกาหลีใต้ที่ทำงานในเมืองกว่างโจว ให้ความสำคัญในประเด็น ท่านสามารถสื่อสารกับเพื่อนร่วมงานภายในหน่วยงานของท่านได้ รองลงมาคือ ทุกครั้งที่ท่านได้รับข่าวสาร ภาษาที่มีความชัดเจน สามารถทำให้ท่านเข้าใจได้ง่ายขึ้น ตามลำดับ จากผลดังกล่าว สามารถทำนายการปรับตัวของแรงงานชาวเกาหลีใต้ที่ทำงานในเมืองกว่างโจว ได้ร้อยละ 18.9

อภิปรายผล

จากการศึกษาเรื่อง การสื่อสารและวัฒนธรรมที่ส่งผลต่อการปรับตัวของแรงงานชาวเกาหลีใต้ที่ทำงานในเมืองกว่างโจว ประเทศจีน อภิปรายผลได้ดังนี้

การสื่อสารส่งผลต่อการปรับตัวของแรงงานชาวเกาหลีใต้ที่ทำงานในเมืองกว่างโจว ประเทศจีน โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยที่ 0.107 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อพิจารณาพบว่าประเด็นที่ระดับความสำคัญมากที่สุด คือ ท่านสามารถสื่อสารกับเพื่อนร่วมงานภายในหน่วยงานของท่านได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอภิวรรณ ศิรินันธา (2564) ได้ศึกษาเรื่อง การสื่อสารวัฒนธรรมร่วมในการใช้ชีวิตของแรงงานชาวกัมพูชาในจังหวัดจันทบุรี พบว่า 1) วิธีการสื่อสารกับคนไทยของแรงงานชาวกัมพูชาในจังหวัดจันทบุรี ที่พบคือ 1.1 การพัฒนาสีหน้าท่าทางในเชิงบวก ได้แก่ การแสดงพฤติกรรมออกถึงความสุภาพ มีใบหน้าที่ยิ้มแย้มแจ่มใส 1.2 การขยับยั้งความเป็นตัวเอง ได้แก่ การแสดงพฤติกรรมออกถึงการก้มหัวการนิน่เฉย 1.3 การหลีกเลี่ยงการโต้แย้ง ได้แก่ การแสดงพฤติกรรมออกถึงการหลีกเลี่ยงการพูดถึงประเด็นที่จะทำให้เกิดการโต้แย้ง 1.4 การเจรจาต่อรอง ได้แก่ การแสดงพฤติกรรมออกถึงการตกลงร่วมกัน 1.5 การเลียนแบบ ได้แก่ การแสดงพฤติกรรมออกถึงการทำตามแบบอย่าง 1.6 การเผชิญหน้า ได้แก่ การแสดงพฤติกรรมออกถึงสายตาทิ่ขุ่นเคือง การโต้แย้ง และ 1.7 การหลีกเลี่ยง ได้แก่ การแสดงพฤติกรรมออกถึงการบ่ายเบี่ยง การปฏิเสธ นอกจากนี้ผลการศึกษา ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของสุนทรียา ไชยปัญญา (2561) ได้ศึกษาเรื่อง การสื่อสารข้ามวัฒนธรรม

และการปรับตัวของนักศึกษาต่างชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม พบว่านักศึกษาต่างชาติมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความสามารถทางการสื่อสารภายใต้วัฒนธรรมไทยโดยรวมอยู่ในระดับปานกลางและเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากและปานกลาง ได้แก่ ด้านความสามารถในการตีความ และด้านความสามารถในด้านทักษะ นักศึกษาต่างชาติมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการปรับตัวโดยรวมและเป็นรายด้าน อยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านความคิด ด้านความรู้สึก และด้านพฤติกรรม นอกจากนี้ความคิดเห็นเป็นของนักศึกษาต่างชาติที่มี เพศ อายุ ศาสนา ชั้นปี การศึกษา ระยะเวลาการอยู่เมืองไทย มีความคิดเห็นความสามารถทางการสื่อสาร ภายใต้วัฒนธรรมไทยและการปรับตัวไม่แตกต่างกัน ผลที่ได้จากงานวิจัยสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการเป็นเครื่องมือที่ช่วยสนับสนุนการบริหารจัดการและตัดสินใจของผู้บริหารการศึกษารวมถึงเป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบการปรับตัวของนักศึกษาต่างชาติ

วัฒนธรรมส่งผลต่อการปรับตัวของแรงงานชาวเกาหลีใต้ที่ทำงานในเมืองกว่างโจว ประเทศจีน โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยที่ 0.484 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เมื่อพิจารณาพบว่าประเด็นที่ระดับความสำคัญมากที่สุด คือ ผู้บริหารหน่วยงานของท่านมีการให้ความรู้เกี่ยวกับ วัฒนธรรมขององค์กร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของรัสรินทร์ พงษ์สิทธิ์ (2561) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารจัดการเพื่อพัฒนาคุณภาพแรงงานต่างด้าวในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า การปรับปรุงการบริหารจัดการเพื่อการพัฒนาคุณภาพแรงงานต่างด้าวให้เหมาะสมยิ่งขึ้น ได้แก่ การบริหารจัดการเพื่อการพัฒนาคุณภาพแรงงานต่างด้าวในองค์กรให้มีโอกาส ไปดูงานหรือศึกษาวัฒนธรรมประเทศเพื่อนบ้านที่มีแรงงานต่างด้าว การบริหารจัดการเพื่อการพัฒนาคุณภาพแรงงานต่างด้าวในองค์กรให้ผู้นำในองค์กรมีความรู้ความเข้าใจกฎหมายแรงงาน เพื่อป้องกันการทำผิดกฎหมายแรงงานต่างด้าวทั้งผู้ประกอบการและแรงงาน และการบริหารจัดการเพื่อการพัฒนาคุณภาพแรงงานต่างด้าวในองค์กรให้มีวัฒนธรรมร่วมกันระหว่างแรงงาน รวมทั้งแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อให้แรงงานต่างด้าวเกิดความรักและเข้าใจความเป็นอยู่ในแต่ละประเทศ ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของตนเองและเพื่อนบ้าน ซึ่งสอดคล้องผลงานวิจัยของภิสันต์ ดินะคัต (2562) ได้ศึกษาเรื่อง การเรียนรู้เพื่อปรับตัวในการทำงานข้ามวัฒนธรรมของพนักงานโรงแรมระบบเครือข่ายนานาชาติ จังหวัดภูเก็ต พบว่า รูปแบบการปรับตัวในการทำงานข้ามวัฒนธรรมของพนักงานโรงแรมระบบเครือข่ายนานาชาติจังหวัดภูเก็ต มีทั้งรูปแบบการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นอย่างเป็นทางการคือ การเรียนรู้เพื่อปรับตัวจากการอบรมของโรงแรม และรูปแบบการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นอย่างไม่เป็นทางการ คือ การเรียนรู้ที่เกิดจากการปรับตัวในชีวิตประจำวันจากการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนร่วมงานการเรียนรู้ผ่านพนักงานรุ่นพี่หรือพนักงานอาวุโสและการเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติจริง กระบวนการเรียนรู้ของพนักงานโรงแรมระบบเครือข่ายนานาชาติ จังหวัดภูเก็ต เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ปฏิบัติร่วมกัน ระหว่างพนักงานชาวไทยและหัวหน้างานที่เป็นชาวต่างชาติ โดยกระบวนการเรียนรู้ดังกล่าว มีการแลกเปลี่ยนความหมายของวิถีแห่งการปฏิบัติ ไม่ใช่การเรียนรู้แบบรับมาเพียงฝ่ายเดียว โดยพนักงานชาวไทยได้เรียนรู้วัฒนธรรมตะวันตก ในขณะที่หัวหน้างานชาวต่างชาติก็ได้เรียนรู้วัฒนธรรมไทยและพยายามปรับพฤติกรรมให้เหมาะสมในการทำงานร่วมกับคนไทยเช่นกัน ลักษณะขององค์กรข้ามวัฒนธรรมในประเภทธุรกิจโรงแรมเครือข่ายนานาชาติจึงเป็นองค์กรที่มีวัฒนธรรมผสมผสานระหว่างไทยกับตะวันตก โดยปัจจัยสำคัญที่ช่วยส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม

ที่เกิดขึ้นนอกเหนือไปจากการฝึกอบรมแบบทั่วไป คือการสร้างความสัมพันธ์ ระหว่างพนักงานด้วยกัน และยัง สอดคล้องผลงานวิจัยของ Zhong, R. et. al. (2020) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปรับตัว ข้ามวัฒนธรรมของนักศึกษาจีนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน โดยยกตัวอย่างมหาวิทยาลัยการศึกษาต่างประเทศ กวางตุ้งเป็นตัวอย่าง พบว่า ระดับการศึกษาแรกมีความเกี่ยวข้องกับ ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ปัจจัยทาง สิ่งแวดล้อม และการปรับตัวทางจิตวิทยา ในการปรับตัวทางวัฒนธรรมของนักศึกษาอย่างมีนัยสำคัญ อย่างไรก็ตาม ไม่มีความสัมพันธ์ที่มีนัยสำคัญระหว่างสถานการณ์ทางการศึกษาของนักศึกษาและการปรับตัวทาง วัฒนธรรม

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 จากการศึกษาพบว่า การสื่อสารส่งผลต่อการปรับตัวของแรงงานชาวเกาหลีใต้ที่ทำงาน ในเมืองกว่างโจว ประเทศจีน อันดับแรก คือ ท่านสามารถสื่อสารกับเพื่อนร่วมงานภายในหน่วยงาน ของท่านได้ จัดอยู่ในเกณฑ์มาก ดังนั้น ควรที่จะมีการสนับสนุนแนวทางและโครงการที่ช่วยพัฒนาทักษะการ สื่อสารของแรงงานชาวเกาหลีใต้ที่ทำงานในเมืองกว่างโจว ประเทศจีน ซึ่งผลการศึกษาพบว่า ผู้ตอบ แบบสอบถาม ส่วนใหญ่ใช้ภาษาจีน เป็นภาษาที่ใช้สื่อสารเป็นประจำ มากที่สุด และรองลงมาคือ ภาษาเกาหลีใต้ ดังนั้น ควรที่จะมีการโครงการที่ช่วยพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาจีนของแรงงานชาวเกาหลีใต้ เพื่อเป็นการ พัฒนาการสื่อสารให้เหมาะสมกับภูมิประเทศที่ทำงานอยู่ และเกิดความเข้าใจในการสื่อสารมากยิ่งขึ้น

1.2 จากการศึกษาพบว่า วัฒนธรรมส่งผลต่อการปรับตัวของแรงงานชาวเกาหลีใต้ที่ทำงานใน เมืองกว่างโจว ประเทศจีน อันดับแรกคือ ผู้บริหารหน่วยงานของท่านมีการให้ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม ขององค์กร จัดอยู่ในเกณฑ์มาก ดังนั้น ควรที่จะมีการสนับสนุนการจัดทำสื่อการสอนหรือการอบรม เพื่อเสริมความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมขององค์กร สร้างช่องทางการสื่อสารที่เปิดกว้างเพื่อให้ข้อมูลเกี่ยวกับ วัฒนธรรมได้ถึงทุกบุคลากร และสนับสนุนการทำงานเป็นทีมและสร้างที่ทำงานที่สนับสนุนความร่วมมือ เพื่อ สร้างวัฒนธรรมในการทำงานที่ดีช่วยให้แรงงานชาวเกาหลีใต้ปรับตัวในที่ทำงานได้

2. ข้อเสนอแนะการศึกษาครั้งต่อไป

2.1 เนื่องจากการศึกษาเรื่อง การสื่อสารและวัฒนธรรมที่ส่งผลต่อการปรับตัวของแรงงานชาว เกาหลีใต้ที่ทำงานในเมืองกว่างโจว ประเทศจีน ในการศึกษาครั้งนี้เป็นการเก็บข้อมูลจากกลุ่มแรงงานชาว เกาหลีใต้ที่ทำงานในเมืองกว่างโจว เพียงพื้นที่เดียวเท่านั้น ควรทำการศึกษาแรงงานชาวต่างชาติที่ทำงานใน พื้นที่อื่น ๆ เพื่อนำข้อมูลมาเปรียบเทียบกัน

2.2 การศึกษาครั้งต่อไป ควรศึกษาเกี่ยวกับความต้องการรูปแบบการพักอาศัยและการใช้ ชีวิตประจำวันของแรงงานชาวต่างชาติ อันจะเป็นประโยชน์ต่อชีวิตความเป็นอยู่ของแรงงานชาวต่างชาติที่มีวีซ่า ทำงานถูกกฎหมายในระบบอุตสาหกรรมของประเทศจีนมากยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

- ภิสันต์ ตินะคัต. (2562). *การเรียนรู้เพื่อปรับตัวในการทำงานข้ามวัฒนธรรมของพนักงานโรงแรมระบบเครือข่ายนานาชาติ จังหวัดภูเก็ต*. วิทยาการการเรียนรู้และนวัตกรรมการศึกษา วิทยาการการเรียนรู้และศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- รัสรินทร์ พงษ์สิทธิ์. (2561). *การบริหารจัดการเพื่อพัฒนาคุณภาพแรงงานต่างด้าวในเขตกรุงเทพมหานคร*. คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี.
- สุนทรียา ไชยปัญญา. (2561). *การสื่อสารข้ามวัฒนธรรมและการปรับตัวของนักศึกษาต่างชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม*. สาขาวิชาการจัดการ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- อภิวรรณ ศิรินนทา. (2564). *การสื่อสารวัฒนธรรมร่วมในการใช้ชีวิตของแรงงานชาวกัมพูชาในจังหวัดจันทบุรี*. คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- อิทธิชัย อรรถกระวีสุนทร. (2563). *เมื่อจีนยังขาดแรงงานทักษะดี สำหรับยุคดิจิทัล*. [Online]. Available : <https://www.marketingoops.com/exclusive/insider-exclusive/skill-worker-in-china/>
- Mreport. (2566). *โรงงานจีนดิ้นสู้ปัญหาขาดแคลนแรงงานและเทคโนโลยีไฮเทค*. [Online]. Available : <https://www.mreport.co.th/news/industry-movement/202-Chinese-skilled-labor-shortage>
- Tang Xin. (2023). *Statistics on the number of Korean students among international students in Guangzhou*. [Online]. Available : <https://www.krplanking.com/article/957574>
- Zhong, R., Wang, D., Chen, Y. และ Cao, Y. (2020). *A Study on the Factors Influencing the Cross-Cultural Adaptation of Chinese Students of Different Academic Level—Taking Guangdong University of Foreign Studies as an Example*. Guangdong University of Foreign Studies, Guangzhou, China.

บทความวิจัย

การจัดการธุรกิจชุมชนสินค้าอาหารทะเลแปรรูปตำบลรูสะมิแล อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี

นันทพล มณีโชติ¹ วันพิชิต ศรีสุข²¹ นักศึกษาระดับปริญญาโท (การบริหารสังคม) คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์² ดร. (บริหารสังคม) ผู้ช่วยศาสตราจารย์, อาจารย์ประจำหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารสังคม)

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

อีเมลผู้แต่งหลัก : tumzamsn@hotmail.com เบอร์โทร: 087 630 7176

วันที่รับ : 01 มีนาคม 2567 วันที่รับแก้ไข : 22 เมษายน 2567 วันที่ตอบรับ : 01 พฤษภาคม 2567

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ในการวิจัย 1) เพื่อศึกษาศักยภาพในการจัดการธุรกิจชุมชนสินค้าอาหารทะเลแปรรูปตำบลรูสะมิแล และ 2) เพื่อสร้างแนวทางในการจัดการธุรกิจชุมชนสินค้าอาหารทะเลแปรรูปในตำบลรูสะมิแล เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่ม และการระดมสมอง ซึ่งกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ ชาวประมงพื้นบ้าน และสมาชิกในครัวเรือนที่ดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจต่อเนื่องจากการทำประมง จำนวน 10 ครัวเรือน ผลการวิจัย พบว่า ชุมชนมีศักยภาพการจัดการธุรกิจชุมชนสินค้าอาหารทะเลแปรรูป เพราะมีทรัพยากรทางทะเล ซึ่งเป็นทรัพยากรทางธรรมชาติสามารถเข้าถึงได้ทุกคนอย่างเท่าเทียม มีประสบการณ์และความสามารถในการทำการประมง จุดอ่อนคือ ชาวประมงพื้นบ้านส่วนใหญ่เป็นผู้มีรายได้น้อย ต้องพึ่งพาเงินทุนจากภายนอก ผลผลิตคุณภาพต่ำอันเนื่องมาจากระบวนการผลิตที่ไม่ถูกสุขอนามัย

แนวทางการจัดการธุรกิจชุมชนอาหารทะเลแปรรูปตำบลรูสะมิแล นอกจากจะต้องดำเนินการเป็นการภายในของสมาชิกในชุมชนแล้ว จำเป็นจะต้องสร้างความร่วมมือ หรือเชื่อมประสานการดำเนินงานกับภาคีเครือข่ายต่าง ๆ ด้วย เนื่องจากสภาพของกลุ่มยังมีข้อจำกัดอยู่เป็นจำนวนมาก

คำสำคัญ : การจัดการ ธุรกิจชุมชน อาหารทะเลแปรรูป ตำบลรูสะมิแล

RESEARCH

Community Business Management of Processed Seafood Products in Rusamilae Subdistrict, Mueang District Pattani Province

Nantapol Maneechot¹ Wanpichit Srisuk²

¹ Graduate Student, Master Degree in Social Administration, Faculty of Humanities and Social Sciences,
Prince of Songkla University

² Asst. Prof.Ph.D. (Administrative Science), Lecturer in the Master of Arts program (Social Administration),
Faculty of Humanities and Social Sciences, Prince of Songkla University

Corresponding Author, Email : tumzamsn@hotmail.com **Tel :** 087 630 7176

Received : March 01, 2024 **Revised :** April 22, 2024 **Accepted :** May 01, 2024

Abstract

The purpose of this research were 1) to study the potential of processed seafood community business management in Rusamilae sub-district and 2) to create a guideline for seafood processing community business. Data collection by in-depth interviews, focus group and brainstorming. The Keys informants are local fishermen and 10 household members who continue economic activities from fishing. The results showed that.

The community has the potential to manage the community business of processed seafood products. because there are marine resources which are natural resources accessible to everyone equally Have experience and ability to fish. The weakness is local fishermen most of them are low-income earners, must rely on external funding, poor quality output due to unhygienic manufacturing processes.

Guidelines for community business management of Processed Seafood in Rusamilae subdistrict in addition to being carried out internally by members of the community. It is necessary to create cooperation or to coordinate operations with various network partners as well, because the conditions of the group still have many limitations.

Keywords: Management, Community business, processed seafood, Rusamilae Subdistrict

บทนำ

รัฐบาลไทยมีนโยบายที่ส่งเสริมให้ประเทศไทยเป็นครัวโลก (kitchen of the world) ที่มีการกำหนดอย่างเป็นระบบ รวมถึงการพัฒนาระบบประมงไทยจนสามารถติดอันดับหนึ่งในสิบของโลกที่มีการผลิตสูง และประเทศไทยยังมีความสามารถอันดับต้นๆ ของผู้ส่งออกสินค้าประมงมานานกว่า 30 ปี โดยมีปัจจัยเอื้อที่สำคัญอันได้แก่ ประเทศไทยมีทำเลที่ติดชายฝั่งทั้งสองด้าน ทำให้มีความพร้อมด้านวัตถุดิบ รวมถึงการได้รับการยอมรับในด้านทักษะแรงงานในการแปรรูปสัตว์น้ำ (ชัยวิช โขวเจริญสุข, 2562) ซึ่งอุตสาหกรรมอาหารทะเลแปรรูปช่วยให้เกิดมูลค่ากับวัตถุดิบ เช่น ปลาอินทรีเค็มในน้ำมัน กุ้งแห้ง หมึกแห้ง ปูตอง หอยแมลงภู่ต้ม เป็นต้น (รักเกียรติ หงส์ทอง และคณะ, 2564)

การดำเนินธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับอาหารทะเลแปรรูปมีการดำเนินงานในหลายลักษณะ ทั้งในรูปแบบของโรงงานอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ ขนาดกลาง หรือขนาดย่อม ตลอดจนการดำเนินงานในรูปแบบของวิสาหกิจ ซึ่งจะเห็นเป็นการทั่วไปในชุมชนประมงพื้นบ้านบริเวณชายฝั่ง ซึ่ง วิทยา ดำนังอรกุล (2561) อธิบายว่าผู้ประกอบการธุรกิจอาหารทะเลแปรรูปพื้นบ้านส่วนมากจัดเป็นธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมซึ่งมีจำนวนมากในประเทศไทย ทั้งนี้ ธุรกิจประเภทนี้เกิดขึ้นได้ง่ายและล้มเลิกได้ง่ายเช่นเดียวกัน สาเหตุที่ผู้ประกอบการธุรกิจอาหารทะเลแปรรูปพื้นบ้านล้มเลิกได้ง่าย เนื่องจากประสบปัญหาหลายด้าน โดยเฉพาะปัญหาด้านการผลิต การตลาด คุณภาพ และบุคลากร ขณะเดียวกันจากการศึกษาของ รักเกียรติ หงส์ทอง และคณะ (2564) มีข้อเสนอสำคัญคือ ผู้ประกอบการธุรกิจอาหารทะเลแปรรูปพื้นบ้านควรให้ความสำคัญกับการจัดการการผลิต โดยเฉพาะในด้านการควบคุมคุณภาพและการวางแผนการผลิต เพราะส่งผลโดยตรงต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของผู้ประกอบการ การผลิตสินค้าให้ตรงตามความต้องการของลูกค้า และการส่งมอบสินค้าได้ตรงตามเวลาที่กำหนด เพราะเป็นตัวชี้วัดถึงความสามารถในการผลิตของผู้ประกอบการ และผู้ประกอบการธุรกิจอาหารทะเลแปรรูปพื้นบ้านควรให้ความสำคัญกับการกำหนดวิธีการของการปรับตัวและการจัดการการปรับตัวให้ชัดเจน เพราะเป็นตัวชี้วัดถึงความสามารถในการปรับตัวของผู้ประกอบการด้วย

การดำเนินธุรกิจโดยชุมชนเป็นรูปแบบการดำเนินการพัฒนาเศรษฐกิจที่เอื้อกับสมาชิกของชุมชนให้ดำรงชีวิตได้อย่างมั่นคงและเข้มแข็ง ความสำเร็จของธุรกิจชุมชนต้องอาศัยความร่วมมือของคนในชุมชน ธุรกิจชุมชนเน้นเรื่องการบริหารจัดการ เป็นกิจกรรมสร้างรายได้รูปแบบหนึ่งที่มีขนาดเล็กกว่าวิสาหกิจขนาดย่อม โดยผลผลิตจะเกิดจากสินทรัพย์ของชุมชน ธุรกิจชุมชนจึงเป็นหนึ่งในกิจกรรมการพัฒนาชุมชน โดยอาศัยพลังของชุมชนในการบริหารชุมชนของตนเอง ซึ่งเป็นรากฐานของการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน (นันทิ ขจรกิตติยา, 2550) ซึ่งในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้ได้นั้นจะต้องมีการบริหารจัดการภูมิปัญญาและทรัพยากรที่มีอยู่ให้มีการใช้อย่างเหมาะสม และมีประสิทธิภาพ โดยผ่านกระบวนการการดำเนินงานของธุรกิจชุมชน ขณะที่ สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (2563) อธิบายว่าธุรกิจเพื่อชุมชนเป็นการร่วมกันผลิต และจำหน่ายจ่ายแจกของกินของใช้ สินค้าและบริการที่เป็นกิจการของคนในชุมชนเพื่อสร้างผลตอบแทนให้คนในชุมชนและดำเนินการโดยคนในชุมชน

จังหวัดปัตตานี มีพื้นที่อ่าวปัตตานีอยู่ทางตอนเหนือของจังหวัด เป็นลักษณะเป็นอ่าวกึ่งปิด (semi-enclosed bay) มีจะงอยปากอ่าวที่เรียกว่าแหลมตาชีหรือแหลมโพธิ์ ยื่นออกไปในแนวตะวันตก-ตะวันออก ก่อตัวเป็นแนวสันทราย ยื่นออกไปในทะเลในแนวที่เกือบขนานกับพื้นแผ่นดิน มีอัตราการตกตะกอนสูง โดยได้รับอิทธิพลจากแม่น้ำสำคัญ 2 สายคือ แม่น้ำยะหริ่ง และแม่น้ำปัตตานี จึงเกิดดินดอนที่มีลักษณะเป็น หาดโคลนกว้างใหญ่ พัฒนาการมาเป็นป่าชายเลนที่สมบูรณ์ ทำให้สภาพภายในอ่าวมีลักษณะเป็นกับดักตะกอน และธาตุอาหารต่างๆ (nutrient trap) อ่าวจึงมีความสมบูรณ์ทางชีวภาพสูง ทำให้เป็นแหล่งอนุบาล และเพาะพันธุ์สัตว์น้ำที่สำคัญนานาชนิด และมีทรัพยากรอื่น ๆ ที่เป็นองค์ประกอบของระบบนิเวศชายฝั่ง เช่น หยูทะเล สาหร่าย ทะเล นกน้ำ หาดโคลน หาดทราย ป่าชายหาด ป่าสนทราย (สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมจังหวัดปัตตานี, 2567) ซึ่งด้วยสภาพความสมบูรณ์ดังกล่าวถึงเกิดอาชีพประมงของประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่รอบอ่าว

ชาวประมงพื้นบ้านในอ่าวปัตตานี มีทั้งประเภทที่มีเรือเล็ก และประเภทที่ไม่มีเรือซึ่งหากินตามชายเลน ใช้อุปกรณ์เล็ก ๆ น้อย ๆ ในการจับปลา เมื่อสังคมพัฒนาขึ้นประชากรจำนวนมากขึ้น ประกอบกับมีคนนอกพื้นที่อพยพมาตั้งถิ่นฐานบ้านเรือนเกิดเป็นชุมชนใหม่ ๆ และนำเครื่องมือการจับสัตว์น้ำที่มีการพัฒนาแตกต่างไปจากเครื่องมือของชาวประมงดั้งเดิมในพื้นที่ ก่อให้เกิดปัญหาการใช้เครื่องมือจับสัตว์น้ำที่ส่งผลกระทบต่อวิถีเดิม โดยจับทั้งสัตว์เล็กและสัตว์ใหญ่ (วารุณี ณ นคร, 2563) ทำให้ปริมาณสัตว์น้ำที่จับได้น้อยลงซึ่งจะส่งผลกระทบต่อรายได้ที่ลดลงตามไปด้วย

ในพื้นที่ตำบลรูสะมิแล มีกลุ่มชาวประมงพื้นบ้านที่ขึ้นทะเบียนไว้ตามพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 มีสมาชิกจำนวน 53 คน ซึ่งกระจายตัวอยู่ในหมู่บ้านต่าง ๆ ของตำบลรูสะมิแล และกลุ่มแม่บ้านชาวประมงบ้านบางปลาหมอ จำนวน 11 คน (ธัญญะ ฉุยโรจน์ธรรม, 2564) จากการลงพื้นที่สำรวจข้อมูลเบื้องต้นในพื้นที่เป้าหมายของการวิจัย พบว่า สมาชิกในครอบครัวจะออกไปทำประมงชายฝั่งด้วยเรือเล็ก เมื่อได้สัตว์ทะเลมาแล้วก็จะคัดแยกจำหน่ายสด สำหรับสัตว์ทะเลที่ต้องแปรรูปก่อนจำหน่ายก็ดำเนินการภายในครัวเรือนและขายต่อให้พ่อค้าคนกลางนำไปจำหน่ายต่อไป จากการสัมภาษณ์ชาวประมงในพื้นที่ได้ให้ข้อมูลว่า ชาวประมงส่วนใหญ่จะมีปฏิสัมพันธ์กับพ่อค้าคนกลางในลักษณะต่าง ๆ เช่น การใช้เงินของพ่อค้าคนกลางมาซื้อเรือ ซ่อมเรือ หรือใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน ดังนั้นเมื่อมีผลผลิตจากการประมงจึงจำเป็นต้องจำหน่ายให้พ่อค้าคนกลางดังกล่าวเท่านั้น โดยการกำหนดราคาก็ขึ้นอยู่กับพ่อค้าคนกลาง ซึ่งแม้จะได้ราคาน้อยเมื่อเทียบกับการจัดจำหน่ายเอง แต่ก็มีความจำเป็นต้องทำเช่นนี้ เพราะอาชีพประมงมีรายได้ไม่แน่นอน นอกจากนี้ยังไม่มีพบว่าการรวมกลุ่มกันในลักษณะวิสาหกิจชุมชนแต่อย่างใด

ในฐานะที่ผู้วิจัยเป็นหนึ่งในคณะผู้บริหารของเทศบาลตำบลรูสะมิแล ซึ่งมีบทบาทหน้าที่โดยตรงในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่ กอปรกับนโยบายของเทศบาลตำบลรูสะมิแลต้องการส่งเสริมและผลักดันให้เกิดผลิตภัณฑ์ชุมชนเพื่อสร้างรายได้ในพื้นที่ จึงมีความสนใจที่จะศึกษารูปแบบและวิธีการในการจัดการธุรกิจชุมชน เพื่อแก้ไขปัญหาหาระบบธุรกิจเดิมที่ผูกติดกับพ่อค้าคนกลาง ตลอดจนเพื่อยกระดับสินค้า

อาหารทะเลแปรรูปให้มีช่องทางการจำหน่ายที่เพิ่มมากขึ้น ซึ่งจะเป็นการเพิ่มมูลค่าและปริมาณการจำหน่ายให้สูงขึ้น ซึ่งจะเป็นหลักประกันเรื่องรายได้และคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์ศักยภาพในการจัดการธุรกิจชุมชนสินค้าอาหารทะเลแปรรูปในชุมชนบ้านบางปลาหมอ ตำบลรูสะมิแล อำเภอมือ จังหวัดปัตตานี
2. เพื่อสร้างแนวทางในการจัดการธุรกิจชุมชนสินค้าอาหารทะเลแปรรูปในชุมชนบ้านบางปลาหมอ ตำบลรูสะมิแล อำเภอมือ จังหวัดปัตตานี

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การจัดการธุรกิจชุมชนสินค้าอาหารทะเลแปรรูปตำบลรูสะมิแล อำเภอมือจังหวัดปัตตานี มีกระบวนการดำเนินการวิจัยดังนี้

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ การวิจัยครั้งนี้กำหนดกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ คราวเรือนชาวประมงพื้นบ้านที่ดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจต่อเนื่องจากการทำประมง จำนวน 10 คราวเรือน และสมัครใจเข้าร่วมการพัฒนาธุรกิจชุมชนสินค้าอาหารทะเลแปรรูป

เครื่องมือในการวิจัย การสร้างเครื่องมือวิจัย ผู้วิจัยจำแนกประเภทเครื่องมือตามวัตถุประสงค์การวิจัยดังนี้

1) การวิเคราะห์ศักยภาพการจัดการธุรกิจชุมชนสินค้าอาหารทะเลแปรรูป มุ่งศึกษาภูมิหลังการดำเนินงานด้านธุรกิจของชาวประมงพื้นบ้าน โดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก และการสนทนากลุ่มดังนี้

1.1) แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างเป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับกระบวนการจัดการธุรกิจ ประกอบด้วยประเด็นคำถามดังต่อไปนี้ 1) บริบทด้านพื้นที่ 2) กระบวนการดำเนินการเกี่ยวกับอาชีพประมงพื้นบ้าน 3) การผลิตและประเภหสินค้าต่อเนื่องจากการประมง 4) การจัดตั้งกลุ่มอาชีพในพื้นที่ และ 5) การจัดการด้านการตลาด

1.2) แบบสนทนากลุ่ม เป็นกระบวนการยืนยันและหาข้อสรุปเกี่ยวกับกระบวนการจัดการธุรกิจชุมชน ตลอดจนร่วมกันวิเคราะห์ปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกที่จะส่งผลต่อการดำเนินธุรกิจชุมชนในอนาคต โดยมีประเด็นคำถามดังต่อไปนี้

ประเด็นที่ 1. วิเคราะห์ปัจจัยภายในในการดำเนินธุรกิจชุมชน ในด้าน ทรัพยากรการผลิต ศักยภาพของชุมชน โอกาสและความเป็นไปได้

ประเด็นที่ 2. วิเคราะห์ปัจจัยภายนอกในการดำเนินธุรกิจชุมชน ในด้านความต้องการของผู้บริโภค ความต้องการของตลาด การส่งเสริมจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชน

ประเด็นที่ 3. แนวทางการออกแบบธุรกิจชุมชน ในด้าน การจัดองค์กร การผลิต และการตลาด

การสร้างและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยสร้างเครื่องมือวิจัยแต่ละประเภทโดยมีขั้นตอนที่สำคัญดังนี้

1. ศึกษาจากเอกสาร หนังสือ ตำรา วารสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษา กำหนดขอบเขตที่ต้องการศึกษา แล้วสร้างข้อคำถามให้ครอบคลุมเนื้อหาและสาระที่ศึกษา ทั้งนี้ผู้วิจัยจะนำทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์
2. นำเครื่องมือที่สร้างขึ้น เสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อขอความคิดเห็น ความเห็นชอบ จากนั้นให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน ตรวจสอบความถูกต้องเชิงเนื้อหา แล้วปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ ให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลการสัมภาษณ์จากกลุ่มเป้าหมายด้วยตนเอง โดยใช้เครื่องบันทึกเสียง เพื่อเก็บรายละเอียดคำพูดจากการได้ยินทั้งหมด และถอดข้อความเพื่อเรียบเรียงข้อมูล สถานที่ที่ใช้ในการสัมภาษณ์จะเป็นบ้านพัก หรือสถานที่ปฏิบัติงานของกลุ่มเป้าหมายตามที่เห็นสมควร
2. การสนทนากลุ่ม ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลการสนทนากลุ่มด้วยตนเอง โดยใช้ที่ทำการผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 1 บ้านบางปลาหมอ ตำบลรูสะมิแล อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี
3. การระดมสมองเพื่อกำหนดแนวทางการดำเนินธุรกิจสินค้าทะเลแปรรูป ผู้วิจัยประยุกต์ใช้แนวคิดการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ระหว่างนักวิจัย และชาวประมงพื้นบ้านที่สนใจเข้าร่วมโครงการ โดยใช้สถานที่ห้องประชุมสำนักงานเทศบาลตำบลรูสะมิแล

การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลโดยการตีความในรูปแบบของการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) ทำการสรุป โดยการนำมาเขียนเป็นประโยค หรือข้อความเกี่ยวกับทฤษฎีเกี่ยวกับลักษณะ และความเชื่อมโยงของข้อมูลที่ศึกษา เพื่อตอบวัตถุประสงค์การศึกษาในแต่ละข้อ

ระยะเวลาในการทำวิจัย

ดำเนินการเก็บข้อมูลและเขียนรายงานการวิจัยระหว่างเดือน มกราคม - กรกฎาคม 2566

กรอบแนวคิดการวิจัย

ในงานวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการศึกษา โดยเฉพาะเจาะจงไปยังครัวเรือนชาวประมงพื้นบ้านที่ดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจต่อเนื่องจากการทำประมง จำนวน 10 ครัวเรือน โดยที่มาของกรอบแนวคิดดังกล่าว ได้กำหนดมาจากขอบเขตของเนื้อหาที่ใช้เป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยเรื่องนี้ ได้แก่ แนวคิดการจัดการธุรกิจชุมชน แนวคิดการบริหารงาน และแนวคิดศักยภาพ ซึ่งเนื้อหาและแนวคิดที่กล่าวมาทั้งหมดนี้ล้วนมีความเชื่อมโยงกัน เพื่อศึกษาศักยภาพการจัดการธุรกิจชุมชน โดยการวิเคราะห์บริบทด้านพื้นที่ กระบวนการดำเนินการเกี่ยวกับอาชีพประมงพื้นบ้าน การผลิตและประเภทสินค้าต่อเนื่องจากการประมง การ

จัดตั้งกลุ่มอาชีพในพื้นที่ และการจัดการด้านการตลาด เพื่อเป็นข้อมูลสำคัญในการกำหนดแนวทางในการจัดการธุรกิจชุมชนของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยประยุกต์ใช้เครื่องมือที่จะช่วยให้สามารถออกแบบแผนทางธุรกิจ (Business Model Canvas) ซึ่งมีส่วนช่วยให้มองเห็นองค์ประกอบและภาพรวมของการทำธุรกิจชุมชนได้ ประกอบด้วย 1) กลุ่มลูกค้า (Customer Segments-CS) 2) การเสนอคุณค่า (Value Propositions-VP) 3) ช่องทาง (Channels-CH) 4) ความสัมพันธ์กับลูกค้า (Customer Relationships-CR) 5) กระแสรายได้ (Revenue Streams-RS) 6) ทรัพยากรหลัก (Key Resources-KR) 7) กิจกรรมหลัก (Key Activities-KA) 8) พันธมิตรหลัก (Key Partners-KP) และ 9) โครงสร้างต้นทุน (Cost Structure-CS) อันจะนำไปสู่รูปแบบการจัดการธุรกิจชุมชนอาหารทะเลแปรรูปตำบลรูสะมิแล อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี ต่อไป

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ศักยภาพการจัดการธุรกิจชุมชนสินค้าอาหารทะเลแปรรูปในชุมชนบ้านบางปลาหมอ ตำบลรูสะมิแล อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี มีรายละเอียดดังนี้

1.1 บริบทด้านพื้นที่ ชุมชนบ้านบางปลาหมอ ตำบลรูสะมิแล อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี มีพื้นที่ติดชายทะเลฝั่งอ่าวปัตตานี (อ่าวไทย) และอยู่ในพื้นที่รับผิดชอบของเทศบาลตำบลรูสะมิแล ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพประมงพื้นบ้านและรับจ้างทั่วไป สมาชิกในชุมชนส่วนใหญ่เป็นเครือญาติกัน

อาชีพประมงพื้นบ้านเป็นอาชีพดั้งเดิมและดำเนินการมาจนถึงปัจจุบันโดยใช้เรือเล็กออกจับสัตว์น้ำตามแนวชายฝั่ง เพื่อนำมาบริโภคและจำหน่ายในชุมชน หรือส่งจำหน่ายพ่อค้า แม่ค้า ที่จะมารับซื้อในชุมชนเพื่อนำไปขายต่อ ส่วนสัตว์น้ำที่ไม่สามารถขาดสดได้ เช่น ปลาตัวเล็ก ก็จะทำการตากแห้งเพื่อขายเป็นอาหารทะเลแปรรูปต่อไป ซึ่งการทำอาชีพประมงพื้นบ้านจะมีรายได้ไม่แน่นอน เพราะต้องขึ้นอยู่กับสภาพดินฟ้าอากาศ โดยเฉพาะในฤดูมรสุมเรือเล็กไม่สามารถออกไปทำการประมงได้ ก็จะขาดรายได้ กอปรกับปริมาณสัตว์น้ำลดจำนวนลงเมื่อเทียบกับในอดีต ทำให้คนในชุมชนต้องมีหนี้สินเพื่อการดำรงชีวิต หรือเพื่อยกฐานะของตนเอง ทั้งนี้ผู้ประกอบการอาชีพประมงพื้นบ้านนี้ยังต้องพึ่งทุนจากภายนอกเพื่อนำมาซ่อมแซมอุปกรณ์จับสัตว์น้ำที่ชำรุด หรือเป็นค่าใช้จ่ายในครัวเรือน จึงถูกผูกขาดการรับซื้อผลผลิตทางการประมงจากเจ้าของแหล่งเงินทุนพร้อมกันไปด้วย

1.2 กระบวนการดำเนินการเกี่ยวกับอาชีพประมงพื้นบ้าน ด้านปัจจัยนำเข้า พบว่า ชุมชน มีต้นทุนทางสังคมเพียงพอในระดับหนึ่ง กล่าวคือ ชาวประมงพื้นบ้านมีความชำนาญในอาชีพของตนเพราะประกอบอาชีพนี้จนกลายเป็นวิถีชีวิตที่ได้รับการสืบทอดมาจากสมาชิกในครอบครัวรุ่นก่อน ๆ ขณะที่ทรัพยากรทางทะเลก็เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ ซึ่งต้องอาศัยความรู้และประสบการณ์เพื่อนำผลผลิตมาบริโภค และจัดจำหน่าย ส่วนข้อจำกัดในด้านปัจจัยนำเข้า พบว่า เงินทุน ยังมีข้อจำกัด เพราะการทำประมงพื้นบ้านต้องอาศัยวัสดุอุปกรณ์หลายอย่าง เช่น เรือยนต์ น้ำมันเชื้อเพลิง อุปกรณ์ในการจับสัตว์น้ำ ในขณะเดียวกันอาชีพประมงไม่สามารถทำได้ทุกวันเพราะมีปัจจัยด้านสภาพดินฟ้าอากาศ กอปรกับค่าใช้จ่ายในการดำรงชีวิตที่สูงขึ้นทำให้รายได้ไม่เพียงพอกับรายจ่ายจึงเกิดภาวะหนี้สินครัวเรือนตามมาในที่สุด

1.3 การผลิตและประเภทสินค้าต่อเนื่องจากการประมง พบว่า มีปลาเล็กตากแห้ง ที่เรียกว่า “ปลาจิ้งจั้ง” หรือ “ปลาเกะตัก” เป็นหลัก ซึ่งแต่ละครัวเรือนที่ออกทำการประมงพื้นบ้านจะได้ปริมาณปลาที่แตกต่างกันไป เมื่อได้ปลามาแล้วก็จะทำการตากแห้งก่อนนำออกจำหน่าย ซึ่งการตากปลาในปัจจุบันยังไม่ถูกสุขอนามัย เพราะสถานที่ของชุมชนมีจำกัด โดยทั่วไปก็จะตากบนพื้นถนน

1.4 การจัดตั้งกลุ่มอาชีพในพื้นที่จำหน่าย พบว่า ในชุมชนไม่เคยมีการรวมกลุ่มการผลิต หรือจำหน่ายผลผลิตจากการประมง ลักษณะการผลิตและการขายจะต่างคนต่างทำ แต่อาจจะเกี่ยวข้องกันบ้างในกรณีที่เป็นลูกหนี้รายทุน (เจ้าแก่) คนเดียวกัน ซึ่งการรับซื้อผลผลิตก็จะไม่แตกต่างกันมากนัก แต่อย่างไรก็ตามชุมชนมีความต้องการอยากตั้งกลุ่มอยู่เหมือนกัน เพราะจะได้สามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนและการสนับสนุนจากหน่วยงานต่าง ๆ

1.5 การจัดการด้านการตลาด พบว่า ชุมชนไม่มีการจัดการด้านการตลาดร่วมกัน ส่วนหนึ่งเกิดขึ้นเพราะขาดการรวมกลุ่มของผู้ผลิต แต่อย่างไรก็ตามชุมชนยังเห็นความสำคัญของการรวมกลุ่มอาชีพและจัดการตลาดร่วมกันเพื่อจะได้สามารถต่อรองราคาสินค้ากันได้

กล่าวโดยสรุป ศักยภาพในการดำเนินธุรกิจชุมชนอาหารทะเลแปรรูปของชุมชนมีทั้งจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรค ดังนี้

ด้านจุดแข็ง ชุมชนมีทรัพยากรทางทะเล ซึ่งเป็นทรัพยากรทางธรรมชาติสามารถเข้าถึงได้ทุกคนอย่างเท่าเทียม ประกอบกับประสบการณ์และความสามารถในการทำการประมงสามารถจับสัตว์น้ำได้อย่างต่อเนื่อง เพราะการทำอาชีพประมงเป็นวิถีชีวิตของคนในชุมชนมาอย่างยาวนาน

ด้านจุดอ่อน ชาวประมงพื้นบ้านส่วนใหญ่เป็นผู้มีรายได้น้อย ไม่สามารถสร้างปัจจัยการผลิตได้ด้วยตนเอง ต้องพึ่งพาปัจจัยจากภายนอก โดยเฉพาะเงินทุนสำหรับการจัดหาอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับการประมงซึ่งต้องพึ่งพานายทุนจากภายนอก จุดอ่อนประการต่อมาคือไม่สามารถควบคุมคุณภาพของผลผลิตเพราะมีข้อจำกัดด้านสถานที่ ทำให้ผลผลิตถูกตั้งคำถามเรื่องสุขอนามัย

ด้านโอกาส ค่านิยมของสังคมต้องการอาหารที่สดใหม่ โดยเฉพาะกระแสด้านอาหารเพื่อสุขภาพ สำหรับผลผลิตทางการทะเลหากเป็นผลผลิตที่เกิดจากชุมชน หรือเรื่องประมงขนาดเล็กจะได้รับความนิยม เพราะไม่ผ่านการแช่แข็งหรือการหมักดองด้วยสารเคมี นอกจากนี้กระแสการตลาดที่เปลี่ยนแปลงไปจากการตลาดที่ผูกติดอยู่กับพื้นที่เป็นการตลาดในโลกออนไลน์ ทำให้สินค้าและบริการสามารถเข้าถึงกลุ่มผู้ซื้อได้อย่างกว้างขวางเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะการพัฒนาระบบขนส่งภายในประเทศที่ทำให้สินค้าและบริการต่าง ๆ จากผู้ผลิตส่งถึงผู้บริโภคได้อย่างรวดเร็ว

ด้านอุปสรรคสำคัญที่จะเกิดขึ้นกับการดำเนินธุรกิจชุมชนอาหารทะเลแปรรูปของชุมชนตำบลรูสมะมีแลคือ “คู่แข่ง” เนื่องจากจังหวัดปัตตานีมีชุมชนชาวประมงพื้นบ้านที่ได้รับการผลักดันจนกลายเป็นสัญลักษณ์ของแหล่งผลิตสินค้าอาหารทะเลแปรรูปของชุมชนที่มีคุณภาพหลายชุมชน เช่น ชุมชนตันหยงเปาว์ อำเภอหนองจิก

ชุมชนประมงพื้นบ้านบุต อำเภอยะหริ่ง กลุ่มประมงพื้นบ้านแหลมบก อำเภอมือเบ่ปัตตานี ซึ่งกลุ่มเหล่านี้จะกลายเป็นคู่แข่งที่สำคัญในการดำเนินธุรกิจเป็นต้น

2. การกำหนดแนวทางการจัดการธุรกิจชุมชนอาหารทะเลแปรรูปชุมชนบ้านบางปลาหม้อ ตำบลรูสะมิแล อำเภอมือเบ่ จังหวัดปัตตานี

2.1 กลุ่มลูกค้า คือผู้ซื้อสินค้าอาหารทะเลแปรรูปตำบลรูสะมิแล โดยผู้วิจัยได้แบ่งลูกค้าออกเป็น

2 กลุ่ม คือ

1) ลูกค้าประเภทขายปลีก ซึ่งเป็นลูกค้าที่มีจุดมุ่งหมายในการซื้อเพียงเพื่อการบริโภค โดยกลุ่มลูกค้าประเภทนี้จะมีกำลังซื้อน้อย แต่จะมีจำนวนคนในการซื้อที่มาก ซึ่งจะกระจายตัวอยู่ทั่วทุกพื้นที่ ทั้งในจังหวัดปัตตานี จังหวัดใกล้เคียง และในตลาดออนไลน์

2) ลูกค้าประเภทขายส่ง เป็นกลุ่มลูกค้าที่มีจำนวนน้อย แต่มีกำลังซื้อในปริมาณที่มาก ทั้งนี้ลูกค้าประเภทขายส่งจะเป็นกลุ่มลูกค้าที่ซื้อสินค้าอาหารทะเลแปรรูปตำบลรูสะมิแลเพื่อไปจำหน่ายต่อ ซึ่งราคาสินค้าจะต้องต่ำกว่าสินค้าประเภทขายปลีก โดยชุมชนจะมีการกำหนดราคา และปริมาณที่เหมาะสม เพื่อให้ทั้งผู้ขายสินค้า และผู้ซื้อสินค้าเพื่อไปจำหน่ายต่อมีความพึงพอใจร่วมกัน

2.2 การนำเสนอคุณค่าของสินค้าถือว่าเป็นจุดเด่นสำหรับการขายสินค้าอาหารทะเลแปรรูปของตำบลรูสะมิแล เนื่องจากสินค้าที่ทำด้วยคนในชุมชนตั้งแต่ขั้นตอนแรกจนถึงขั้นตอนสุดท้าย กล่าวคือ สมาชิกในชุมชนเป็นผู้จัดหาวัตถุดิบทางทะเลเพื่อมาแปรรูป ผ่านขั้นตอนทางภูมิปัญญาชาวบ้านในชุมชน ซึ่งในกระบวนการผลิตนั้นปราศจากการปนเปื้อนสารเคมี ทำให้ผู้บริโภคสามารถเชื่อมั่นในสินค้าของชุมชนได้ตั้งแต่กระบวนการผลิตจนกระบวนการจัดจำหน่าย ทั้งนี้ทุกขั้นตอนจะกระทำโดยคนในชุมชน

2.3 ช่องทาง สื่อ แพลตฟอร์ม รูปแบบ และวิธีการสื่อสารไปถึงลูกค้า ทางสมาชิกในกลุ่มมีการแบ่งหน้าที่ไว้อย่างชัดเจนว่า ใครดำเนินงานด้านไหน เช่นเดียวกับด้านการติดต่อสื่อสารกับลูกค้า ตลอดจนด้านการตลาด โดยจะมีการขายสินค้าทั้งแบบขายปลีกในตลาดนัด วางสินค้าในร้านค้าชุมชนและร้านขายของฝากในพื้นที่อำเภอมือเบ่ จังหวัดปัตตานีเพื่อนำร่อง รวมทั้งการนำสินค้าออกจำหน่ายในงานหรือกิจกรรมที่หน่วยงานภาครัฐในพื้นที่จังหวัดปัตตานีและพื้นที่จังหวัดใกล้เคียงจัดขึ้น ตลอดจนมีการจำหน่ายสินค้าผ่านช่องทางออนไลน์ โดยจะมีการสร้างเพจ (page) บน เฟสบุ๊ค (facebook) และการโฆษณาบนสื่อวิทยุท้องถิ่นเป็นต้น

2.4 ความสัมพันธ์กับลูกค้า สมาชิกในกลุ่มทุกคนต้องช่วยงานกันอย่างสุดความสามารถ สำหรับความสัมพันธ์ระหว่างผู้ขายและผู้ซื้อ ทางกลุ่มมีความคิดเห็นตรงกันว่าหากผู้ขายสร้างความสัมพันธ์ที่ดี ถือเป็นอีกหนึ่งวิธีที่จะช่วยให้ลูกค้านึกถึงสินค้าและบริการของตนเป็นอันดับแรก เกิดการใช้ แนะนำต่อ ตลอดจนการเป็นลูกค้าประจำต่อสินค้าอาหารทะเลแปรรูปได้ดีอีกด้วย ทั้งนี้ความสัมพันธ์กับลูกค้า จะแบ่งออกเป็น 2 รูปแบบ คือ

1) แบบตัวต่อตัว ซึ่งหมายถึง ผู้ซื้อและผู้ขายจะมีปฏิสัมพันธ์กันโดยตรง อาทิ การขายในตลาด การขายในร้านค้าชุมชน การขายในงานหรือกิจกรรมต่าง ๆ ดังนั้นผู้ขายจะต้องสื่อสารด้วยความจริงใจ น่าเชื่อถือ บุคลิกภาพดี ร่าเริง และเป็นกันเองกับผู้ซื้อจะเป็นจุดเด่นในการขายสินค้าของชุมชนได้เป็นอย่างดี

2) แบบออนไลน์ การขายแบบออนไลน์จะไม่แน่นอนว่าผู้ซื้อจะติดต่อมาเพื่อซื้อสินค้าในช่วงเวลาใด ดังนั้นผู้ดูแลจำเป็นต้องเตรียมความพร้อมและตอบกลับผู้ซื้อโดยเร็วที่สุด โดยสมาชิกในกลุ่มมีความเชื่อว่าการตัดสินใจซื้อสินค้าใดสินค้าหนึ่งบนโลกออนไลน์ ผู้ซื้อมักต้องการคำตอบโดยเร็ว เพื่อประกอบการตัดสินใจในการซื้อ ตลอดจนการพูดจาที่สุภาพถือเป็นพื้นฐานสำคัญในการโต้ตอบระหว่างผู้ซื้อและผู้ขาย เป็นต้น

2.5 กระแสรายได้ การสร้างรายได้หลักให้กับสมาชิกในกลุ่มจะเป็นรายได้จากสินค้าที่จำหน่ายทั้งปลีกและส่ง ของสินค้าอาหารทะเลแปรรูป ซึ่งรายได้ในช่วงแรก ๆ อาจยังไม่มั่นคงเท่าที่ควร ดังนั้นสมาชิกในกลุ่มจำเป็นต้องเร่งสร้างตลาดในการจัดจำหน่ายสินค้าเหล่านี้ เพื่อให้สมาชิกทุกคนสามารถดำเนินชีวิตอยู่ได้

2.6 ทรัพยากรหลัก แบ่งออกเป็น 4 ประเภท ซึ่งแต่ละประเภท ประกอบด้วย

1) คน หรือ สมาชิกในกลุ่ม ถือเป็นทรัพยากรหลัก ๆ ที่ใช้ในการดำเนินงานของกลุ่ม โดยในปัจจุบันมีสมาชิกจำนวน 9 คน มีการแบ่งบทบาทหน้าที่ตามความถนัดของแต่ละคน

2) เงิน หรืองบประมาณเป็นส่วนสำคัญสำหรับขับเคลื่อนกิจกรรมและการดำเนินงานต่าง ๆ ภายในกลุ่ม ซึ่งในปัจจุบันพบว่ายังไม่มียกงบประมาณในการสนับสนุน จึงจำเป็นต้องหาแหล่งเงินทุนภายนอกที่สามารถสนับสนุนให้ก่อตั้งกลุ่มได้ก่อนในช่วงแรก ๆ และสร้างรายได้หมุนเวียนภายในกลุ่มจากการจำหน่ายสินค้า

3) วัตถุดิบ หมายถึงอาหารทะเล อาทิ กุ้ง หอย ปู ปลา หมึก และอื่น ๆ โดยปกติจะมีสมาชิกในชุมชนออกทะเลหาวัตถุดิบเป็นอาชีพหลัก ดังนั้น วัตถุดิบทั้งหมดจะได้มาจากคนในชุมชนที่ออกทะเล ซึ่งจะเป็นการลดต้นทุนในส่วนนี้ และวัตถุดิบที่ได้จะสดและใหม่ แต่ทั้งนี้ ด้วยเป็นเรือขนาดเล็กที่ออกทะเลเป็นวันต่อวันทำให้ไม่สามารถควบคุมปริมาณวัตถุดิบในแต่ละวันได้

4) อุปกรณ์ สำหรับอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ใช้ในการแปรรูปอาหารทะเลนั้น เดิมสมาชิกในชุมชนซึ่งประกอบอาชีพเหล่านี้มีอุปกรณ์อยู่บ้าง แต่อาจไม่เพียงพอและเหมาะสมกับปริมาณการผลิตที่จะเกิดขึ้น ซึ่งทางเทศบาลตำบลรูสะมิแลมีช่องทางในการให้แนะนำ ตลอดจนประสานกับหน่วยงานอื่น ๆ เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานให้กับกลุ่มต่อไป

2.7 กิจกรรมหลัก แบ่งออกเป็น 2 ฝ่าย คือ ฝ่ายการผลิต และฝ่ายจัดจำหน่าย

2.8 พันธมิตรหลัก คู่ค้าที่มีส่วนช่วยในการหาวัตถุดิบ หากสมาชิกในชุมชนไม่สามารถหาวัตถุดิบได้เพียงพอ นั้น สามารถซื้อวัตถุดิบสดจากชุมชนใกล้เคียงได้ ในส่วนของการจัดจำหน่ายสามารถจัดจำหน่ายในบ้านของฝากในพื้นที่ตำบลรูสะมิแล ตลอดจนในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี ซึ่งมีมากกว่า 10 ร้าน รวมถึงร้านค้าชุมชนที่มีเป็นจำนวนมากในพื้นที่ และหน่วยงานราชการ เช่น ไปรษณีย์รูสะมิแล และไปรษณีย์เมืองปัตตานี เป็นต้น

2.9 โครงสร้างต้นทุน จะต้องมีการจัดทำบัญชีรายรับ รายจ่ายทั้งหมดของการดำเนินงานแบ่งต้นทุนเป็น 2 ลักษณะ คือ

- 1) ต้นทุนคงที่ คือ เป็นรายจ่ายเท่าเดิมในทุก ๆ ครั้งที่จ่าย เช่น ค่าจ้างสมาชิก ค่าเช่าสถานที่
- 2) ต้นทุนผันแปร คือ รายจ่ายที่มีการปรับขึ้น หรือลดลงตามปริมาณของงาน เช่น ค่าน้ำ ค่าไฟ ค่าวัตถุดิบ เป็นต้น

การจัดการธุรกิจชุมชนอาหารทะเลแปรรูปชุมชนบ้านบางปลาหมอ ตำบลรูสะมิแล อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี นอกจากจะต้องดำเนินการเป็นการภายในของสมาชิกในชุมชนแล้ว จำเป็นจะต้องสร้างความร่วมมือ หรือเชื่อมประสานการดำเนินงานกับภาคีเครือข่ายต่าง ๆ ด้วย เนื่องจากสภาพของกลุ่มยังมีข้อจำกัดอยู่เป็นจำนวนมาก ดังนี้

1. ผู้นำชุมชน จะต้องเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนกลุ่มธุรกิจชุมชนในพื้นที่ ซึ่งผู้นำชุมชนอาจหมายถึง ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกเทศมนตรี หรือ นายกเทศมนตรีในตำบลรูสะมิแล เพราะเป็นบุคคลที่สามารถเข้าถึงเครือข่ายความร่วมมือในการร่วมผลักดันทั้งในแง่องค์ความรู้จากสถานศึกษาที่เกี่ยวข้อง หรือหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนในการหนุนเสริมแก่กลุ่มธุรกิจชุมชนในพื้นที่
2. ชุมชน ซึ่งเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียโดยตรงกับการเกิดขึ้นของธุรกิจชุมชน จะต้องมีความศักยภาพในการพัฒนาตนเอง แสวงหาความร่วมมือกับภาคีเครือข่ายต่าง ๆ ในการสนับสนุนธุรกิจ
3. ธุรกิจชุมชน จะมีความต่อเนื่องและยั่งยืนได้ จะต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของสมาชิกในระดับ ตั้งแต่กระบวนการร่วมคิด ร่วมดำเนินการ และร่วมรับผลประโยชน์

การอภิปรายผล

1. ศักยภาพการจัดการธุรกิจชุมชนสินค้าอาหารทะเลแปรรูปตำบลรูสะมิแล อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี ผลการศึกษาพบว่า ชุมชนบ้านบางปลาหมอ ตำบลรูสะมิแล อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี ซึ่งเป็นพื้นที่เป้าหมายในการดำเนินการ มีทั้งจุดเด่นและจุดด้อย กล่าวคือ แม้ชุมชนมีทรัพยากรทางทะเล ที่เป็นทรัพยากรทางธรรมชาติสามารถเข้าถึงได้ทุกคนอย่างเท่าเทียม ประกอบกับประสบการณ์และความสามารถในการทำการประมงสามารถจับสัตว์น้ำได้อย่างต่อเนื่อง เพราะการทำอาชีพประมงเป็นวิถีชีวิตของคนในชุมชนมาอย่างยาวนานก็ตาม แต่จุดอ่อนสำคัญคือ ชาวประมงพื้นบ้าน ส่วนใหญ่เป็นผู้มีรายได้น้อย ไม่สามารถสร้างปัจจัยการผลิตได้ด้วยตนเอง ต้องพึ่งพาปัจจัยจากภายนอก โดยเฉพาะเงินทุนสำหรับการจัดหาอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับการประมงซึ่งต้องพึ่งพานายทุนจากภายนอก จุดอ่อนประการต่อมาคือไม่สามารถควบคุมคุณภาพของผลผลิต เพราะมีข้อจำกัดด้านสถานที่ ทำให้ผลผลิตถูกตั้งคำถามเรื่องสุขอนามัย ซึ่งการศึกษาของ ณัฐศักดิ์ ฤทธิ์เดช และแสงจิตต์ ไต่แสง (2565) อธิบายว่าการที่ธุรกิจชุมชนจะก้าวเข้ามาทำผลิตภัณฑ์ OTOP ไม่ใช่เรื่องง่าย เพราะมีปัจจัยหลายอย่างเป็นตัวกำหนดไม่ว่าจะเป็นเรื่องของเงินทุน หรือความสามารถในการระดมทุน ความเป็นผู้นำ และความรู้ของบุคลากร ความรู้ในการดำเนินธุรกิจชุมชน ความสามารถในการบริหารกิจการ

ความสามารถในการขยายกิจการ การควบคุมคุณภาพผลิตภัณฑ์ที่วางขาย หรือแม้แต่การใช้ทักษะต่อการพึ่งพาจากภายนอก ดังนั้นตัวปัจจัยภายในจึงเป็นเรื่องสำคัญที่สุดในการจัดการธุรกิจชุมชนอาหารทะเลแปรรูป

ด้านโอกาส ที่พบว่าค่านิยมของสังคมต้องการอาหารที่สดใหม่ โดยเฉพาะกระแสด้านอาหารเพื่อสุขภาพ สำหรับผลผลิตทางการทะเลหากเป็นผลผลิตที่เกิดจากชุมชน หรือเรื่องประมงขนาดเล็กจะได้รับความนิยม เพราะไม่ผ่านการแช่แข็งหรือการหมักดองด้วยสารเคมี นอกจากนี้กระแสการตลาดที่เปลี่ยนแปลงไปจากการตลาดที่ผูกติดอยู่กับพื้นที่เป็นการตลาดในโลกออนไลน์มากขึ้น ทำให้สินค้าและบริการสามารถเข้าถึงกลุ่มผู้ซื้อได้อย่างกว้างขวางเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะการพัฒนาาระบบขนส่งภายในประเทศที่ทำให้สินค้าและบริการต่างๆ จากผู้ผลิตส่งถึงผู้บริโภคได้อย่างรวดเร็ว ประเด็นนี้ พงศ์กรณ์ ทิพย์ปัญญา และ วีรวิชัย ปิยนนทศิลป์ (2561) อธิบายว่า ในสถานการณ์ปัจจุบันสภาพแวดล้อมภายนอกได้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทุกด้าน หน่วยธุรกิจจึงต้องมีการปรับตัวอยู่เสมอ เพื่อให้สามารถสร้างความสัมพันธ์ของการเปลี่ยนแปลงได้ รวมถึงรสนิยมใหม่ๆ ของลูกค้าหรือผู้รับบริการที่มีความต้องการในการซื้อแตกต่างกันไป การปรับปรุงลักษณะของสินค้าหรือการให้บริการจึงเป็นสิ่งที่ sẽ สร้างศักยภาพให้กับองค์กรได้

2. แนวทางการจัดการธุรกิจชุมชนอาหารทะเลแปรรูปตำบลรูสะมิแล อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานีพบว่า การจัดการธุรกิจชุมชนอาหารทะเลแปรรูปตำบลรูสะมิแล อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี นอกจากจะต้องดำเนินการเป็นการภายในของสมาชิกในชุมชนแล้ว จำเป็นจะต้องสร้างความร่วมมือ หรือเชื่อมประสานการดำเนินงานกับภาคีเครือข่ายต่าง ๆ ด้วย เนื่องจากสภาพของกลุ่มยังมีข้อจำกัดอยู่เป็นจำนวนมาก ซึ่งผู้นำชุมชนจะต้องเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนกลุ่มธุรกิจชุมชนในพื้นที่ โดยผู้นำชุมชนอาจหมายถึง ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกเทศมนตรี หรือ นายกเทศมนตรีในตำบลรูสะมิแล เพราะเป็นบุคคลที่สามารถเข้าถึงเครือข่ายความร่วมมือในการร่วมผลักดันทั้งในแง่องค์ความรู้จากสถานศึกษาที่เกี่ยวข้อง หรือหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนในการหนุนเสริมแก่กลุ่มธุรกิจชุมชนในพื้นที่ การศึกษาของ สกุล วงษ์กาฬสินธุ์ และคณะ (2563) ได้อธิบายตรงกันว่า ปัจจัยด้านผู้นำ พบว่า จะต้องมีความรู้ ผู้นำ กล้าคิด กล้าตัดสินใจ มีความมุ่งมั่นตั้งใจ มีความเสียสละ ซื่อสัตย์และมีคุณธรรม โปร่งใสและต้องเปิดใจกว้างยอมรับความคิดเห็นข้อเสนอแนะคำแนะนำปัญหาจากสมาชิกแล้วมาปรึกษาหารือกันแก้ไขร่วมกัน ปัจจัยด้านผู้นำจึงเป็นปัจจัยความสำเร็จในการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ขณะที่การศึกษาของ ชูลีพร มาสเนตร และคณะ (2555) มองว่า ปัจจัยพื้นฐานในการประกอบธุรกิจอาหารทะเลแปรรูปพื้นบ้านที่มีผลต่อความสำเร็จของผู้ประกอบการ ประกอบด้วย จำนวนแรงงานที่เหมาะสม และส่วนใหญ่เป็นแรงงานภายในครอบครัว เงินลงทุนเป็นเงินสะสมภายในครอบครัว ระยะเวลาการคืนทุนสั้นภายในเวลา 1-3 ปี วัตถุประสงค์ในการผลิตอาหารทะเลแปรรูปพื้นบ้านมาจากการแสวงหาด้วยตนเองภายในท้องถิ่น โดยใช้เครื่องมือและอุปกรณ์ที่ประดิษฐ์คิดค้นขึ้นเองโดยผู้ประกอบการธุรกิจ

กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน ซึ่งเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียโดยตรงกับการเกิดขึ้นของธุรกิจชุมชนจะต้องมีศักยภาพในการพัฒนาตนเอง แสวงหาความร่วมมือกับภาคีเครือข่ายต่าง ๆ ในการสนับสนุนธุรกิจ ทั้งนี้

การจัดการกลุ่มมีการดำเนินงานในแบบธุรกิจชุมชนโดยคนในชุมชน สมาชิกทุกคนสามารถทำงานได้ทุกหน้าที่ ทั้งการจัดการกลุ่ม การผลิต การแปรรูป การจำหน่ายสินค้า การประชาสัมพันธ์สินค้าให้เป็นที่รู้จัก ปัจจัยในการพัฒนาระบบเศรษฐกิจชุมชนการจะสร้างระบบเศรษฐกิจชุมชนให้เกิดขึ้น และสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชน ณรงค์ เพ็ชรประเสริฐ และพิทยา ว่องกุล (2550) กล่าวถึงความจำเป็นต้องสร้างพื้นฐานซึ่งเป็นลักษณะทั่วไปของชุมชนใน 3 ปัจจัยหลัก คือ 1) ทุน ซึ่งทุนของชุมชนมีขอบข่ายและความหมายค่อนข้างกว้าง ทุนที่เป็นเงินตรา และทุนที่ไม่ใช่เงิน 2) ความรู้ ชุมชนมีความรู้เป็นองค์รวม ซึ่งมีความเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์แห่งการดำเนินชีวิต สอดคล้องกับวิถีการดำเนินของชุมชน และ 3) การตลาด ซึ่งถือได้ว่ามีความสำคัญที่สุดของชุมชนก็คือ ชุมชนเอง เนื่องจากชุมชนมีผู้บริโภคจำนวนหนึ่งแน่นอน แต่ที่ผ่านมาแม้สินค้าหลายชนิดที่ชุมชนสามารถผลิตเองได้ แต่ก็ไม่เคยทำหรือทำแล้วก็ไม่สามารถจัดการเองได้ ทำให้ต้องมีคนกลางเข้ามาทำหน้าที่แทนและได้รับผลประโยชน์จากการจัดการนั้น ธุรกิจเอกชนจึงมีบทบาทในฐานะเป็นผู้รับซื้อสินค้าจากธุรกิจชุมชนในลักษณะที่เป็นพ่อค้าคนกลางรับซื้อสินค้าไปจำหน่ายอีกทอดหนึ่ง ช่วยลดต้นทุนการตลาดของธุรกิจชุมชน เพราะพ่อค้าคนกลางจะรู้ตลาดและช่องทางตลาดของตน ในบางกรณีพ่อค้าจะเป็นผู้กำหนดรูปแบบสินค้าและเทคนิคการผลิต ช่วยลดต้นทุนการหาข้อมูลการตลาดของธุรกิจชุมชน

ข้อเสนอแนะ

จากข้อค้นพบในการวิจัยเรื่อง การจัดการธุรกิจชุมชนอาหารทะเลแปรรูป ตำบลรูสะมิแล อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปใช้

แนวทางการจัดการธุรกิจอาหารทะเลแปรรูปตำบลรูสะมิแล เป็นข้อเสนอเชิงหลักการขั้นต้น สำหรับชุมชนที่จะนำไปขับเคลื่อนต่อไปให้บรรลุผลสำเร็จ แต่ด้วยข้อจำกัดของชุมชนที่มีอยู่หลายประการซึ่งล้วนแต่เป็นประเด็นสำคัญ โดยเฉพาะภาวะหนี้สินเดิมที่ยังผูกพันกับพ่อค้าคนกลาง และแหล่งทุนที่จะขับเคลื่อนธุรกิจชุมชนในรูปแบบใหม่ที่ยังไม่มี ดังนั้นชุมชนจำเป็นต้องสร้างเครือข่ายการทำงานร่วมกับหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อเข้าถึงทรัพยากรสนับสนุนการดำเนินงาน โดยเฉพาะเทศบาลตำบลรูสะมิแล ซึ่งเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่และเป็นหน่วยงานที่มีบทบาทโดยตรงในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยครั้งนี้กำหนดเป้าหมายของการวิจัยสิ้นสุดเพียงการได้ข้อเสนอแนวทางการจัดการธุรกิจอาหารทะเลแปรรูป ซึ่งยังไม่ถึงข้อค้นพบที่เป็นผลสำเร็จของการดำเนินการตามแผนธุรกิจชุมชน ดังนั้นการวิจัยครั้งต่อไปควรเป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมระหว่างนักวิจัย สมาชิกในกลุ่มธุรกิจชุมชนอาหารทะเลแปรรูป และเทศบาลตำบลรูสะมิแล เพื่อให้เกิดผลสำเร็จในการจัดการธุรกิจ ซึ่งช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชนบนฐานทรัพยากรที่มีอยู่ต่อไป

บรรณานุกรม

- ชูลีพร มาสเนตร และคณะ. (2555). ปัจจัยแห่งความสำเร็จในการประกอบธุรกิจอาหารทะเลแปรรูปพื้นบ้านของผู้ประกอบการในอำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส. *วารสารมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์*, 4(3), 94-107.
- ชัยวัฒน์ โชขเจริญสุข. (2562). แนวโน้มธุรกิจอุตสาหกรรม ปี 2562-2564: อุตสาหกรรมอาหารทะเลแปรรูป. สืบค้นเมื่อ 12 ธันวาคม 2565 จาก <https://www.krungsri.com/th/research/industry/industry-outlook/Food-Beverage/Processed-Seafood/IO/io-frocessed-seafood-20-th>
- ณรงค์ เพ็ชรประเสริฐ และพิทยา ว่องกุล. (บรรณาธิการ). (2550). *วิสาหกิจชุมชน: กลไกเศรษฐกิจฐานราก. เศรษฐศาสตร์การเมือง (เพื่อชุมชน)*. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพมหานคร.
- ณัฐศักดิ์ ฤทธิเดช และแสงจิตต์ ไต้แสง. (2565). กลยุทธ์การจัดการธุรกิจชุมชนให้ประสบความสำเร็จในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา. *วารสารวิจัยมหาวิทยาลัยเวสเทิร์น มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 8(2), 51-64.
- ธัญญา นุจรินทร์ธรรม. (2564). *แนวทางการแก้ปัญหาในการใช้เครื่องมือประมงผิดกฎหมายด้วยเทคโนโลยีการสื่อสารแบบมีส่วนร่วม กรณีศึกษาชุมชนประมงท้องถิ่นในพื้นที่อ่าวปัตตานี*. (รายงานการศึกษาส่วนบุคคล). กรุงเทพฯ: สถาบันเกษตรราธิการ สำนักปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์.
- นัทธี ขจรกิตติยา. (2550). การจัดการธุรกิจชุมชน: แนวทางสู่ความสำเร็จ. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา*, 2(2), 150-162.
- พงศ์กรณ์ ทิพย์ปัญญา และวีรวิทย์ ปิยนนทศิลป์. (2561). การพัฒนาการบริหารจัดการธุรกิจเชิงสุขภาพอย่างยั่งยืน. *วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง*, 7(1), 209-309
- รักเกียรติ หงส์ทอง และคณะ. (2564). รูปแบบการจัดการธุรกิจอาหารทะเลแปรรูปพื้นบ้านและประสิทธิผลการดำเนินงานของผู้ประกอบการในอำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี. *วารสารมนุษยสังคมปริทัศน์ (มสป)*, 23(1), 182-196.
- วารุณี ณ นคร (2563). การเข้าถึงสิทธิชุมชนของชุมชนประมงพื้นบ้านอ่าวปัตตานี. *วารสารหาดใหญ่วิชาการ*, 18(2), 333-351
- วิทยา ดำนังอรกุล. (2561). *บริหารธุรกิจความสำเร็จและความยั่งยืนบนการสร้างคุณค่า*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- สกุล วงษ์กาฬสินธุ์, ลือชัย วงษ์ทอง และกิจฐเขต ไกรवास. (2563). การจัดการธุรกิจชุมชนต้นแบบในจังหวัดนครราชสีมา. *ชุมชนวิจัย*, 14(2), 255 – 265
- สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน. (2563). *แนวทางการจัดการธุรกิจชุมชน บ้านแม่ขี้มูก อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่. วารสารบริหารธุรกิจและศิลปศาสตร์ ราชชมกลล้านนา*, 9(2), 17-26.
- สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดปัตตานี. (2567). *แผนบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมระดับจังหวัด ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 - 2570)*. ปัตตานี: อัดสำเนา

บทความวิจัย

ทักษะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กับการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1

นุรมี อูแม¹ จรุณี แก้วเอียน² นิตยา เรืองแป้น³ ชูชัยรี บืองาฉา⁴¹ นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา, จังหวัดยะลา² รองศาสตราจารย์ (ดร.) อาจารย์สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา, จังหวัดยะลา³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ (ดร.) อาจารย์สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา, จังหวัดยะลา⁴ อาจารย์สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา, จังหวัดยะลา

อีเมลผู้แต่งหลัก : nurmeeumae@gmail.com เบอร์โทร : 089 869 6608

วันที่รับ : 10 มกราคม 2567 วันที่รับแก้ไข : 24 มิถุนายน 2567 วันที่ตอบรับ : 27 มิถุนายน 2567

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับทักษะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 และการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู 2) เพื่อเปรียบเทียบทักษะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 และการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู จำแนกตามตัวแปร เพศ ประสบการณ์ การทำงานและขนาดสถานศึกษา 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทักษะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กับการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู และ 4) เพื่อประมวลข้อเสนอแนะเกี่ยวกับทักษะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กับการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารและครู จำนวน 333 คน ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบง่าย โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือ สถิติที่ใช้ คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าที ค่าเอฟ เมื่อพบความแตกต่างใช้การทดสอบโดยวิธีการของเซฟเฟ และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับทักษะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 และการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู ภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) ผลการเปรียบเทียบทักษะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ยกเว้นประสบการณ์ในการทำงาน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ผลการเปรียบเทียบการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ยกเว้นประสบการณ์ในการทำงาน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 3) ขนาดสถานศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีความสัมพันธ์เชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 อยู่ในระดับสูงทุกด้าน และ 4) ข้อเสนอแนะ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาต้องแสดงออกถึงความสามารถในการสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดี นำนโยบาย จุดเน้น วิสัยทัศน์ นำเทคโนโลยีต่าง ๆ เข้ามาบริหาร และสามารถสื่อสาร ถ่ายทอดข้อมูล แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ และครูจะต้องมีความมุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียน มีการวางแผน วิเคราะห์หลักสูตรสถานศึกษา ร่วมมือกับผู้ปกครองในการพัฒนาและแก้ปัญหาผู้เรียนให้ดีที่สุด

คำสำคัญ : ทักษะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21, การปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู

RESEARCH

The School Administrator's Skill in 21st Century and The Performance According to the Teaching Professional Standard of Teachers under the Narathiwat Primary Educational Service Area Office 1

Nurmee U-mae¹ Jorunee Kao-ian² Nittaya Ruangpan³ Suharee Berngacha⁴

¹ Master's degree students Department of Educational Administration Faculty of Education Yala Rajabhat University, Ch.Yala

² Associate Professor Dr, Department of Educational Administration Faculty of Education Yala Rajabhat University, Ch.Yala

³ Assistant professor Dr, Department of Educational Administration Faculty of Education Yala Rajabhat University, Ch.Yala

⁴ Lecturer, Department of Educational Administration Faculty of Education Yala Rajabhat University, Ch.Yala

Corresponding Author, Email : nurmeeumae@gmail.com **Tel :** 089 869 6608

Received : January 10, 2024 **Revised :** June 24, 2024 **Accepted :** June 27, 2024

Abstract

The purposes of this research were; 1) to study the school administrator's skill in 21st century and the performance according to the teaching professional standard of teachers 2) to compare the school administrator's skill in 21st century and the performance according to the teaching professional standard of teachers classified by genders, work experiences and school sizes 3) to study the relationship between the school administrator's skill in 21st century and the performance according to the teaching professional standard of teachers and 4) to collect recommendations on school administrator skills in the 21st century and performance according to professional standard criteria. The sample group were 333 school administrators and teachers. a simple random sampling. The tool was a questionnaire. The statistics used in this research were frequency, percentage, arithmetic mean, standard deviation T-test, F-test, when differences were found, the Scheffe's Method and Pearson's correlation coefficient were adopted.

The results showed that; 1) the level of the school administrator's skill in 21st century and the performance according to the teaching professional standard of teachers were at a high

level. 2) a comparison of the school administrator's skill in 21st century, there is no difference except work experiences, each aspect was significantly different at the .01 level and a comparison of the performance according to the teaching professional standard of teachers, there is no difference. except work experiences, each aspect significantly different at the .01 level. The size of school in each aspect were significantly different at the .05 level. 3) The relationship between the school administrator's skill in 21st century and the performance according to the teaching professional standard of teachers had a positive relationship with statistical significance at the .01 level with high level of relationships in all aspects. And 4) Recommendations were school administrators must demonstrate their ability to create good interactions, implement policies, focus, visions, apply various technologies for administration and be able to communicate, convey information, effectively solve problems that arise in educational institutions. Teachers must be committed to developing learners, planning and analyzing school curriculum as well as collaborate with parents to develop and solve students' problems as best as possible.

Keywords: The School Administrator's Skill in 21st Century, The Performance According to the Teaching Professional Standard of Teachers

บทนำ

การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในโลกศตวรรษที่ 21 นั้นมีความแตกต่างจากศตวรรษที่ 19 และ 20 อย่างสิ้นเชิง ซึ่งถือเป็นช่วงที่มีการปรับเปลี่ยนอย่างรวดเร็ว อุตสาหกรรมและเศรษฐกิจที่มีอยู่นั้นจะถูกแทนที่ด้วยการบริการที่ขับเคลื่อนด้วยข้อมูล ความรู้ และนวัตกรรม จากสถานการณ์ข้างต้นจะเห็นได้ว่าคนที่ประสบความสำเร็จจำเป็นต้องมีทักษะในการเผชิญกับโลกที่ซับซ้อนและทวีคูณมากขึ้น ต้องเป็นผู้มีทักษะแห่งศตวรรษที่ 21

สำหรับปัญหาในการจัดการศึกษาของประเทศไทยในศตวรรษที่ 21 นั้น คือ การเปลี่ยนแปลงในทางการศึกษาที่อยู่ภายใต้ความท้าทายและการเปลี่ยนแปลงของสังคม ซึ่งส่งผลกระทบต่อการปฏิรูปการจัดการศึกษาของประเทศชาติ กระทรวงศึกษาธิการ (2560: 19-66) ได้กล่าวถึง ผลการพัฒนาการศึกษาตามแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552-2558 พบว่าขีดความสามารถในด้านการแข่งขันการศึกษาระหว่างประเทศไทยกับนานาประเทศนั้นมีแนวโน้มที่ลดลง ด้านของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนนั้นต่ำกว่าหลายประเทศ ดังนั้นแล้วการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในศตวรรษที่ 21 นั้น กลไกและตัวแปรสำคัญในการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพและมีอิทธิพลสูงสุดต่อคุณภาพของผู้เรียนและองค์กร คือ การบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา ในฐานะผู้นำในการบริหารในยุคใหม่ จะต้องมีความพร้อมในหลากหลายด้าน (ชัยยนต์ เพาพาน, 2559: 8) ซึ่งสอดคล้องกับ ศศิตา เพลินจิต (2558: 4) ผู้บริหารสถานศึกษาในยุคปัจจุบัน จะต้องสร้างตัวตนใหม่ให้เป็นผู้นำทางวิชาการ มีหน้าที่ในการนำแนวคิดรูปแบบใหม่ ๆ เพื่อพัฒนาสถานศึกษาด้านต่าง ๆ ทำตนให้เป็นผู้จุดประกายความคิดในการพัฒนาคุณภาพงาน

จากการนิเทศโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 1 พบว่าโรงเรียนมีชั้นเรียนและการจัดการเรียนรู้ที่ยังไม่มีประสิทธิภาพ ไม่เอื้อต่อการเรียนรู้ และที่สำคัญ พบว่าด้านการปฏิบัติงานครูนั้น จัดกิจกรรมการเรียนรู้ไม่สอดคล้องกับตัวชี้วัด ขาดเทคนิคการสอนและขาดสื่อวัตกรรมการเรียนรู้ ที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และสาระการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ส่งผลให้การจัดการเรียนรู้ไม่บรรลุผลที่วางไว้ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนต่ำ (กลุ่มนโยบายและแผน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 1, 2564: 37) ดังนั้นแล้ว จึงพบเจอปัญหาของผู้บริหารสถานศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 1 ที่ขาดทักษะที่จำเป็นของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ในการบริหารจัดการองค์กรในสถานศึกษาของตน

จากผลการทดสอบความสามารถพื้นฐานของผู้เรียนระดับชาติของนักเรียน ถ้าเปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ยระดับประเทศ ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยระดับประเทศทุกระดับชั้นและทุกกลุ่มสาระ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 1, 2563-2564: 29) จึงทำให้มองเห็นว่า ครูผู้ทำหน้าที่การสอนได้ปฏิบัติตามมาตรฐานวิชาชีพของครูหรือไม่ ซึ่งครูทุกคนที่ปฏิบัติการสอนจะต้องผ่านเกณฑ์มาตรฐานตามที่คุรุสภากำหนดไว้ เพื่อเป็นครูที่มีคุณภาพและสามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีศักยภาพเป็นไปตามเป้าหมายของการปฏิรูปการศึกษาอย่างแท้จริง ทั้งนี้มาตรฐานวิชาชีพครูโดย คุรุสภาได้ออกข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ (ฉบับที่ 4)

พ.ศ. 2562 ซึ่งประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการปฏิบัติหน้าที่ครู 2) ด้านการจัดการเรียนรู้ 3) ด้านความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน

ทำให้ผู้วิจัยมองเห็นแนวทางในการพัฒนาทักษะสำหรับผู้บริหารที่ยังไม่สามารถปรับตัวเข้ากับยุคของการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว จึงทำให้ขาดทักษะที่จำเป็นสำหรับการบริหารในองค์กรและหน่วยงานที่เข้ามาเกี่ยวข้อง โดยเฉพาะผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคคลที่มีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะต้องมีความรู้ในศตวรรษที่ 21 เพื่อให้หน่วยงานมีมาตรฐานสูงขึ้น และเพื่อเป็นแนวทางในการวางแผนพัฒนาการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู เพื่อเพิ่มคุณภาพครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 1 เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาทักษะผู้บริหารสถานศึกษา และเป็นข้อมูลสารสนเทศให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปใช้ในการวางแผนงาน ตลอดจนการพัฒนาการบริหารงานในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลต่อไป

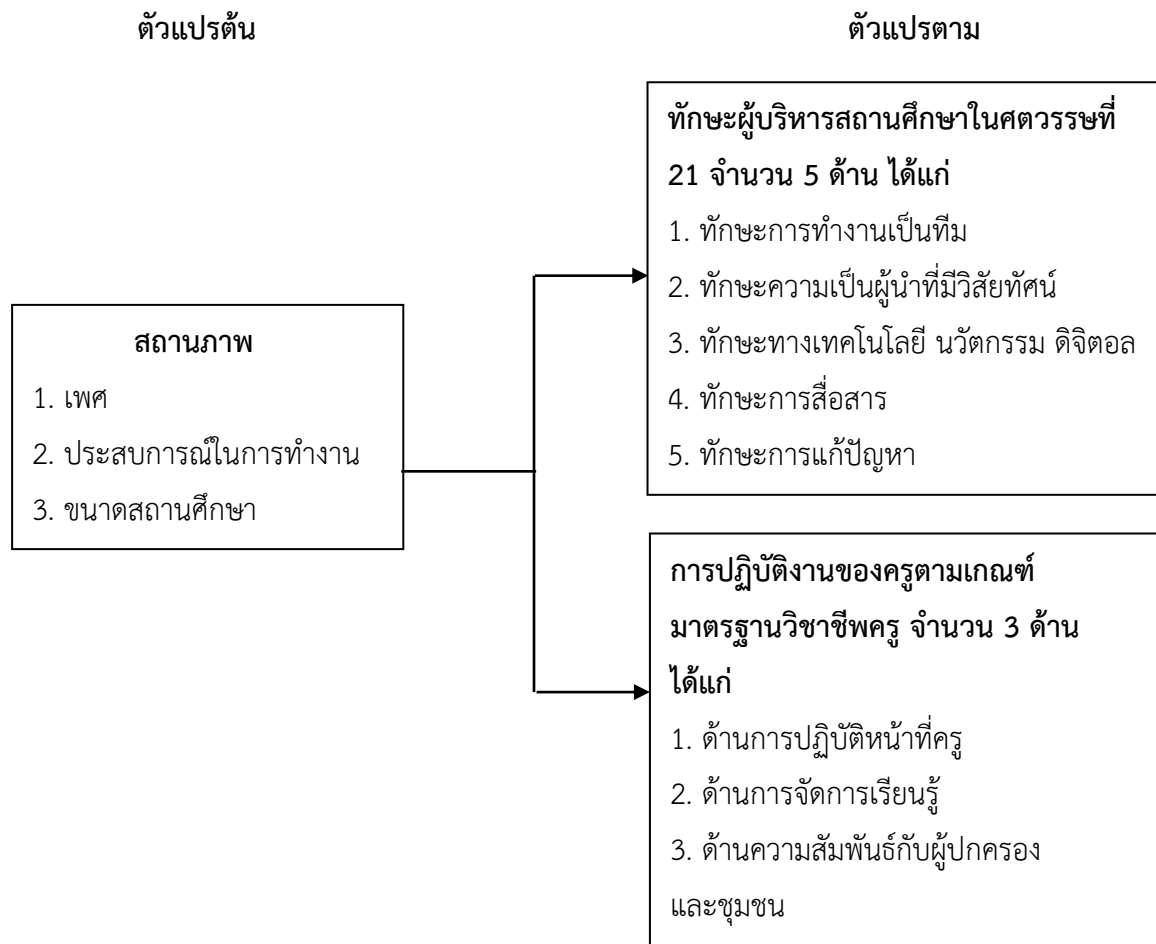
วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับทักษะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 และการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 1
2. เพื่อเปรียบเทียบทักษะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 และเปรียบเทียบการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 1 จำแนกตามตัวแปร เพศ ประสบการณ์ในการทำงานและขนาดสถานศึกษา
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทักษะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กับการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นราธิวาส เขต 1
4. เพื่อประมวลข้อเสนอแนะเกี่ยวกับทักษะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กับการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 1

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยเรื่องทักษะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กับการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 1 ทักษะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 จากเอกสารแนวคิดของนักวิชาการหลายท่าน ดังนี้ ไวล์ (Wiles, 1967 : 11) ฮอย อิงลิช และ สเตฟฟี (Hoyle, English & Steffy, 2005 : 40-41) พุซซิโอ, เมอร์ด็อก และ แมนซ์ (Puccio, Murdock, and Mance 2011 : 42-43) ร็อกกี้วิว สคูล (Rocky View Schools, 2013 อ้างถึงใน ไกรสร เจียมทอง, 2561 : 44) ศูนย์สร้างสรรค์ผู้นำ และสมาคมผู้บริหารโรงเรียนมัธยมแห่งชาติ (national association of secondary school principals, NASSP, online, 2013 อ้างถึงใน ปัทมพร พงษ์เพชร, 2561 : 49) วิจารย์ พานิช (2555 : 19) แพรดาว สอนองพันธ์ (2557 : 50) ชัยยนต์ เพาพาน (2558 : 16) จำนวน 47 ทักษะ นำมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ความถี่สูงตั้งแต่ 4 ขึ้นไปเพื่อคัดสรรเป็นทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่เป็นกรอบแนวคิดเพื่อการวิจัยได้จำนวน 5 ทักษะ ดังนี้ 1) ทักษะการทำงานเป็นทีม 2) ทักษะความเป็นผู้นำที่มี

วิสัยทัศน์ 3) ทักษะทางเทคโนโลยี นวัตกรรม ดิจิตอล 4) ทักษะการสื่อสาร 5) ทักษะการแก้ปัญหา และมาตรฐานวิชาชีพการปฏิบัติงานของครูตามข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 (2562, 18-20) ซึ่งประกอบด้วย 3 มาตรฐาน 1) ด้านการปฏิบัติหน้าที่ครู 2) ด้านการจัดการเรียนรู้ 3) ด้านความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน ผู้วิจัยจึงสรุปกรอบแนวคิด ในการศึกษาทักษะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กับการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นราธิวาส เขต 1 ได้ ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ทักษะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21

ทักษะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 หมายถึง ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคใหม่ ที่จะต้องประกอบไปด้วยทักษะที่สำคัญหลาย ๆ ทักษะ ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาในยุคใหม่ต้องมีการพัฒนาในด้านทักษะต่าง ๆ เพื่อให้สถานศึกษาประสบความสำเร็จตามที่ได้วางไว้ สามารถสังเคราะห์ทักษะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่มีการกล่าวถึงมากที่สุดเพื่อกำหนดเป็นทักษะที่จะใช้ในการวิจัยต่อไป ทักษะการ

ทำงานเป็นทีม ทักษะการมีวิสัยทัศน์ ทักษะการใช้เทคโนโลยี นวัตกรรม ดิจิตอล ทักษะการสื่อสาร และทักษะการแก้ปัญหา

เกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู

เกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู หมายถึง ข้อกำหนดจากคุรุสภาเกี่ยวกับมาตรฐานวิชาชีพการปฏิบัติงาน ซึ่งได้กล่าวถึงคุณลักษณะที่ครูต้องปฏิบัติตามเพื่อให้เกิดผลตามวัตถุประสงค์ ประกอบด้วย การปฏิบัติหน้าที่ครู การจัดการเรียนรู้ และความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน

บริบทสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 หมายถึง หน่วยงานทางการศึกษาที่มีสถานศึกษาในความรับผิดชอบ จำนวน 5 อำเภอ ดังนี้ อำเภอเมือง โรงเรียน อำเภอวังน้อย อำเภอป่าโมก อำเภอธำมรงค์ และอำเภอศรีสาคร ประกอบด้วย 148 โรงเรียน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 จาก 148 โรงเรียน จำนวนทั้งสิ้น 1,980 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารสถานศึกษา และครู สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 จำนวน 333 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรยามานะ (Taro Yamane, 1973: 125 อ้างถึงใน ศิริชัย กาญจนนาส, 2550: 147) จากนั้นทำการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified sampling) โดยใช้ขนาดของสถานศึกษาเป็นกลุ่มตามลำดับ จากนั้นใช้การสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) โดยวิธีการจับสลากแบบไม่คืนกลับเป็นขั้นตอนสุดท้าย

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม จำนวน 1 ฉบับ แบ่งเป็น 4 ตอน ดังนี้ (1) แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพทั่วไปประกอบด้วย เพศ ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดสถานศึกษา (2) แบบสอบถามเกี่ยวกับทักษะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 พัฒนามาจากของ แพรดาว สอนงพันธ์ (2557: 190-195) จำนวน 5 ด้าน รวมทั้งสิ้น 40 ข้อ (3) แบบสอบถามเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู จำนวน 3 ด้าน รวมทั้งสิ้น 23 ข้อ (4) คำถามปลายเปิด (Open-Ended Questionnaire) เกี่ยวกับข้อเสนอแนะ

3. วิธีการสร้างเครื่องมือ

ผู้ศึกษาสร้างเครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้ โดยได้ดำเนินการตามขั้นตอนต่อไปนี้

3.1 ศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทักษะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กับการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 1 เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างข้อคำถามในแบบสอบถาม

3.2 แบบสอบถามครั้งนี้ผู้วิจัยได้พัฒนามาจากของ แพรดาว สนองพันธ์ (2557 : 190-195) ซึ่งมีการปรับเปลี่ยนข้อคำถามให้มีความสอดคล้องกับทักษะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กับการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู โดยสร้างแบบสอบถามตามขั้นตอน ดังนี้

3.2.1 ศึกษาทฤษฎีและแนวคิดที่เกี่ยวกับทักษะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กับการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู

3.2.2 นิยามตัวแปรเพื่อสร้างแบบสอบถาม

3.2.3 สร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมตัวแปร คือ (1) ทักษะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ได้แก่ ทักษะการทำงานเป็นทีม ทักษะความเป็นผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ ทักษะทางเทคโนโลยี นวัตกรรม ดิจิตอล ทักษะการสื่อสาร และทักษะการแก้ปัญหา (2) การปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู จำนวน 3 ด้าน ได้แก่ การปฏิบัติหน้าที่ครู การจัดการเรียนรู้ และความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน

3.3 นำแบบสอบถามเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบและให้ข้อเสนอแนะและปรับปรุง

3.4 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่านเพื่อพิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content validity) โดยใช้ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามตัวแปรที่กำหนดไว้ (Item-Objective Congruence Index: IOC) พิจารณาคัดเลือกดัชนีความสอดคล้องที่มีค่าตั้งแต่ 0.67-1.00 ขึ้นไป (Rovinelli and Hambleton, 1978 อ้างถึงใน สมชาย วรภิเษมสกุล, 2553 : 268-269) กำหนดเกณฑ์การให้คะแนนของผู้เชี่ยวชาญดังนี้

+1	เมื่อแน่ใจว่า	ข้อคำถามตรงกับนิยามตัวแปรที่กำหนดไว้
0	เมื่อไม่แน่ใจว่า	ข้อคำถามตรงกับนิยามตัวแปรที่กำหนดไว้
-1	เมื่อแน่ใจว่า	ข้อคำถามไม่ตรงกับนิยามตัวแปรที่กำหนดไว้

3.5 บันทึกผลการพิจารณาถึงความเห็นของผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่าน แล้วหาผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน เป็นรายข้อและแทนค่าในสูตร IOC (Index of Item Objective Congruence) พร้อมทั้งขอคำแนะนำในการใช้สำนวนภาษาในข้อคำถามเพื่อปรับปรุงแบบสอบถามให้สมบูรณ์และชัดเจน ง่ายต่อการทำความเข้าใจของผู้ตอบแบบสอบถามมากยิ่งขึ้น โดยพิจารณาข้อคำถามที่มีดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.67-1.00 ถ้าข้อคำถามมีดัชนีความสอดคล้องต่ำกว่า .50 จะนำไปปรับปรุงหรือตัดไปตามความเหมาะสม ผลการพิจารณาตรวจสอบของผู้เชี่ยวชาญ ปรากฏว่า ทุกข้อคำถามมีค่าดัชนีความสอดคล้อง 0.67 ขึ้นไป ซึ่งสามารถนำไปใช้ได้

3.6 นำแบบสอบถามหาค่าความเชื่อมั่นไปทดลองใช้กับ (try out) กับประชากรนอกกลุ่มตัวอย่างการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 30 คน แล้วนำมาวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach

Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ เท่ากับ .979 ซึ่งถือว่าเป็นแบบสอบถามที่มีคุณภาพสามารถนำไปใช้เก็บข้อมูลได้

3.7 นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพไปใช้ในการเก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่างในการทำวิจัยต่อไป

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ส่งหนังสือและแบบสอบถามไปยังผู้บริหารสถานศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นราธิวาส เขต 1 ด้วยตนเอง จำนวน 333 ฉบับ และนำส่งคืนภายใน 15 วัน ผู้วิจัยดำเนินการตรวจสอบความถูกต้องครบสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถาม พบว่า มีความสมบูรณ์จำนวน 333 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 จากนั้นนำผลไปจัดกระทำตามกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 วิเคราะห์สถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ จำแนกเพศ ประสิทธิภาพการทำงาน และขนาดสถานศึกษา

5.2 วิเคราะห์ระดับทักษะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 โดยหาค่าเฉลี่ยเลขคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเป็นรายข้อและรายด้าน พร้อมนำเสนอเป็นตารางประกอบคำบรรยาย

5.3 วิเคราะห์ระดับการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู โดยหาค่าเฉลี่ยเลขคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเป็นรายข้อและรายด้าน พร้อมนำเสนอเป็นตารางประกอบคำบรรยาย

5.4 ทดสอบค่า t-test เพื่อเปรียบเทียบระดับทักษะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กับการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู จำแนกตามเพศ

5.5 ทดสอบค่า F-test เพื่อเปรียบเทียบระดับทักษะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กับการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู จำแนกตามประสิทธิภาพในการทำงาน และขนาดของสถานศึกษา โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว หากพบความแตกต่างดำเนินการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่โดยการเปรียบเทียบพหุคูณด้วยวิธีการของเชฟเฟ

5.6 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างระดับทักษะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กับการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นราธิวาส เขต 1 โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และทดสอบความมีนัยสำคัญของสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์นำเสนอข้อมูลโดยใช้ตารางประกอบคำบรรยาย

สำหรับการนำค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มาแปลผลความสัมพันธ์ ถ้าหากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เป็น 0 แสดงว่าตัวแปรทั้งสองไม่สัมพันธ์กัน ถ้าหากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ไม่เป็น 0 แสดงว่าตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์กัน โดยที่ทิศทางของความสัมพันธ์พิจารณาจากเครื่องหมายของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ กล่าวคือ ถ้าเป็นไปในทางบวกแสดงว่าตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์กัน ถ้าเป็นไปในทางลบแสดงว่าตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์กันในทางตรงกันข้ามหรือผกผันกัน การพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ดังนี้

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.00 ถือว่าไม่มีความสัมพันธ์กัน

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.10-0.30 ถือว่ามีความสัมพันธ์ในระดับต่ำ

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.31-0.70 ถือว่ามีความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.71-1.00 ถือว่ามีความสัมพันธ์ในระดับสูง

5.7 ประมวลข้อเสนอนะ ทักษะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กับการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูพร้อมนำข้อมูลมาบรรยายเป็นความเรียง

สรุปผลการวิจัย

1. ระดับทักษะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านทักษะการทำงานเป็นทีม รองลงมา คือ ทักษะการสื่อสาร ทักษะความเป็นผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ ทักษะทางเทคโนโลยี นวัตกรรม ดิจิตอล และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ทักษะการแก้ปัญหา

2. ระดับการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการปฏิบัติหน้าที่ครู รองลงมา คือ ด้านการจัดการเรียนรู้ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน

3. ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของทักษะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 จำแนกตามเพศ ประสิทธิภาพในการทำงาน และขนาดสถานศึกษา

3.1 จำแนกตามตัวแปรเพศ พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ยกเว้นด้านทักษะทักษะทางเทคโนโลยี นวัตกรรม ดิจิตอล และทักษะการแก้ปัญหา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.2 จำแนกตามตัวแปรประสิทธิภาพในการทำงาน พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาที่ประสิทธิภาพในการทำงานต่างกัน มีระดับทักษะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3.3 จำแนกตามตัวแปรขนาดของสถานศึกษา พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีขนาดแตกต่างกัน มีระดับทักษะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ยกเว้นด้านทักษะการสื่อสาร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู จำแนกตามเพศ ประสิทธิภาพในการทำงาน และขนาดสถานศึกษา

4.1 จำแนกตามตัวแปรเพศ พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ยกเว้นด้านการปฏิบัติหน้าที่ครู แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4.2 จำแนกตามประสิทธิภาพในการทำงาน พบว่า ครูที่ประสิทธิภาพในการทำงานต่างกันมีระดับการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูด้านการปฏิบัติหน้าที่ครู ด้านการจัดการเรียนรู้ และด้านความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4.3 จำแนกตามตัวแปรขนาดของสถานศึกษา พบว่า ครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีขนาดแตกต่างกัน มีระดับการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ยกเว้นด้านการปฏิบัติหน้าที่ครูแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5. ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กับการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู พบว่า ภาพรวมมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู ที่ระดับ .01 โดยมีความสัมพันธ์ระดับสูง

6. ประมวลข้อเสนอแนะเกี่ยวกับทักษะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กับการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาต้องแสดงออกถึงความสามารถในการสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดี นโยบาย ยุทธศาสตร์ วิสัยทัศน์ นำเทคโนโลยีต่าง ๆ เข้ามาบริหาร และสามารถสื่อสาร ถ่ายทอดข้อมูล แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ และครูจะต้องมีความมุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียน มีการวางแผน วิเคราะห์หลักสูตรสถานศึกษา ร่วมมือกับผู้ปกครองในการพัฒนาและแก้ปัญหาผู้เรียนให้ดีที่สุด

อภิปรายผลการวิจัย

1. ระดับทักษะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านทักษะการทำงานเป็นทีม รองลงมา คือ ทักษะการสื่อสาร ทักษะความเป็นผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ ทักษะทางเทคโนโลยี นวัตกรรม ดิจิตอล และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ทักษะการแก้ปัญหา สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปัทมพร พงษ์เพชร (2561: 98) ได้ทำการวิจัย เรื่อง ทักษะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 ผลการวิจัย พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีทักษะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

2. การปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการปฏิบัติหน้าที่ครู รองลงมา คือ ด้านการจัดการเรียนรู้ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน สอดคล้องกับงานวิจัยของจันทิมา เมยประโคน (2562: 91) ได้ทำการวิจัย เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเรียนการสอนของผู้บริหารสถานศึกษากับการปฏิบัติตามมาตรฐานการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 ผลการวิจัย พบว่า การปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูในภาพรวมอยู่ระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก

3. ผลการเปรียบเทียบทักษะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21

3.1 จำแนกตามตัวแปรเพศ พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ขงจิตติพิริญา โพธิ์ทอง เสริมทรัพย์ วรปัญญา และคณะ (2565: 97) ได้ทำการวิจัย เรื่อง ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1 จำแนกตามเพศ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาในภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

3.2 จำแนกตามตัวแปรประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีทักษะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ภาพรวมมีความแตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับงานวิจัยของ จิตติพิรญา โพธิ์ทอง เสริมทรัพย์ วรปัญญา และคณะ (2565: 97) ได้ทำการวิจัย เรื่อง ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ในภาพรวมและรายด้านแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

3.3 จำแนกตามตัวแปรขนาดของสถานศึกษา พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีขนาดแตกต่างกัน มีระดับทักษะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ สอดคล้องกับงานวิจัยของสุขุมาล เจริญรัมย์ และ กัลยมน อินทุสุต (2565: 482) ได้ทำการวิจัย เรื่อง ทักษะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า ครูในโรงเรียนที่มีขนาดของสถานศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อทักษะผู้นำในศตวรรษที่ 21 แตกต่างอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

4. ผลการเปรียบเทียบการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู

4.1 จำแนกตามตัวแปรเพศ พบว่า การปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ นิสิตา แหละหิม และสุนทรี วรรณไพเราะ (2561: 1044) ได้ทำการศึกษา การปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 จำแนกตามตัวแปรเพศ พบว่าครูที่มีเพศต่างกัน มีการปฏิบัติงานตามเกณฑ์ มาตรฐานวิชาชีพครู โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

4.2 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า ครูที่ประสบการณ์ในการทำงานต่างกันมีระดับการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู ในภาพรวมมีความแตกต่างอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่าทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับงานวิจัยของ พรพรรณ วงศ์อ้าย รุจิรุจ ภู่อาร และคณะ (2565: 111) ได้ทำการศึกษา เรื่อง สภาพการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูของครูโรงเรียนในสำนักงานเขตประเวศสังกัดกรุงเทพมหานคร จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน โดยภาพรวมมีความแตกต่างอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4.3 จำแนกตามตัวแปรขนาดของสถานศึกษา พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีขนาดแตกต่างกัน มีระดับทักษะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ สอดคล้องกับงานวิจัยของ นิสิตา แหละหิม และสุนทรี วรรณไพเราะ (2561: 1044) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา พบว่า ครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพของครู โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

5. ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กับการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง สอดคล้องกับบุสรุ พูลสุด สุดารัตน์ สารสว่าง และคณะ (2564: 81) ได้ทำการวิจัย เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กับประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า มีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับค่อนข้างสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ทักษะการทำงานเป็นทีม ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีความสามารถในการปฏิบัติงานในกระบวนการต่าง ๆ ร่วมกันภายในสถานศึกษา สามารถมอบหมายกิจกรรมการปฏิบัติงานต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสมกับบทบาทของแต่ละบุคคลในองค์กร ตรงตามความถนัดของครู และร่วมกันสร้างผลงานให้บรรลุเป้าหมายตามภารกิจของโรงเรียนเพื่อนำไปสู่ความสำเร็จ

1.2 ทักษะความเป็นผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ ผู้บริหารสถานศึกษา มุ่งมั่นในการนำวิสัยทัศน์สู่การปฏิบัติเพื่อนำพาสถานศึกษาไปสู่เป้าหมายที่วางไว้

1.3 ทักษะทางเทคโนโลยี นวัตกรรม ดิจิตอล ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริม สนับสนุนให้ครูนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน

1.4 ทักษะการสื่อสาร ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้รับสารควรสื่อสารกันอย่างเข้าใจตรงกัน

1.5 ทักษะการแก้ปัญหา ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการคิดวิเคราะห์ เชื่อมโยงข้อมูลต่าง ๆ เพื่อวางแผนในการแก้ปัญหา

1.6 ด้านการปฏิบัติหน้าที่ครู ครูควรส่งเสริมการเรียนรู้ และเอาใจใส่ผู้เรียนอย่างเต็มความสามารถ

1.7 ด้านการจัดการเรียนรู้ ครูควรจัดกิจกรรมและสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีความสุขในการเรียน โดยตระหนักถึงสุขภาวะของผู้เรียน

1.8 ด้านความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน ครูควรศึกษาเข้าถึงบริบทของชุมชน และสามารถอยู่ร่วมกันบนพื้นฐานความแตกต่างทางวัฒนธรรม

2. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาทักษะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กับการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู ให้เป็นในรูปแบบของการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สามารถนำไปใช้ในการบริหารจัดการกับการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูให้เป็นไปตามความเหมาะสมและเต็มศักยภาพ

2.2 ควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทักษะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กับการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูที่ส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียนและสถานศึกษา

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง 2560)*. กรุงเทพฯ
- กลุ่มนโยบายและแผน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1. (2564, ธันวาคม). แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2565. <https://drive.google.com/file/d/14lnlqph4hUJrgEzziYYmTAiWkxtS2Ld2/view>
- ไกรสร เจริมทอง. (2561). *ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 32*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- คณะกรรมการคุรุสภา. (2563). *รายละเอียดของมาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพครูตามข้อบังคับคุรุสภา ว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562*.
- จันทิมา เมยประโคน. (2562). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเรียนการสอนของผู้บริหารสถานศึกษากับการปฏิบัติตามมาตรฐานการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3*. การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาโท, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ชัยยนต์ เพาพาน. (2559). *แนวคิดและทฤษฎีพื้นฐานการเป็นผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์.
- ฐิติพิรญา โพธิ์ทอง เสริมทรัพย์ วรปัญญา และภูวดล จุลสุคนธ์. (2565). *ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21*. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1. *วารสารวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์ (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)*. 12(3). 1-13.
- นิสา แหละหิม และสุนทรี วรรณไพเราะ. (บรรณาธิการ). (2560). *การประชุมหาดีใหญ่วิชาการระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 9*. มหาวิทยาลัยหาดใหญ่. <https://www.hu.ac.th/conference/proceedings>
- นุสรรา พูลสุด. (2564). *ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร*. *วารสารวิจัย มหาวิทยาลัยเวสเทิร์นมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 7(2), 72-85.
- ปัทมพร พงษ์เพชร. (2561). *ทักษะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์.
- พรานภา วงศ์อ้าย, รุจิร ภู่อาระ และภาวิดา ธาราศรีสุทธิ. (2565). *สภาพการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูของครูโรงเรียนในสำนักงานเขตประเวศสังกัดกรุงเทพมหานคร*. *วารสารวิชาการวิทยาลัยสันติพล*. 8(2). 1-10.
- แพรวดาว สอนองผัน. (2557). *ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ศึกษาประถมศึกษา อุดรธานี เขต 3*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

- ศศิตา เพลินจิต. (2558). *ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.
- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2550). *สถิติประยุกต์สำหรับการวิจัย*. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1. (2564, ธันวาคม). *แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2563-2565 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2565)*. https://drive.google.com/file/d/17IBQwpVKI6OetACp_pbpjntHCRbq2uqh/view.
- สุขุมล เจริญรัมย์และ กัลยมน อินทุสุต. (2565). *ทักษะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1*. *วารสารแก่นสาร อคาเดมี*, 7(8), 474-487
- Hoyle, John R., English, Fenwick W., and Steffy, Betty E. *Skills for Successful 21st Century School Leaders: Standards for Peak Performers*. Virginia: American Association of School Administrators, 1998.
- Puccio, G. J., Mance, M., & Murdock, M. C. (2011). *“Creative leadership: Skills that drive change (2nd ed.)”* Thousand Oaks, CA: Sage.
- Wiles, Kimball. (1967). *Supervision for better schools (3 rd ed)*. Englewood Cliffs NJ : Prentice-Hall.

บทความวิจัย

ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานบุคคลในโรงเรียน
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 3นัสริน ยูโซ๊ะ¹ จริญญา แก้วเย็น² พิมพ์วิมล สุวรรณโณ³¹ นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา, จังหวัดยะลา² รองศาสตราจารย์ (ดร.) อาจารย์สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา, จังหวัดยะลา³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ (ดร.) อาจารย์สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา, จังหวัดยะลา

อีเมลผู้แต่งหลัก : nasrinyusoh@gmail.com เบอร์โทร : 093 593 6931

วันที่รับ : 26 มกราคม 2567 วันที่รับแก้ไข : 25 มิถุนายน 2567 วันที่ตอบรับ : 28 มิถุนายน 2567

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหาร 2) ศึกษาการบริหารงานบุคคลในโรงเรียน 3) เปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหาร จำแนกตามตัวแปรเพศ ประสิทธิภาพในการทำงานและขนาดสถานศึกษา 4) เปรียบเทียบการบริหารงานบุคคลในโรงเรียนจำแนกตามตัวแปร เพศ ประสิทธิภาพในการทำงานและขนาดสถานศึกษา 5) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์กับการบริหารงานบุคคลในโรงเรียน 6) ประมวลข้อเสนอแนะของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์กับการบริหารงานบุคคลในโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างจำนวน 325 คนเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามจำนวน 4 ตอน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าที ค่าเอฟ และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

ผลวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) การบริหารงานบุคคลในโรงเรียนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 3) การเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์จำแนกตาม เพศ ประสิทธิภาพในการทำงานและขนาดสถานศึกษาพบว่าภาพรวมไม่แตกต่างกัน 4) การเปรียบเทียบการบริหารงานบุคคลในโรงเรียนจำแนกตามตัวแปร เพศ ประสิทธิภาพในการทำงานและขนาดสถานศึกษาพบว่าภาพรวมไม่แตกต่างกัน 5) ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์กับการบริหารงานบุคคลในโรงเรียนโดยภาพรวมมีความสัมพันธ์เชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 6) ข้อเสนอแนะ ได้แก่ ผู้บริหารควรแสดงความสามารถในการแสดงออกผ่านวิสัยทัศน์ และประเมินผลการปฏิบัติงานโดยวิธีการที่มีมาตรฐานเดียวกัน และตรวจสอบได้

คำสำคัญ : ภาวะผู้นำ, ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์, การบริหารงานบุคคล

RESEARCH

Creative Leadership of School Administrators and Personnel Administration of Schools under the Narathiwat Primary Educational Service Area Office 3

Nasrin U-soh¹ Jorunee Kao-ian² Phimpawee Suwanno³

¹ Master's degree students Department of Educational Administration Faculty of Education Yala Rajabhat University, Ch.Yala

² Associate Professor Dr, Department of Educational Administration Faculty of Education Yala Rajabhat University, Ch.Yala

³ Assistant professor Dr, Department of Educational Administration Faculty of Education Yala Rajabhat University, Ch.Yala

Corresponding Author, Email : nasrinyusoh@gmail.com **Tel :** 093 593 6931

Received : January 26, 2024 **Revised :** June 25, 2024 **Accepted :** June 28, 2024

Abstract

The objectives of this research were 1) to study the level of creative leadership of school Administrators 2) to study the level of personnel administration of schools 3) to compare the creative leadership classified by gender, work experience, and school size 4) to compare personnel administration of School which classified by gender, work experience, and school size 5) to study the relationship between creative leadership and school personnel administration 6) to process the recommendations of school Administration creative leadership and school personnel administration. The sample was 325 people. the research tool is the 4-part questionnaire, used in data analysis consisted of frequency, percentage, mean, standard deviation, Pearson's product-moment correlation coefficient, T-test, and F-test.

The research findings revealed that 1) creative leadership of school administrators, the overall level was at a high level 2) personnel Administration of schools, overall was at a high level 3) a comparison of the creative leadership of school administrators which classified by gender, work experience and the size of the school found that the overall image was not different 4) the comparison of personnel Administration of Schools which classified by gender, work experience and size of school found that the overall image was not different 5) The overall relationship between creative leadership and school personnel Administration

was positively correlated with personnel Administration at the 0.01 level of statistical significance 6) as follows: school Administrators must have the ability to express themselves through vision, fair recruitment and appropriate allocation of personnel, fair and clear performance appraisals,

Keywords: Leadership, Creative Leadership, Personnel administration

บทนำ

ความก้าวหน้าที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วในปัจจุบันนี้ส่งผลให้การศึกษาที่มีความเปลี่ยนแปลงคุณลักษณะต่างๆ ของผู้เรียนจะเปลี่ยนตามบริบททางสังคมคุณภาพของการจัดการศึกษาจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะส่งผลให้คนมีคุณภาพและจะต้องพัฒนาและศึกษาศักยภาพของแต่ละคนอย่างเต็มที่และเต็มความสามารถ กระทรวงศึกษาธิการได้มีนโยบายในการจัดการศึกษาในปีงบประมาณพ.ศ. 2564 ถึง 2565 โดยการปรับปรุงหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ให้ทันสมัยและทันการเปลี่ยนแปลงของโลกในศตวรรษที่ 21 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553 : 13)

ผู้บริหารโรงเรียนถือเป็นบุคคลสำคัญที่จะเป็นแบบอย่างในงานบริหารให้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในปัจจุบัน โดยผู้บริหารที่มีวิสัยทัศน์ มีทักษะและความสามารถในการแก้ปัญหาที่มีความยืดหยุ่นในการบริหารจะสามารถนำองค์กรไปสู่ความสำเร็จมากกว่าผู้บริหารที่ไม่มีทักษะดังกล่าวซึ่งทักษะที่กล่าวไปข้างต้นเป็นคุณสมบัติของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ เป็นทฤษฎีที่ได้รับการยอมรับอย่างแพร่หลายทั้งในประเทศมีความสำคัญยิ่งในการช่วยเสริมความสำเร็จให้แก่องค์กร โดยพาร์คเกอร์และเบกนอด (Parker and Begnaud, 2004 : 157 อ้างถึงใน เตือนใจ สุนกุล 2562 : 52) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ มี 3 ด้าน ประกอบด้วย วิสัยทัศน์ ความยืดหยุ่น และความสามารถในการแก้ไขปัญหาโดยภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศให้ดำรงอยู่ในภาวะสังคมโลกที่มีการแข่งขันสูงเช่นในปัจจุบัน

ความสำเร็จที่จะเกิดขึ้นในองค์กรล้วนมีหลายปัจจัยเป็นส่วนประกอบที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะอย่างยิ่งการบริหารงานบุคคลเพราะถือเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญที่สุดในการบริหารงานหากปราศจากบุคลากรทำหน้าที่เป็นตัวขับเคลื่อนแล้วการบริหารจัดการต่าง ๆ จะไม่บรรลุเป้าหมายได้ (ประเสริฐ อุไร, 2559 : 1) แต่การบริหารงานบุคคลเป็นงานที่ยุ่งยากซับซ้อนเพราะต้องทำงานเกี่ยวกับคน ซึ่งมีความรู้สึกนึกคิดที่แตกต่างกัน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 ได้วิเคราะห์ (SWOT) สถานภาพของเขตพื้นที่การศึกษาจากผลการดำเนินงานที่ผ่านมาด้านจุดอ่อนของบุคลากรส่วนใหญ่มีปัญหาพบได้แก่ บุคลากรไม่เพียงพอกับปริมาณงานตามโครงสร้างและมาตรฐานตำแหน่งทำให้การปฏิบัติงานของบางกลุ่มงานมีขีดจำกัดขาดความต่อเนื่องในการปฏิบัติงานเนื่องจากบุคลากรมีการเปลี่ยนหน้าที่และมีการโยกย้าย ขาดแคลนศึกษานิเทศก์ตามกลุ่มสาระและครูวิชาเอกสถานศึกษาอยู่ในพื้นที่ที่มีความไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินส่งผลต่อขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน โดยปัญหาดังกล่าวจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องได้รับการแก้ไขเพื่อให้การดำเนินงานในสถานศึกษาเป็นไปอย่างราบรื่น จากการศึกษา วิเคราะห์ สังเคราะห์ การบริหารงานบุคคล จากแนวคิดจากงานวิจัยและเอกสารที่เกี่ยวข้องและนำมาแจกแจงความถี่ พบว่า ด้านที่มีความถี่สูงตั้งแต่ 6 ขึ้นไป ประกอบด้วย 5 ด้าน คือ การสรรหาและบรรจุแต่งตั้งการประเมินผลการปฏิบัติงานการพัฒนาบุคลากร การวางแผนกำลังคนและกำหนดตำแหน่ง และการธำรงรักษา

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์กับการบริหารงานบุคคลในโรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 เพื่อให้ได้รับข้อมูลตามสภาพที่แท้จริงและนำผลการวิจัยไปใช้พัฒนาและเป็นแนวทางการบริหารงานบุคคลใน

สถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้นและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อสถานศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นราธิวาส เขต 3
2. เพื่อศึกษาระดับการบริหารงานบุคคลในโรงเรียนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นราธิวาส เขต 3
3. เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นราธิวาส เขต 3 จำแนกตามตัวแปร เพศ ประสบการณ์ในการทำงานและขนาดสถานศึกษา
4. เพื่อเปรียบเทียบการบริหารงานบุคคลในโรงเรียนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นราธิวาส เขต 3 จำแนกตามตัวแปร เพศ ประสบการณ์ในการทำงานและขนาดสถานศึกษา
5. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานบุคคลในโรงเรียนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นราธิวาส เขต 3
6. เพื่อประมวลข้อเสนอแนะของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานบุคคลในโรงเรียนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นราธิวาส เขต 3

ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา

ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาหมายถึงพฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นราธิวาส เขต 3 ที่มีจินตนาการขั้นสูงเข้าใจการเปลี่ยนแปลงและสามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดจากสถานการณ์ต่าง ๆ ด้วยวิธีการใหม่ ๆ ได้อย่างทันท่วงที มีความยืดหยุ่นในการบริหารงาน เข้าใจและเข้าถึงในการทำงานของบุคลากรในองค์กรและมีภาพวิสัยทัศน์ที่ก้าวไกลสามารถทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีความเลื่อมใสในระบบการบริหารงานและเห็นภาพความสำเร็จร่วมกัน รวมถึงสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการทำงานของคนในองค์กรเพื่อยกระดับประสิทธิภาพของงานในองค์กรที่สูงขึ้น

การบริหารงานบุคคล

การบริหารงานบุคคล หมายถึง การใช้ทรัพยากรบุคคลภายใต้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพผ่านกระบวนการสรรหา การคัดเลือก การบรรจุแต่งตั้ง การบำรุงรักษา การวางแผน การฝึกอบรมการพัฒนาบุคลากร การถึงโทษทางวินัย ตลอดจนการให้พ้นจากราชการ เป็นต้นโดยการบริหารงานบุคคลหากใช้อย่างมีประสิทธิภาพจะส่งผลสำเร็จต่อการปฏิบัติงานให้ได้มากที่สุดและเป็นปัจจัยสำคัญของการบริหารหรือการจัดการทรัพยากรมนุษย์เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด

บริบทสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 3

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 3 หมายถึง หน่วยงานทางการศึกษาที่มีสถานศึกษาในความรับผิดชอบ จำนวน 3 อำเภอ ประกอบด้วย อำเภอระแงะ อำเภोजะเนาะ และอำเภอเจาะไอร้อง จำนวน 75 โรงเรียน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวิธีการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือผู้บริหารสถานศึกษาและครูสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นราธิวาส เขต 3 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 1,724 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นราธิวาส เขต 3 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 325 คนซึ่งกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง (Sample Size) โดยใช้สูตรทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane, 1973 : 727-728) จากนั้นใช้การสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) โดยวิธีการจับสลากแบบไม่คืนกลับเป็นขั้นตอนสุดท้าย (Sampling Without Replacement)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ประกอบด้วย เพศ ประสบการณ์ในการทำงานและขนาดของสถานศึกษา

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษามีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามวิธีการของลิเคิร์ต (Likert Scale) จำนวน 30 ข้อ ซึ่งสอดคล้องกับเนื้อหา 3 ด้าน ประกอบด้วย ด้านวิสัยทัศน์ ด้านความยืดหยุ่นด้านความสามารถในการแก้ปัญหา

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลในโรงเรียน มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับจำนวน 40 ข้อ ซึ่งสอดคล้องกับเนื้อหา 5 ด้าน ประกอบด้วย การสรรหา และการบรรจุแต่งตั้ง การวางแผนกำลังคนและกำหนดตำแหน่งการประเมินผลการปฏิบัติงาน การพัฒนาบุคลากร การธำรงรักษา

ตอนที่ 4 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open Ended Questionnaire) เกี่ยวกับปัญหา ข้อเสนอแนะภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษากับบริหารงานบุคคลในโรงเรียนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นราธิวาส เขต 3

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยขอหนังสือแนะนำตัวผู้วิจัยและขออนุญาตเก็บข้อมูล เพื่อการวิจัยจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลาถึงผู้บริหารสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นราธิวาส เขต 3

เพื่อขอความอนุเคราะห์สถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการเก็บรวบรวมข้อมูล ส่งหนังสือและแบบสอบถามไปยังผู้บริหารสถานศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 3 ด้วยตนเองจำนวน 325 ฉบับ และให้สถานศึกษานำส่งคืนทางไปรษณีย์ ภายใน 15 วัน และรวบรวมแบบสอบถามที่ได้รับคืนมา และตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ พบว่ามีความสมบูรณ์ จำนวน 325 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 จากนั้นดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ ประสบการณ์ในการทำงานและขนาดของสถานศึกษา โดยการหาค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

4.2 วิเคราะห์ข้อมูลระดับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาและการบริหารงานบุคคลในโรงเรียนของสถานศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 3 โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

4.3 วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาและการบริหารงานบุคคลในโรงเรียนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 3 จำแนกตามตัวแปรเพศ ประสบการณ์ในการทำงานและขนาดของสถานศึกษาโดยการหาค่าที (t-test) และหาค่าเอฟ (F-test)

4.4 วิเคราะห์ข้อมูลหาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาและการบริหารงานบุคคลในโรงเรียนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 3 โดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient)

4.5 วิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เกี่ยวกับข้อเสนอแนะของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานบุคคลในโรงเรียนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 3 แล้วนำเสนอข้อมูลในรูปความเรียง

5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การแจกแจงความถี่ การหาค่าร้อยละ การหาค่าเฉลี่ย การหาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การหาค่าที (t-test) การหาค่าเอฟ (F-test) การหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยในครั้งนี้ สามารถสรุปสาระสำคัญดังต่อไปนี้

1. ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 325 คนเป็นเพศหญิงคิดเป็นร้อยละ 85.23 จำนวน 277 คน และเพศชายคิดเป็นร้อยละ 14.77 จำนวน 48 คนมีประสบการณ์ในการทำงานมากกว่า 10 ปี คิดเป็นร้อยละ 45.54 จำนวน 148 คน รองลงมา มีประสบการณ์ในการทำงานระหว่าง 5-10 ปี คิดเป็นร้อยละ 36.62 จำนวน 119 คน และประสบการณ์ในการทำงานน้อยกว่า 5 ปี คิดเป็นร้อยละ 17.85 จำนวน 58 คน ส่วนสถานศึกษาขนาดกลาง คิดเป็นร้อยละ 75.38 จำนวน 245 คน สถานศึกษาขนาดใหญ่คิดเป็นร้อยละ 15.38 จำนวน 50 คน และสถานศึกษาขนาดเล็กคิดเป็นร้อยละ 9.23 จำนวน 30 คน

2. ระดับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นราธิวาส เขต 3 ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นราธิวาส เขต 3 ในภาพรวมและรายด้าน

ด้านที่	ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	ลำดับ
1	ด้านวิสัยทัศน์	4.46	0.26	มาก	1
2	ด้านความยืดหยุ่น	4.45	0.26	มาก	2
3	ด้านความสามารถในการแก้ปัญหา	4.31	0.49	มาก	3
รวม		4.40	0.26	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่า ระดับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นราธิวาส เขต 3 ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านวิสัยทัศน์ รองลงมาคือด้านความยืดหยุ่น และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านความสามารถในการแก้ปัญหา

3. ระดับการบริหารงานบุคคลในโรงเรียนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นราธิวาส เขต 3 ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของการบริหารงานบุคคลในโรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นราธิวาส เขต 3 ภาพรวมและรายด้าน

ข้อที่	การบริหารงานบุคคลในโรงเรียน	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	ลำดับ
1	ด้านสรรหาและการบรรจุแต่งตั้ง	4.35	0.49	มาก	4
2	ด้านการวางแผนกำลังคนและการกำหนดตำแหน่ง	4.19	0.45	มาก	5
3	ด้านการประเมินผลการปฏิบัติงาน	4.39	0.41	มาก	2
4	ด้านการพัฒนาบุคลากร	4.40	0.40	มาก	1
5	ด้านการดำรงรักษา	4.38	0.42	มาก	3
รวม		4.34	0.30	มาก	

จากตารางที่ 2 ระดับการบริหารงานบุคคลในโรงเรียนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นราธิวาส เขต 3 พบว่า ภาพรวมอยู่ระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการพัฒนาบุคลากร รองลงมาคือด้านการประเมินผลการปฏิบัติงานด้านการดำรงรักษา

และ ด้านสรรหาและการบรรจุแต่งตั้ง ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านการวางแผนกำลังคนและการกำหนดตำแหน่ง

4. ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นราธิวาส เขต 3 จำแนกตามเพศ ประสิทธิภาพในการทำงาน และขนาดสถานศึกษา พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

5. ผลการเปรียบเทียบการบริหารงานบุคคลในโรงเรียนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นราธิวาส เขต 3 จำแนกตามเพศ ประสิทธิภาพในการทำงาน และขนาดสถานศึกษา พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

6. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานบุคคลในโรงเรียนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นราธิวาส เขต 3 พบว่า โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์เชิงบวก อยู่ในระดับปานกลาง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยด้านที่มีความสัมพันธ์สูงสุดคือ ด้านความยืดหยุ่นกับด้านการประเมินผลการปฏิบัติงาน ส่วนด้านที่มีความสัมพันธ์กันน้อยที่สุด คือ ด้านความสามารถในการแก้ปัญหา กับด้านการประเมินผลการปฏิบัติงาน

7. ประมวลข้อเสนอแนะเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานบุคคลในโรงเรียนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นราธิวาส เขต 3 ได้แก่ผู้บริหารสถานศึกษาควรแสดงออกถึงวิสัยทัศน์การมองภาพรวมของสถานศึกษาที่เป็นไปได้ในอนาคตและดำเนินการตามเป้าหมายที่วางไว้ใช้ทักษะการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้อย่างเหมาะสมและทันทั่วมีการจัดตั้งเกณฑ์อย่างเป็นธรรมและชัดเจนในการประเมินผลการปฏิบัติงานโดยวิธีการที่มีมาตรฐานเดียวกันและตรวจสอบได้

อภิปรายผลการวิจัย

1. ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นราธิวาสเขต 3 ผลการวิจัยพบว่า ระดับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นราธิวาส เขต 3 จำนวน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านวิสัยทัศน์ ด้านความยืดหยุ่นด้านความสามารถในการแก้ปัญหา ภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านวิสัยทัศน์ รองลงมาคือ ด้านความยืดหยุ่น ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านความสามารถในการแก้ปัญหา สอดคล้องกับงานวิจัยของรอซียะห์ ลาเต๊ะ (2562 : 205) ได้ทำการวิจัยภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จังหวัดปัตตานี ผลการวิจัยพบว่าภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จังหวัดปัตตานีโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

2. การบริหารงานบุคคลในโรงเรียนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นราธิวาส เขต 3 ผลการวิจัยพบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ระดับมากด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการพัฒนาบุคลากร รองลงมาคือด้านการประเมินผลการปฏิบัติงานด้านการบำรุงรักษา และ ด้านสรรหาและการบรรจุแต่งตั้ง ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านการวางแผนกำลังคนและการกำหนด

ตำแหน่งเช่นเดียวกับวิภาดา สารรัมย์ (2562 : 90-92) ได้ศึกษาเรื่องการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี ผลการวิจัยพบว่าการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

3. ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นราธิวาส เขต 3 จำแนกตามตัวแปรเพศประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดสถานศึกษา พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของภูวนาท คงแก้ว (2563 : 110-113) ได้ศึกษาเรื่องภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ข้าราชการครูที่มีเพศแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาโดยภาพรวมและรายด้านพบว่าไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของชูไฮรี มะลีเป็ง (2565 : 150) ทำการวิจัยภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 2 ผลการวิจัยพบว่าภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นราธิวาส เขต 2 จำแนกตามตัวแปร ประสบการณ์ในการทำงาน โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของกาญจนา ศิลา (2556 : 103) ที่ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตบางเขน ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา พบว่า โดยรวมไม่แตกต่างกัน

4. ผลการเปรียบเทียบการบริหารงานบุคคลในโรงเรียนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นราธิวาสเขต 3 จำแนกตามตัวแปรเพศประสบการณ์ในการทำงานและขนาดสถานศึกษาพบว่า โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับมุนาดียา วาบา (2560 : 452) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จังหวัดปัตตานี ผลการวิจัยพบว่าภาพรวมอยู่ในระดับมากจำแนกตามเพศ พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ยูโสบ อาดำ (2556 : 143-149) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องความคาดหวังและสภาพจริงการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 2 ผลการวิจัยพบว่าผลการเปรียบเทียบเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างความคาดหวังของผู้บริหารงานบุคคลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 2 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาจำแนกตามตัวแปรประสบการณ์ในการทำงานโดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับเทพรัตน์ ดาวเรือง (2560 : 105) ได้ทำการวิจัยเรื่องการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอยะหาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ยะลา 2 ผลวิจัย พบว่า การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอยะหาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ยะลา 2 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษาโดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

5. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานบุคคลในโรงเรียนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 3 พบว่า โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์เชิง

บวกอยู่ในระดับปานกลาง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยด้านที่มีความสัมพันธ์สูงสุดคือ ด้านความยืดหยุ่นกับด้านการประเมินผลการปฏิบัติงาน ส่วนด้านที่มีความสัมพันธ์กันน้อยที่สุด คือ ด้านความสามารถในการแก้ปัญหา ด้านการประเมินผลการปฏิบัติงานสอดคล้องกับงานวิจัยของกันยากร จินสีตา (2561 : 229-230) ได้ศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่าความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่นโดยภาพรวมมีความสัมพันธ์อยู่ระดับมากทุกด้านและมีความสัมพันธ์ในทิศทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .01

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ด้านวิสัยทัศน์ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีความสามารถในการแสดงออกถึงวิสัยทัศน์การมองภาพรวมที่เป็นไปได้ในอนาคต

1.2 ด้านความยืดหยุ่นผู้บริหารสถานศึกษาควรมีความสามารถในด้านการคิดและมองปัญหาพร้อมเห็นทางออกของปัญหาที่หลากหลายมุมมอง

1.3 ด้านความสามารถในการแก้ไขปัญหาผู้บริหารสถานศึกษาควรมีความสามารถแก้ไขช่วยเหลือ ปัญหาที่เกิดจากความขัดแย้งในสถานศึกษาให้คลี่คลายไปในทางที่ดีได้

1.4 การธำรงรักษาสถานศึกษาควรมีการจัดสวัสดิการเพื่อให้บุคลากรมีขวัญกำลังใจที่ดีพร้อมที่จะปฏิบัติงาน

2. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์กับการบริหารงานบุคคลให้เป็นในรูปแบบของการวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อให้ได้ข้อมูลที่สามารถนำไปใช้ในการบริหารงานบุคคลให้เป็นไปตามความเหมาะสมและเต็มศักยภาพ

2.2 ควรศึกษาการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา เช่น ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ผู้ปกครอง และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นต้น

2.3 ควรศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์กับการบริหารงานบุคคลในโรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 3

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตร
- กันยาร กิ่งสีดา. (2561). ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น. *วารสารมหาวิทยาลัยมหามงกุฎ ราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด*, 8(2), 229-240.
- กาญจนา ศิลา. (2556). *ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัด กรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตบางเขน*. สารนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาวิทยาลัศรีนครินทรวิโรฒ.
- ชูโฮรี มะลีเป็ง. (2565). *ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นราธิวาส เขต 2*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- เตือนใจ สุนกุล. (2562). *ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 2*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต ภาควิชาบริหารการศึกษามหาบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- เทพรัตน์ ดาวเรือง. (2560). *การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอยะหาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ยะลา เขต 2*. การค้นคว้าอิสระ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- ประเสริฐ อุไร. (2559). *แรงจูงใจที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงาน กรณีศึกษาบริษัท เอจี ซี ออโตโมทีฟ (ประเทศไทย) จำกัด*. ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารจัดการองค์การ มหาวิทยาลัยเกริก.
- ภูวนาท คงแก้ว. (2563). *ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาเขต 1 กลุ่ม 2*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- มุนาดียา วาบา. (2560). *ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการบริหารงานบุคคลของผู้บริหาร โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จังหวัดปัตตานี*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- ยูโสภ อาดำ. (2556). *ความคาดหวังและสภาพจริงการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นราธิวาส*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- รอซียะห์ ลาเต๊ะ. (2562). *ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จังหวัดปัตตานี*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์วิทยาเขตปัตตานี.

วิภาดา สารัมภ์. (2562). *การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานีเขต 1*.

วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.

Parker, J.P. and Begnaud, L.G. (2004). *Developing Creative Leadership*. Portsmouth, NH:

Teacher Ideas Pr.

Yamane, Taro. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis*. 3rd ed. New York: Harper and Row publications.

KAJIAN

Perbandingan Perkataan Melayu Tulisan Jawi dalam Kitab Syeikh Daud Al-Fatoni dan Kitab Syeikh Ismail Lutfi Fatoni: Satu Kajian PerkembanganSuraiya Chapakiya¹ Abdulkarim Duerawee² Adareena Chema³ Islahuddin⁴¹Ph.D (Fonetik dan Fonologi Bahasa Melayu), Ketua Jabatan Bahasa Melayu, Universiti Fatoni, Wilayah Pattani²Magister Pengkajian Bahasa, Pensyarah Jabatan Bahasa Melayu, Universiti Fatoni, Wilayah Pattani³Magister Pendidikan Islam, Pensyarah Jabatan Bahasa Melayu, Universiti Fatoni, Wilayah Pattani⁴Magister Ilmu Sastera, Pensyarah Jabatan Bahasa Melayu, Universiti Fatoni, Wilayah Pattani**Corresponding Author, Email :** Suraiyachapakiya@ftu.ac.th **Tel :** 089 737 2716**Received :** February 02, 2024 *** Revised :** June 01, 2024 *** Accepted :** June 12, 2024**Abstrak**

Perkataan Melayu tulisan Jawi merupakan identiti Patani yang dalam perkembangannya terdapat variasi perkataan. Kajian ini bertujuan untuk menjelaskan persamaan dan perbezaan perkataan Melayu tulisan Jawi dalam kitab Syeikh Daud Al-Fatoni dan kitab Syeikh Ismail Lutfi Fatoni. Sumber data kajian adalah kitab *Jam'u al-Fawaid wa Jawazir al-Qalaid* karya Syeikh Daud Al-Fatoni dan kitab *Hakikat Al Syaitan Al Rajim* karya Syeikh Ismail Lutfi Fatoni. Teknik pengumpulan data dilakukan dengan teknik pembacaan dan pencatatan. Teknik analisis data yang digunakan iaitu mengidentifikasi data, mengelompokkan data, mendeskripsikan data, dan menyimpulkan data. Hasil kajian menunjukkan bahawa perbandingan perkataan Melayu tulisan Jawi dalam kitab Syeikh Daud Al-Fatoni dan kitab Syeikh Ismail Lutfi Fatoni terdapat dua bahagian iaitu persamaan dan perbezaan. Bahagian persamaan didapati persamaan huruf ف (titik satu) bagi kedua-dua pengarang yang berbeza bunyi /P/ ف (titik tiga) dalam buku *Kaedah Ejaan Jawi Fatoni*. Manakala huruf ta marbutah bagi kata serapan bahasa Arab adalah sama bagi kedua pengarang dan selaras dengan buku *Kaedah Ejaan Jawi Fatoni*. Sementara itu, bahagian perbezaan didapati menggunakan huruf ta marbutah dan ta maftuhah. Huruf ta marbutah di akhir kata digunakan untuk kata serapan bahasa Arab, manakala huruf ta maftuhah digunakan dalam bahasa jati Melayu asalnya. Manakala huruf saksi waw digunakan untuk bunyi /u/ pada suku kata /ku/ dan /mu/, sedangkan akhiran /i/ pada suku kata akhir /i/ hendaklah wujud hamzah (ء) sebelum huruf saksi /ya/ untuk bunyi /i/.

Kata Kunci: perkataan Melayu, tulisan Jawi, kitab, Syeikh Daud Al-Fatoni, Syeikh Ismail Lutfi Fatoni

RESEARCH

Comparison of Jawi Written Malay Words in the Book of Sheikh Daud Al-Fatoni and the Book of Sheikh Ismail Lutfi Fatoni: A Study of Development

Suraiya Chapakiya¹ Abdulkarim Duerawee² Adareena Chema³ Islahuddin⁴

¹Ph.D (Phonetics & Phonology of the Malay Language), Head of Malay Department, Fatoni University, Ch. Pattani

²Master of Education, Lecturer of Malay Department, Fatoni University, Ch. Pattani

³Master of Islamic Education, Lecturer of Malay Department, Fatoni University, Ch. Pattani

⁴Master of Arts, Lecturer of Malay Department, Fatoni University, Ch. Pattani

Corresponding Author, Email : Suraiyachapakiya@ftu.ac.th **Tel :** 089 737 2716

Received : February 02, 2024 *** Revised :** June 01, 2024 *** Accepted :** June 12, 2024

Abstract

Malay words written in Jawi are a Patani identity and in its development, there are variations of words. This study aims to explain the similarities and differences in Malay words written by Jawi in the book of Sheikh Daud Al-Fatoni and the book of Sheikh Ismail Lutfi Fatoni. The data sources for the study are the book *Jam'u al-Fawaid wa Jawazir al-Qalaid* by Sheikh Daud Al-Fatoni and the book *Hakikat Al Syaitan Al Rajim* by Sheikh Ismail Lutfi Fatoni. Data collection techniques were carried out using reading and recording techniques. The data analysis techniques used are identifying data, grouping data, describing data, and concluding data. The results of the study show that in the comparison of Malay words written by Jawi in the book of Sheikh Daud Al-Fatoni and the book of Sheikh Ismail Lutfi Fatoni, there are two parts, namely similarities and differences. The equation section found the same letter ف (point one) for both authors with different sounds /P/ ف (point three) in the book *Kaedah Ejaan Jawi Fatoni*. Meanwhile, the letters ta marbutah for Arabic loan words are the same for both authors and are in line with *Kaedah Ejaan Jawi Fatoni* book. Meanwhile, the differences section is found to use the letters ta marbutah and ta maftuhah. The letters ta marbutah at the end of the word are used for Arabic loan words, while the letters ta maftuhah are used in the original Malay language. When the witness letter waw is used for the sound /u/ in the syllables /ku/ and /mu/, the ending /i/ in the final syllable /i/ should be in the form of hamzah (ء) before the letter witness /ya/ for the sound /i/.

Keywords: Malay words, Jawi writing, books, Sheikh Daud Al-Fatoni, Sheikh Ismail Lutfi Fatoni

Pendahuluan

Sistem tulisan yang luas dan paling lama digunakan oleh bahasa Melayu ialah tulisan Jawi iaitu yang dianggapkan mula digunakan sejak abad ke-10 Masihi sehingga dewasa ini. Oleh sebab itu, begitu luas dan lamanya tulisan Jawi digunakan dalam manuskrip Melayu, maka istilah Jawi itu telah disamakan dengan bahasa Melayu, tanah Jawi disamakan dengan negeri Melayu dan bangsa Melayu (Haji Musa, 2003). Sebagai alternatif, Kang Kyoung Seock (1990) menyatakan bahawa Sejarah Melayu bermula dengan tulisan Jawi, bersamaan dengan penubuhan kerajaan Islam yang lama.

Perkataan Melayu tulisan Jawi adalah diadaptasikan oleh bahasa Melayu daripada tulisan Arab. Kemudiannya dibuat beberapa penyelesaian dan tambahan agar kegunaan tulisan ini menjadi mantap sebagai medium asas komunikasi bertulis seperti yang kita fahami sekarang ini. Berdasarkan kata adjektif dalam bahasa Arab, perkataan Jawah atau Jawi merujuk kepada semua bangsa dan kaum yang menjadi peribumi di Asia Tenggara malah merangkumi seluruh rumpun bangsa Melayu, Campa, Patani, Aceh, Jawa, Minangkabau, Mandailing, Sunda, Bugis, Banjar, Lombok, Filipina dan negeri-negeri lain (Yusoff, 2005).

Catatan sejarah menunjukkan bahawa tulisan Jawi pertama telah ditemui di Alam Melayu pada abad ketiga Hijrah, dalam konteks wilayah Selatan Thailand, kepentingan tulisan Jawi sebagai tulisan ilmu telah dikesan ketika Patani muncul sebagai pusat tamadun dan kesusasteraan Melayu Islam pada abad ke-18 Masihi dengan limpahan penghasilan kitab-kitab agama bertulisan Jawi (Kitab Jawi) yang kekal menjadi rujukan di hampir keseluruhan institusi pendidikan tradisional di Alam Melayu sehingga ke hari ini (Moain, 1996).

Patani adalah kawasan yang terdiri daripada empat provinsi: Narathiwat, Yala, Pattani, dan sebahagian Songkhla, yang terletak di selatan Thailand (Satha-Anand, 1993). Selain itu, sekitar 80% penduduk Patani adalah umat Islam. Patani terdiri daripada lima provinsi: Narathiwat, Yala, Pattani, Satun, dan sebahagian Songkhla. Ia terletak di kawasan selatan Thailand (Fathy al-Fatani, 2012; Sulong dan Machali, 2016). Lebih-lebih lagi, catatan sejarah menunjukkan bahawa Patani pada masa lalu merupakan sebuah kesultanan Melayu berdaulat, berkuasa penuh, dan berpelabuhan. Tambahan pula, Patani, yang terletak di pesisir pantai dan menjadi pusat perdagangan asing (Bradley, 2009; Yock Fang, 2011; Islahuddin, dkk., 2020a; Islahuddin, dkk., 2020b).

Pada masa lalu, Patani juga dikenali sebagai kawasan yang mempunyai penduduk majoriti muslim, berkebudayaan Melayu, dan berbahasa Dialek Melayu Patani (DMP) dalam kehidupan harian mereka. Ia kemudiannya berkembang menjadi kawasan yang berbeza di

wilayah Thailand (Suhrke, 1977; Syukri, 1985). Walau bagaimanapun, banyak konflik yang berlaku di Patani, yang bermula sejak tahun 1650 Masihi mengakibatkan konflik yang berterusan. Menurut Bradley (2009), konflik bermula dengan perebutan kekuasaan di istana, yang menyebabkan keadaan sosial masyarakat menjadi tidak stabil dan kerajaan Patani runtuh.

Sementara itu, memandangkan di Patani kemunculan institusi pondok ketika zaman tradisi yang kemudiannya terbentuk menjadi madrasah dan sekolah moden di Patani, bahasa Melayu kekal digunakan sebagai bahasa pengantar pengajian yang menggunakan tulisan Jawi. Antara institusi pondok masih aktif menggunakan tulisan Jawi seperti tadika, sekolah agama swasta dan universiti, khususnya Universiti Fatoni yang masih menitik beratkan tulisan Jawi. Semua institusi tersebut menggunakan bahasa Melayu tulisan Jawi sebagai bahasa pengantar. Oleh itu, boleh diiktirafkan bahawa tulisan Jawi menjadi identiti masyarakat Patani.

Senada dengan itu, Virginia Matheson dan M. B. Hooker (1988), menyatakan bahawa tulisan Jawi adalah jenis tulisan yang penting bagi masyarakat Patani. Identiti Patani berbeza dengan Thailand secara keseluruhan dalam tulisan Jawi. Tulisan Jawi juga sebagai sarana masyarakat Patani menerima biasiswa untuk pergi ke Timur Tengah, dimulai dari belajar tulisan Jawi di pondok sebagai bekalan untuk perjalanan pendidikan ke Timur Tengah. Selain itu, tulisan Jawi juga digunakan untuk penulisan kitab berkaitan dengan agama yang mengalami perkembangan pesat dengan penerbitan dan penyebaran kitab Jawi di Thailand selatan dan Malaysia.

Berdasarkan perkembangan tulisan Jawi beberapa abad yang lalu, sekarang ini di Patani masih menimbulkan variasi tulisan Jawi antara penulis, kerana di Patani belum ada kaedah atau pedoman ejaan Jawi yang menjadi pedoman khusus untuk menjadi tempat merujuk tentang menulis Jawi. Hal demikian penulis yang aktif masih menulis buku-buku Jawi mereka tersebut menulis menggunakan kaedah sendiri dengan kebiasaan mereka, ada juga penulis yang latarbelakang mereka belajar di pondok menggunakan kaedah Nahu sebagai kaedahnya dan kebanyakan penulis buku-buku di Patani menggunakan kaedah tersendiri dengan kebiasaan mereka selalu menulis bahasa Melayu tulisan Jawi sudah lama dan banyak pengalaman dalam penulisan sehingga timbul variasi-variasa tulisan Jawi.

Tulisan Jawi telah digunakan oleh orang Melayu dalam berbagai jenis lapangan dan kegiatan penulisan, bahkan untuk kesenian juga tulisan ini digunakan, iaitu seni khat bagi menghiasi mihrab, dinding dalam masjid, batu nisan dan seumpamanya. Begitu juga, sekarang ini tulisan Jawi masih menduduki tempat yang kukuh di tiga wilayah selatan Thai iaitu Pattani,

Yala, dan Narathiwat. Khususnya di sekolah-sekolah agama, taman didikan kanak-kanak masih menggunakan bahasa Melayu tulisan Jawi seperti buku pelajaran agama, papan iklan di masjid, surat undangan bantuan khairat, surat khutbah dan surat kahwinan dan lain-lainnya.

Hal keadaan tersebut, bahasa Melayu tulisan Jawi di selatan Thai masih menggunakan bahasa Melayu tulisan Jawi di kalangan pelajar, tetapi tulisan tersebut menimbulkan kekeliruan atau menimbulkan variasi dalam tulisan mereka kerana beberapa faktor iaitu; pertama, perkembangan tulisan Jawi, pada zaman silam atau disebut tulisan dalam kitab kuning tulisan tersebut tidak menggunakan huruf saksi alif, waw, dan ya seperti perkataan “bumi” ditulis " بوم " pada masa sekarang tulisan " بوم " dapat dibacakan “ bom ”, perkataan “serai” ditulis " سرى " boleh dibacakan “seri” lain maknanya, maka perkataan seperti ini mengelirukan oleh pelajar dan penulisnya yang manakah perlu menggunakan huruf saksi dan perkataan yang manakah tidak menggunakan huruf saksi.

Kedua, bahasa Melayu tulisan Jawi berasal daripada huruf Arab dan beberapa perkataan bahasa Arab diserap ke dalam bahasa Melayu sepertinya perkataan [selamat] ditulis " سلامت " sedangkan perkataan ini berasal daripada bahasa Arab seharusnya hendak ditulis dengan huruf ta’ marbutah " ة ", begitu juga perkataan yang lain menimbulkan kekeliruan seperti kata [sakit] ditulis " ساكية " sebenarnya perkataan ini berasal daripada bahasa Melayu jati maka tetap ditulis dengan huruf ta’ maftuhah " ت " dan perkataan-perkataan lain lagi, ini adalah fenomena-fenomena yang berlaku terhadap bahasa Melayu tulisan Jawi selatan Thai.

Ketiga, Pedoman Ejaan Jawi jadi pedoman ejaan Jawi di selatan Thai belum ada pedoman yang menjadi tempat rujukan dalam tulisan jawi, yang adanya cuma tulisan yang mengikut kaedah masing-masing yang pernah menulis buku dalam tulisan jawi, hal ini juga menjadi salah satunya tulisan-tulisan Jawi yang ada saat ini menimbulkan variasi dalam tulisan masing-masing. Jika melihat jiran kita iaitu negara Malaysia, ada mereka ada Pedoman Ejaan Jawi yang Disempurnakan oleh Dewan Bahasa dan Pustaka, sehingga ada buku tulisan Jawi sebagai tempat rujukan dan dapat menentukan tulisan itu betul atau salah kerana ada pedoman tersebut.

Demikianlah beberapa faktor yang sudah dijelaskan di atas berkaitan dengan tulisan Jawi, iaitu fenomena yang berlaku dalam tulisan Jawi di selatan Thai dan juga di kalangan pelajar. Walau bagaimanapun tulisan Jawi di selatan Thai masih kukuh dan digunakan oleh masyarakat tersebut, untuk menghilangkan kekeliruan dan variasi dalam tulisan Jawi, seluruh tempat yang mengguna bahasa Melayu tulisan Jawi khususnya tiga wilayah selatan Thai,

perlunya ada Pedoman Ejaan Jawi yang dapat menjadi tempat rujukan dalam tulisan kepada kalangan pelajar, guru, pensyarah dan lain-lainnya.

Sementara itu, Fatoni atau Patani terkenal dengan bumi ulama yang dikenali bumi serambi Makkah, kerana pada abad ke-18 sehingga abad ke-19 Masihi wilayah Patani berperan sebagai pusat tamadun Islam dan pusat kegiatan kesusteraan Melayu dengan kitab-kitab yang masyhur yang terkenal bukan sahaja di Patani, tetapi di wilayah Arab, Turki, bahkan Afrika Utara. Selain itu, Patani ramai dikunjungi pelajar Islam dari pelbagai dunia, di antaranya Sri Langka, Burma, Kamboja, Vietnam, Filipina, negeri tanah Melayu, Sumatera terutama, Aceh, Sulawesi, Kalimantan, Jawa, dan Brunei (Pitsuwan, 1989). Di samping itu, Mujani (2002) menyatakan bahawa kedudukan Patani sebagai serambi Makkah di nusantara ditunjukkan oleh perkembangan pondok dan penciptaan buku-buku ulama Patani.

Selanjutnya, salah seorang ulama yang paling terkenal dan banyak menulis kitab Jawi iaitu, Syeikh Daud Al-Fatoni. Beliau merupakan salah satu ulama dan penulis kitab-kitab agama Islam di Patani. Beliau lahir pada tahun 1769 Masihi dan meninggal pada tahun 1847 Masihi. Beliau bersama ulama lain yang sezaman dengannya banyak menerjemahkan kitab-kitab berbahasa Arab ke dalam bahasa Melayu serta mengarang buku-buku beragama Islam berbahasa Melayu dengan menggunakan tulisan Jawi. Selain itu, beliau bersama ulama lainnya juga menyebarkan kitab-kitab tersebut ke pondok-pondok di seluruh Patani sebagai pedoman dalam pengajaran agama Islam (Mujani, 2002).

Selain itu, Syeikh Ismail Lutfi Japakiya juga dikenal dengan sebutan Syeikh Ismail Lutfi Fatoni merupakan Rektor Universiti Fatoni (FTU). Syeikh Ismail Lutfi, bersama cendekiawan Patani, telah menubuhkan universiti Islam, terutamanya Universiti Fatoni bertujuan untuk memberi manfaat kepada semua orang Patani dan di seluruh dunia (Chapakiya, 2021b). Syeikh Ismail Lutfi Fatoni merupakan seorang alim dan pengarang buku dan kitab yang masih kekal tulisan Jawi dalam buku-bukunya. Beliau lahir pada tahun 1952 Masihi., masih hidup sampai sekarang, serta banyak mengarang buku lebih kurang 200 buah buku tentang agama Islam yang tersebar di nusantara.

Oleh kerana itu, kedua-dua pengarang di atas, tulisan beliau menimbulkan variasi kerana kitab Syeikh Daud Al-Fatoni terkenal dengan kitab-kitab lama dan tulisannya sukar untuk dibaca. Manakala buku Syeikh Ismail Lutfi Fatoni lebih kepada moden mengguna huruf saksi untuk mudah dibaca oleh generasi sekarang sehingga membawa kedua buku itu menimbulkan variasi dalam tulisan.

Seterusnya, kajian berkaitan tentang tulisan Jawi pernah dilakukan oleh Kamaruddin Isaya, dkk. (2010) bertajuk “Perkembangan Sistem Tulisan Melayu Patani Menggunakan Tulisan Jawi Pemeliharaan dan Menghidupkan Semula Bahasa dan Budaya Tempatan Kajian Kes: Mukim Khao Tum, Daerah Yarang, Wilayah Pattani.” Hasil kajiannya didapati bahawa bahasa Melayu Patani boleh menggunakan tulisan Jawi yang digunakan secara umumnya, sebanyak 35 huruf digunakan untuk menulis perkataan, baik perkataan Melayu Patani mahupun kata pinjaman dalam bahasa tersebut, iaitu Arab, Thai dan Inggeris. Dalam bahasa Melayu Patani terdapat konsonan iaitu membangunkan reka bentuk simbol glif tambahan untuk 8 unit bunyi.

Begitu juga dengan kajian Lubis dan Kembaren (2018) bertajuk “Tulisan Jawi Jambatan Masa ke Masa Silam dan Usaha Pelestariannya”. Hasil kajiannya didapati bahawa, madrasah atau pesantren yang dianggap sebagai benteng Jawi ternyata tidak benar. Madrasah/pesantren kini telah terbahagi kepada dua bahagian aliran besar. Iaitu, madrasah/pesantren yang beraliran moden dan pesantren yang masih beraliran tradisional. Madrasah/pesantren yang beraliran moden inilah yang sama sekali yang sangat menduka citakan. Madrasah/pesantren yang beraliran moden ini, di samping tidak dapat tulis baca Jawi, tidak juga ada pelajaran tulis baca Jawi. Bahkan satu hal yang sangat menduka citakan ada ustaznya di pesantren yang langsung tidak tahu membaca Jawi. Akan tetapi walau bagaimanapun, ada juga beberapa usaha yang sangat signifikan dan membanggakan yang dijalankan dalam memajukan dan memartabatkan semula tulisan Jawi. Pada masa yang sama pesantren yang beraliran tradisional, masih tetap mengamalkan tulisan Jawi dalam menjalankan pembelajaran, terutama yang berhubungan dengan masalah atau perkara mendobid kitab-kitab yang berbahasa Arab ke bahasa Indonesia. Makalah ini juga bertujuan untuk memperlihatkan bahawa tulisan Jawi perlu direvitalisasi dan dilestarikan sebab ia merupakan Jambatan Masa ke Masa Silam.

Selain itu, kajian yang telah dilakukan oleh Masyhur Dungcik Senen (2018) bertajuk “Tulisan Jawi sebagai Warisan Intelektual Islam Melayu dan Peranannya dalam Kajian Keagamaan di Nusantara”. Hasil kajian diperoleh kesimpulan bahawa tulisan Jawi mulai memegang peranan penting sejak berkembangnya agama Islam di wilayah ini terutama dalam kajian keagamaan. Peran penting ini dibuktikan dengan adanya penggunaan tulisan Jawi dalam sebagian besar naskah keagamaan yang pernah ditemukan di nusantara itu, dan digunakan dalam berbagai lembaga kajian keagamaan di nusantara pada masa itu. Terdapat 900 judul kitab kuning yang sebahagian besarnya dalam tulisan Jawi, meliputi bidang-bidang

ilmu Fiqh, Akidah/Ushuluddin, Nahwu, Kumpulan hadits, Tasawwuf dan Tariqat, Akhlak, Doa/Wirid dan Muja'abat, dan Kisah Anbiya/Maulid/Manaqib, dan ditemukan 114 (Seratus Empat Belas) naskah yang berbicara tentang keagamaan dalam bidang-bidang ilmu tersebut. Temuan ini menunjukkan bahawa tulisan Jawi memainkan peranannya dalam berbagai bidang kajian keagamaan di Nusantara.

Berdasarkan perkara di atas, Fatoni atau Patani terdapat kitab-kitab agama hasil tulisan pengarang Patani yang memiliki perbezaan penulisan. Oleh itu, pengkaji tertarik mengkaji tentang dua ulama yang banyak menulis kitab agama, tetapi terdapat variasi dalam tulisan kitab tersebut. Dengan demikian, kajian ini akan mengenal pasti “Perbandingan Perkataan Melayu Tulisan dalam Kitab Syeikh Daud Al-Fatoni dan Kitab Syeikh Ismail Lutfi Fatoni”.

Tujuan Kajian

1. Kajian ini bertujuan untuk mengenal pasti bentuk persamaan dan perbezaan perkataan Melayu tulisan Jawi dalam kitab Syeikh Daud Al-Fatoni dan kitab Syeikh Ismail Lutfi Fatoni.
2. Kajian ini juga bertujuan untuk mengenal pasti penggunaan persamaan dan perbezaan perkataan Melayu tulisan Jawi dalam kitab Syeikh Daud Al-Fatoni dan kitab Syeikh Ismail Lutfi Fatoni.

Metodologi Kajian

Kajian ini merupakan kajian kualitatif menggunakan pendekatan deskriptif kualitatif. Metode deskriptif menjelaskan hubungan antara fenomena yang diselidiki dan memberi gambaran secara sistematis (Nasir, 2011). Selain itu, tujuan metode deskriptif membolehkan penggambaran fenomena secara menyeluruh serta pendeskripsian fakta dan populasi tertentu secara sistematis, faktual, dan akurat (Yusuf, 2015).

Sementara itu, sumber data kajian adalah kitab *Jam'u al-Fawa'id wa Jawazir al-Qalaid* (t.th) karya Syeikh Daud Al-Fatoni dan kitab *Hakikat Al Syaitan Al Rajim* (2019) karya Syeikh Ismail Lutfi Fatoni. Instrumen kajian dalam kajian ini adalah peneliti sendiri (Sugiyono, 2017). Selanjutnya, teknik pengumpulan data dilakukan dengan teknik membaca, memindai, dan mencatat.

Analisis data menggunakan teori huruf saksi. Huruf saksi adalah dua atau lebih huruf saksi yang hadir berurutan samaada di awal, di tengah, atau di akhir. Deretan huruf saksi terbahagi kepada dua kategori, iaitu pertama, deretan huruf saksi wujud dalam dua suku kata

(urutan vokal) ialah deretan huruf saksi yang bermula dengan huruf saksi waw "و" atau huruf saksi ya "ي" dan diikuti oleh huruf saksi alif "ا" serta dibunyikan dengan dua suku kata. Kedua, deretan huruf saksi dalam satu suku kata dipanggil diftong, iaitu tanpa memisahkan deretan huruf saksi. Selain itu, terdapat tiga deretan huruf saksi satu suku kata dalam bahasa Melayu, iaitu "اي" (ai) "او" (au) dan "وي" (oi). Oleh itu, dapat disimpulkan bahawa dalam bahasa Melayu tulisan Jawi terdapat enam jenis deretan huruf saksi dalam dua suku kata (urutan huruf saksi) iaitu; "اي", "يا", "او", "وا", "وي", dan "يو", serta tiga jenis deretan huruf saksi dalam satu suku kata (diftong), iaitu "اي", "او" dan "وي" (Chapakiya, 2021a).

Adapun teknik analisis data iaitu: 1) mengidentifikasi data; 2) mengelompokkan data menjadi dua bahagian, iaitu persamaan dan perbezaan; 3) mendeskripsikan data, iaitu menghuraikan data dan memadankan data mengikut buku *Kaedah Ejaan Jawi Fatoni*; 4) menyimpulkan data; dan 5) menyajikan data dengan teknik deskriptif.

Hasil Kajian dan Pembahasan

Hasil kajian dan pembahasan dalam kajian ini terbahagi kepada dua bahagian, iaitu a) persamaan dan perbezaan bentuk perkataan Melayu tulisan Jawi dalam kitab *Jam' u al-Fawaid wa Jawazir al-Qalaid* karya Syeikh Daud Al-Fatoni dan kitab *Hakikat Al Syaitan Al Rajim* karya Syeikh Ismail Lutfi Fatoni dan b) persamaan dan perbezaan penggunaan perkataan Melayu tulisan Jawi dalam kitab *Jam' u al-Fawaid wa Jawazir al-Qalaid* karya Syeikh Daud Al-Fatoni dan kitab *Hakikat Al Syaitan Al Rajim* karya Syeikh Ismail Lutfi Fatoni.

1. Analisis persamaan dan perbezaan bentuk perkataan Melayu tulisan Jawi dalam kitab Syeikh Daud Al-Fatoni dan kitab Syeikh Ismail Lutfi Fatoni

- a. Bentuk persamaan bentuk perkataan Melayu tulisan Jawi dalam kitab Syeikh Daud Al-Fatoni dan kitab Syeikh Ismail Lutfi Fatoni, seperti jadual di bawah ini;

Bil.	Kitab Syeikh Daud Al-Fatoni	Kitab Syeikh Ismail Lutfi Fatoni	Padanan Rumi
1	تمفت	تمفت	tempat
2	فربواتن	فربواتن	perbuatan
3	رحمة	رحمة	rahmat

Daripada jadual di atas dapat disimpulkan bahawa ketiga-tiga perkataan tersebut merupakan perkataan Melayu yang sama dalam tulisan Jawi, sama ada dalam kitab Syeikh Daud Al-Fatoni mahupun kitab Syeikh Ismail Lutfi Fatoni mengikut buku *Kaedah Ejaan Jawi Fatoni* (2021).

- b. Bentuk perbezaan bentuk perkataan Melayu tulisan Jawi dalam kitab Syeikh Daud Al-Fatoni dan kitab Syeikh Ismail Lutfi Fatoni

Bil.	Kitab Syeikh Daud Al-Fatoni	Kitab Syeikh Ismail Lutfi Fatoni	Padanan Rumi
1	سدیكة	سدیكیت	sedikit
2	كتا	كات	kata
3	كملاى	كومولای	kumulai

Daripada jadual di atas dapat disimpulkan bahawa ketiga-tiga perkataan Melayu tersebut merupakan perkataan yang tidak sama dalam tulisan Jawi, sama ada dalam kitab Syeikh Daud Al-Fatoni mahupun kitab Syeikh Ismail Lutfi Fatoni mengikut buku *Kaedah Ejaan Jawi Fatoni* (2021).

2. Analisis persamaan dan perbezaan penggunaan perkataan Melayu tulisan Jawi dalam kitab Syeikh Daud Al-Fatoni dan kitab Syeikh Ismail Lutfi Fatoni

2.1 Analisis persamaan penggunaan perkataan Melayu tulisan Jawi dalam kitab Syeikh Daud Al-Fatoni dan kitab Syeikh Ismail Lutfi Fatoni

a. Perkataan “تمفت” /tempat/ dan “فربواتن” /perbuatan/

Perkataan “تمفت” dan “فربواتن” yang terdapat dalam kitab *Jam’u al-Fawaid wa Jawazir al-Qalaid* (t.th.) karya Syeikh Daud Al-Fatoni dengan kitab *Hakikat Al Syaitan Al Rajim* (2019) karya Syeikh Ismail Lutfi Fatoni, tulisan perkataan “تمفت” dan “فربواتن” adalah sama tulisan antara dua pengarang tersebut.

Jadi, perkataan tersebut adalah kata berasal dari kata jati bahasa Melayu, maka kata tersebut sama tulisannya kedua-dua pengarang. Perkataan tersebut juga dipandukan dengan buku *Kaedah Ejaan Melayu Fatoni* (Chapakiya, 2021a) dan buku *Menulis dan Mengeja Jawi Edisi Kedua* (Abdul Rahman, 2014), huruf ف titik satu sama dengan bunyi huruf /f/ sedangkan bunyi P dipadankan dengan ف titik tiga bunyi /P/. Berdasarkan analisis di atas untuk bunyi /P/ perlu digunakan huruf ف titik tiga. Hal ini disebabkan lambang ف titik satu /f/ memberikan lambang kedua bunyi yang mengelirukan pembaca, untuk menyelesaikan masalah kekeliruan ini penggunaan ف titik tiga di perlukan.

Perkataan “تمفت” /tempat/ dan “فربواتن” /perbuatan/ kedua-dua penulis tulisannya adalah sama dari segi huruf ف titik satu, apabila dibandingkan dengan buku *Kaedah Ejaan Jawi Fatoni* (Chapakiya, 2021a) didapati bunyi /P/ dipadankan ف

titik tiga. Manakala kedua pengarang menghasilkan bunyi /P/ menggunakan huruf ف titik satu. Mengikut buku *Pedoman Ejaan Jawi Yang Disempurnakan* oleh Dewan Bahasa dan Pustaka (1986) dan buku *Kaedah Ejaan Jawi Fatoni* (Chapakiya, 2021a) mengikut dua kaedah tersebut menyatakan ف titik tiga, untuk membezakan antara /p/ dan /f/, jadi, /p/ hasil bunyi ف titik tiga dan /f/ hasil bunyi ف titik satu.

b. Perkataan “رحمة” /rahmat/

Perkataan “رحمة” yang ditulis dalam kitab *Jam’u al-Fawaid wa Jawazir al-Qalaid* (t.th.) karya Syeikh Daud Al-Fatoni dengan kitab *Hakikat Al Syaitan Al Rajim* (2019) karya Syeikh Ismail Lutfi Fatoni, perkataan “رحمة” adalah sama tulisan antara dua pengarang tersebut.

Perkataan tersebut berasal dari bahasa Arab, maka kata tersebut sama tulisannya kedua-dua pengarang. Perkataan tersebut juga dipandukan dengan *Kaedah Ejaan Melayu Fatoni* (Chapakiya, 2021a) huruf ta marbutah (ة) sama tulisannya, kerana mengikut kaedah tersebut menyatakan bahawa perkataan yang dipinjam dari bahasa Arab tetap mengikut dalam bahasa sumber atau bahasa asalnya.

Perkataan “رحمة” yang ditulis oleh kedua pengarang adalah sama, hal ini selaras dengan *Kaedah Ejaan Jawi Fatoni* (Chapakiya, 2021a) yang menyatakan bahawasanya perkataan asal daripada bahasa Arab tetap atau kekal sesuai tulisan dalam bahasa asalnya.

2.2 Analisis perbezaan penggunaan perkataan Melayu tulisan Jawi dalam kitab Syeikh Daud Al-Fatoni dan kitab Syeikh Ismail Lutfi Fatoni

a. Perkataan “سدیكة” /sedikit/ atau “سدیكيت” /sedikit/

Perkataan “سدیكة” yang ditulis dalam kitab *Jam’u al-Fawaid wa Jawazir al-Qalaid* (t.th.) karya Syeikh Daud Al-Fatoni dengan kitab *Hakikat Al Syaitan Al Rajim* (2019) karya Syeikh Ismail Lutfi Fatoni, perkataan Melayu tulisan Jawi “سدیكيت” kedua-dua perkataan tersebut mengandungi makna yang sama iaitu; kurang, sedikit atau tidak banyak, tetapi timbul perbezaan tulisan antara dua pengarang.

Jadi, perkataan tersebut apabila dipandukan dengan buku *Kaedah Ejaan Jawi Fatoni* (Chapakiya, 2021a), yang lebih tepat dan sesuai tulisan dan penggunaan ta maftuhah (ت) kerana perkataan /sedikit/ adalah kata asal jati bahasa Melayu, sedangkan ta marbutah (ة) digunakan untuk perkataan bahasa Arab. Jadi kedua-dua tulisan tersebut apabila dipadankan mengikut *Kaedah Ejaan Jawi Fatoni* (2021) lebih tepat dan sesuai menggunakan ta maftuhah (ت).

Perkataan “ **سديكة** ” yang ditulis dalam kitab Syeikh Daud Al-Fatoni tidak menggunakan huruf saksi untuk membunyi /kit/ sebagaimana *Kaedah Ejaan Jawi Fatoni* (Chapakiya, 2021a) untuk membunyi /kit/ ada huruf saksi ya.

Hal demikian, perkataan “ **سديكيت** ” yang ditulis oleh Syeikh Ismail Lutfi Fatoni dalam kitab *Hakikat Al Syaitan Al Rajim* (2019) karya Syeikh Ismail Lutfi Fatoni adalah selaras dengan *Kaedah Ejaan Jawi Fatoni* (Chapakiya, 2021a) yang menyatakan bahawa perkataan tersebut adalah perkataan asal daripada bahasa Melayu maka perkataan asal dari bahasa Melayu hendaklah menggunakan huruf ta maftuhah (ت).

b. Perkataan “ **كتا** ” /kata/ atau “ **كات** ” /kata/

Perkataan “ **كتا** ” yang ditulis dalam kitab *Jam’u al-Fawaid wa Jawazir al-Qalaid* (t.th.) karya Syeikh Daud Al-Fatoni dengan kitab *Hakikat Al Syaitan Al Rajim* (2019) karya Syeikh Ismail Lutfi Fatoni, perkataan “ **كات** ” kedua-dua perkataan tersebut mengandungi makna yang sama iaitu; sesuatu yang diucapkan, cakap atau ujar, tetapi kedua-dua perngarang dalam tulisan mereka adalah berbeza.

Jadi, perkataan “ **كتا** ” /kata/ yang di tulis dalam kitab Syeikh Daud Al-Fatoni dalam kitab *Jam’u al-Fawaid wa Jawazir al-Qalaid* (t.th.), menimbulkan proses penambahan huruf alif “ا” pada suku kata akhir, jika dipadankan dengan buku *Kaedah Ejaan Jawi Fatoni* (Chapakiya, 2021a) kata tersebut tidak digunakan huruf alif “ا” pada suku kata akhir kerana kata tersebut tidak tergolong dalam hukum **darlung** iaitu apabila perkataan atau suku kata akhir mengakhiri dengan huruf dal (د) ra’ (ر) lam (ل) waw (و) nga (غ) mengikut buku tersebut perlu menggunakan huruf alif “ا” di akhir kata, tetapi perkataan tersebut mengakhiri dengan huruf “ت” mengikut hukum luar **darlung** tidak perlu menggunakan huruf alif “ا”.

Oleh kerana itu, tulisan yang lebih tepat dengan buku *Kaedah Ejaan Jawi Fatoni* (Chapakiya, 2021a) tulisan oleh Syeikh Ismail Lutfi Fatoni kitab *Hakikat Al Syaitan Al Rajim* (2019) karya Syeikh Ismail Lutfi Fatoni lebih tepat dan sesuai apabila dipadankan tidak menggunakan huruf alif “ا”.

Perkataan “ **كتا** ” /kata/ tulisan Syeikh Daud Al-Fatoni berbeza dengan Syeikh Ismail Lutfi Fatoni. Hal ini jika dibandingkan dengan *Kaedah Ejaan Jawi Fatoni* (Chapakiya, 2021a), perkataan tersebut tidak tergolong dalam hukum darlung, hukum darlung ialah hukum yang menyatakan kata-kata Melayu jati apabila dua suku kata terbuka menggunakan bunyi huruf saksi alif “ا” maka ejaannya hendaklah

menggunakah huruf saksi alif “ا” pada kedua-dua suku kata. Manakala perkataan “کتا” /kata/ yang ditulis oleh Syeikh Daud Al-Fatoni menggunakan huruf saksi alif “ا” pada akhir perkataan, mengikut Kaedah tersebut menyatakan huruf alif “ا” tidak digunakan kerana tidak tergolong dalam hukum darlung.

c. Perkataan “کملای” /kumulai/ atau “کومولای” /kumulai/

Perkataan “کملای” yang ditulis dalam kitab Syeikh Daud Al-Fatoni dalam kitab *Jam’u al-Fawaid wa Jawazir al-Qalaid* (t.th.) karya Syeikh Daud Al-Fatoni dengan kitab *Hakikat Al Syaitan Al Rajim* (2019) karya Syeikh Ismail Lutfi Fatoni, perkataan “کومولای” perkataan tersebut mengandungi makna yang sama.

Perkataan “کملای” yang ditulis dalam kitab Syeikh Daud Al-Fatoni dalam kitab *Jam’u al-Fawaid wa Jawazir al-Qalaid* (t.th.) berbeza tulisan dengan kitab Syeikh Ismail Lutfi Fatoni kitab *Hakikat Al Syaitan Al Rajim* (2019), tulisan tersebut tidak menggunakan huruf saksi untuk membunyikan perkataan “ku” dan “mulai” disambung terus tanpa menggunakan huruf saksi waw (و), manakala perkataan “کومولای” dalam kitab Syeikh Ismail Lutfi Fatoni kitab *Hakikat Al Syaitan Al Rajim* (2019), menggunakan huruf saksi waw (و), manakala bunyi “i” diakhir kata “mulai” menggunakan huruf saksi ya (ي).

Berdasarkan perkataan /ku/ dan /mulai/ “کملای” pengarang Syeikh Daud Al-Fatoni tidak menggunakan huruf saksi untuk mengasingkan perkataan /ku/ dan /mulai/ berbanding dengan pengarang Syeikh Ismail Lutfi Fatoni yang mengasingkan perkataan /ku/ dan /mulai/ dengan menggunakan huruf saksi waw (و).

Perkataan “کملای” yang ditulis dalam kitab Syeikh Daud Al-Fatoni menimbulkan perbezaan antara tulisan Syeikh Ismail Lutfi Fatoni. Hal ini jika dibandingkan dengan Kaedah Ejaan Jawi Fatoni (Chapakiya, 2021a), perkataan “کملای” yang ditulis Syeikh Daud Al-Fatoni tidak mempunyai huruf saksi untuk bunyi /u/ pada suku kata /ku/ dan /mu/. Manakala perkataan “کومولای” tulisan Syeikh Ismail Lutfi Fatoni sudah menggunakan huruf saksi /waw/ untuk membunyikan /u/ pada suku kata /ku/ dan /mu/, untuk suku kata terakhir /i/ pada tulisan Syeikh Daud “کملای” tidak wujud huruf hamzah (ء) sedangkan tulisan Syeikh Ismail Lutfi Fatoni wujud huruf hamzah (ء).

Berdasarkan Buku Kaedah Ejaan Jawi Fatoni (Chapakiya, 2021a), tulisan Syeikh Ismail Lutfi Fatoni selaras dengan kaedah dalam buku tersebut yang menyatakan

bahawasanya fungsi huruf hamzah (ء) diakhiran /i/ perlu tambah huruf saksi ya diakhir kata.

Kesimpulan

Berdasarkan hasil kajian dan pembahasan di atas, dapat disimpulkan sebagai berikut. Pertama, secara keseluruhan perbandingan perkataan Melayu tulisan Jawi dalam kitab Syeikh Daud Al-Fatoni dan kitab Syeikh Islail Lutfi Fatoni terdapat dua bahagian iaitu persamaan dan perbezaan. Kedua, bahagian persamaan didapati persamaan huruf ف (titik satu) bagi kedua-dua pengarang yang berbeza bunyi /P/ ف (titik tiga) dalam Buku *Kaedah Ejaan Jawi Fatoni*. Manakala huruf ta marbutah bagi kata serapan Bahasa Arab adalah sama bagi kedua pengarang dan selaras dengan *Kaedah Ejaan Jawi Fatoni*.

Ketiga, bahagian perbezaan didapati bahawa menggunakan huruf ta marbutah dan ta maftuhah. Huruf ta marbutah di akhir kata digunakan untuk kata serapan bahasa Arab, manakala huruf ta maftuhah digunakan untuk dalam bahasa jati Melayu asalnya. Manakala huruf saksi waw digunakan untuk bunyi /u/ pada suku kata /ku/ dan /mu/ dan akhiran /i/ pada suku kata akhir /i/ hendaklah wujud hamzah (ء) sebelum huruf saksi /ya/ untuk bunyi /i/.

Selain itu, hasil kajian boleh digunakan sebagai contoh pelbagai perkataan Melayu dalam tulisan Jawi sebagai jati diri Melayu Patani dalam mempertahankan bahasa ibunda mereka. Kajian ini juga boleh digunakan untuk meningkatkan kemahiran membaca kitab Jawi dan untuk membantu dalam pengajaran mata kursus Kemahiran Jawi di Universiti Fatoni atau di mana-mana tempat lain.

Rujukan

- Abdul Rahman, Hamdan. (2014). *Panduan Menulis dan Mengeja Jawi Edisi Kedua*. Kuala Lumpur: Dewan Bahasa dan Pustaka.
- Bradley, F. (2009). Moral Order in a Time of Damnation: The "Hikayat Patani" in Historical Context. *Journal of Southeast Asian Studies*, 40(2), 267-293.
- Chapakiya, Suraiya. (2021a). *Kaedah Ejaan Jawi Fatoni*. Kuala Lumpur: Dewan Bahasa dan Pustaka.
- Chapakiya, Suraiya. (2021b). Perkembangan Tulisan Jawi Sebagai Warisan Bangsa Melayu Patani. *1st International Symposium on Cultural Heritage (ISyCH)*, hlm. 32-29. Kelantan: Faculty of Creative Technology and Heritage, Universiti Malaysia Kelantan.
- Fathy Al-Fatani, A. (2012). Dilema Basa Yawi di Selatan Thai: Antara Kesetiaan Bahasa dan Cabaran Semasa. *Jurnal Melayu* (9), 99-112.
- Fatoni, Ismail Lutfi. (2019). *Hakikat Al Syaitan Al Rajim*. Fatoni: Jamiah Fatoni.
- Haji Musa, Hashim. (2003). *Sejarah Sistem Tulisan dalam Bahasa Melayu*. Kuala Lumpur: Dewan Bahasa dan Pustaka.
- Islahuddin, Tawandorloh, K., & Chema, A. (2020a). Konflik Sosial dalam Hikayat Patani. *Stilistika: Jurnal Pendidikan Bahasa dan Sastra*, 13(2), 198-215. DOI: <http://dx.doi.org/10.30651/st.v13i2.5026>.
- Islahuddin, Tawandorloh, K., Hama, R., & Chapakia, F. (2020b). Transformasi dalam Novel Ratu-Ratu Patani Karya Isma Ae Mohamad: Kajian Intertekstual Julia Kristeva. *BAHA STRA*, 40(1), 20-28. DOI: <http://dx.doi.org/10.26555/bahastra.v40i1.14960>.
- Kamaruddin Isaya, Charuwat Song Mueang, Abdulkareem Sameng, dan Harech Chado. (2010). Perkembangan Sistem Tulisan Melayu Patani Menggunakan Tulisan Jawi Pemulihaan dan Menghidupkan Semula Bahasa dan Budaya Tempatan Kajian Kes: Mukim Khao Tum, Daerah Yarang, Wilayah Pattani. *Journal of Language and Culture*. Vol. 29 (1), 36-56.
- Kang, Kyoung Seock. (1990). *Perkembangan Tulisan Jawi dalam Masyarakat Melayu*. Kuala Lumpur: Dewan Bahasa dan Pustaka.
- Lubis, M., & Kembaren, M. M. (2018). Tulisan Jawi: Jambatan Masa ke Masa Silam dan Usaha Pelestariannya. *Rumpun Jurnal Persuratan Melayu*. Vol.6(1), 61 - 73.
- Matheson, Virginia dan M. B. Hooker. (1988). Jawi Literature in Patani: The Maintenance of an Islamic Tradition. *Journal of the Malaysian Branch of the Royal Asiatic Society*, Vol. 61(1), pp. 1-86.
- Moain, Amat Juhari. (1996). *Perancangan Bahasa: Sejarah Aksara Jawi*. Kuala Lumpur: Dewan Bahasa dan Pustaka.
- Mujani, Wan Kamal. (2002). *Minoriti Muslim: Cabaran dan Harapan Menjelang Abad Ke-21*. Bangi: Universiti Kebangsaan Malaysia.

- Nasir, M. (2011). *Metodologi Penelitian*. Jakarta: Ghalia Indonesia.
- Pedoman Ejaan Jawi yang Disempurnakan*. (1986). Kuala Lumpur: Dewan Bahasa dan Pustaka.
- Pitsuwan, Surin. (1989). *Islam di Muangthai: Nasionalisasi Melayu Masyarakat Patani*. Jakarta: LP3ES.
- Satha-Anand, C. (1993). Kru-ze: A Theatre for Renegotiating Muslim Identity. *Sojourn: Journal of Social Issues in Southeast Asia*, 8(1), 195-218.
- Senen, M. (2018). Tulisan Jawi Sebagai Warisan Intelektual Islam Melayu dan Peranannya dalam Kajian Keagamaan di Nusantara. *Tamaddun: Jurnal Kebudayaan dan Sastra Islam*. Vol.18(2), 87-99. <https://doi.org/https://doi.org/10.19109/tamaddun.v18i2.1952>.
- Sugiyono. (2017). *Metode Penelitian Kuantitatif, Kualitatif, dan R&D*. Bandung: Alfabeta.
- Suhrke, A. (1977). Loyalists and Separatists: The Muslims in Southern Thailand. *Asian Survey*, 17(3), 237-250. DOI:10.2307/2643498.
- Sulong, K. & Machali, I. (2016). Dampak Konflik dan Resolusi Konflik Terhadap Sistem Pendidikan Agama Islam di Sekolah Songserm Islam Seksa Patani, Thailand Selatan. *Jurnal Ulul Albab*, 17(2), 147-162. DOI:<https://doi.org/10.18860/ua.v17i2.3546>.
- Syeikh Daud Al-Fatoni. (t.th.). *Jam'u al-Fawaid wa Jawazir al-Qalaid*. Makkah: Maktab Wamutabaah Muhammad Al-Bahdi Wa Auladah.
- Syukri, I. (1985). *History of the Malay Kingdom of Patani* (translated by Conner Bailey and Jhon N. Miksic). Athens: Ohio University Press.
- Yock, F. L. (2011). *Sejarah Kesusasteraan Melayu Klasik*. Jakarta: Yayasan Pustaka Obor Indonesia.
- Yusoff, Mohd. Alwee. (2005). Perkembangan Tulisan Jawi dan Aplikasinya dalam Masyarakat Islam di Malaysia. *Jurnal Usuluddin*. Bil (21), 23-38.
- Yusuf, A. Muri. (2015). *Metode Penelitian Kuantitatif, Kualitatif & Penelitian Gabungan*. Jakarta: Prenadamedia Group.

บทความวิจัย

การพัฒนาเว็บแอปพลิเคชันเพื่อส่งเสริมทักษะทางภาษาอาหรับสำหรับครู ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดสตูล

ราชี ฮับยูไล๊ะ¹ เดช คำเคน² นูรอห์ คาเดร์³ สุไมยะต มัณยามิน⁴ สิริวรรณ ขุนดำ⁴

¹ ดร.อาจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาอาหรับ คณะศิลปศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยฟาฏอนี, จังหวัดปัตตานี

² อาจารย์ประจำสาขาวิชาภาษามลายูและเทคโนโลยีการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยฟาฏอนี, จังหวัดปัตตานี

³ อาจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาอาหรับ คณะศิลปศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยฟาฏอนี, จังหวัดปัตตานี

⁴ อาจารย์ประจำสาขาวิชาภาษามลายู คณะศิลปศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยฟาฏอนี, จังหวัดปัตตานี

⁵ อาจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาอาหรับ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยฟาฏอนี, จังหวัดปัตตานี

อีเมลผู้แต่งหลัก : canpuyu005@gmail.com เบอร์โทร : 080 820 0592

วันที่รับ : 08 กุมภาพันธ์ 2567 วันที่รับแก้ไข : 11 มิถุนายน 2567 วันที่ตอบรับ : 15 มิถุนายน 2567

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อพัฒนาเว็บแอปพลิเคชันส่งเสริมทักษะภาษาอาหรับสำหรับโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดสตูล 2) เพื่อทดลองใช้เว็บแอปพลิเคชันส่งเสริมทักษะภาษาอาหรับสำหรับโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดสตูล 3) เพื่อประเมินความพึงพอใจการใช้เว็บแอปพลิเคชันส่งเสริมทักษะภาษาอาหรับสำหรับโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดสตูล กลุ่มตัวอย่างทดลองใช้เว็บแอปพลิเคชันส่งเสริมทักษะภาษาอาหรับสำหรับโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดสตูล ครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดสตูล 3 โรงเรียนเรียนประกอบด้วยโรงเรียนดาร์ลุมาอาเรฟมุลนิธิ โรงเรียนมุสลิมศึกษา โรงเรียนธรรมศาสตร์วิทยา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือเว็บแอปพลิเคชันส่งเสริมทักษะภาษาอาหรับสำหรับโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดสตูล ผลการวิจัยพบว่า

1) การหาประสิทธิภาพการพัฒนาเว็บแอปพลิเคชันส่งเสริมทักษะภาษาอาหรับสำหรับโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดสตูล มีประสิทธิภาพมาก ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.25

2) การประเมินความพึงพอใจบทเรียนเว็บแอปพลิเคชันส่งเสริมทักษะภาษาอาหรับสำหรับโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดสตูลอยู่ในระดับมากมีค่าเฉลี่ย โดยรวม 6.28

คำสำคัญ : เว็บแอปพลิเคชัน, โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม, ภาษาอาหรับ

RESEARCH

Developing a web application to enhance Arabic language skills for teachers in private Islamic schools in Satun Province

Ramsi Habyuhsoh¹ Deach Kamken² Nura Kaday³ Sumaiyah Menjamin⁴ Siriwan Khundam⁵

¹ Ph.D, Arabic Department Liberal Arts and Social Sciences, Faculty Fatoni University, Ch. Pattani

² Malay and Educational Technology, Faculty Fatoni University, Ch. Pattani

³ Arabic Department Liberal Arts and Social Sciences, Faculty Fatoni University, Ch. Pattani

⁴ Malay Department Liberal Arts and Social Sciences, Faculty Fatoni University, Ch. Pattani

⁵ Arabic and Educational, Faculty Fatoni University, Ch. Pattani

Corresponding Author, Email : canpuyu005@gmail.com **Tel :** 080 820 0592

Received : February 08, 2024 **Revised :** May 11, 2024 **Accepted :** May 15, 2024

Abstract

The objectives of this research are: 1) To develop a web application for improving Arabic language skills in private Islamic schools in Satun Province. 2) To test the effectiveness of the web application in promoting Arabic language skills for private Islamic schools in Satun Province. 3) To assess satisfaction with the use of the web application in enhancing Arabic language skills for private Islamic schools in Satun Province. The sample group comprised teachers from three schools, including Darul Maaref Foundation School, Muslim Studies School, and Thammasat Wittaya School, involving a total of 15 students. The research utilized a web application as the tool to enhance Arabic language skills for private Islamic schools in Satun Province.

The research results indicate:

1. The efficiency of developing web applications to promote Arabic language skills for private Islamic schools in Satun Province was very effective, with an average rating of 4.25.
2. The evaluation of satisfaction with the web application for promoting Arabic language skills in private Islamic schools in Satun Province was at a high level, with an overall average of 6.28.

Keywords : web application, private Islamic school, Arabic language

บทนำ

ภาษาต่าง ๆ ในโลกมนุษย์ได้ประดิษฐ์ขึ้นมาเพื่อการสื่อสารระหว่างมนุษย์ด้วยกันเองหรือระหว่างมนุษย์กับพระเจ้าที่ตนนับถือ การสื่อสารระหว่างมนุษย์นั้นจะเป็นการติดต่อประสานงานในด้านการดำเนินชีวิตที่เกี่ยวข้องกับคนอื่น เช่นการค้าขาย การสนทนาทั่ว ๆ ไป ส่วนการสื่อสารกับพระเจ้าเป็นการสื่อสารเพื่อแสดงออกซึ่งความเคารพภักดีต่อพระองค์ ภาษาเป็นเครื่องมือในการขยายองค์ความรู้ต่าง ๆ สุ่มนุษย์ชาติซึ่งมีภาษาเป็นแกนกลาง ภาษาติดตัวมากับมนุษย์ทุกคน เป็นวัฒนธรรมเป็นอัตลักษณ์ที่สำคัญที่บ่งบอกถึงความเจริญก้าวหน้าของมนุษย์ ภาษาในโลกนี้นับว่ามีความสำคัญกับมนุษย์และมนุษย์นำมาใช้อย่างแพร่หลายมากมายหนึ่งในนั้นคือภาษาอาหรับ ที่ใช้สื่อสารในชีวิตประจำวันและใช้ในการเรียนรู้ และเพื่อการปฏิบัติศานากิจของมุสลิม ดังนั้นผู้นับถือศาสนาอิสลามทุกคนไม่ว่าจะอาศัยในประเทศใดก็ตามจึงต้องเรียนรู้ภาษาอาหรับเพื่ออ่านในการปฏิบัติศานากิจ เรียนรู้ทำความเข้าใจหลักการศาสนา อันจะนำไปสู่การเป็นมุสลิมที่สมบูรณ์แบบ

ปัจจุบันการเรียนภาษาต่างประเทศมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในชีวิตประจำวัน เนื่องจากเป็นเครื่องมือสำคัญในการติดต่อสื่อสาร การศึกษา การแสวงหาความรู้ การประกอบอาชีพ การสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับศาสนาวัฒนธรรมและวิถีทัศน์ของชุมชนโลกและตระหนักถึงความหลากหลายทางวัฒนธรรมและมุมมองของสังคมโลก นำมาซึ่งมิตรไมตรีและความร่วมมือกับประเทศต่าง ๆ ช่วยพัฒนาผู้เรียนให้มีความเข้าใจตนเองและผู้อื่นดีขึ้น เรียนรู้และเข้าใจความแตกต่างของภาษาและวัฒนธรรมขนบธรรมเนียม ประเพณี การคิด สังคม เศรษฐกิจ การเมือง การปกครอง มีเจตคติที่ดีต่อการใช้ภาษาต่างประเทศและใช้ภาษาต่างประเทศเพื่อการสื่อสารได้ รวมทั้งเข้าถึงองค์ความรู้ต่าง ๆ ได้ง่ายและกว้างขึ้นและมีวิสัยทัศน์ในการดำเนินชีวิต ภาษาอาหรับเป็นสาระการเรียนรู้พื้นฐาน ซึ่งกำหนดให้เรียนตลอดหลักสูตรอิสลามศึกษาสำหรับโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามคือ ภาษาอาหรับ ซึ่งภาษาอาหรับมีบทบาทสำคัญทางการเรียนการสอนของการศึกษาไทยตามหลักสูตรอิสลามศึกษาสำหรับโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม พุทธศักราช 2546 ที่กำหนดให้ภาษาอาหรับอยู่ในกลุ่มสาระภาษา ทั้งนี้กลุ่มสาระภาษา จึงไม่เพียงแต่สร้างความแข็งแกร่งในการใช้ภาษาอาหรับเท่านั้นหากยังมุ่งหวังให้ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อภาษาอาหรับ นอกจากนี้กลุ่มสาระภาษาอาหรับยังมุ่งเน้นให้ผู้เรียน ฝึกทักษะ การคิด การจัดการ การเผชิญและการประยุกต์ความรู้มาใช้ การมีทักษะดังกล่าวนี้ถือเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาทักษะการสื่อสารอีกด้วย นอกจากนี้การพัฒนาทักษะภาษาอาหรับ การจัดการเรียนการสอนจึงควรมีลักษณะที่ผู้สอนจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียนและสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และความรอบรู้ นอกจากนี้การจัดกระบวนการสอนยังควรสอดคล้องกับสภาพจริง และการเรียนภาษาจึงควรประกอบไปด้วยกิจกรรมที่หลากหลาย อันนำไปสู่การใช้ภาษาที่ถูกต้องคล่องแคล่ว เหมาะสมและใช้ได้จริงมากที่สุด (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546)

นอกจากนี้ได้มีการศึกษาปัญหาสำหรับผู้เรียนที่ไม่ใช่เจ้าของภาษาอาหรับที่ไม่บรรลุผลสำเร็จในการเรียนภาษาอาหรับโดยเฉพาะภาษาอาหรับเพื่อการสื่อสารหรืออยู่ในเกณฑ์ต่ำกว่ามาตรฐาน ผู้เรียนส่วนใหญ่ไม่สามารถใช้ภาษาอาหรับเพื่อการสื่อสารในชีวิตประจำวันทั้ง ๆ ที่จบหลักสูตรระดับอิสลามศึกษาตอนต้น ระดับ

อิสลามศึกษาตอนกลาง ระดับอิสลามศึกษาตอนปลาย เนื่องจากการเรียนการสอนไม่สอดคล้องกับผู้เรียนและขาดการประยุกต์ใช้วิธีการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับยุคปัจจุบัน ซึ่งทำให้ผู้เรียนขาดความสนใจและไม่ให้ความสำคัญต่อภาษาอาหรับอย่างเท่าที่ควร (อับดุลรอแม สุหลง, 2563) ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนภาษาอาหรับจำเป็นต้องมีการพัฒนาและปรับปรุงหลายประการโดยเฉพาะภาษาอาหรับเป็นภาษาที่สองของนักเรียนและเป็นภาษาที่ใช้ไวยากรณ์ค่อนข้างมาก เนื่องจากว่าผู้เรียนไม่สามารถใช้ภาษาอาหรับยังคล่องแคล่วได้ หากหลักภาษาอาหรับขั้นพื้นฐานยังไม่ดีเท่าที่ควร (มะตอเฮ มะลี, 2557) การจัดการเรียนการสอนภาษาอาหรับในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามยังคงมีจุดอ่อนที่ต้องได้รับการพัฒนาในหลายด้านการจัดการศึกษาจึงต้องปรับเปลี่ยนกระบวนการ บทบาท เทคนิค และวิธีการสอน เพื่อให้สนองต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และการแข่งขันของประเทศ ช่วยเพิ่มคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น และก้าวไปสู่สังคมแห่งภูมิปัญญา โดยอาศัยความสามารถของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ปัจจุบันมีการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีกับวงการศึกษามากมายทั้งด้านการบริหารจัดการ การบริการวิชาการและการเรียนการสอนสอดคล้องกับคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ การเรียนการสอนจำเป็นต้องนำเทคโนโลยีมาใช้เพื่อความเสมอภาคและพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน ดังนั้นเทคโนโลยีจึงถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือเพื่อพัฒนาและสนับสนุนในงานด้านการเรียนการสอนมากขึ้นทำให้เกิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ขึ้นโดยใช้เครือข่ายอินเทอร์เน็ตเป็นช่องทาง ส่งผลให้เกิดการกระจายโอกาสทางการศึกษาและเกิดความเสมอภาคทางการศึกษามากกว่าแต่ก่อน (อิติรัตน์ กุลณัฐวงศ์, 2562) จากสภาพปัญหาการเรียนรู้อาหรับของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามข้างต้น จำเป็นที่จะต้องได้รับการแก้ไขและพัฒนาให้มีประสิทธิภาพ จึงเป็นเรื่องท้าทายต่อผู้บริหารการศึกษา โดยเฉพาะผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งเป็นผู้นำหลักขององค์กรในการที่จะขับเคลื่อนและพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับเจตนารมณ์ในการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ (ลักขณา ชินพงษ์, 2560)

แอปพลิเคชันเพื่อการศึกษาเป็นทางเลือกหนึ่งที่กำลังมีบทบาทและมีความสำคัญต่อระบบการศึกษา มีการนำแอปพลิเคชันมาใช้ในการศึกษาสามารถเร่งให้การจัดการเรียนรู้เร็วขึ้นทำหน้าที่แทนครูในการถ่ายทอดความรู้เรื่องราว ข่าวสารต่าง ๆ การนำแอปพลิเคชันมาใช้ประกอบเป็นสื่อในการเรียนการสอนจะช่วยให้ครูและผู้เรียนเกิด การเรียนรู้ที่ทันสมัย มีความสะดวกในการจัดการเรียนการสอนของครู ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจบทเรียนได้ง่ายขึ้น มีตัวอย่างประกอบในการสอนต่าง ๆ ทำให้ครูและผู้เรียนมีประสิทธิภาพในการเรียนเพิ่มขึ้น (ฮามีดะห์ เซ่งยี และคณะ, 2561) ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลไทยที่ส่งเสริมการใช้สื่อสมัยใหม่ในการพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียน ที่สามารถใช้ประโยชน์และสร้างคุณค่าทางการเรียนรู้ได้มากเนื่องจากนักเรียนส่วนใหญ่สามารถเข้าถึงอินเทอร์เน็ตสืบค้นข้อมูลได้ง่ายผ่านทางโทรศัพท์มือถือระบบปฏิบัติการสมาร์ตโฟน หรือแอนดรอยด์ (เอกวิทย์ โทบุรินทร์, 2561) สามารถช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้ด้วยตนเองทุกที่ ทุกเวลาเกิดความสนุกสนานในการศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง(กุลจิราจี นวภักดิ์, 2564)

ดังนั้นผู้วิจัยได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการพัฒนาเว็บแอปพลิเคชันส่งเสริมทักษะทางภาษาอาหรับสำหรับครูในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดสตูลเพื่ออำนวยความสะดวกในการนำไปใช้การจัดการเรียนการสอนภาษาอาหรับในโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพ เพื่อให้ให้นักเรียนได้มีความสนใจในการเรียน มี

ความกระตือรือร้นในการเรียน และมีการพัฒนาด้านการใช้ภาษาอาหรับที่ดีขึ้น และมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนภาษาอาหรับ เกิดความคุ้นชินกับการใช้ภาษาอาหรับมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสร้างเว็บแอปพลิเคชันส่งเสริมทักษะภาษาอาหรับสำหรับโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดสตูล
2. เพื่อทดลองใช้เว็บแอปพลิเคชันส่งเสริมทักษะภาษาอาหรับสำหรับโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดสตูล
3. เพื่อประเมินความพึงพอใจการใช้เว็บแอปพลิเคชันส่งเสริมทักษะภาษาอาหรับสำหรับโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดสตูล

สมมติฐานการวิจัย

1. ประสิทธิภาพเว็บแอปพลิเคชันอยู่ในระดับดี
2. ความพึงพอใจของครูที่มีต่อเว็บแอปพลิเคชันเพื่อส่งเสริมทักษะทางภาษาอาหรับสำหรับครูในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดสตูล

ขอบเขตการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดสตูล ประกอบด้วย โรงเรียนดarulma'arefมูลนิธิ โรงเรียนมุสลิมศึกษา โรงเรียนธรรมศาสตร์วิทยา จำนวน 15 คน

ขอบเขตด้านเนื้อหา เนื้อหาที่ใช้ในการพัฒนาเว็บแอปพลิเคชันครั้งนี้ ทีมวิจัยได้แบ่งออกเป็น 4 หมวด ดังนี้

หมวดที่ 1 บทสนทนามีทั้งหมด 6 บท ประกอบด้วยเรื่องดังนี้ บทที่1 เรื่องการทักทายแนะนำตัว บทที่ 2 เรื่องครอบครัว บทที่ 3 เรื่องตลาด บทที่ 4 เรื่องชีวิตประจำวัน บทที่ 5 เรื่องโรงเรียน บทที่ 6 เรื่องโรงอาหาร

หมวดที่ 2 หมวดคำศัพท์ ประกอบด้วย 8 เรื่องดังนี้ เรื่องที่1 ตัวเลขและจำนวนนับ เรื่องที่ 2 วันและสัปดาห์ เรื่องที่ 3 สัตว์ เรื่องที่ 4 ผลไม้ เรื่องที่ 5 อวัยวะ เรื่องที่ 6 อาชีพ เรื่องที่ 7 ผัก เรื่องที่ 8 สี

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรต้น ได้แก่ เว็บแอปพลิเคชันเพื่อส่งเสริมทักษะทางภาษาอาหรับสำหรับครูในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดสตูล

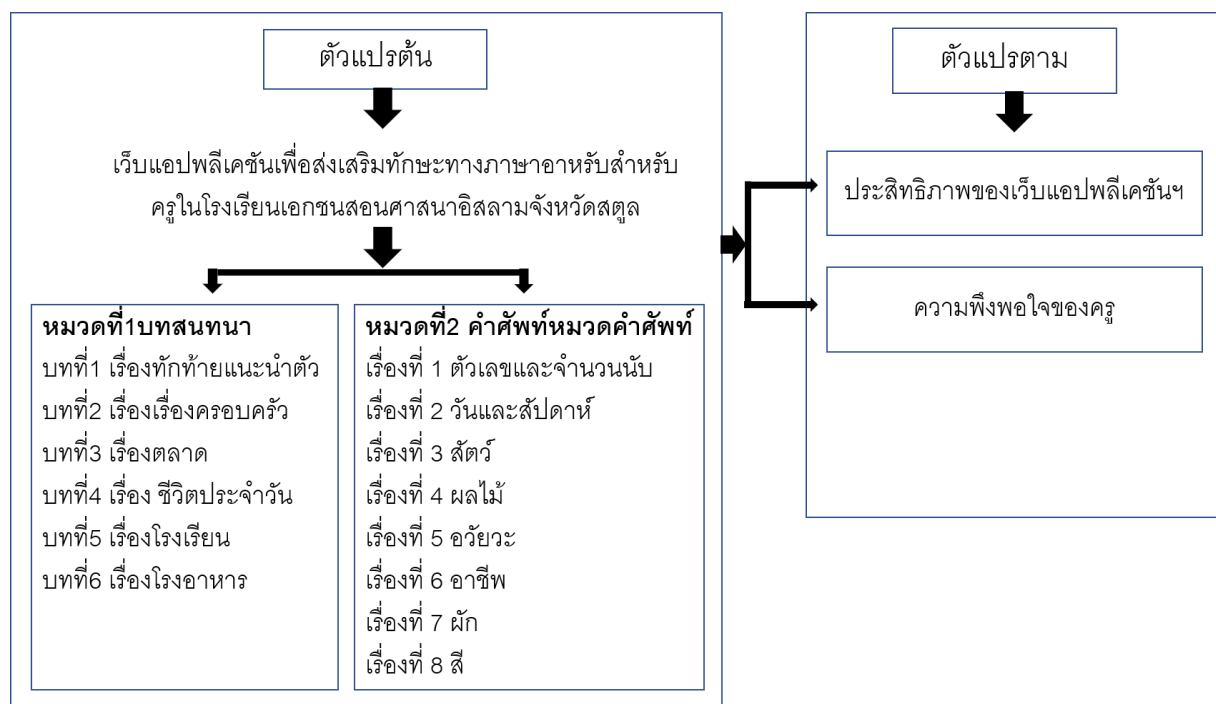
ตัวแปรตาม ได้แก่ ความพึงพอใจของครู

ประโยชน์ของการวิจัย

1. เว็บแอปพลิเคชันเพื่อส่งเสริมทักษะทางภาษาอาหรับสำหรับครูนำไปใช้ในการแก้ปัญหาและพัฒนาการเรียนการสอน

2. เป็นแนวทางการพัฒนาสื่อภาษาอาหรับและวิชาอื่น
3. ครูและนักเรียนสามารถนำผลสัมฤทธิ์ไปวางแผนในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอนต่อไป

กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การพัฒนาเว็บแอปพลิเคชันเพื่อส่งเสริมทักษะทางภาษาอาหรับสำหรับครูในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดสตูลโดยผู้วิจัยและคณะเสนอวิธีการดำเนินงานตามขั้นตอน ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง/ผู้ให้ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้คือครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดสตูล ประกอบด้วยโรงเรียนดรุณามารเอฟมูลนิธิ โรงเรียนมุสลิมศึกษา โรงเรียนธรรมศาสตร์วิทยา จำนวน 15 คน

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 เว็บแอปพลิเคชันเพื่อส่งเสริมทักษะทางภาษาอาหรับสำหรับครูในโรงเรียนเอกชนสอน

ศาสนาอิสลามจังหวัดสตูลที่ผู้วิจัยและคณะได้สร้างขึ้น

3.2 แบบสอบถามความพึงพอใจในการใช้เว็บแอปพลิเคชัน

3.3 ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.3.1 การพัฒนาเว็บแอปพลิเคชันเพื่อส่งเสริมทักษะทางภาษาอาหรับสำหรับครูใน

โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดสตูล ผู้วิจัยและคณะได้สร้างขึ้น มีขั้นตอนการสร้าง ดังนี้

1) ผู้วิจัยและคณะลงพื้นที่ศึกษาสภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนภาษาอาหรับของครูโรงเรียนดarulma'arefมูลนิธิ โรงเรียนมุสลิมศึกษา โรงเรียนธรรมศาสตร์วิทยา

2) ศึกษาหนังสือเรียนแบบเรียนภาษาอาหรับของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ทั้ง 3 โรงเรียน

3) กำหนดเนื้อหาการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ในหลักสูตร

4) สร้างเว็บแอปพลิเคชันเพื่อส่งเสริมทักษะทางภาษาอาหรับสำหรับครู

5) ส่งผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาอาหรับ และเทคโนโลยีตรวจสอบประสิทธิภาพเนื้อหา และเว็บแอปพลิเคชัน

6) ผู้วิจัยและคณะนำข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไข

7) ทดลองการใช้งานกับกลุ่มเป้าหมาย

3.3.2 แบบสอบถามความพึงพอใจในการใช้เว็บแอปพลิเคชันในการพัฒนาเครื่องมือแบบสอบถามความพึงพอใจซึ่งผู้วิจัยและคณะได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1) ผู้วิจัยและคณะได้ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องเรื่องการวัดและประเมินผลความพึงพอใจเพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนา

2) ผู้วิจัยและคณะได้ออกแบบสร้างเครื่องมือแบบสอบถาม

3) ส่งผู้เชี่ยวชาญทำการตรวจสอบพิจารณา เพื่อนำคะแนนที่ได้ไปคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง เพื่อประเมินคุณภาพของแบบสอบถามและนำมาปรับปรุงแก้ไข

4) นำไปใช้กับกลุ่มเป้าหมายต่อไป

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ค่าประสิทธิภาพของเว็บแอปพลิเคชันเพื่อส่งเสริมทักษะภาษาอาหรับสำหรับโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดสตูล ในตารางที่ 1 โดยผู้เชี่ยวชาญพบว่าประสิทธิภาพเว็บแอปพลิเคชันดังกล่าวมีค่าเฉลี่ยโดยรวมมีประสิทธิภาพมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.25 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.22 และผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของครูที่มีต่อเว็บแอปพลิเคชันเพื่อส่งเสริมทักษะภาษาอาหรับสำหรับโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดสตูล ในตารางที่ 2 หลังจากที่ได้ใช้จัดการเรียนการสอน พบว่าความพึงพอใจของครูที่มีต่อเว็บแอปพลิเคชันดังกล่าวมีค่าเฉลี่ยโดยรวมเท่ากับ มากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 6.28 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.58

ตารางที่1 ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับประสิทธิภาพเว็บแอปพลิเคชันเพื่อส่งเสริมทักษะ
ภาษาอาหรับสำหรับโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดสตูล

รายการประเมิน	N	$\bar{x}$	S.D	ระดับประสิทธิภาพ
1. ด้านการทำงานได้ตามฟังก์ชันของหมวดต่าง ๆ ของเว็บแอปพลิเคชัน				
1.1 การใช้เมนูคำสั่งต่าง ๆ มีความสะดวก ง่ายตาย	3	4.33	0.58	ประสิทธิภาพมาก
1.2 เว็บแอปพลิเคชันที่สร้างมีความครอบคลุมกับการใช้งานจริง	3	4.33	0.58	ประสิทธิภาพมาก
1.3 ความน่าเชื่อถือของเว็บแอปพลิเคชัน	3	4.67	0.58	ประสิทธิภาพมากที่สุด
1.4 ความถูกต้องของผลลัพธ์ที่ได้จากการค้นหา	3	4.00	1.00	ประสิทธิภาพมาก
1.5 มีความน่าสนใจ ชวนให้ติดตาม	3	4.33	1.15	ประสิทธิภาพมาก
ผลรวม		4.33	0.70	ประสิทธิภาพมาก
2. ด้านความง่ายต่อการใช้เว็บแอปพลิเคชัน				
2.1 ความเหมาะสมในการเลือกใช้นิต ขนาด สีตัวอักษรบนเว็บแอปพลิเคชัน	3	4.67	0.58	ประสิทธิภาพมากที่สุด
2.2 ความเหมาะสมในการใช้ข้อความเพื่ออธิบายสื่อความหมาย	3	4.00	0.00	ประสิทธิภาพมาก
2.3 ความเหมาะสมในการใช้สัญลักษณ์หรือรูปภาพในการสื่อความหมาย	3	5.00	0.00	ประสิทธิภาพมากที่สุด
2.4 ความเหมาะสมในการวางตำแหน่งของส่วนประกอบและเมนูต่าง ๆ ของเว็บแอปพลิเคชัน	3	4.67	0.58	ประสิทธิภาพมากที่สุด
ผลรวม		4.58	0.14	ประสิทธิภาพมากที่สุด
3. ด้านเนื้อหาของเว็บแอปพลิเคชัน				
3.1 ปริมาณของเนื้อหาในแต่ละหมวดมีความเหมาะสม	3	4.67	0.58	ประสิทธิภาพมากที่สุด
3.2 ความถูกต้องและชัดเจนของเนื้อหา	3	5.00	0.00	ประสิทธิภาพมากที่สุด
3.3 ลำดับขั้นตอนในการนำเสนอเนื้อหาในหมวดต่าง ๆ	3	5.00	0.00	ประสิทธิภาพมากที่สุด
3.4 ความเหมาะสมของเนื้อหากับผู้ใช้	3	4.00	1.00	ประสิทธิภาพมาก
ผลรวม		4.66	0.38	ประสิทธิภาพมากที่สุด
ภาพรวมทั้งหมด		4.25	0.22	ประสิทธิภาพมาก

จากตารางที่ 1 การวิเคราะห์ค่าประสิทธิภาพของเว็บแอปพลิเคชันเพื่อส่งเสริมทักษะภาษาอาหรับสำหรับโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดสตูล โดยผู้เชี่ยวชาญ พบว่าประสิทธิภาพเว็บแอปพลิเคชันดังกล่าวมีค่าเฉลี่ยโดยรวมมีประสิทธิภาพมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.25 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.22

เมื่อพิจารณาภาพรวมเป็นรายด้านพบว่าค่าประสิทธิภาพอยู่ในระดับมากที่สุดมี 2 ข้อคือด้านความง่ายต่อการใช้เว็บแอปพลิเคชัน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.58 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.14 และด้านเนื้อหาของเว็บแอปพลิเคชัน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.66 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.38 รองลงมาพบว่ามีประสิทธิภาพมาก มี1ข้อ คือด้านการทำงานได้ตามฟังก์ชันของหมวดต่าง ๆ ของเว็บแอปพลิเคชัน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.33 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.70

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความพึงพอใจของครูต่อการใช้เว็บแอปพลิเคชันเพื่อส่งเสริมทักษะภาษาอาหรับสำหรับโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดสตูล

รายการประเมิน	N	$\bar{x}$	S.D	ระดับความพึงพอใจ
1. ด้านการตรงตามความต้องการของผู้ใช้เว็บแอปพลิเคชัน				
1.1 ความสามารถของเว็บแอปพลิเคชันหมวดของคำศัพท์ภาษาอาหรับ	15	4.13	0.52	มาก
1.2 ความสามารถของเว็บแอปพลิเคชันหมวดของบทสนทนาภาษาอาหรับ	15	4.00	0.38	มาก
1.3 ความสามารถของเว็บแอปพลิเคชันหมวดของเกมภาษาอาหรับ	15	4.53	0.52	มากที่สุด
1.4 ความสามารถของเว็บแอปพลิเคชันหมวดของบททดสอบภาษาอาหรับ	15	3.87	0.64	มาก
ผลรวม		4.13	0.36	
2. ด้านการทำงานได้ตามฟังก์ชันของหมวดต่าง ๆ ของเว็บแอปพลิเคชัน				
2.1 การใช้เมนูคำสั่งต่าง ๆ มีความสะดวก ง่ายตาย	15	3.93	0.59	มาก
2.2 เว็บแอปพลิเคชันที่สร้างมีความครอบคลุมกับการใช้งานจริง	15	4.07	0.46	มาก
2.3 ความน่าเชื่อถือของเว็บแอปพลิเคชัน	15	4.27	0.88	มาก
2.4 ความถูกต้องของผลลัพธ์ที่ได้จากการค้นหา	15	4.07	0.59	มาก
2.5 มีความน่าสนใจ ชวนให้ติดตาม	15	4.67	0.49	มากที่สุด
ผลรวม		4.20	0.40	
3. ด้านความง่ายต่อการใช้เว็บแอปพลิเคชัน				
3.1 ความเหมาะสมในการเลือกใช้นิด ขนาด สีตัวอักษรบนเว็บแอปพลิเคชัน	15	4.20	0.86	มาก

3.2 ความเหมาะสมในการใช้ข้อความเพื่ออธิบายสื่อความหมาย	15	4.13	0.52	มาก
3.3 ความเหมาะสมในการใช้สัญลักษณ์หรือรูปภาพในการสื่อความหมาย	15	4.53	0.64	มากที่สุด
3.4 ความเหมาะสมในการวางตำแหน่งของส่วนประกอบและเมนูต่าง ๆ ของเว็บแอปพลิเคชัน	15	4.67	0.62	มากที่สุด
3.5 คำศัพท์ที่ใช้สามารถปฏิบัติตามได้	15	4.20	0.86	มาก
ผลรวม		4.34	0.54	มาก
4. ด้านเนื้อหาของเว็บแอปพลิเคชัน				
4.1 ปริมาณของเนื้อหาในแต่ละหมวดมีความเหมาะสม	15	4.33	1.05	มาก
4.2 ความถูกต้องและชัดเจนของเนื้อหา	15	4.27	1.03	มาก
4.3 ลำดับขั้นตอนในการนำเสนอเนื้อหาในหมวดต่าง ๆ	15	4.20	0.56	มาก
4.4 ความเหมาะสมของเนื้อหากับผู้ใช้	15	4.13	0.64	มาก
ผลรวม		4.23	0.66	มาก
5. ด้านการนำไปใช้เว็บแอปพลิเคชัน				
5.1 สามารถนำไปใช้เป็นการเรียนการสอน	15	4.40	0.51	มาก
5.2 มีความง่ายตายในการใช้เว็บแอปพลิเคชัน	15	4.40	0.51	มาก
5.3 มีความเพลิดเพลินและสนุกสนานในการนำไปใช้	15	4.60	0.63	มากที่สุด
5.4 สามารถพัฒนาทักษะทางภาษาอาหรับได้	15	4.67	0.49	มากที่สุด
ผลรวม		4.51	0.35	มากที่สุด
ผลรวมทั้งหมด		6.28	0.58	มากที่สุด

จากตารางผลการวิเคราะห์ พบว่าครูมีความพึงพอใจต่อการใช้เว็บแอปพลิเคชันเพื่อส่งเสริมทักษะภาษาอาหรับสำหรับโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดสตูล โดยรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 6.28 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.58

เมื่อพิจารณาภาพรวมเป็นรายด้านพบว่ามีความพึงพอใจในระดับมากที่สุดมี 1 ข้อคือด้านการนำไปใช้เว็บแอปพลิเคชัน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.51 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.35 รองลงมาพบว่ามีความพึงพอใจในระดับมาก มี 4 ข้อ คือ 1.ด้านการตรงตามความต้องการของผู้ใช้เว็บแอปพลิเคชัน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.13 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.36 ข้อ 2. ด้านการทำงานได้ตามฟังก์ชันของหมวดต่าง ๆ ของเว็บแอปพลิเคชัน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.20 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.40 ข้อ 3. ด้านความง่ายต่อการใช้เว็บแอปพลิเคชัน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.34 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.54 และข้อ 4. ด้านเนื้อหาของเว็บแอปพลิเคชัน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.23 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.66

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลพัฒนาเว็บแอปพลิเคชันส่งเสริมทักษะภาษาอาหรับสำหรับโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดสตูลสามารถนำไปสู่การอภิปรายได้ดังนี้

1 เพื่อสร้างเว็บแอปพลิเคชันส่งเสริมทักษะภาษาอาหรับสำหรับโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดสตูล ผู้วิจัยและคณะได้สร้างตามขั้นตอนอย่างเป็นระบบตามขั้นตอนของ ADDIE Model 1) ขั้นวิเคราะห์ (Analysis) 2) ขั้นตอนการออกแบบ (Design) 3) ขั้นตอนการพัฒนา (Development) 4) ขั้นตอนการทดลอง (Implementation) 5) ขั้นประเมินผล (Evaluation) แนวทางการหาประสิทธิภาพผู้วิจัยได้ใช้กระบวนการขั้นตอน การวิเคราะห์สภาพของการจัดการเรียนการสอนของครูก่อนที่จะมีการออกแบบ ซึ่งเป็นฐานในการออกแบบเพื่อให้เว็บที่พัฒนาขึ้นสามารถนำไปสู่การจัดการเรียนการสอนได้จริง สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน การออกแบบเนื้อหา ผู้วิจัยและคณะได้เน้นการออกแบบเป็นวิดีโอ เกม การวัดและประเมินผลออนไลน์ มีการตกแต่งสีสันให้น่าสนใจหลังจากนั้นเข้าสู่กระบวนการทดสอบหาประสิทธิภาพโดยทีมวิจัยได้มีการส่งให้ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและด้านไอทีทำการตรวจสอบประสิทธิภาพพร้อมนำข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญมาทำการปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้น เมื่อทำการปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญทีมวิจัยได้ทำการทดลองกับกลุ่มเป้าหมาย ผลการหาประสิทธิภาพของเว็บแอปพลิเคชันเพื่อส่งเสริมทักษะภาษาอาหรับสำหรับโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดสตูล โดยผู้ผู้เชี่ยวชาญ พบว่าประสิทธิภาพเว็บแอปพลิเคชันดังกล่าวมีค่าเฉลี่ยโดยรวมมีประสิทธิภาพมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.25 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.22

2. ทดลองใช้เว็บแอปพลิเคชันส่งเสริมทักษะภาษาอาหรับสำหรับโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดสตูล หลังจากผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและด้านไอที จำนวน 3 ท่าน ทำการตรวจสอบประสิทธิภาพเว็บแอปพลิเคชันที่ทีมวิจัยได้ลงพื้นที่เพื่อทำการอบรมการใช้งานเว็บแอปพลิเคชันให้กับครูสอนภาษาอาหรับโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดสตูล

3. ผลการประเมินความพึงพอใจการใช้เว็บแอปพลิเคชันส่งเสริมทักษะภาษาอาหรับสำหรับโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดสตูล หลังจากกลุ่มเป้าหมายทำการทดลองใช้งานเว็บแอปพลิเคชันระยะหนึ่ง โดยทีมวิจัยได้ทำการเก็บการใช้งานโดยให้ครูสอนภาษาอาหรับ 15 คน ทำการตอบแบบประเมินความพึงพอใจใช้มาตราส่วนประเมินค่า (Rating scale) ใช้เกณฑ์ 5 ระดับ จากการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยและคณะสามารถวิเคราะห์สรุปผลการประเมินความพึงพอใจผลการประเมินสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย พบว่าครูมีความพึงพอใจต่อการใช้เว็บแอปพลิเคชันเพื่อส่งเสริมทักษะภาษาอาหรับสำหรับโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดสตูล โดยรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 6.28 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.58 สอดคล้องกับเดช คำเคน (2564) การพัฒนาเว็บแอปพลิเคชันเพื่อการจัดการเรียนรู้บูรณาการสาระอิสลามศึกษาระดับประถมศึกษาตามแนวคิด Qaimt Model ผลประเมินความพึงพอใจบทเรียนเว็บแอปพลิเคชัน มีค่าเฉลี่ย 4.61 และสอดคล้องกับนายศราวุฒิ ช่วยเงิน (2564) การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้บนเว็บแอปพลิเคชันโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้อิงประสบการณ์และชุมชนเป็นฐานเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการพัฒนาอย่าง

ยังยืนสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ผลการวัดระดับความพึงพอใจต่อการใช้กิจกรรมการเรียนรู้บนเว็บแอปพลิเคชัน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดมีค่าเฉลี่ย 4.59

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1. การนำแอปพลิเคชันภาษาอาหรับไปใช้สำหรับบุคลากรในโรงเรียน ควรศึกษารายละเอียดของแอปพลิเคชันและศึกษาเพิ่มเติมจากคู่มือการใช้ เพื่อจะได้ให้คำแนะนำกับนักเรียนได้อย่างถูกต้องและเกิดประสิทธิภาพในการเรียนการสอนมากยิ่งขึ้น
2. อาจารย์ผู้สอนควรให้คำปรึกษาและคำแนะนำกับนักเรียน คอยดูแลและช่วยเหลืออย่างใกล้ชิด เมื่อนักเรียนเกิดปัญหา พร้อมทั้งคอยกระตุ้นให้กำลังใจ เพื่อให้นักเรียนเกิดความสนใจที่จะเรียนรู้ จึงจะทำให้แอปพลิเคชันส่งเสริมภาษาอาหรับมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรเพิ่มในส่วนของการบันทึกเสียง เพื่อเป็นการเปรียบเทียบว่านักเรียนสามารถออกเสียงได้ใกล้เคียงกับความถูกต้องในระดับไหน
2. ควรมีการเพิ่มคำศัพท์ในแต่ละหมวด
3. ควรมีการเพิ่มจำนวนข้อในเกมส์การศึกษา
4. ควรเพิ่มเนื้อหาในแต่ละหมวดให้มากกว่านี้
5. ควรเพิ่มช่วงชั้นของเนื้อหาไปหายาก
6. ควรมีแบบทดสอบครบทั้ง 4 ทักษะ (ฟัง-พูด-อ่าน - เขียน)
7. ควรเพิ่มช่องไอคอนต่าง ๆ เป็น 2 ภาษา (อาหรับ-ไทย)
8. ควรเพิ่มช่องที่เป็นการ์ตูนภาษาอาหรับ
9. ควรเพิ่มเกมส์แบบแข่งขัน เพื่อเพิ่มความสุขในการใช้ภาษา
10. ควรผลิตแอปพลิเคชันที่สามารถดาวน์โหลดในมือถือได้เลยเพื่อความสะดวกและง่ายตายของการนำไปใช้
11. ควรเพิ่มแอปพลิเคชันด้านไวยากรณ์ภาษาอาหรับเรื่องวิธีการละหมาด ประวัติศาสตร์อิสลามหรือหะดีษ และอื่น ๆ
12. ควรจัดทำเครื่องมือ เมนูคำสั่งให้เป็นภาษาอาหรับทั้งหมด
13. จัดแยกหมวดคำศัพท์ บทสนทนาให้เหมาะสมในแต่ละระดับการเรียนรู้
14. ควรเพิ่มคำถามสั้น ๆ ในหมวดคำศัพท์ต่าง ๆ
15. ควรเพิ่มเนื้อหา แอปพลิเคชันที่สอดคล้องกับหลักสูตรภาษาอาหรับของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม

16. ควรมีระดับความยากง่ายในเกมส์ต่าง ๆ เพื่อให้นักเรียนได้มีทักษะในการพัฒนาตัวเองมากขึ้น
17. เป็นแอปพลิเคชันที่ดีมาก ทันสมัย ตอบโจทย์ต่อการเรียนการสอนภาษาอาหรับในปัจจุบัน

บรรณานุกรม

- กุลจิราจี นากักดี. (2564). ประสิทธิภาพของการเรียนรูปแบบออนไลน์. In Proceeding National & International Conference (Vol. 2, No. 14, p. 10).
- เดช คำเคน (2562). การพัฒนาเว็บแอปพลิเคชันเพื่อการจัดการเรียนรู้บูรณาการสาระอิสลามศึกษาระดับประถมศึกษาตามแนวคิด Qaimt Model. *วารสารอัล-ฮิกมะฮฺ. มหาวิทยาลัยฟาฏอนี* 11(22), 455-470
- รุจิรา เคารยะสกุล, ศุภโชค สอน ศิลพงศ์. (2021). การพัฒนาเว็บแอปพลิเคชันสำหรับการจัดการเรียนรู้แบบโครงการเป็นฐานเพื่อส่งเสริมการคิดเชิงคำนวณวิชาวิทยาการคำนวณระดับชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 3. *Journal of Educational Technology and Communications Faculty of Education Mahasarakham University (JETC)*, 4(11), 177-191.
- ศราวดี ช่วยเงิน, "การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้บนเว็บแอปพลิเคชันโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้อิงประสบการณ์และชุมชนเป็นฐานเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการพัฒนาอย่างยั่งยืนสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น." (2021).
- อับดุลรอแม สุหลง. (2020). "ปัญหา การสอนภาษาอาหรับเพื่อการสื่อสารสำหรับผู้ที่ไม่ใช่เจ้าของภาษาและแนวทางแก้ไข." *MENARA: Journal of Islamic and Contemporary Issues* 1(1), 53-64.
- ธิดารัตน์ ภูมิวิวัฒน์. (2023). "ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการเรียนแบบออนไลน์ในช่วงสถานการณ์ โควิด-19 ในรายวิชาทักษะทางศิลปะการแสดงของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปะการแสดงคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา." *วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา* 11(1) 75-88.
- ลักขณา ถิรเจริญธาดา, เพ็ญณี แร่อท.(2020) การดำเนินงานโครงการพัฒนารูปแบบครบวงจร(คุปองครู) นำไปสู่การปฏิบัติ. *Journal of Buddhist Education and Research* 5(2), 323-334.
- มะตอเฮ มะลี. 2557. การแก้ปัญหาการศึกษาที่ขาดคำศัพท์พื้นฐานภาษาอาหรับของนักศึกษาปีที่ 1 สาขาวิชาภาษาอาหรับ/กฎหมายอิสลาม. สถาบันอิสลามและอาหรับศึกษา มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์. *วารสาร อัล-ฮิกมะฮฺ มหาวิทยาลัยฟาฏอนี* 4(8), 63-73.
- เอกวิทย์ โทปุรินทร์. (2019). "การหลอมรวมเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ในงานพิพิธภัณฑ์." *วารสารการศึกษาและการพัฒนาสังคม มหาวิทยาลัยบูรพา* 14(2), 41-53.
- ฮามิเดห์ เช็งยี, อุลฟัด วานี, รุสนี กาแมแล, จันทนา มีชัยชนะ. การพัฒนาแอปพลิเคชันเพื่อการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยีเรื่องวิธีการดูแลและรักษาอุปกรณ์เทคโนโลยีสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3.

บทความวิจัย

บทบาทสตรีมุสลิมกับการเสริมสร้างครอบครัวปลอดภัยด้วยกระบวนการชুরอในจังหวัด นราธิวาส ปัตตานี ยะลา สตูลและ อำเภอกะพ้อ จะนะ สะบ้าย้อย นาทวี ของจังหวัดสงขลา

สะสือรี วาลี¹ มุฮัมมัดดาวูด บิลราห์มาน² มะดาโอ๊ะ ปูเตะ³ นีอับลุลละห์ นิตยรักษ์⁴

¹ ศศ.ม. (อิสลามศึกษา), ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อาจารย์ประจำสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

คณะศิลปศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยฟาฏอนี, จังหวัดปัตตานี

² ดร. (การจัดการทรัพยากรมนุษย์), อาจารย์ประจำสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

คณะศิลปศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยฟาฏอนี, จังหวัดปัตตานี

³ วท.ม. (รัฐประศาสนศาสตร์), ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อาจารย์ประจำสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

คณะศิลปศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยฟาฏอนี, จังหวัดปัตตานี

⁴ ร.ม. (รัฐศาสตร์), อาจารย์ประจำสาขาวิชาชะรีอะห์ คณะอิสลามศึกษาและนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยฟาฏอนี, จังหวัดปัตตานี

อีเมลผู้แต่งหลัก : saseeree@hotmail.com

เบอร์โทร : 089 5952405

วันที่รับ : 19 มกราคม 2567 วันที่รับแก้ไข : 30 มิถุนายน 2567 วันที่ตอบรับ : 30 มิถุนายน 2567

บทคัดย่อ

วิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทบาทและแนวทางการเสริมสร้างสตรีมุสลิมต่อครอบครัวให้ปลอดภัย มีรูปแบบการดำเนินการวิจัยเชิงปริมาณและคุณภาพ ประชากรและกลุ่มตัวอย่างเป็นสตรีมุสลิมที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไป จำนวน 3,262 คน สุ่มตัวอย่างแบบโควต้า (Quota Sampling) ใช้จำนวนมัธยฐานเป็นฐาน ผล พบว่า เกินครึ่งมีสมาชิกในครอบครัวมุสลิมเป็นผู้สูบบุหรี่ (58.9%) สามิเป็นผู้สูบบุหรี่มากที่สุด (37.5%) สูบยาสูบมวนเอง/ยาเส้นมากที่สุด (29.6%) สตรีมุสลิมมีความตระหนักถึงพิษภัยของบุหรี่ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.49$) มีบทบาทให้ความรู้แก่สมาชิกในครอบครัวเกี่ยวกับพิษภัยของบุหรี่ ปฏิบัติเป็นประจำ ($\bar{X} = 3.64$) มีการชुरอ กับสมาชิกในครอบครัวเพื่อการเลิกหรือไม่ข้องเกี่ยวกับบุหรี่ ปฏิบัติเป็นประจำ ($\bar{X} = 3.63$) สตรีมุสลิมได้มีการ ส่งเสริมสุขภาพของสมาชิกในครอบครัว ปฏิบัติเป็นประจำ ($\bar{X} = 4.13$) สตรีมุสลิมที่มีอายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษาสามัญ ระดับการศึกษาศาสนา อาชีพ รายได้ต่อเดือนของตนเอง และรายได้ต่อเดือนของ ครอบครัวที่ต่างกัน มีการให้ความรู้แก่สมาชิกในครอบครัวเกี่ยวกับพิษภัยของบุหรี่ที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ : บทบาท, สตรีมุสลิม, ครอบครัวมุสลิม, ปลอดภัย, ชुरอ

RESEARCH

Thai Muslim Women's Roles in Non-Smoking Family Reinforcement through the Consultation Process (Shura) in Narathiwat, Pattani, Yala, Satun and Thepha, Chana, Saba Yoi, Nathawi of Songkla

Sasueri Walee¹ Muhammaddavood Bilraman² Mada-o Puteh³ Niabdunloh Nitayarak⁴

¹ M.A. (Islamic Study). Assistant Professor, Department of Public Administration, Fatoni University, Ch.Pattani

² Ph.D. (Human Resource Management), Lecturer, Department of Public Administration, Fatoni University, Ch.Pattani

³ M.Sc. (Public Administration), Assistant Professor, Department of Public Administration, Fatoni University, Ch.Pattani

⁴ M.Pol.Sc. (Political Science). Lecturer. Department of Shariah, Fatoni University, Ch.Pattani

Corresponding Author, Email: saseeree@hotmail.com **Tel :** 089 5952405

Received : January 19, 2024 **Revised :** June 30, 2024 **Accepted :** June 30, 2024

Abstract

This quantitative and qualitative study aimed to investigate Thai Muslim's women roles and methods in reinforcing non-smoking families. The sample, obtained from the quota sampling based on a number of mosques, include 3,262 Muslim women at the age of 15 and over in Pattani, Yala, Narathiwat, Satun and four districts of Songkhla covering Tepa, Chana, Sabayoy and Natawee. The findings indicated that over a half of the sample had smoking family members (58.9%). Their husbands were reported the most frequent smokers (37.5%). Tobacco was the most popular (29.6%). The Muslim women were greatly aware of harms of smoking ($\bar{X}$ = 4.49), on which they always imparted to their family members ($\bar{X}$ = 3.64). They always gave consultations (Shura) to their family members about quitting smoking ($\bar{X}$ = 3.63), and always promote their health ($\bar{X}$ = 4.13). The Muslim women with differences in age, marital status, secular education, religious education, occupation, monthly income, and household monthly income differently imparted on harms of smoking with a statistical significance of 0.05.

Keywords : Role, Muslim Women, Muslim Family, Non-smoking, Shura

บทนำ

อิสลามระบอบการดำเนินชีวิตที่ครอบคลุมทุกมิติ ทั้งหลักคิด หลักปฏิบัติและคุณธรรม ได้รับรองเกียรติของสตรีเป็นอย่างสูง บางสถานภาพมีบทบาทยิ่งกว่าบุรุษโดยเฉพาะด้านการอบรมเลี้ยงดูบุตรและการจัดการในบ้าน ดังที่อัลลอฮ์ได้ตรัสความว่า “และจงอยู่ในบ้านเรือนของพวกเธอ...” (อัลกุรอาน, 33: 33) หลักพื้นฐานของบทบัญญัติอิสลามมักครอบคลุมทั้งบุรุษมุสลิมและสตรีมุสลิมที่เหมือนกัน ทั้งทางด้านศาสนกิจ การรับผิดชอบต่อสังคมและเชิญชวนสู่ความดี ดังโองการอัลกุรอานความว่า “และบรรดาบุรุษผู้ศรัทธาและบรรดาสตรีผู้ศรัทธานั้น บางส่วนของพวกเขาต่างเป็นผู้ช่วยเหลืออีกบางส่วน ซึ่งพวกเขาจะใช้ให้ปฏิบัติในสิ่งที่ชอบและห้ามปรามในสิ่งที่ไม่ชอบ...” (อัลกุรอาน, 9: 17) ในการอบรมเลี้ยงดูบุตรอัลลอฮ์ได้บัญชาให้ครอบครัวมุสลิมทำการชูรอกัน ความว่า “...แต่ถ้าทั้งสองต้องการหย่ากัน อันเกิดจากความพอใจและการชูรอกันจากทั้งสองคนแล้ว ก็ไม่มีบาปใดๆ ...” (อัลกุรอาน, 2: 233)

บุหรีเป็นสิ่งเสพติดให้โทษต่อร่างกายไม่เพียงนำโรคสู่ผู้บริโภคเท่านั้น แต่ยังส่งผลต่อบุคคลรอบข้างด้วย (ประกิจ วาทีสาธกิจ, 2553) อัตราการสูบบุหรีในปี พ.ศ. 2547 ในบุรุษอายุ 17 ปี ขึ้นไป ภาคใต้สูงกว่าภาคอื่น ๆ และสูงกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศและการสูบบุหรีในจังหวัดสตูล ปัตตานี ยะลา และนราธิวาส อยู่ระหว่างร้อยละ 47- 53 สูงกว่าค่าเฉลี่ยของภาคใต้ซึ่งอยู่ที่ร้อยละ 44 อาจเป็นไปได้ที่มุสลิมไทยมีอัตราการสูบบุหรีสูงกว่าคนมิใช่มุสลิม โดยเฉพาะอย่างยิ่งบุรุษมุสลิมใน 4 จังหวัดภาคใต้ (สวัสดี้ รามบุตร, 2553) อิสลามมิได้มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการสูบบุหรีไว้ในอัลกุรอานและวจนของศาสนทูตโดยตรง เนื่องจากเป็นพฤติกรรมใหม่ที่เพิ่งเกิดขึ้นประมาณปลายคริสต์ศักราช 15 ถึงต้นศตวรรษที่ 16 อีกทั้งไม่ปรากฏคำวินิจฉัยของนักปราชญ์ระดับผู้นำนักคิดต่าง ๆ ตลอดจนนักปราชญ์อาวุโสของแต่ละสำนัก (เจ๊ะเหลาะ แยกพงศ์ และคณะ, 2553) ปัจจุบันมีทัศนะแตกต่างกันเป็นสามกลุ่มคือ (1) ห้ามอย่างเด็ดขาดหรือหะรอม (2) พฤติกรรมที่น่ารังเกียจหรือมักรูฮ์ และ (3) สิ่งอนุมัติหรือฮาลาล (สวัสดี้ รามบุตร, 2553) แต่สำนักจุฬาราชมนตรีแห่งประเทศไทยถือเป็นสิ่งต้องห้าม (สำนักจุฬาราชมนตรี, 2548)

อิสลามได้วางหลักการ “ชูรอ” สำหรับการขับเคลื่อนชุมชนมุสลิมเป็นวิถีที่เสริมสร้างการมีส่วนร่วมเพื่อค้นหาข้อเท็จจริง สามารถนำเสนอความคิดเห็นอย่างเสรี จนได้ข้อสรุปที่ดีที่สุดเพื่อปฏิบัติ (Hasan Ni'matullah, 2009: 104) เป็นคำสั่งใช้จากอัลลอฮ์ดังคำตรัส ความว่า “...และจงชูรอกับพวกเขาในกิจการทั้งหลาย...” (อัลกุรอาน, 3: 159) เป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องมีการฟื้นฟู ในการดำเนินกิจการต่าง เมื่อสตรีมุสลิมมักไม่สูบบุหรีแต่ไม่อาจหลีกเลี่ยงจากอันตรายของบุหรีได้ เนื่องจากบุคคลในครอบครัวยังคงสูบบุหรี ด้วยบริบทของบทบาทและหน้าที่หลักสตรีมุสลิมตามทัศนะของอิสลามคือบริหารจัดการภายในบ้านเพื่อให้บุคคลในครอบครัวมีความสุข

ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ อีกทั้งสตรีมุสลิมในจังหวัดนราธิวาส ปัตตานี ยะลา สตูล และ อำเภอกะพ้อ จะนะ สะบ้าย้อย นาฬิกของจังหวัดสงขลานั้นมีอัตลักษณ์เฉพาะที่มีความแตกต่างจากพื้นที่อื่น ๆ ของประเทศไทย ดังนั้นทีมวิจัยจึงต้องการศึกษาประเด็นดังกล่าว

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาบทบาทสตรีมุสลิมกับการเสริมสร้างครอบครัวมุสลิมปลอดภัยในจังหวัดนราธิวาส ปัตตานี ยะลา สตูล และ อำเภอกะพ้อ จะนะ สะบ้าย้อย นาฬิกของจังหวัดสงขลา
- 2) เพื่อศึกษาแนวทางการเสริมสร้างบทบาทสตรีมุสลิมในการสร้างครอบครัวมุสลิมด้วยกระบวนการบูรณาการปลอดภัยในจังหวัดนราธิวาส ปัตตานี ยะลา สตูล และ อำเภอกะพ้อ จะนะ สะบ้าย้อย นาฬิกของจังหวัดสงขลา

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ได้แก่ สตรีมุสลิมที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไป ในจังหวัดนราธิวาส ปัตตานี ยะลา สตูล และ อำเภอกะพ้อ จะนะ สะบ้าย้อย นาฬิกของจังหวัดสงขลา จำนวน 3,370 คน ซึ่งได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบโควต้า (Quota Sampling) โดยในพื้นที่ดังกล่าวมีมัสยิดจำนวน 2,125 แห่ง จากนั้นจึงทำการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างของมัสยิด โดยใช้สูตรของทาโร ยามาเน่ (บุญธรรม กิจปริดาภิรุต, 2535) ได้มัสยิดจำนวน 337 แห่ง จากนั้นจึงคำนวณสัดส่วนของมัสยิดที่จะเป็นกลุ่มตัวอย่างในแต่ละจังหวัด เมื่อได้ข้อมูลเชิงปริมาณเรียบร้อยแล้ว ทำการคัดเลือกพื้นที่เป้าหมายโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยยึดหลักจำนวนมัสยิดของแต่ละจังหวัด ๆ ละ จำนวน 5 มัสยิด ใน 5 อำเภอ และสี่อำเภอของจังหวัดสงขลา ได้จำนวน 4 มัสยิด ใน 4 อำเภอ ได้จำนวนทั้งหมด 24 มัสยิด จาก 44 อำเภอ โดยคัดเลือกสตรีมุสลิม มัสยิดละ 5 คน จะได้จำนวนทั้งหมด 120 คน เพื่อจัดเก็บข้อมูลภาคสนามโดยการสัมภาษณ์กลุ่ม (Group Interview) หลังจากนั้นจัดเวทีถอดบทเรียน จังหวัดละ 1 เวที เป็นจำนวน 5 เวที เพื่อสรุป วิเคราะห์ความเป็นไปได้ วิธีการ รวมทั้งปัญหาและอุปสรรคของการสร้างครอบครัวปลอดภัย โดยอาศัยความร่วมมือ 3 ฝ่าย คือ บ้าน มัสยิดและชุมชน และสุดท้ายเป็นการจัดเวทีเผยแพร่และวิพากษ์ผลการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและวิธีการสร้าง ได้แก่ แบบสอบถาม สำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ และการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพนั้น เก็บข้อมูลทั้งการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก การสัมภาษณ์กลุ่ม การจัดเวทีถอดบทเรียน ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยใช้การวิเคราะห์ตามเนื้อหา โดยอิงตามกรอบการสัมภาษณ์กลุ่ม

ผลการวิจัย

ข้อมูลทั่วไปของครอบครัวของสตรีมุสลิมที่มีภูมิลำเนาและได้อาศัยในพื้นที่จังหวัดนราธิวาส ปัตตานี ยะลา สตูล และ อำเภอกะพ้อ จะนะ สะบ้าย้อย นาทวีของจังหวัดสงขลา กลุ่มตัวอย่าง พบว่า เกินครึ่งมีสมาชิกในครอบครัวเป็นผู้สูบบุหรี่ คิดเป็นร้อยละ 58.9 โดยสามเป็นผู้สูบบุหรี่มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 37.5 สมาชิกในครอบครัวสูบบุหรี่สูบนานเอง/ยาเส้นมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 29.6 เกินครึ่งไม่เคยเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับพิษภัยของบุหรี่และยาสูบ คิดเป็นร้อยละ 69.2 ไม่เคยเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการป้องกันยาเสพติด คิดเป็นร้อยละ 54.3 สตรีมุสลิมมีความตระหนักถึงพิษภัยของบุหรี่ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ยรวม = 4.49)

การเสริมสร้างครอบครัวปลอดภัยของสตรีมุสลิม พบว่า การให้ความรู้แก่สมาชิกในครอบครัวเกี่ยวกับพิษภัยของบุหรี่ในภาพรวมมีการปฏิบัติเป็นประจำ (ค่าเฉลี่ยรวม = 3.64) ชูรอกับสมาชิกในครอบครัวเพื่อการเลิกหรือไม่ข้องเกี่ยวกับบุหรี่ในภาพรวมมีการปฏิบัติเป็นประจำ (ค่าเฉลี่ยรวม = 3.63) การส่งเสริมสุขภาพของสมาชิกในครอบครัว ในภาพรวมมีการปฏิบัติเป็นประจำ (ค่าเฉลี่ยรวม = 4.13)

ผลการวิเคราะห์ พบว่า สตรีมุสลิมที่มีอายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษาสามัญ ระดับการศึกษาศาสนา อาชีพ รายได้ต่อเดือนของตนเอง และรายได้ต่อเดือนของครอบครัวที่ต่างกัน ตอบทบาทสตรีมุสลิมกับการเสริมสร้างครอบครัวมุสลิมปลอดภัยที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงได้ทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีของ Tukey's HSD Test คือ สตรีมุสลิมที่มีน้อยกว่ามีการให้ความรู้แก่สมาชิกในครอบครัวเกี่ยวกับพิษภัยของบุหรือน้อยกว่าสตรีมุสลิมที่มีอายุสูงกว่า สตรีมุสลิมที่มีสถานภาพโสดมีการให้ความรู้แก่สมาชิกในครอบครัวเกี่ยวกับพิษภัยของบุหรือน้อยกว่าสตรีมุสลิมที่มีสถานภาพสมรส และสตรีมุสลิมที่มีสถานภาพสมรสมีการให้ความรู้แก่สมาชิกในครอบครัวเกี่ยวกับพิษภัยของบุหรืสูงกว่าสตรีมุสลิมที่เป็นหม้าย สตรีมุสลิมที่มีการศึกษาศาสนาและสามัญต่ำกว่ามีการให้ความรู้แก่สมาชิกในครอบครัวเกี่ยวกับพิษภัยของบุหรือน้อยกว่าสตรีมุสลิมที่มีการศึกษาระดับสูงกว่า ยกเว้นสตรีมุสลิมที่มีการศึกษาศาสนาระดับ ตาดีกามีการให้ความรู้แก่สมาชิกในครอบครัวเกี่ยวกับพิษภัยของบุหรืสูงกว่าสตรีมุสลิมที่ศึกษาในระบบปอเนาะ สตรีมุสลิมที่มีรายได้ต่อเดือนของตนเองและครอบครัวต่ำ มีการให้ความรู้แก่สมาชิกในครอบครัวเกี่ยวกับพิษภัยของบุหรือน้อยกว่าสตรีมุสลิมที่มีรายได้ต่อเดือนของตนเองและครอบครัวสูงกว่า สตรีมุสลิมที่ไม่มีสมาชิกในครอบครัวสูบบุหรี่มีการให้ความรู้แก่สมาชิกในครอบครัวเกี่ยวกับพิษภัยของบุหรืสูงกว่าสตรีมุสลิมที่มีสมาชิกในครอบครัวสูบบุหรี่ การเป็นผู้นำในชุมชน มีการให้ความรู้แก่สมาชิกในครอบครัวเกี่ยวกับพิษภัยของบุหรืสูงกว่าสตรีมุสลิมที่ไม่มีบทบาทการเป็นผู้นำในชุมชนสตรีมุสลิมที่เคยเข้ารับการฝึกอบรมด้านการป้องกันยาเสพติด มีการให้ความรู้แก่สมาชิกในครอบครัวเกี่ยวกับพิษภัยของบุหรืสูงกว่าสตรีมุสลิมที่ไม่เคยเข้ารับการฝึกอบรม

สตรีมุสลิมที่มีอายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษาสามัญ ระดับการศึกษาศาสนา อาชีพ รายได้ต่อเดือนของตนเอง และรายได้ต่อเดือนของครอบครัวที่ต่างกัน มีการใช้กระบวนการชुरอเพื่อการเลิก/ไม่ข้องเกี่ยวกับบุหรีที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือ สตรีมุสลิมที่มีอายุน้อยกว่ามีการใช้กระบวนการชुरอเพื่อการเลิก/ไม่ข้องเกี่ยวกับบุหรือน้อยกว่าสตรีมุสลิมที่มีอายุสูงกว่า สตรีมุสลิมที่มีสถานภาพโสดมีการใช้กระบวนการชुरอเพื่อการเลิก/ไม่ข้องเกี่ยวกับบุหรี น้อยกว่าสตรีมุสลิมที่มีสถานภาพสมรส และสตรีมุสลิมที่มีสถานภาพสมรสมีการใช้กระบวนการชुरอเพื่อการเลิก/ไม่ข้องเกี่ยวกับบุหรี สูงกว่าสตรีมุสลิมที่เป็นหม้าย สตรีมุสลิมที่มีการศึกษาสามัญต่ำกว่ามีการใช้กระบวนการชुरอเพื่อการเลิก/ไม่ข้องเกี่ยวกับบุหรือน้อยกว่าสตรีมุสลิมที่มีการศึกษาสูงกว่า สตรีมุสลิมที่มีการศึกษาศาสนาระดับตาติกาและระดับชานาวิเยฮ์มีการใช้กระบวนการชुरอเพื่อการเลิก/ไม่ข้องเกี่ยวกับบุหรี สูงกว่าสตรีมุสลิมที่ศึกษาในระบบปอเนาะ สตรีมุสลิมที่มีรายได้ต่อเดือนของตนเองสูงมีการใช้กระบวนการชुरอเพื่อการเลิก/ไม่ข้องเกี่ยวกับบุหรี สูงกว่าสตรีมุสลิมที่มีรายได้ต่อเดือนของตนเองต่ำ สตรีมุสลิมที่มีรายได้ต่อเดือนของครอบครัวต่ำมีการใช้กระบวนการชुरอเพื่อการเลิก/ไม่ข้องเกี่ยวกับบุหรี น้อยกว่าสตรีมุสลิมที่มีรายได้ต่อเดือนของครอบครัวสูง สตรีมุสลิมที่มีบทบาทการเป็นผู้นำในชุมชน มีการใช้กระบวนการชुरอเพื่อการเลิก/ไม่ข้องเกี่ยวกับบุหรีสูงกว่าสตรีมุสลิมที่ไม่มีบทบาทการเป็นผู้นำในชุมชน สตรีมุสลิมที่เคยเข้ารับการฝึกอบรมด้านการป้องกันยาเสพติด มีการใช้กระบวนการชुरอเพื่อการเลิก/ไม่ข้องเกี่ยวกับบุหรีสูงกว่าสตรีมุสลิมที่ไม่เคยเข้ารับการฝึกอบรม

การตระหนักถึงพิษภัยของบุหรีมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเสริมสร้างครอบครัวปลอดภัย พบว่าการตระหนักถึงพิษภัยของบุหรีมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการให้ความรู้แก่สมาชิกในครอบครัวเกี่ยวกับพิษภัยของบุหรี คิดเป็นร้อยละ 10.89 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยการตระหนักถึงพิษภัยของบุหรีมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลาง ($r = .33$) กับการให้ความรู้แก่สมาชิกในครอบครัวเกี่ยวกับพิษภัยของบุหรี ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สันยังพบอีกว่า การตระหนักถึงพิษภัยของบุหรีมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการใช้กระบวนการชुरอเพื่อการเลิก/ไม่ข้องเกี่ยวกับบุหรี คิดเป็นร้อยละ 9.00 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยการตระหนักถึงพิษภัยของบุหรีมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลาง ($r = .30$) กับการใช้กระบวนการชुरอเพื่อการเลิก/ไม่ข้องเกี่ยวกับบุหรี อีกทั้งยังพบอีกว่า การตระหนักถึงพิษภัยของบุหรีมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการส่งเสริมสุขภาพสมาชิกในครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 12.96 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยการตระหนักถึงพิษภัยของบุหรีมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลาง ($r = .36$) กับการส่งเสริมสุขภาพสมาชิกในครอบครัว

การอภิปรายผล

1) บทบาทสตรีมุสลิมกับการเสริมสร้างครอบครัวมุสลิมปลอดบุหรี่ในจังหวัดนราธิวาส ปัตตานี ยะลา สตูล และ อำเภอกะพยา จะนะ สะบ้าย้อย นาทวีของจังหวัดสงขลา

สภาพการณ์ของครอบครัวสตรีมุสลิมในพื้นที่เกินครึ่งมีสมาชิกในครอบครัวเป็นผู้สูบบุหรี่ คิดเป็นร้อยละ 58.9 ของสตรีทั้งหมด นั่นคือในครอบครัวมุสลิมจำนวนสองครอบครัว อย่างน้อยหนึ่งครอบครัวที่มีสามีเป็นผู้สูบบุหรี่ หรือในทางเดียวกันคือ มุสลิมชายที่แต่งงานแล้วอย่างน้อยครึ่งหนึ่งเป็นผู้สูบบุหรี่ ทั้งนี้ยังไม่นับรวมบุคคลอื่น ๆ ที่อยู่ในครอบครัวที่เป็นผู้สูบบุหรี่อีกด้วยทั้งพ่อ/พ่อสามี บุตรชาย พี่ชายและน้องชาย จึงทำให้สตรีมุสลิมในพื้นที่ห้าจังหวัดชายแดนภาคใต้รายล้อมด้วยบุคคลในครอบครัวที่เป็นผู้สูบบุหรี่ ซึ่งส่งผลให้สตรีมุสลิม บุตร หลาน เด็กและเยาวชน ต้องกลายเป็นผู้สูบบุหรี่มือสอง หรือ Secondhand Smoke (SHS) หรือมือสาม เนื่องจากบุคคลเหล่านี้มีโอกาสได้รับควันและกลิ่นยาสูบมากที่สุดคือที่บ้าน (สำนักงานสำรวจสุขภาพประชาชนไทย, 2552) คิดเป็นร้อยละ 73.3 ถือเป็นพฤติกรรมเสี่ยงต่อโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง (non-communicable diseases) เพราะควันยาสูบมีสารเคมีอันตรายประมาณ 8,000 ชนิดและมีสารก่อมะเร็งไม่ต่ำกว่า 60 ชนิด (กลุ่มพัฒนาวิชาการ, 2552) สร้างความสูญเสียทางเศรษฐศาสตร์ ถึง 52.2 พันล้านบาท หรือ 0.54 ของ GDP (สำนักงานพัฒนานโยบายสุขภาพระหว่างประเทศ, 2555) อีกทั้งส่งผลให้เด็กและเยาวชนเห็นผิดคิดว่าการสูบบุหรี่เป็นสิ่งที่ดี เนื่องจากเป็นภาพชินตาที่เด็กและเยาวชนเหล่านี้เห็นว่ามีผู้นิยมสูบบุหรี่กันมาก โดยเฉพาะบิดา พี่ชาย และเครือญาติ ทั้ง ๆ ที่สตรีมุสลิมมีความตระหนักถึงพิษภัยของบุหรี่ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ยรวม = 4.49) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเรื่องความตระหนัก (Awareness) ที่เป็นเรื่องเกี่ยวกับความรู้ตัว ความเข้าใจ หรือความรู้สำนึกของบุคคลหนึ่งที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ ที่เขาประสบในสภาพแวดล้อมที่เขาอยู่ โดยเข้าใจถึงความผิด ชอบ ชั่ว ดี ของสิ่งนั้น ตลอดจนแสดงถึงความห่วงใยในสิ่งนี้อาจเป็นผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของตนเองและผู้อื่น อย่างไรก็ตามผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย พบว่า สตรีมุสลิมที่มีอายุมากกว่า 60 ปี มีการตระหนักถึงพิษภัยของบุหรือน้อยกว่าสตรีมุสลิมที่อยู่ในกลุ่มอายุน้อยกว่านี้ อาจเป็นไปได้ว่าสตรีมุสลิมที่อยู่กลุ่มวัยชราเป็นกลุ่มของผู้มีการศึกษาดำกว่าระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพิษภัยของบุหรี่แต่เพียงเล็กน้อย อีกทั้งเป็นผู้ที่คุ้นชินกับการสูบบุหรี่ของบุคคลในครอบครัว จึงเล็งเห็นถึงพิษภัยของบุหรือน้อยกว่าสตรีมุสลิมในกลุ่มอายุอื่น ผลการทดสอบสมมติฐานยังพบอีกว่า สตรีมุสลิมที่มีสมาชิกในครอบครัวเป็นผู้สูบบุหรี่ มีการตระหนักถึงพิษภัยของบุหรือน้อยกว่าสตรีมุสลิมที่ไม่มีสมาชิกในครอบครัวสูบบุหรี่ อาจอธิบายได้ว่า สตรีมุสลิมที่อาศัยอยู่ในครอบครัวที่มีสมาชิกเป็นผู้สูบบุหรี่มีความคุ้นเคยกับการพบเห็นการสูบบุหรี่ คุ้นชินกับกลิ่นบุหรี่ทั้งในบริเวณบ้านและนอกบริเวณบ้าน และอาจยังไม่พบเห็นการเจ็บป่วยของสมาชิกในครอบครัวอันเนื่องจากการสูบบุหรี่ ทำให้มีการตระหนักถึงพิษภัยของบุหรือน้อยกว่าสตรี

มุสลิมที่ไม่มีสมาชิกในครอบครัวเป็นผู้สูบบุหรี่ ดังนั้นสตรีมุสลิมที่ไม่มีสมาชิกในครอบครัวสูบบุหรี่มีบทบาทสูงกว่าสตรีมุสลิมที่มีสมาชิกในครอบครัวสูบบุหรี่ โดยร่วมสตรีมุสลิมมีบทบาทในการให้ความรู้แก่สมาชิกในครอบครัวเกี่ยวกับพิษภัยของบุหรี่ในภาพรวมมีการปฏิบัติเป็นประจำ (ค่าเฉลี่ยรวม = 3.64) ถือได้ว่าบรรดาสตรีมุสลิมได้ทำหน้าที่ในการจัดระบบภายในและมีบทบาทสำคัญในการอบรมดูแลสมาชิก สร้างครอบครัวมุสลิมให้ปลอดบุหรี่นั้นเป็นหน้าที่หลักของนางโดยต้องมีการชูรอกับทุกคนในครอบครัวจนบ้านเป็นสวนสวรรค์บนโลกของสมาชิกทุกคน แต่อุปสรรคสำหรับสตรีมุสลิมแล้วสามีเป็นผู้สูบบุหรี่มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 37.5 เพราะทัศนคติของสังคมมุสลิมในพื้นที่ส่วนใหญ่ถือว่าบุหรี่ไม่ใช่สิ่งต้องห้าม (เจ๊ะเหลาะ แยกพงศ์ และคณะ, 2553) อีกทั้งเมื่อ พ.ศ. 2554 สถานการณ์การบริโภคยาสูบของประชากรไทยอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป อัตราสูบเพิ่มขึ้นอีกเป็นร้อยละ 21.4 และลดลงเหลือร้อยละ 19.9 ในปี 2556 ผลสำรวจในปี 2557 อัตราการสูบเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 20.7 ทั้งเพศชายและหญิงมีอัตราการบริโภคยาสูบเพิ่มสูงขึ้น โดยผู้ชายเพิ่มจากร้อยละ 39.0 เป็น 40.5 ส่วนผู้หญิงเพิ่มเพียงเล็กน้อยจาก ร้อยละ 2.1 เป็น 2.2 (สำนักงานสถิติแห่งชาติ. 2558) ดังนั้นการสร้างบ้านปลอดบุหรี่นั้น ต้องสร้างความตระหนักตั้งแต่การเลือกคู่ครองต้องเป็นบุคคลที่ไม่สูบบุหรี่ มีการเตรียมความพร้อมในทุกด้านเพื่อร่วมสร้างครอบครัวให้ทำหน้าที่ตามเจตนารมณ์ของอิสลามอย่างแท้จริง

สตรีมุสลิมที่มีสถานภาพโสดมีการให้ความรู้แก่สมาชิกในครอบครัวเกี่ยวกับพิษภัยของบุหรือน้อยกว่าสตรีมุสลิมที่มีสถานภาพสมรส อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสตรีมุสลิมที่มีสถานภาพสมรสมีการให้ความรู้แก่สมาชิกในครอบครัวเกี่ยวกับพิษภัยของบุหรืสูงกว่าสตรีมุสลิมที่เป็นหม้าย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ประเด็นดังกล่าวย่อมสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงเพราะสตรีมุสลิมที่มีสถานภาพสมรสนั้นมีบุคคลที่ต้องรับผิดชอบทั้งต่อสามีและบุตรสูงกว่าสตรีมุสลิมที่สถานภาพโสด จากการพูดคุยกับสตรีมุสลิมในพื้นที่ปรากฏว่า สตรีที่ได้รับการศึกษาจาก “มั้ลลิสอลิม” บ้านบราโอ อำเภอยะรัง จังหวัดปัตตานี โดยมี รศ.ดร. อิสมาอีลลุตฟี จะปะกียา เป็นผู้บรรยายธรรมหลักในเสาร์ ที่มีสยิดอิบาตุรเราะห์มาน โรงเรียนบำรุงอิสลาม และวันอาทิตย์ ที่สถาบันภาษานานาชาติ มหาวิทยาลัยฟาฏอนี มีบทบาทสูงมากในการขับเคลื่อนครอบครัวปลอดบุหรี่เพราะมีหลักความเชื่อว่า “บุหรี่เป็นสิ่งต้องห้าม” โดยเฉพาะส่งผลต่อสามีอย่างมากเพราะทั้งครอบครัวมีเข้าใจในลักษณะเหมือนกัน แต่มีปัญหาเกี่ยวกับควบคุมบุตรเนื่องจากบุตรต้องไปศึกษาที่โรงเรียนและสิ่งแวดล้อมรอบ ๆ บุคคลที่สูบบุหรี่มีจำนวนมากโดยเฉพาะวัยรุ่น แม้จะได้เลือกโรงเรียนที่มีหลักความเชื่อว่า บุหรี่เป็นสิ่งต้องห้ามแล้วก็ตาม ผลการเปรียบเทียบยังพบอีกว่า สตรีมุสลิมที่มีการศึกษาศาสนาระดับอิบตีดาอียะฮ์ (ระดับต้นทางศาสนา ชั้นที่ 1-4) มุตวัชชีเฎาะฮ์ (ระดับกลางทางศาสนา ชั้นที่ 5-7) ศึกษาในระบบปอเนาะ และสตรีมุสลิมที่ไม่ได้รับการศึกษาศาสนา มีการให้ความรู้แก่สมาชิกในครอบครัวเกี่ยวกับพิษภัยของบุหรือน้อยกว่าสตรีมุสลิมที่มีการศึกษาศาสนาในระดับปริญญาดรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ขณะที่สตรีมุสลิมที่มีการศึกษาระดับตติยการยังมีบทบาทในให้ความรู้แก่สมาชิกในครอบครัวเกี่ยวกับพิษภัยของบุหรี่สูงกว่าสตรีมุสลิมที่ศึกษาในระบบปอเนาะ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สืบเนื่องจากสถาบันปอเนาะโดยส่วนใหญ่ถือว่า “บุหรี่เป็นสิ่งน่ารังเกียจ” เท่านั้น และยังมีโต๊ะครูและอิหม่ามอีกจำนวนมากที่ยังคงสูบบุหรี่และเป็นแบบอย่างให้ลูกศิษย์ ดังการรับรู้บทบัญญัติว่าด้วยบุหรี่ ได้ยึดบัญญัติการบริโภคยาสูบเป็นสิ่งหะรอมและมักรูกุ คิดเป็นร้อยละ 53 และ ร้อยละ 46.6 (สะอือรี วาลี และคณะ, 2559)

2) เพื่อศึกษาแนวทางการเสริมสร้างบทบาทสตรีมุสลิมในการสร้างครอบครัวมุสลิมด้วยกระบวนการชุรอให้ปลอดบุหรี่ในจังหวัดนราธิวาส ปัตตานี ยะลา สตูล และ อำเภอกะปง จะนะ สะบ้าย้อย นาทวีของจังหวัดสงขลา

แนวทางการเสริมสร้างบทบาทสตรีมุสลิมในการสร้างครอบครัวมุสลิมด้วยกระบวนการชุรอให้ปลอดบุหรี่ พบว่า สตรีมุสลิมได้มีบทบาทในการชุรอกับสมาชิกในครอบครัวเพื่อการเลิกหรือไม่ข้องเกี่ยวกับบุหรี่ในภาพรวมมีการปฏิบัติเป็นประจำ (ค่าเฉลี่ยรวม = 3.63) ส่งเสริมให้สมาชิกในครอบครัวเลิกสูบบุหรี่หรือไม่ข้องเกี่ยวกับบุหรี่ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}$ = 3.84) พุดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับสมาชิกในครอบครัวเกี่ยวกับเงินที่สูญเสียไปจากการซื้อบุหรี่ ($\bar{X}$ = 3.64) อีกทั้งยังพบว่าอีกกว่า สตรีมุสลิมที่ไม่มีบุคคลในครอบครัวสูบบุหรี่จะมีบทบาทสูงกว่าสตรีมุสลิมที่มีบุคคลในครอบครัวสูบบุหรี่ ซึ่งสามารถอธิบายได้หลายมิติ เช่น สตรีมุสลิมที่ไม่มีบุคคลในครอบครัวสูบบุหรี่อาจสืบเนื่องจากการอบรมขัดเกลาจากครอบครัว หรือเกิดจากการเรียนรู้ตั้งข้อค้นพบสตรีมุสลิมที่มีการศึกษาปริญญาตรีมีบทบาทสูงกว่าสตรีประเภทอื่น ๆ หรือหลักความเชื่อว่าเป็นสิ่งต้องห้าม ผู้สูบบุหรี่ถือว่าเป็นคน “ฟาลิหฺหรือผู้ละเมิดบทบัญญัติ” หรืออาจเกิดจากการเจ็บไข้ได้ป่วยของสตรีมุสลิมหรือคนในครอบครัว จนมีความตระหนักถึงพิษภัยของบุหรี่ทั้งมิติสุขภาพและศาสนาจึงมีบทบาทสูง จนมีวิถีชีวิตสอดคล้องกับอิสลามได้กำหนดให้คุณลักษณะมุสลิมและครอบครัวที่ดีต้องหมั่นชุรอ จากอัลกุรอาน บทอัลชุรอ โองการที่ 8 และบทอัลบะกะเราะฮฺ โองการที่ 233 วิเคราะห์ได้ว่า การสร้างครอบครัวมุสลิมให้ปลอดบุหรืนั้น สามารถเริ่มต้นจากกระบวนการสร้างครอบครัวมุสลิม ด้วยการเลือกคู่ครองที่ไม่บริโภคยาสูบควรตั้งเป็นเงื่อนไขหนึ่งของการเลือกคู่ครอง หากคู่ครองมีหลักความเชื่อ “ยาสูบเป็นสิ่งต้องห้าม” ฉะนั้นประเด็นนี้ต้องสืบหาข้อมูลส่วนบุคคลก่อนการแต่งงานเพราะการสูบบุหรี่ย่อมส่งผลกระทบต่อครอบครัวทั้งเป็นในรูปแบบบุหรืมือสองและสามอย่างไม่อาจหลีกเลี่ยงได้เนื่องจากบุหรืที่ดำรงสถานภาพเป็นสามีสูบบุหรืมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 37.5 และส่วนเกือบทั้งหมดสูบบุหรืช่วงวัยรุ่นและก่อนแต่งงาน แต่เมื่อแต่งงานแล้วคุณลักษณะมุสลิมที่ดั้นต้องใจกว้าง เพียรการชุรอเพื่อแก้ไข ปรับปรุง และพัฒนาครอบครัวให้บ้านปลอดบุหรืเป็นสวนสวรรค์บนโลกของสมาชิกครอบครัวทุกคน ภรรยาต้องพยายามชุรอกับสามีอย่างต่อเนื่องเพื่อเสริมสร้างความตระหนักของพิษภัยบุหรืต่อสมาชิกในครอบครัว ทางมิติสุขภาพและหลักศาสนา อีกทั้งด้วยสถานภาพของ

การเป็นผู้นำครอบครัวนั้นต้องเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับสมาชิกในครอบครัว มีการรณรงค์ด้วยรูปแบบที่หลากหลายและเหมาะสมกับบริบทครอบครัว อาจติดป้ายห้ามหรือใช้บุตรเป็นตัวกระตุ้นให้บิดาเลิกสูบบุหรี่ แต่ปัญหาสตรีมุสลิมที่มีอายุระหว่าง 15-20 ปี มีการใช้กระบวนการชুরอเพื่อการเลิก/ไม่ข้องเกี่ยวกับบุหรี่ น้อยกว่าสตรีมุสลิมที่มีอายุระหว่าง 21-30 ปี 31- 40 ปี 41-50 ปี และ 51-60 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้ง ๆ ที่สถานภาพความเป็นบุตรนั้นอาจมีส่วนสำคัญทำให้บิดาเลิกการบริโภคยาสูบได้ ฉะนั้นต้องกระตุ้นบรรดาบุตรให้ตระหนักถึงความจำเป็นที่ครอบครัวและบ้านจากการบริโภคยาสูบ บางครั้งจำเป็นสำหรับสตรีมุสลิมต้องพยายามชुरอกับสมาชิกในครอบครัวนั้น ด้วยการวางระบบและกฎเกณฑ์ร่วมกัน รวมทั้งกำหนดระยะเวลาที่เหมาะสม มีการทำกลุ่มศึกษาอิสลาม ประกอบศาสนกิจร่วมกัน ร่วมถือและละศีลอดกัน จัดสิ่งแวดล้อมภายในบ้านปลอดบุหรี่ หรือหาบุคคลที่สมาชิกในครอบครัวเคารพนับถือมาให้องค์ความรู้เกี่ยวกับพิษภัยของบุหรี่และหลักศาสนาที่ถูกต้องพร้อมนำเสนอหลักฐาน

การสร้างครอบครัวมุสลิมให้ปลอดบุหรี่นั้น จำเป็นต้องส่งเสริมให้ “มัสยิด” เป็นรากฐานอันสำคัญที่สุดในการสร้างตัวของชุมชนมุสลิมโดยมีสถานภาพเป็นบ้านอันสัญลักษณ์ของอัลลอฮบนหน้าแผ่นดิน จึงมีบทบาทสำคัญต่อการดำเนินชีวิตของมุสลิม ทั้งในมิติทางด้านจิตวิญญาณ วัฒนธรรม ตลอดจนการขับเคลื่อนทางสังคม (อาคิส พัทธกัญกุล, 2556: 4-5) บทบาทของคณะกรรมการอิสลามประจำมัสยิดในการพัฒนาชุมชนมุสลิมด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อมโดยบทบาทที่ปฏิบัติจริงอยู่ในระดับปานกลาง (อิสมาแอล ยีตอโรแม, 2550) 12 เดือนที่ผ่านมา มัสยิดเคยบรรยายธรรม/คุฏบะฮ์หรืออื่นๆ เพื่อให้สัปบุรุษลด ละ เลิก บริโภคยาสูบระดับน้อยมากที่สุด เกือบครึ่งของมัสยิดมีมาตรการห้ามบริโภคยาสูบเคร่งครัดปานกลาง (มุหัมหมัดซอและ แวะมะมะ และคณะ, 2556) การรณรงค์ด้านสังคม เรื่องการสอดส่องดูแลและรณรงค์ต่อต้านยาเสพติดอยู่ในลำดับสุดท้าย ความคิดเห็นของผู้รู้และผู้นำทางศาสนาในพื้นที่จำนวนมากถือว่าการบริโภคยาสูบเป็นสิ่งที่น่ารังเกียจหรือมักรูฮ (เจ๊ะเหลิ๊ะ แยกพงศ์และคณะ, 2555) ส่วนหนึ่งเกิดจากการขาดเอกภาพของบทบัญญัติว่า “เป็นสิ่งต้องห้าม” หรือ “สิ่งที่น่ารังเกียจ” หรือ “สิ่งที่สามารถกระทำได้ ” ทั้ง ๆ ดังกล่าวนั้น จุฬาราชมนตรีได้ประกาศอย่างชัดเจนว่า “เป็นสิ่งต้องห้าม” ด้วยหลักฐานทางหลักวิชาการศาสนาและการแพทย์ ฉะนั้นกระบวนการชुरอเป็นวิธีการที่เอากองคัลลอฮ์ทรงวางระบบในการแก้ปัญหา ระบบ “อิตตา” โดยจุฬาราชมนตรีเป็นเจ้าภาพในการพบปะบรรดาปราชญ์มุสลิมสุนีทั้งหมด ทั้งกลุ่มที่มีหลักคิดแนวสลัฟ เคาะลัฟ และญะมาอะฮ์ดะลียะฮ์ เมื่อร่วมตัวกันแล้วก็แลกเปลี่ยนให้ตกผลึกแล้วนำมาประกาศให้ชาวมุสลิมรับทราบประชาสัมพันธ์ด้วยสื่อต่าง ๆ ทั้งโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ บันทึกข้อความยังมัสยิดต่าง ๆ ทั่วประเทศ เมื่อสิ่งดังกล่าวเป็นรับรู้ในหมู่ชาวมุสลิมเรียบร้อยแล้ว องค์กรมุสลิมทั้งในระดับประเทศต้องพยายามผลักดันให้การ

บริโภคนยาสูบเป็นสิ่งผิดหลักศาสนา เป็นสิ่งที่ชาวมุสลิมไม่ยอมรับและรับไม่ได้ ขณะเดียวกันพยายามให้หน่วยงานภาครัฐถือว่าการบริโภคนยาสูบเป็นสิ่งที่ผิดกฎหมายเช่นกัน

สรุปและข้อเสนอแนะ (Conclusion and Suggestion)

1. เสริมสร้างศักยภาพสตรีมุสลิมที่มีสถานภาพเป็นอุस्ताซะห์/ครูสอนศาสนาสตรีให้มีองค์ความรู้เกี่ยวกับพิษภัยของการบริโภคบุหรี่ยและผลประโยชน์ของบริษัทบุหรี่ที่ได้รับการขายบุหรี่โดยเฉพาะในสังคมมุสลิมที่มีแนวโน้มให้ผู้สูบบุหรี่ใหม่อายุน้อยเพื่อจะได้เป็นลูกค้าของบริษัทนาน มีการจัดอบรมเกี่ยวกับเรื่องของบุหรี่ให้กับเด็กและเยาวชน ให้ความรู้เกี่ยวกับการตื่นตัวถึงพิษภัยของบุหรี่ เพื่อสร้างความตระหนักให้กลายเป็นนักรณรงค์ชุมชนปลอดบุหรี่เนื่องจากบุคคลมีอิทธิพลต่อบรรดาเยาวชนมุสลิมสูง สามารถแทรกเนื้อหาในหลักสูตร ปลุกฝังค่านิยมบุหรี่เป็นสิ่งต้องห้ามตั้งแต่เด็ก

2. โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ มูลนิธิสร้างสุขมุสลิม สาธารณสุข คณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด และหน่วยงานที่มีภารกิจเกี่ยวกับการณรงค์เพื่อลดการบริโภคนยาสูบต้องส่งเสริมให้สตรีมุสลิมที่มีอายุระหว่าง 15-20 ปี ดำเนินชุรอ ถ่ายทอดความรู้แก่สมาชิกในครอบครัวเกี่ยวกับพิษภัยของบุหรี่ให้มากและปลุกฝังทัศนคติเชิงลบต่อนยาสูบ เนื่องจากความเป็นบุตรีได้ส่งผลต่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของบิดา และควรปลุกฝังค่านิยมให้สตรีมุสลิมคัดเลือกคู่ครองที่ไม่บริโภคบุหรี่ เพราะบุรุษมุสลิมส่วนใหญ่บริโภคบุหรี่ก่อนการแต่งงาน

3. เสริมสร้างสิ่งแวดล้อมปลอดบุหรี่ในชุมชนให้พื้นที่ปลอดบุหรี่ตามกฎหมายเป็นจริง เช่น มัสยิด ศูนย์จริยธรรมอิสลามประจำมัสยิด โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ ร้านอาหาร โรงเรียน เป็นต้น อาจจัดเป็นกิจกรรมระดับชุมชนโดยมีแกนนำสตรี อาสาสมัครสาธารณสุขชุมชน (อสม.) เยาวชน หรือนักเรียนเป็นแกนนำในการขับเคลื่อนกิจกรรม

บรรณานุกรม

- กลุ่มพัฒนาวิชาการ. (2552). *ความรู้พื้นฐานและประเภทของผลิตภัณฑ์ยาสูบ*. สำนักควบคุมการบริโภคยาสูบ กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข.
- เจ๊ะเหลาะ แยกพงศ์ และคณะ. (2553). *แนวทางการนำหลักศาสนาบัญญัติอิสลามใช้ในการควบคุมการบริโภคยาสูบและคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่*. นราธิวาส ; มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์.
- ประกิจ วาทีสาธกกิจ. (2553). *ภาพคำเตือนบนซองบุหรี่*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วน จำกัด ตรีภักดิ์ พิมพ์.
- มูลนิธิธรรมาภิบาลเพื่อการพัฒนา. (2551). *สถิติสำคัญเกี่ยวกับการสูบบุหรี่ของคนไทย วิเคราะห์และข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญห*. ข้อมูลสำรวจพฤติกรรมกรรมการสูบบุหรี่ของประชากรไทย ปี 2549. สำนักงานสถิติแห่งชาติ.
- มุหัมหมัดขอและ แวหะมะ และคณะ. (2556). *ทัศนคติและพฤติกรรมการบริโภคยาสูบของคณะกรรมการอิสลามประจำมัสยิดในพื้นที่ที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม: กรณีศึกษาจังหวัดนราธิวาส*. Institute of Research and Development for Health of Southern Thailand, Prince of Songkla University.
- สมาคมศิษย์เก่าอาหรับประเทศไทย. (2542). *พระมหาคัมภีร์อัลกุรอานพร้อมความหมายภาษาไทย*. ศูนย์กษัตริย์พะยัด เพื่อการพิมพ์อัลกุรอาน : ซาอุดีอาระเบีย.
- สวีสดี รวมบุตร. 2553. *มุสลิมกับบุหรี่*. กรุงเทพฯ: สมาคมแพทย์มุสลิม.
- Sasueri Walee and Other. (2559). *Shura and Hisbah Systems: New Impetus to the Push for a Free – Tobacco Muslim Community in Narathiwat, Thailand*. Institute of Research and Development for Health of Southern Thailand, Prince of Songkla University.
- สำนักวิจัยแอแบคโพลล์ มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ. (2552). *พฤติกรรมและความคิดเห็นต่อการสูบบุหรี่ของผู้นำศาสนา: กรณีศึกษาพระและผู้นำทางศาสนาในเขตกรุงเทพมหานครและจังหวัดหัวเมืองใหญ่ในภูมิภาค*. ศูนย์วิจัยและจัดการความรู้เพื่อการควบคุมยาสูบและมูลนิธิธรรมาภิบาลเพื่อการพัฒนา.
- สำนักงานพัฒนานโยบายสุขภาพระหว่างประเทศ. (2555). *รายงานภาระโรคและการบาดเจ็บของประชากรไทย พ.ศ. 2552*. นนทบุรี: สำนักงานพัฒนานโยบายสุขภาพระหว่างประเทศ.
- สำนักงานสำรวจสุขภาพประชาชนไทย (สสท.). (2552). *สุขภาพเด็ก ในรายงานการสำรวจสุขภาพประชาชนไทยโดยการตรวจร่างกาย ครั้งที่ 4 พ.ศ. 2551-2552*. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ (สสส.).

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2558). *การสำรวจพฤติกรรม การสูบบุหรี่และการดื่มสุราของประชากร พ.ศ. 2557*.

กรุงเทพฯ: สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร.

อาซิส พิทักษ์คุมพล. (2556). มัสยิดกับการขับเคลื่อนทางสังคม. *วารสารสำนักงานจุฬาราชมนตรี* 3(1), 4-5.

อิสมาแอล ยีตอโรแม. (2550). *บทบาทที่คาดหวังและบทบาทที่แท้จริงของคณะกรรมการมัสยิดในการพัฒนา*

ชุมชน: ศึกษาเฉพาะกรณีมัสยิดในเขตอำเภอแม่ลาน จังหวัดปัตตานี. ภาคนิพนธ์คณะพัฒนาสังคม

และสิ่งแวดล้อม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

Hasan Ni'matullah. (2009). *Hadith Politic*. Pattani: Saudara Press.

บทความวิจัย

รูปแบบการตะวอะฮ์เพื่อการเปลี่ยนแปลงแนวคิดที่บิดเบือนสู่หลักการอิสลามที่ถูกต้อง
ในชุมชนมุสลิม อำเภอกะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานีรอมฎัน หะสาเมาะ¹ อีสมาแอ กาเต๊ะ²¹ นักศึกษาระดับปริญญาเอก สาขาวิชาอิสลามศึกษา คณะวิทยาการอิสลาม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, จังหวัดปัตตานี² ดร.(อิสลามศึกษา) ผู้ช่วยศาสตราจารย์, อาจารย์ประจำหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิตและหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาอิสลามศึกษา คณะวิทยาการอิสลาม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, จังหวัดปัตตานี

อีเมลผู้แต่งหลัก : dhonhm@gmail.com เบอร์โทร : 090 986 2055

วันที่รับ : 02 กุมภาพันธ์ 2567 วันที่รับแก้ไข : 21 เมษายน 2567 วันที่ตอบรับ : 25 มิถุนายน 2567

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบการตะวอะฮ์เพื่อการเปลี่ยนแปลงแนวคิดที่บิดเบือนสู่หลักการอิสลามที่ถูกต้องในชุมชนมุสลิม อำเภอกะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยใช้วิธีการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview : IDI) และการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion : FGD) กับนักวิชาการด้านศาสนา กรรมการมัสยิด สัปบุรุษ ครูสอนศาสนา กลุ่มนักเผยแพร่อิสลาม (ตะวอะฮ์) และประชาชนทั่วไป จำนวนรวมทั้งสิ้น 20 คน เพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการตะวอะฮ์เพื่อการเปลี่ยนแปลงแนวคิดที่บิดเบือนสู่หลักการอิสลามที่ถูกต้องในชุมชนมุสลิม อำเภอกะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี สามารถดำเนินการได้ 4 รูปแบบ ได้แก่ 1) การตะวอะฮ์ด้วยคุฏบะฮ์และการจัดละหมาดวันศุกร์ 2) การตะวอะฮ์ด้วยการจัดการสอนภาคฟิรฎูฮ์ 3) การตะวอะฮ์ด้วยการจัดมัจลิสอิลมีย์และการเรียนการสอนตามบ้านของผู้รู้ และ 4) การตะวอะฮ์ด้วยการจัดการสอนแบบปอเนาะตะห์ฟีซอัลกุรอาน

คำสำคัญ : รูปแบบการตะวอะฮ์, การเปลี่ยนแปลงแนวคิด, แนวคิดที่บิดเบือน, หลักการอิสลาม

RESEARCH

A form of da'wah for converting distorted ideas to correct Islamic principles in the Muslim community. Koh Samui District Surat Thani Province

Romdan Hasamoh¹ Isma-ie katih ²

¹ Ph.D. Candidate. Islamic Studies. Faculty of Islamic Sciences, Prince of Songkla University, Pattani Campus Ch.Pattani

² Asst. Prof. Dr. Faculty of Islamic Sciences, Prince of Songkhla University, Pattani Campus Ch.Pattani

Corresponding Author, Email : dhonhm@gmail.com **Tel :** 090 986 2055

Received : February 2, 2024 **Revised :** April 21, 2024 **Accepted :** June 25, 2024

Abstract

The purpose of this research article is to study the model of da'wah for changing distorted ideas to correct Islamic principles in the Muslim community at Koh Samui District Surat Thani Province. Using qualitative research methods. Data were collected from documents, In-depth Interview (IDI) and Focus Group Discussion (FGD) with religious scholars Mosque committee members, laypeople, religious teachers, groups of Islamic propagators (Da'wah), and the general public. A total of 20 people were included to answer the research objectives.

The research results found that A form of da'wah for converting distorted ideas to correct Islamic ideas in the Muslim community at Koh Samui District Surat Thani Province It can be carried out in 4 forms: 1) Da'wah with Khutbah and Friday prayers 2) Da'wah with Fardhu'ain teaching 3) Da'wah. by organizing majlis ilmiy and teaching in the homes of the learned, and 4) doing da'wah by organizing teaching in the Tahgiz Qur'an style. (Memorizing the Quran)

Keywords : Format of Da'wah, concept change, distorted concept, Islamic principles,

บทนำ

หลักการศรัทธาที่ถูกต้อง คือ เสาหลักสำคัญที่สุดในอิสลาม และถือเป็นรากฐานแห่งความดีงามทั้งหลาย ดังที่อัลลอฮ์ ﷻ ตรัสว่า

﴿قُلْ إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ يُوحَىٰ إِلَيَّ أَنَّمَا إِلَهُكُمُ اللَّهُ وَحْدٌ ۖ فَمَن كَانَ يَرْجُوا لِقَاءَ رَبِّهِ فَلْيَعْمَلْ عَمَلًا صَالِحًا وَلَا يُشْرِكْ بِعِبَادَةِ رَبِّهِ ۚ أَحَدًا ۝﴾ (الكهف : 110)

ความว่า “จงกล่าวเถิดมุฮัมมัด “แท้จริง ฉันเป็นเพียงสามัญชนคนหนึ่งเยี่ยงพวกท่าน มีวะฮียูแก่ฉันว่าแท้จริง พระเจ้าของพวกท่านนั้นคือพระเจ้าองค์เดียว ดังนั้นผู้ใดหวังที่จะพบพระผู้เป็นเจ้าของเขา ก็ให้เขาประกอบการทำงานที่ดี และอย่างตั้งผู้ใดเป็นภาคีในการเคารพภักดีต่อพระผู้เป็นเจ้าของเขาเลย” (อัลกะฮฟ : 110)

จากอายะฮ์ อัลลอฮ์ ﷻ ได้ทรงสั่งแก่ท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ เพื่อกล่าวต่อบรรดามุชริกีน (พวกตั้งภาคี) ว่า ท่านเองเป็นเพียงมนุษย์คนหนึ่ง และมีอาจหยั่งรู้สิ่งลับในเรื่องราวในครั้งอดีตอย่างถูกถ้วนได้ หากมันมิใช่เพราะอัลลอฮ์ ﷻ ทรงเปิดเผยความรู้เกี่ยวกับสิ่งนั้นแก่ท่าน และแท้จริงพระเจ้าที่ท่านได้เรียกร้องพวกเขาเคารพนั้น คือ พระเจ้าผู้ทรงมีหนึ่งเดียวเท่านั้น หากผู้ใดหวังที่จะได้พบพระองค์ หรือหวังรางวัลหรือการตอบแทนที่ดี ก็จงประกอบแต่การทำงานที่ดี นั่นคือปฏิบัติการทำงานที่สอดคล้องกับบทบัญญัติของพระองค์ และอย่าตั้งสิ่งใดเป็นภาคี แต่พึงมุ่งหวังในความยินดีของอัลลอฮ์ ﷻ เพียงพระองค์เดียวเท่านั้น (Ibn Kathīr, 1999 : 5/205)

การทำงานที่ดีในอายะฮ์ข้างต้นจึงหมายถึง การงานที่สอดคล้องตามบทบัญญัติ ของอัลลอฮ์ ﷻ ทั้งสิ่งที่เป็นวาญิบ (จำเป็นให้ปฏิบัติ) และ มุสตะฮับ (ส่งเสริมให้ปฏิบัติ) ผู้ศรัทธาจึงไม่ตั้งสิ่งใดเป็นภาคีร่วมกับพระองค์ โดยเฉพาะในเรื่องอิบาเดฮ์ ซึ่งอาจเกิดขึ้นจากการขาดความบริสุทธิ์ใจ การปฏิบัติเพียงเพื่อสหายตาของผู้คน แต่พระองค์ได้เตือนให้เรียกร้องสู่การปฏิบัติความดีงามด้วยความบริสุทธิ์ใจ และนำแบบอย่างของท่านมาปฏิบัติติดตาม เช่นนี้เองจึงได้รับสิ่งที่มุ่งหวังหรือสิ่งต้องการ ส่วนการปฏิบัติบนพื้นฐานอื่นทั้งหมดล้วนนำสู่ความขาดทุนทั้งโลกนี้และโลกหน้าและจะมิได้ความใกล้ชิดและความยินดีจากพระองค์ (al-Sa‘diy, 2002 : 567) ซึ่งถือได้ว่าเป็นการน้อมนำคำสั่งของท่านเราะสูล ﷺ นำแนวทางอันถูกต้องของบรรพชนอิสลามมาปรับใช้ และออกห่างจากการงานที่เป็นอุตริกรรมทางศาสนา ดังที่ท่านเราะสูล ﷺ ได้เคยกล่าวว่า

((أما بعد. فَإِنَّ جَيْرَ الْحَدِيثِ كِتَابُ اللَّهِ، وَجَيْرُ الْهُدَى هُدَى مُحَمَّدٍ، وَشَرُّ الْأُمُورِ مُحْدَثَاتُهَا، وَكُلُّ بَدْعَةٍ كَلَالَةٌ)) (أُجْرَحَهُ مَسْلَمًا) (867 : 1981)

ความว่า “อนึ่งพึงทราบเถิดว่า แท้จริงถ้อยคำที่ดีที่สุดคือคัมภีร์ของอัลลอฮ์ ﷻ และทางนำที่ดีที่สุดคือทางนำของมุฮัมมัด ﷺ ส่วนการงานที่เลวยิ่งคือสิ่งที่ถูกอุตริขึ้นมาใหม่ของมัน และทุกอุตริกรรม (บิดอะฮ์) นั้นเป็นความหลงผิด”(บันทึกโดย Muslim, 1991: 867)

อิบนุ อับบาส رضي الله عنه เล่าว่า ท่านเราะสูล ﷺ ได้กล่าวสิ่งเสียแก่พวกเรา ในโอกาสฮัจญ์ครั้งอำลาไว้ว่า

((يَا أَيُّهَا النَّاسُ، إِنِّي قَدْ تَرَكْتُ فِيكُمْ مَا إِنْ اعْتَصَمْتُمْ بِهِ فَلَنْ تَكُلُوا أَبَدًا؛ كِتَابَ اللَّهِ وَسُنَّةَ نَبِيِّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ)) (أُجْرَجُهُ الْبَيْهَقِيُّ، 1994 : 20123، وَالْحَاكِمُ، 1990 : 318)

ความว่า “โอ้มนุษย์ทั้งหลาย แท้จริงฉันทิ้งไว้ในหมู่พวกท่านหากพวกท่าน จงยึดมั่นเอาไว้ อย่างมั่นคง พวกท่านก็จะมีวันหลงผิดเป็นอันขาด นั่นคือ กิตาบุลลอฮ์ (อัลกุรอาน) และ แบบอย่าง (สุนนะฮ์) แห่งนบีของพระองค์” (บันทึกโดย al-Baihaqiyy .1994 : 20123, al-Hākim 1990 : 318)

และท่านเราะสูล ﷺ ได้เคยกล่าวอีกว่า

((فَإِنَّهُ مَنْ يَعِشْ مِنْكُمْ فَسِيرَ اجْتِلَافًا كَبِيرًا، فَعَلَيْكُمْ بِسُنَّتِي وَسُنَّةِ الْجُلَفَاءِ الرَّاشِدِينَ الْمُهَدِّينَ فْتَمَسَّكُوا بِهَا، وَعَكُّوا عَلَيْهَا بِالنَّوَاجِذِ، وَإِيَّاكُمْ وَمُحَدِّثَاتِ الْأُمُورِ فَإِنَّ كُلَّ مُحَدِّثَةٍ بَدْعَةٌ)) (أُجْرَجُهُ أَبُو دَاوُدَ، 2009 : 4607)

ความว่า “ดังนั้นแท้จริงผู้ใดในหมู่ของพวกเจ้าที่มีชีวิตต่อไปหลังจากฉัน พวกเขาจะพบกับ ความแตกแยกมากมาย (เมื่อเป็นเช่นนั้น) ดังนั้นพวกท่านจงได้ปฏิบัติตามแบบอย่างของฉัน และแบบอย่างของบรรดาเคาะลีฟะฮ์ผู้ได้รับทางนำทั้งหลาย แล้วจงยึดถือมันไว้และกีดมันไว้ ให้แน่นด้วยฟันกราม และขอพวกท่านจงระวังสิ่งใหม่แห่งกิจการทั้งหลาย เพราะทุกสิ่งใหม่ นั้นเป็นอุตริกรรม (บิโดอะฮ์) และทุกๆอุตริกรรมนั้นเป็น ความหลงผิด” (บันทึกโดย Abū Dāwud, 2009 : 4607)

จากหะดีษต่าง ๆ ข้างต้น จึงแสดงให้เห็นว่าบทบัญญัติต่างๆ ของอิสลามได้ถูกประทานมาเป็นที่ สมบูรณ์แล้ว และไม่เป็นที่อนุญาตให้อุตริกรรมสิ่งใดขึ้นมาในศาสนา ดังที่อัลลอฮ์ ﷻ ตรัสว่า

﴿ الْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ وَأَتِمَمْتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِي وَرَضِيتُ لَكُمُ الْإِسْلَامَ دِينًا ﴾ (المائدة : بعك من آية 3)

ความว่า “วันนี้ข้าได้ให้สมบูรณ์แก่พวกเจ้าแล้ว ซึ่งศาสนาของพวกเจ้า และ ข้าได้ให้ครบถ้วน แก่พวกเจ้าแล้ว ซึ่งความโปรดปรานของข้า และข้าได้ เลือกอิสลามให้เป็นศาสนาแก่พวกเจ้า” (อัลมาอิดะฮ์ : ส่วนหนึ่งของอายะฮ์ 3)

และด้วยสาเหตุสำคัญที่ทำให้ผู้ศรัทธาเบี่ยงเบนตนเองออกจากหลักศรัทธา ส่วนหนึ่งได้แก่ การการยึดติดอยู่กับวิถีปฏิบัติของบรรพบุรุษที่ขัดกับหลักการอิสลาม การยึดเอานักบวช นักการศาสนา และสิ่งบูชาเป็นเสมือนสื่อกลางเข้ามาเป็นหุ่นส่วนกับอัลลอฮ์ ﷻ จนกระทั่งทำให้เกิดความเชื่อ แนวคิด และการปฏิบัติ

ศาสนกิจที่บิดเบือนจากหลักการอิสลามที่ถูกต้อง จึงจำเป็นที่จะต้องมีการเชิญชวนและเรียกร้องสู่การรู้จักอัลลอฮ์ ﷻ อย่างถูกต้อง และห้ามปรามกันจากการตั้งภาคี ห้ามปรามในเรื่องการยึดติดกับมิตรสหายและการเลียนแบบ เพื่อให้ผู้ศรัทธาได้กลับสู่หลักการอิสลามที่ถูกต้อง ปฏิบัติตามและตัดสินด้วยบทบัญญัติที่มาจากอัลลอฮ์ ﷻ และศาสนทูตของพระองค์ โดยไม่หลงเชื่อกับคำบอกเล่าของบุคคลใดจนกว่าจะพิสูจน์ให้ชัดเจนเสียก่อน สอดคล้องกับความเห็นที่ว่า การปฏิบัติอิบาดะฮ์ต้องเป็นไปตามที่อัลลอฮ์ ﷻ ทรงกำหนดหรือบัญญัติแก่ปวงบ่าวให้ปฏิบัติและใช้ เพื่อเป็นการเข้าใกล้พระองค์ หลักมูลฐานเดิมของศาสนา คือ การห้ามกำหนดสิ่งใดขึ้นมา เพราะบทบัญญัติได้ถูกสงวนไว้เฉพาะพระองค์และศาสนทูตของพระองค์เท่านั้น (al-Sa'diy, 2002: 874)

ผู้วิจัยในฐานะผู้ทำหน้าที่นำเสนอคำสอนอิสลามในพื้นที่จังหวัดภาคใต้ฝั่งอ่าวไทย จึงเห็นความจำเป็นว่า การศึกษาพัฒนาการของแนวคิดที่บิดเบือนที่นำไปสู่การปฏิบัติอิบาดะฮ์ของชุมชนมุสลิมในอำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี จะเป็นการนำเสนอในสิ่งที่คาดหวังว่าจะช่วยให้สังคมมุสลิมเกิดความตระหนักรู้และกระตุ้นเตือนผู้ที่หลงผิดปรับตัวเข้าสู่แนวทางอิสลามที่ถูกต้อง เนื่องจากความสำเร็จในโลกนี้และโลกหน้า (วันอาคิเราะฮ์) จะไม่อาจเกิดขึ้นได้ หากขาดความเข้าใจถึงต้นเหตุที่ทำให้ความศรัทธานั้นมัวหมอง โดยเฉพาะชุมชนมุสลิมในอำเภอเกาะสมุย ซึ่งตั้งอยู่ตอนกลางของอ่าวไทย ของจังหวัดสุราษฎร์ธานี นับเป็นพื้นที่หนึ่งที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์และความเชื่อ ส่งผลให้มีการสืบทอดประเพณีและพิธีกรรมที่บิดเบือนต่อหลักคำสอนอิสลาม รวมถึงมีอิทธิพลต่อความเชื่อและการปฏิบัติของสังคมมุสลิมในปัจจุบัน ถึงแม้ว่าบางพิธีกรรมจะเลือนหายไปบ้างก็ตาม เช่น พิธีกรรมการทำบุญเรือ พิธีกรรมการเกิด (โตะปีแด) พิธีกรรมตะกรุต พิธีกรรมอิซกีโบร์ – อารอเวาะห์ และพิธีกรรมการเผ่ากูโบร์ (สุสาน) เป็นต้น (สัมภาษณ์, 22 สิงหาคม 2565)

การศึกษาครั้งนี้ จึงถือได้ว่าเป็นการเรียกร้องให้มุสลิมในพื้นที่เห็นความสำคัญต่อหลักศรัทธาและศาสนบัญญัติ เพื่อเชิญชวนให้เกิดการยึดมั่นศาสนาของอัลลอฮ์ ﷻ อย่างมั่นคง และห้ามปรามกันให้ระวังความแตกแยก รวมถึงการปฏิบัติตามอารมณ์หรือแนวทางที่เบี่ยงเบนจากหลักการอิสลามที่ถูกต้อง ดังที่อัลลอฮ์ ﷻ ตรัสว่า

﴿وَأَعِصُوا بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيعًا وَلَا تَفَرَّقُوا ۚ وَاذْكُرُوا اللَّهَ عَلَيْهِمْ إِذْ كُنْتُمْ أَعْدَاءً فَأَلَّفَ بَيْنَ قُلُوبِكُمْ فَأَصْبَحْتُمْ بِنِعْمَتِهِ إِخْوَانًا وَكُنْتُمْ عَلَىٰ شَفَا حُفْرٍ مِّنَ النَّارِ فَأَنْقَذَكُمْ مِّنْهَا ۚ كَذَٰلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ ءَايَاتِهِ لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ ۝١٣﴾ (آل عمران : 103)

ความว่า “และพวกเจ้าจงยึดสายเชือก (พันธะสัญญา) ของอัลลอฮ์ ﷻ โดยพร้อมกันทั้งหมดและจงอย่าแตกแยกกันและจำรำลึกถึงความเมตตาของอัลลอฮ์ ﷻ ที่มีต่อพวกเจ้าขณะที่พวกเจ้าเป็นศัตรูกัน แล้วพระองค์ได้ทรงให้สนิทสนมกันระหว่าง หัวใจของพวกเจ้า แล้วพวกเจ้าก็กลายเป็นพี่น้องกันด้วย ความเมตตาของ พระองค์ และพวกเจ้าเคยปรากฏอยู่บนปากหลุมแห่งไฟนรก แล้วพระองค์ ก็ทรงช่วยพวกเจ้าให้พ้นจากปากหลุมแห่งนรกนั้น ในทำนองนั้นแหละ อัลลอฮ์ ﷻ จะ

ทรงแจกแจงแก่พวกเจ้าซึ่งบรรดาโองการของพระองค์เพื่อว่า พวกเจ้าจะได้รับแนวทางอันถูกต้อง” (อาลิอิมรอน : 103)

“สายเชือกของอัลลอฮ์ ﷻ” ในที่นี้ หมายถึงพันธะสัญญา คือการยึดมั่นในสัญญาและ หน้าที่ และบ้างก็กล่าวว่าสายเชือกของอัลลอฮ์ ﷻ หมายถึงอัลกุรอาน” (Ibn Kathīr, 1999 : 2/89) และได้ตรัสอีกว่า

﴿ قُلْ هَذِهِ سَبِيلِي أَدْعُو إِلَى اللَّهِ عَلَى بَصِيرَةٍ أَنَا وَمَنِ اتَّبَعَنِي وَسُبْحَانَ اللَّهِ وَمَا أَنَا مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴾

(يوسف : 108) ﴿ ١٠٨ ﴾

ความว่า “จงกล่าวเถิด (โอ้มุฮัมมัดว่า) นี่คือนำทางของฉัน ฉันเรียกร้อง ไปสู่อัลลอฮ์ ﷻ อย่างประจักษ์แจ้งทั้งตัวฉันและผู้ปฏิบัติตามฉัน และมหาบิรุตแห่งอัลลอฮ์ ﷻ ฉันมิได้อยู่ในหมู่ตั้งภาคี”(ยوسف :108)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษารูปแบบการตะวะฮฺเพื่อการเปลี่ยนแปลงแนวคิดที่บิดเบือนสู่หลักการอิสลามที่ถูกต้องในชุมชนมุสลิม อำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เพื่อศึกษารูปแบบการตะวะฮฺเพื่อการเปลี่ยนแปลงแนวคิดที่บิดเบือนสู่แนวคิดอิสลามที่ถูกต้องในชุมชนมุสลิม อำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview : IDI) และการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion : FGD) กับนักวิชาการด้านศาสนา 3 คน กรรมการมัสยิด 3 คน สัปบุรุษ 3 คน ครูสอนศาสนา 3 คน กลุ่มนักเผยแพร่อิสลาม (ตะวะฮฺ) 3 คน และประชาชนทั่วไป 5 คน จำนวนรวมทั้งสิ้น 20 คน เพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัย และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยใช้เทคนิคการจำแนกชนิดข้อมูล (Typological Analysis) ในระดับจุลภาค ด้วยวิธีการวิเคราะห์คำหลักเพื่อจัดกลุ่มคำ (Domain Analysis) ดังที่เอ็ดมุนด์ หลินเจริญ (2555: 18-19) ได้กล่าวว่า การวิเคราะห์คำหลัก เป็นการจำแนกจัดกลุ่มคำชุดหนึ่งให้อยู่ร่วมกัน หรืออยู่ภายใต้คำอีกชุดหนึ่ง โดยอาศัยความสัมพันธ์บางอย่างของคำแต่ละคำ และนำเสนอผลการศึกษาในรูปแบบตารางวิเคราะห์คำหลักจำแนกตามประเด็นข้อคำถาม

การพิทักษ์สิทธิ์ผู้ให้ข้อมูล

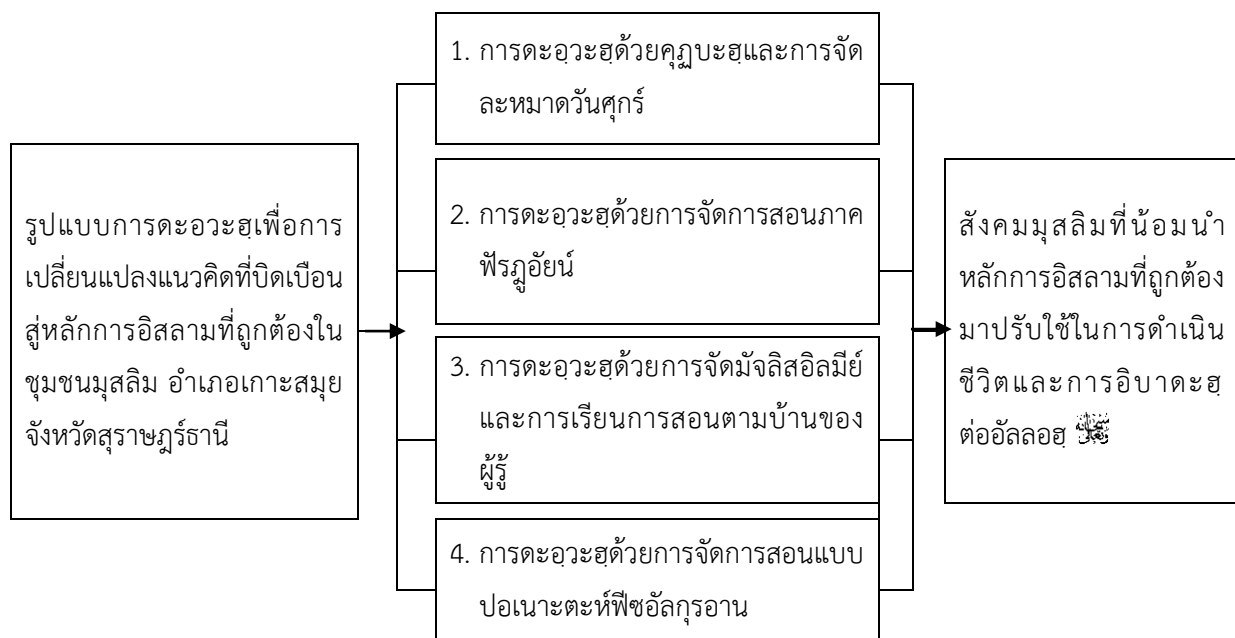
ผู้วิจัยมีการปกปิดข้อมูลส่วนตัวของผู้ให้ข้อมูล เช่น ชื่อและนามสกุลจริงของผู้ให้ข้อมูลโดยก่อนการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้วิจัยได้ขออนุญาตกลุ่มผู้ให้ข้อมูลและขออนุญาตดำเนินการสัมภาษณ์ รวมถึงแจ้งการพิทักษ์สิทธิ์ผู้ให้ข้อมูลได้รับทราบ และภายหลังการเก็บข้อมูล ผู้วิจัยจะให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ตรวจสอบสิ่งที่ผู้วิจัยบันทึกทุกครั้งที่กระบวนกรพิทักษ์สิทธิ์ผู้ให้ข้อมูลเหล่านี้ ผู้วิจัยทำหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจาก

คณะวิทยาการอิสลาม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ โดยเป็นเอกสารชี้แจงผู้เข้าร่วมวิจัย และขอผู้ให้ข้อมูลลงชื่อยอมรับ รวมทั้งเอกสารยินยอมเข้าร่วมวิจัย

ผลการวิจัยและการอภิปรายผล

จากการศึกษาเอกสาร การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth interview) และการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion : FGD) เพื่อวิเคราะห์รูปแบบที่มีความเหมาะสมในการตะอวะฮ์เพื่อการเปลี่ยนแปลงแนวคิดที่บิดเบือนสู่หลักการอิสลามที่ถูกต้องในชุมชนมุสลิม อำเภอกะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี และมีความสอดคล้องกับบริบทสังคมมุสลิม ปรากฏผลการวิจัย ดังแผนภูมิต่อไปนี้

แผนภูมิที่ 1 แสดงผลการวิเคราะห์รูปแบบการตะอวะฮ์เพื่อการเปลี่ยนแปลงแนวคิดที่บิดเบือนสู่หลักการอิสลามที่ถูกต้องในชุมชนมุสลิม อำเภอกะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี

จากภาพแผนภูมิที่ 1 อธิบายได้ว่า รูปแบบที่มีความเหมาะสมในการตะอวะฮ์เพื่อการเปลี่ยนแปลงแนวคิดที่บิดเบือนสู่หลักการอิสลามที่ถูกต้องในชุมชนมุสลิม อำเภอกะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี ที่ได้จากการศึกษาเอกสารและการศึกษาภาคสนามในครั้งนี้ มี 4 รูปแบบ ซึ่งถือได้ว่าเป็นรูปแบบที่สอดคล้องกับบริบทสังคมมุสลิม อำเภอกะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี และผู้วิจัยคาดหวังว่าจะเป็นรูปแบบที่สามารถส่งเสริมให้สังคมมุสลิมในอำเภอกะสมุย เห็นถึงความสำคัญในเรื่องการน้อมนำหลักการอิสลามที่ถูกต้องมาปรับใช้ในการดำเนินชีวิตและการอิบาดะฮ์ โดยผลการวิจัยและการอภิปรายผล ทั้ง 4 รูปแบบ ดังนี้

1) รูปแบบการตะอวะฮ์ด้วยคุณบะฮ์และการจัดละหมาดวันศุกร์ ถือได้ว่าเป็นรูปแบบการเผยแพร่ตะอวะฮ์ด้วยวาจา คือ คุณบะฮ์วันศุกร์ ซึ่งมีผลลัพธ์ต่อสังคมมุสลิม และผู้เข้าร่วมละหมาดจำนวนมากในเวลาอันจำกัด ผู้นำเสนอคุณบะฮ์ จะต้องมีการวางแผนเพื่อให้ผู้ฟังได้รับประโยชน์จากการฟังมากที่สุด ให้ความรู้และปัจจัยต่าง ๆ ที่ผู้ฟังสามารถนำไปพัฒนาชุมชนและสังคมตามหลักคำสอนจากคัมภีร์อัลกุรอาน และอัลสุนนะฮ์

เพื่อให้เกิดคุณธรรมในชีวิต มีการสรรหาผู้รู้หรือนักวิชาการเฉพาะด้านนำเสนอหลักการอิสลามที่สอดคล้องกับสถานการณ์ สอดคล้องกับความเห็นของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลว่า การนำเสนอคุณบะฮฺ ถือได้ว่าเป็นจุดเริ่มต้นให้เกิดการเรียนรู้ศาสนาอิสลามมากขึ้นในสังคมมุสลิม อำเภอเกาะสมุย และเพื่อให้นำความรู้อิสลามเบื้องต้นไปปฏิบัติท่ามกลางกระแสความเจริญของวัตถุนิยมที่มีอยู่ที่เกาะสมุยจนกระทั่งถึงปัจจุบัน (สัมภาษณ์, 15 ตุลาคม 2565) ซึ่งการเรียกร้องเชิญชวนสู่ความดีและห้ามปรามกันจากความชั่วร้ายนั้น ถือเป็นการตะอวะฮฺตามแบบอย่างของท่านเราะสูล ﷺ และสอดคล้องกับเจตนารมณ์แห่งอัลกุรอาน ความว่า “และผู้ใดเล้าจะมีศาสนาดียิ่งไปกว่าผู้ที่มอบใบหน้าของเขาให้แก่อัลลอฮฺ ﷻ และขณะเดียวกันเขาก็เป็นผู้กระทำความดี และปฏิบัติตามแนวทางของอิมรอนอย่างบริสุทธิ์” (ส่วนหนึ่งจากอายะฮฺที่ 125 สูเราะฮฺอันนิสาอ์) และจะต้องใช้รูปแบบการเชิญชวนที่ควบคู่ระหว่างการตักบีบ (สนับสนุนให้กระทำความดี) และการตักฮีบ (สําทับให้ระงับการประพฤติชั่ว) ดังที่มีระบุในอัลกุรอานไว้ ความว่า “บางทีเมื่อมีคำแนะนำ (อิติยาฮฺ) จากข้ามายังพวกเจ้าแล้ว ผู้ใดปฏิบัติตามคำแนะนำ (อิติยาฮฺ) ของข้า เขาก็จะไม่หลงผิด และจะไม่ได้รับความลำบาก และผู้ใดผินหลังจากการรำลึกถึงข้า แท้จริงสำหรับเขา คือ การมีชีวิตอยู่อย่างคับแคบ และเราจะให้เขาพินาศในวันกิยามะฮฺในสภาพของคนที่ตาบอด” (ส่วนหนึ่งจากอายะฮฺที่ 123-124 สูเราะฮฺฏอฮา)

2) รูปแบบการตะอวะฮฺด้วยการจัดการเรียนการสอนอิสลามขั้นพื้นฐาน คือ ศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) หรือภาคีฟรฎูฮฺยฺน เป็นสถาบันการศึกษา เกิดขึ้นด้วย ความสำนึกในหน้าที่ตามหลักการของศาสนาอิสลามในชุมชนมุสลิม เป็นความต้องการของชุมชนที่จะให้เป็นสถานที่อบรมเยาวชนในชุมชนหรือในหมู่บ้าน โดยมีเป้าหมายเพื่อให้เป็นแหล่งเรียนรู้ ภาคีฟรฎูฮฺยฺน (พื้นฐานศาสนาอิสลาม) แก่เยาวชนอายุระหว่าง 6-12 ปี ซึ่งเป็นเสมือนการศึกษาภาคบังคับ ที่เป็นหน้าที่ของบิดา มารดา หรือผู้ปกครองในการที่จะให้การศึกษหรือสนับสนุนบุตรหลานหรือผู้ที่อยู่ในปกครองได้ศึกษา ศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) รูปแบบการตะอวะฮฺนี้เอง สอดคล้องกับความเห็นที่กล่าวว่า แนวคิดที่บิดเบือนจะเริ่มหมดไปเมื่อเริ่มมีการสอนศาสนาและจริยธรรม โดยผู้สอนที่เดินทางมาจากปัตตานี ทำให้ชาวบ้านหรือผู้ปกครองเริ่มมีการส่งเรียนศาสนามากขึ้นและเข้าใจศาสนามากขึ้น (สัมภาษณ์, 15 ตุลาคม 2565) โดยการศึกษาอิสลามที่ถูกต้องจะช่วยป้องกันแนวคิดที่บิดเบือนและนำผู้ศรัทธาสู่การศึกษาแหล่งอ้างอิงอิสลามที่ถูกต้องได้ สอดคล้องกับความเห็นของ al-Shāfi'iy กล่าวว่า (2001 : 3) แหล่งอ้างอิงสำคัญของอิสลามในเรื่องราวต่าง ๆ ทั้งที่เกี่ยวข้องกับหลักความเชื่อ (อะกีดะฮ์) หลักการปฏิบัติหรืออิบาดะฮ์ต่าง ๆ ล้วนอาศัยแหล่งอ้างอิงหลักแหล่ง คือ อัลกุรอาน และอัซซุนนะฮฺ และที่สำคัญ คือ อิบาดะฮ์ต่าง ๆ ถือเป็นหลักการประเภทเตกัฟียะฮฺ คือไม่อนุญาตปฏิบัติการใด ๆ ที่ก้าวล่วงไป (จากที่ศาสนากำหนดไว้แต่เดิม) ทั้งในแง่เวลา สถานที่ หรือชนิดของอิบาดะฮ์นั้น ๆ เว้นแต่ให้ยึดเอาคำสั่งของศาสนาเป็นข้อยุติ หากผู้ใดอุทธรณ์สิ่งหนึ่งขึ้นมาในเรื่องราวเกี่ยวกับอิบาดะฮ์ทั้งในแง่เวลา สถานที่ หรือชนิดของมันซึ่งศาสนามีได้ใช้ไว้ สิ่งนั้นย่อมถือเป็นบิดอะฮฺ” (al-Fawzān, 1998 : 13/16)

3) รูปแบบการตะอวะฮฺด้วยการจัดมัจลิสอิลมียะฮ์และการเรียนการสอนตามบ้านของผู้รู้ เป็นการจัดการเรียนการสอนของชาวมุสลิมในพื้นที่ภาคใต้อีกรูปแบบการศึกษาที่มีความน่าสนใจน่าศึกษา ซึ่งโดย

ส่วนมาก ผู้เรียนจะเป็นผู้ใหญ่หรือผู้สูงอายุโดยมีโต๊ะครูหรืออิหม่ามผู้รู้ด้านศาสนาทำหน้าที่ในการจัดการเรียนการสอน โดยเวลาที่ใช้ในการเรียนการสอนส่วนใหญ่มักจะเป็นช่วงเวลากลางคืน ระหว่างเวลาการละหมาดมัฆริบในช่วงค่ำ กับการละหมาดอิชา หรืออาจเป็นการเรียนการสอนในเวลากลางวันใช้เวลา 2-3 ชั่วโมงตามมัสยิด หรือตามบ้านของผู้รู้ในชุมชน หรือมัสยิดประจำจังหวัด สอดคล้องกับความเห็นของผู้ให้ข้อมูลว่า ในอำเภอเกาะสมุย มีการอบรมและมีการสอนศาสนาทุกวันศุกร์และวันอังคาร เพื่อให้มีความรู้เบื้องต้นของอิสลาม และก็สามารถที่จะนำไปปฏิบัติให้ตัวเองอย่างเคร่งครัดในศาสนาและก็สามารถยืนหยัดกับศาสนาอิสลามท่ามกลางกระแสความเจริญของวัตถุนิยมที่มีอยู่ที่เกาะสมุยจนกระทั่งปัจจุบัน (สัมภาษณ์, 15 ตุลาคม 2565) และถือได้ว่าเป็นการสนับสนุนการเรียนการสอนผ่านผู้รู้ศาสนา ป้องกันการลอกเลียนแบบอย่างไม่ลืมหูลืมตา โดยเฉพาะการปฏิบัติบิดอะฮ์นั้น จะต้องปฏิบัติตามสิ่งที่มิระบืออยู่ในบทบัญญัติของอัลลอฮ์ ﷻ ที่ทรงสั่งใช้และแนะนำแนวทางแก่ท่านเราะสูล ﷺ เป็นผู้นำมาเผยแผ่ให้กับมวลมนุษยชาติเท่านั้น แต่หากมีการนำแนวทางอื่นมาปฏิบัตินอกเหนือจากหลักการอิสลามแล้ว การงานเหล่านั้นย่อมถูกปฏิเสธและไม่เป็นที่ยอมรับจากพระองค์ (Ibn Taimīyah, 1995: 26/26) เพราะทุกการงานที่ไม่ตามแบบอย่าง แน่นนอนย่อมมีแต่จะทำให้ผู้ปฏิบัตินั้นยิ่งห่างไกลจากอัลลอฮ์ ﷻ เพราะแท้จริงพระองค์พึงได้รับการเคารพภักดี (อิบาดะฮ์) ตามที่พระองค์สั่งใช้เท่านั้น มิใช่ตามความคิดหรืออารมณ์ (ของมนุษย์)” (Ibn al-Qayyim, 1969: 1/96)

4) รูปแบบการตะอวะฮ์ด้วยการจัดการสอนแบบปอเนาะตะห์ฟีซอัลกุรอาน (ท่องจำคัมภีร์อัลกุรอาน) คือ การเรียนการสอนเพื่อให้นักเรียนได้อ่านถูกต้องตามหลักการอ่านออกเสียงภาษาอาหรับ และสอนให้นักเรียนท่องจำตัวบทอัลกุรอาน โดยรูปแบบการเผยแผ่อิสลามของญามาอะฮ์ตัจลีซ ซึ่งเป็นองค์กรแห่งการเผยแผ่อิสลามที่มีแหล่งกำเนิดจากประเทศอินเดียเข้ามาในประเทศไทย โดยเฉพาะในจังหวัดภาคใต้ซึ่งได้รับการยอมรับจากสังคมมุสลิมจำนวนมาก ส่งเสริมการท่องจำอัลกุรอาน มีหลักสูตรและวิธีการเรียนการสอนอย่างเป็นรูปธรรมและเป็นที่ยอมรับของมุสลิม จึงได้มีการนำระบบดังกล่าวมาใช้ในการสอนบุตรให้มีการ ท่องจำอัลกุรอาน โดยในช่วงเริ่มต้นได้ใช้บ้านของโต๊ะครูสอนอัลกุรอาน แล้วขยายขยายไปสอนที่มัสยิด และพัฒนาเป็นโรงเรียน จนกระทั่ง พ.ศ. 2547 มีการจดทะเบียนปอเนาะในจังหวัดภาคใต้ และได้กำหนดประเภทชื่อว่า “สถาบันศึกษาปอเนาะ” และได้กำหนดให้มีสถาบันศึกษาปอเนาะตะห์ฟีซอัลกุรอาน โดยจัดการเรียนการสอนก็ตาบร่วมด้วย ถือเป็นรูปแบบการตะอวะฮ์ซึ่งสังคมมุสลิมในอำเภอเกาะสมุยให้การยอมรับ เนื่องจากการสนับสนุนและส่งเสริมการเรียนการสอนอัลกุรอาน คือ หัวใจสำคัญในการสร้างการเปลี่ยนแปลงในเชิงบวกสู่ความสนใจและการยอมรับความเข้าใจอิสลามที่ถูกต้อง รวมถึงเป็นการสร้างความรักความผูกพันกับแหล่งอ้างอิงที่สำคัญที่สุดในหลักคำสอนของอิสลามให้แก่คนในชุมชน สอดคล้องกับความเห็นของผู้ให้ข้อมูลที่ว่า ความหวังของชุมชนอิสลามบนเกาะสมุยในการกลับมาฟื้นฟูอิสลามต่อในอนาคต คือ การเปิดศูนย์อบรมแก่มุอัลลัฟ (ผู้เข้าอิสลามใหม่) และโรงเรียนสอนท่องจำอัลกุรอาน ซึ่งในปัจจุบันก็มีเด็กที่จบตะห์ฟีซในหมู่บ้านประมาณ 2-3 คนแล้ว และหวังว่าจะได้กลับมาฟื้นฟูอิสลามในอนาคต ซึ่งมีแผนว่าจะสร้างสถาบันการสอนท่องจำอัลกุรอานในเร็วๆ นี้ (สัมภาษณ์, 15 ตุลาคม 2565) รูปแบบดังกล่าว จึงถือเป็นการส่งเสริมและสนับสนุนกันในเรื่องการปฏิบัติตามคำสั่งของท่านเราะสูล ﷺ ซึ่งท่านได้เคยสั่งเสียไว้ ความว่า “ฉันได้ทิ้งไว้

สำหรับพวกท่าน 2 ประการ ซึ่งหากพวกท่านยึดมั่นไว้ให้มั่นแล้ว จะไม่หลงทาง คือ คัมภีร์ของอัลลอฮ์ (อัลกุรอาน) และแบบฉบับศาสนทูตของพระองค์ (อัลหะดีษ)” (บันทึกโดย Malik bin Anas, 1996: 3338)

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาเอกสารและการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก พบว่า มุสลิมเกาะสมุย หรือเดิมคือกลุ่มพี่น้องมุสลิมที่เดินทางมาจากหลากหลายพื้นที่ทางภาคใต้ของประเทศไทย หรือแม้แต่จากต่างประเทศ เช่น มาเลเซีย และอินโดนีเซีย ล่องเรือมาเพื่อที่จะหาปลาทำการประมงแถบเกาะสมุยพอเจอมรสุมก็จะแวะพักบนเกาะสมุย จึงได้เริ่มมีการสร้างบ้านพักเล็กๆ ไว้ตามชายฝั่งทะเลเกาะสมุย เพื่อพอหลบฝนหลบพายุก่อนที่จะออกเดินทางเพื่อหาปลาต่อไป จนกระทั่งได้เข้ามีการตั้งรกรากแบบถาวรบนเกาะสมุย เนื่องจากประเทศเดิมที่ตัวเองอยู่ในช่วงเวลานั้น มีระยะทางค่อนข้างยากลำบากที่กลับไปมา และด้วยจากการเดินทางมารวมตัวกันเป็นกลุ่มก้อนนี้เอง ทำให้เกิดชุมชนที่มีความแตกต่างกันในเรื่องพิธีกรรมปฏิบัติของตัวเอง รวมถึงการเผยแผ่ความเชื่อและการปฏิบัติศาสนกิจ ตลอดจนประเพณีต่าง ๆ ขึ้นในเกาะสมุย ซึ่งในเวลาต่อมาได้มีการสืบทอดกันจากรุ่นสู่รุ่นเสมือนเป็นพิธีกรรมและวิถีชีวิตของคนในชุมชนมุสลิมบนเกาะสมุย และถึงแม้ว่า จะมีพิธีกรรมหรือกิจกรรมที่ขัดแย้งต่อหลักการศาสนาอิสลาม ซึ่งส่วนใหญ่ได้รับอิทธิพลและการลอกเลียนแบบจากมุสลิมพื้นเมืองที่เดินทางมาจากประเทศมาเลเซีย หรืออินโดนีเซีย เมื่อประมาณ 200 ปีก่อนหน้านี้ จนกระทั่งเมื่อ 30 ปีที่ผ่านมา สังคมมุสลิมในเกาะสมุยเกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้น จากพี่น้องมุสลิมที่อพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐาน ซึ่งส่วนใหญ่เดินทางมาจากจังหวัดภาคใต้ ได้แก่ ปัตตานี ยะลา นราธิวาส นครศรีธรรมราช สุราษฎร์ธานี กระบี่ พังงา และระนอง จึงได้มีการนำเอาพิธีกรรมปฏิบัติของมุสลิมในพื้นที่ที่ตัวเองอยู่มาปฏิบัติที่เกาะสมุย ทำให้วิวัฒนาการรูปแบบการปฏิบัติของพี่น้องมุสลิมในเกาะสมุยเปลี่ยนไป และเริ่มมีการละทิ้งพิธีกรรมหรือการปฏิบัติที่คลุมเครือกับคำสอนของศาสนาอิสลาม ซึ่งรูปแบบการตะอวะฮ์เพื่อการเปลี่ยนแปลงแนวคิดที่บิดเบือนสู่หลักการอิสลามที่ถูกต้องในชุมชนมุสลิม อำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี ในครั้งนี้ ถือเป็นแนวทางสำคัญที่จะช่วยให้เกิดการฟื้นฟูสุนนะฮ์และหลักคำสอนอิสลามที่ถูกต้องให้เกิดขึ้นในชุมชน และสามารถดำเนินการได้จริง เนื่องจากเป็นส่วนหนึ่งจากความเห็นและความต้องการของคนในชุมชนเอง ได้แก่ การตะอวะฮ์ด้วยคุฏบะฮ์และการจัดละหมาดวันศุกร์ การตะอวะฮ์ด้วยการจัดการสอนภาคฟิรฎูฮ์น การตะอวะฮ์ด้วยการจัดมััจลิสอิลมีย์และการเรียนการสอนตามบ้านของผู้รู้ และการตะอวะฮ์ด้วยการจัดการสอนแบบปอเนาะตะห์ฟีซอัลกุรอาน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 ควรนำผลการศึกษาเป็นสารสนเทศให้ผู้นำศาสนา กรรมการบริหารองค์กรศาสนา อิสลาม นักวิชาการมุสลิม หรือผู้นำเสนอคำสอนอิสลาม ใช้ศึกษาวางแผนการการตะอวะฮ์เพื่อการเปลี่ยนแปลงแนวคิดที่บิดเบือนสู่หลักการอิสลามที่ถูกต้องในชุมชนมุสลิม อำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี

1.2 ควรนำผลการศึกษาใช้เป็นสารสนเทศในการกำหนดคู่มือและนำไปใช้ดำเนินการตะอวะฮฺอิสลามเพื่อการเปลี่ยนแปลงแนวคิดที่บิดเบือนสู่หลักการอิสลามที่ถูกต้องในชุมชนมุสลิม อำเภอกะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาประเมินผลการดำเนินการตะอวะฮฺอิสลามโดยใช้รูปแบบการตะอวะฮฺที่ได้จากการศึกษา เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างถาวร และสามารถเปลี่ยนแปลงแนวคิดที่บิดเบือนสู่หลักการอิสลามที่ถูกต้องในชุมชนมุสลิม อำเภอกะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี

2.2 ควรมีการศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้นำมุสลิมหรือผู้นำเสนออิสลามในชุมชนเพื่อการทำหน้าที่ตะอวะฮฺอิสลามที่สามารถเปลี่ยนแปลงแนวคิดที่บิดเบือนสู่หลักการอิสลามที่ถูกต้องในชุมชนมุสลิม อำเภอกะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี

บรรณานุกรม

- มานพ วงศ์เสงี่ยม. (มปป). *ปทานุกรม อาหาร์-ไทย*. ศูนย์หนังสือมานพ วงศ์เสงี่ยม. กรุงเทพฯ.
- เอื้อมพร หลินเจริญ. (2555). เทคนิคการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ. *วารสารการวัดผลการศึกษา*. 17(1): 17-29
- Abū Dāwud, Sulaimān bin al-Ash‘ath. (2009). *Sunan Abī Dāwud* (سنن أبي داود) mashq: Dār al-Risālah al-‘Alamīyah.
- Al-Baihaqiy, ‘Aḥmad bin Ḥusain. (1994). *Sunan al-Kubrā* (سنن الكبرى) Makkah al-Mukarramah: Maktabah Dār al-Bāz.
- Al-Fawzān, Sālih ibn Fawzān ibn ‘Abdullah. (1414(H)) .*al-Irshād ilā Sahīh al-I‘atīqād* (الإرشاد إلى صحيح الاعتقاد) al-Riyād : Dār al-Khuzaimah
- Al-Ḥākim, Muḥammad bin ‘ Abdillāh. (1990). *al-Mustadrak ‘alā al-Ṣaḥīḥain* (المستدرک علی الصحیحین) Beirut : Dār al-Kutub al-‘‘Ilmīyah.
- Al-Sa‘diy, Abd al-Raḥmān bin Nāsir al-Sa‘diy at-Tamimiy. (2002). *Taysīr al-Karīm al-Raḥmān fī Tafsīr al-Qur’ān*. (تيسير الكريم الرحمن في تفسير القرآن). Riyād : Dār al-Salam.
- Muslim, Muslim bin al-Hajjāj. (1991). *al-Ṣaḥīḥ* (الصحيح) al-Qāhirah : Dār al-Ḥadīth.
- ‘Ibn al-Qayyim Muḥammad bin Abi Bakr. (1969). *al-Manār al-Munīf fī al-Ṣaḥīḥ wa al-Ḍa‘īf* (المنار المنيف في الصحيح والضعيف). Aleppo: Maktab al-Maṭbū‘āt al-‘Islāmīyah.
- ‘Ibn Kathīr. (1999). *Tafsīr al-Qur’ān al ‘Azīm* (تفسير القرآن العظيم) Riyād: DārṬayyibah.
- ‘Ibn Taimīyah, ‘Aḥmad bin ‘Abd al-Halīm. (1995). *Majmū‘ al-Fatāwā* (مجموع الفتاوى) al-Madīnah al-Munawwarah: Majmā‘ al-Malik Fahd.
- ‘Ibn Taimīyah, ‘Aḥmad bin ‘Abd al-Halīm. (2001). *al-Qāidah al-‘Aliyah fī al-Tawassul* (القاعدة الجلية في التوسل والوسيلة). Ajman: Maktab alwa al-Wasīlah Furqān.

บทความวิจัย

การจัดการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลองผ่านสื่อเสมือนจริงที่มีผลต่อทักษะ การท่องจำอัลหะดีษสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

มุฮัมมัดอัสมิน เจะเต¹ มุหัมมัดสุไหมเ ฮะยามา² อับดุลรอแม สุหลง³

¹ นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา, จังหวัดยะลา

² ดร. (ผู้ช่วยศาสตราจารย์) อาจารย์ประจำสาขาวิชาการสอนอิสลามศึกษา คณะครุศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา, จังหวัดยะลา

³ ดร. (ผู้ช่วยศาสตราจารย์) อาจารย์ประจำสาขาวิชาการสอนอิสลามศึกษา คณะครุศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา, จังหวัดยะลา

อีเมลผู้แต่งหลัก : 736296017@yru.ac.th เบอร์โทร : 088 396 7239

วันที่รับ : 02 เมษายน 2567 วันที่รับแก้ไข : 17 พฤษภาคม 2567 วันที่ตอบรับ : 25 พฤษภาคม 2567

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) หาประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลองผ่านสื่อเสมือนจริงที่มีต่อทักษะการท่องจำอัลหะดีษสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 2) เปรียบเทียบทักษะการท่องจำอัลหะดีษของผู้เรียนโดยใช้สถานการณ์จำลองผ่านสื่อเสมือนจริงชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ระหว่างก่อนและหลังเรียน 3) พัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้สถานการณ์จำลองรายวิชาอัลหะดีษก่อนเรียนและหลังเรียน 4) ศึกษาความพึงพอใจของผู้เรียนต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลองผ่านสื่อเสมือนจริงที่มีต่อทักษะการท่องจำอัลหะดีษสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 กลุ่มเป้าหมายในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสามัคคีธรรมวิทยา อำเภอทุ่งยางแดง จำนวน 22 คน ด้วยวิธีเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ 1) แผนการจัดการเรียนรู้รายวิชาอัลหะดีษ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 2) แบบทดสอบวัดทักษะการท่องจำอัลหะดีษ 3) แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 4) แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียน สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที ผลการวิจัย พบว่า

1) ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลองผ่านสื่อเสมือนจริง มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด $E_1/E_2 = 89.95/85.68$

2) ทักษะการท่องจำอัลหะดีษของผู้เรียน ($\mu = 154.50$, $\sigma = 11.56$) สูงวกว่าก่อนเรียน ($\mu = 170.36$, $\sigma = 6.49$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.01

3) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้สถานการณ์จำลองรายวิชาอัลหะดีษ ($\mu = 22$, $\sigma = 5.45$) สูงวกว่าก่อนเรียน ($\mu=33.50$, $\sigma= 5.52$)อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .01

4) ความพึงพอใจของผู้เรียนต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลองผ่านสื่อเสมือนจริงที่มีต่อทักษะการท่องจำอัลหะดีษ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.04$, S.D.= 0.90)

คำสำคัญ : การจัดการเรียนรู้, สถานการณ์จำลองผ่านสื่อเสมือนจริง, อัลหะดีษ, ทักษะการท่องจำ

RESEARCH

The Learning Management by Using Simulation Through Virtual Media towards Memorizing Skill of Al - Hadith for Primary School Students, Year 2

Muhammadasmin Jehtae¹ Muhammadsuhaimi Haengyama² Abdulramae Sulong³

¹ M.Ed. (Teaching Islamic Education) Faculty of Education. Yala Rajabhat University, Ch.Yala

² Ph.D., Assistant Professor, Lecturer of Teaching Islamic Education Faculty of Education.
Yala Rajabhat University, Ch.Yala

³ Ph.D., Assistant Professor, Lecturer of Teaching Islamic Education Faculty of Education.
Yala Rajabhat University, Ch.Yala

Corresponding Author, Email : 736296017@yru.ac.th Tel : 088 396 7239

Received : April 02, 2024 Revised : May 17, 2024 Accepted : May 25, 2024

Abstract

The objectives of this research were to 1) determine the effectiveness of the learning management by using simulation situations through virtual media affecting memorization skills of Al-Hadith for primary school students, grade 2 according to the 80/80 standard criteria, 2) compare memorization skills of Al-Hadith by using simulation situations through virtual media for primary school students, grade 2 between before and after learning, 3) develop learning achievement by using simulation situations in Al-Hadith subject before and after learning, and 4) study the students' satisfaction with learning management by using simulation situations through virtual media affecting memorization skills of Al-Hadith for primary school students, grade 2. The research target was twenty-two primary school students, grade 2 at Samakkee thamwitya School, Thung Yang Daeng District, obtained by a purposive sampling technique. The research tools included 1) a learning management plan of Al-Hadith subject for primary school students, grade 2, 2) a memorization skills test of Al-Hadith, 3) a learning achievement test, and 4) a students' satisfaction survey. Statistics used in this research consisted of percentages, means, standard deviations and t-Test. The results of this research were as follows;

1) The efficiency of the learning management plan by using simulation situations through virtual media was overall $E_1/E_2 = 89.95/85.68$, which was higher than the specified criteria.

2) The students' memorization skills were ($\mu = 154.50$, $\sigma = 11.56$) which were higher than before learning ($\mu = 170.36$, $\sigma = 6.49$)

3) The learning achievement by using simulation situations through virtual media after studying was higher than before studying with ($\mu = 22$, $\sigma = 5.45$) which were higher than before learning ($\mu = 33.50$, $\sigma = 5.52$) a statistical significance of .01

4) The students' satisfaction with learning management by using simulations through virtual media affecting memorization skills of Al-Hadith was at the highest level ($\bar{x} = 4.04$, S.D. = 0.90)

Keywords : The Learning Management, Simulation through virtual media, Al – hadith, memorizing skill.

บทนำ

การศึกษาอิสลามเป็นหน้าที่ของมุสลิมทุกคนที่ต้องยึดถือปฏิบัติจากอัลกุรอานและอัลหะดีษ เนื่องจากอัลกุรอานและอัลหะดีษเป็นธรรมนูญแห่งชีวิต จึงต้องนำไปใช้เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต อีกทั้งยังมีความสำคัญต่อศาสนาอิสลาม ดังนั้นมีความจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับมุสลิมที่จะต้องศึกษาอัลหะดีษ เยาวชนมุสลิมทุกคนในประเทศไทยต้องได้รับการศึกษาศาสนาอิสลามอย่างเสมอภาค มีความรู้ ยึดมั่น ศรัทธา และปฏิบัติตนตามหลักศาสนาอิสลามเพื่อเป็นพลเมืองดี มีคุณธรรมและจริยธรรม (อิบรอฮีม ณรงค์รักษาเขต 2551 : 1) สอดคล้องกับประกาศกระทรวงศึกษาธิการที่ให้หลักสูตรอิสลามศึกษา พุทธศักราช 2551 เป็นหลักสูตรแกนกลางอิสลามศึกษาสำหรับโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในประเทศไทยได้กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ที่เป็นข้อกำหนดคุณภาพผู้เรียนด้านความรู้ทักษะ กระบวนการ คุณธรรมจริยธรรม เพื่อเป็นจุดมุ่งหมายในการพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุตามมาตรฐานที่กำหนด สารการเรียนรู้ คือ อัลกุรอานและอัลตัฟซีร อัลหะดีษ อัลอะกิดะฮ์ อัลฟิกฮ์ อัตตารีค อัลอัคลาเกาะห์ ภาษาอาหรับและภาษามลายู (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551: 6)

หลักสูตรอิสลามศึกษาพุทธศักราช 2551 มีจุดมุ่งหมายให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถตามตัวชี้วัดของรายวิชามีทักษะการอ่าน เขียนและมีทักษะการคิดคือ คิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ คิดอย่างสร้างสรรค์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ และคิดอย่างมีระบบ ภายใต้พื้นฐานของหลักการอิสลาม เพื่อนำไปสู่องค์ความรู้ หรือสารสนเทศในการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเองและสังคมได้อย่างเหมาะสม อีกทั้งยังกำหนดสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน ความสามารถในการเขียน อ่าน ท่องจำหลักคำสอนของอิสลามที่มาจากอัลกุรอานและอัลหะดีษ อันเป็นพื้นฐานที่สำคัญในการเรียนรู้อิสลาม เพื่อการพัฒนาตนเองด้านการยึดมั่นศรัทธา การปฏิบัติศาสนกิจ การมีคุณธรรม จริยธรรมอิสลาม และการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างเหมาะสมและสันติสุข (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551 : 3) รายวิชาอัลหะดีษเป็นอีกวิชาหนึ่งที่สำคัญหลังจากวิชาอัลกุรอานซึ่งทั้งสองวิชาคือ แหล่งที่มาของบัญญัติอิสลามดังนั้น สิ่งใดที่มีหลักฐานถูกต้องว่าเป็นซุนนะห์หรือหะดีษของท่านนบีสิ่งนั้นมีความจำเป็นที่ต้องปฏิบัติเถก เช่น อัลกุรอาน ดังที่อัลลอฮ์ได้ตรัสไว้ว่า

﴿ وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ رَّسُولٍ فَخُذُوهُ وَمَا نَهَاكُمْ عَنْهُ فَانْتَهُوا وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ

الْعِقَابِ ﴾ (الحشر: 7)

ความว่า : และอันใดที่ร่อซูลได้นำมายังพวกเจ้าก็จงยึดเอาไว้และอันใดที่ท่านได้ห้ามพวกเจ้าก็จงละเว้นเสียพวกเจ้าจงยำเกรงอัลลอฮ์เถกแท้จริงอัลลอฮ์เป็นผู้ทรงเข้มงวด ในการลงโทษ

(อัลหุซร : 7)

และอัลลอฮ์ ทรงบัญชาให้ผู้ศรัทธาทั้งหลายเคารพเชื่อฟังคำสอนของท่านนบีมุฮัมมัดด้วยการปฏิบัติในสิ่งที่ถูกใช้และละเว้นในสิ่งที่ต้องห้ามและพระองค์ยังทรงรับรองว่างานของท่านนั้นเป็นวะฮีย์ของพระองค์ ดังที่อัลลอฮ์ทรงตรัสไว้ว่า

﴿ وَمَا يَنْطِقُ عَنِ الْهَوَىٰ ۚ إِنْ هُوَ إِلَّا وَحْيٌ يُوحَىٰ ۖ ﴾ (النجم: ๓ - ๔)

ความว่า : และเขามีได้ปฏิบัติตามอารมณ์สิ่งที่เขาพูดนั้น มิใช่อื่นใดนอกจากเป็นวะฮีย์ ที่ถูก

ประทานลงมา (อันนัจม : 3-4)

และท่านนบีได้กำชับประชาชาติของท่านได้ยึดถือสองสิ่งอย่างแน่วแน่หลังจากที่ท่านนบี ﷺ เสียชีวิตแล้วนั้น ก็คือ อัลกุรอานและอัลหะดีษ ดังที่ท่านนบี ﷺ ได้กล่าวอย่างชัดเจนว่า

“يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنِّي قَدْ تَرَكْتُ فِيكُمْ مَا إِنْ اعْتَصَمْتُمْ بِهِ فَلَنْ تَضِلُّوا أَبَدًا كِتَابَ اللَّهِ، وَسُنَّةَ نَبِيِّهِ”

ความว่า : “โอ้บรรดามนุษยชาติทั้งหลายเอ๋ย แท้จริงฉันได้ทิ้งไว้ในหมู่พวกเจ้า สิ่งที่ว่าหากพวกเจ้าทั้งหลายยึดมั่นไว้ก็จะไม่หลงทางเป็นอันขาด นั่นคือ คัมภีร์ของอัลลอฮ์ และสุนนะห์นบีของพระองค์”

(บันทึกโดยอัลบัยฮะกี, หะดีษเลขที่: 20123)

ดังนั้นเป็นที่ประจักษ์และเห็นได้ชัดแล้วอัลหะดีษคือที่มาอันดับสองของบทบัญญัติอิสลามหลังจากอัลกุรอาน บรรดาเคาะหาบะห์ได้ตระหนักถึงความสำคัญของอัซซุนนะฮ์ พวกเขาจึงพิถีพิถัน ในการบันทึกหะดีษ เช่นเดียวกับบรรดาตาปีอินและบรรดาปราชญ์หลังจากพวกเขาต่างก็มีความวิริยะอุตสาหะในการศึกษาและเผยแพร่ อีกทั้งยังปกป้องอัซซุนนะห์จากศัตรูอิสลามที่จ้องจะทำลาย รากฐานแห่งอัลอิสลามนี้ในทุกยุคทุกสมัย การจัดการเรียนการสอนสาระการเรียนรู้วิชาอัลหะดีษในด้านเนื้อหาอัลหะดีษมีความสำคัญยิ่งที่ผู้เรียนจะต้องเข้าใจอย่างลุ่มลึก เพราะหลักคำสอนในอัลกุรอานและอัลหะดีษ เป็นแนวทางยึดมั่นและธรรมเนียมในการดำรงชีวิตของมุสลิม แวอัสมีะ แวมุสต่อฟา, (2555 : 1) สิ่งที่สำคัญสำหรับมุสลิมคือ ความเข้าใจและนำไปปฏิบัติได้ วิชาอัลหะดีษเป็นวิชาหนึ่งที่เน้นการท่องจำ และเข้าใจตัวบทหะดีษประกอบกับการมีคำศัพท์ที่เป็นภาษาอาหรับมากมายที่ไม่คุ้นเคยเป็นการยากที่ ผู้เรียนจะจดจำและเข้าใจในเนื้อหาที่เป็นศัพท์ภาษาอาหรับ (อาหมัด มูตอ : 2553) จากการสัมภาษณ์นางสาวมูมินะห์ มาปะ (สัมภาษณ์, 24 ธันวาคม 2564 ซึ่งเป็นครูผู้สอน

สาระการเรียนรู้วิชาอัลหะดีษโรงเรียนสามัคคีธรรมวิทยา ได้ให้ความเห็นว่า จากการสังเกตพฤติกรรมการเรียนการสอนสาระการเรียนรู้วิชาอัลหะดีษ ของนักเรียนโรงเรียนสามัคคีธรรมวิทยา พ.ศ.2565 พบว่านักเรียนส่วนใหญ่ไม่ค่อยสนใจการเรียน ติดโทรศัพท์ ติดเกมส์ไม่กล้าแสดงออก ไม่กล้าที่จะถามในเรื่องที่นักเรียนไม่เข้าใจ และเนื้อหาที่ซับซ้อนนักเรียนส่วนมากยังขาดความเข้าใจในเนื้อหาและไม่สามารถดำรงชีวิตได้ด้วยตนเอง จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องนำเทคนิควิธีการสอนสื่อต่าง ๆ มาใช้ในการจัดการเรียนรู้และการจัดการเรียนการสอน โดยใช้สถานการณ์จำลองเป็นอีกหนึ่งวิธีเป็นวิธีที่ดีที่และเหมาะสมกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 อีกทั้งยังสามารถทำให้นักเรียนเข้าใจเนื้อหาและเรียนรู้จากประสบการณ์จริงเพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

ทิศนา ขัมมณี (2550 : 370) กล่าวว่า วิธีสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง คือกระบวนการที่ ผู้สอนใช้ในการช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด โดยให้ผู้เรียนลงไปเล่นใน สถานการณ์ที่มีบทบาท ข้อมูล และกติกาการเล่น ที่สะท้อนความเป็นจริง และมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่ในสถานการณ์นั้น โดยใช้ข้อมูลที่มีสภาพคล้ายกับข้อมูลในความเป็นจริง ในการตัดสินใจและ แก้ปัญหาต่าง ๆ ซึ่งการตัดสินใจนั้นจะส่งผลถึงผู้เล่นในลักษณะเดียวกันกับที่เกิดขึ้นในสถานการณ์จริง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุริยะ ประทุมรัตน์ (2019 : 3) ได้กล่าวว่าการใช้สถานการณ์จำลอง มีข้อดีคือนักเรียนสามารถเรียนรู้เรื่องที่มีความสัมพันธ์ซับซ้อนได้อย่างเข้าใจเพราะสามารถได้ ประสบการณ์เชิงประจักษ์ชัดเจนด้วยตนเองมีส่วนร่วมในการเรียนรู้มีความสนุกสนานทำให้กิจกรรม การเรียนรู้เป็นกิจกรรมที่มีความหมาย และนักเรียนมีโอกาสดึงทักษะกระบวนการต่าง ๆ

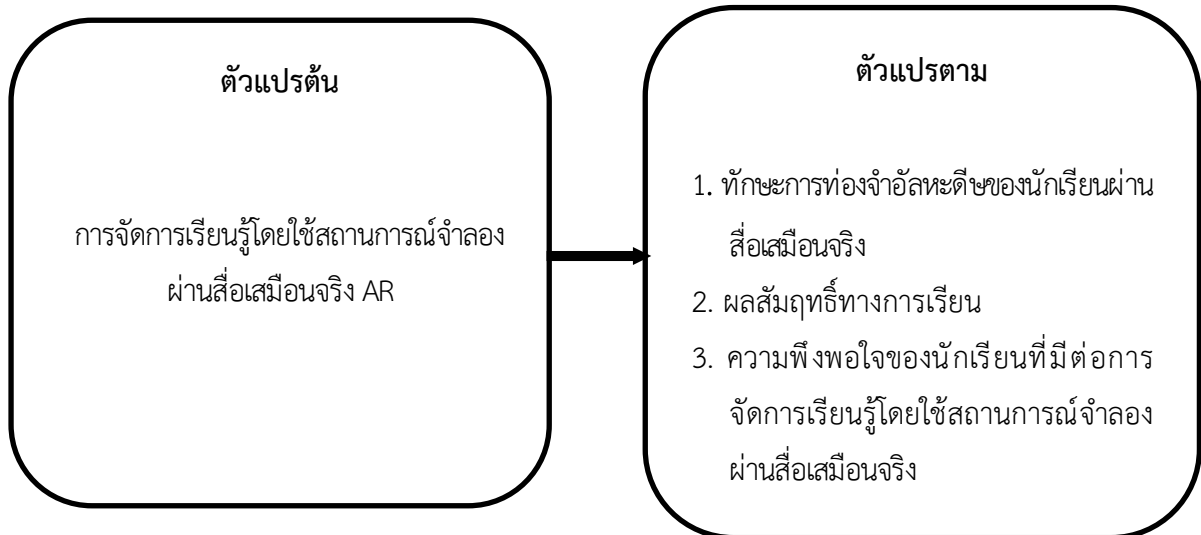
จากสภาพปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยจึงสนใจที่จะทำการศึกษาศาการเรียนรายวิชาอัลหะดีษของนักเรียน ชั้นอิสลามศึกษาตอนต้นปีที่ 2 โรงเรียนสามัคคีธรรมวิทยา สาระการเรียนรู้อัลหะดีษ เรื่อง การสวมเสื้อผ้า ถอดเสื้อผ้า เข้ามัสยิด ออกมัสยิด ความเป็นพี่น้องในอิสลาม โดยใช้สถานการณ์จำลองด้วยคู่มือต่าง ๆ เพื่อให้ นักเรียนได้มีการจัดการเรียนรู้ภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติด้วยพร้อม ๆ กัน การจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมให้กับผู้เรียนตามตัวชี้วัดของหลักสูตร สาระการเรียนรู้รายวิชาอัลหะดีษทำให้ผู้เรียนได้รับการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ และบรรลุ จุดประสงค์ที่ได้คาดหวัง คือผู้วิจัยเลือกรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่ดีที่สุดโดยเลือกใช้สถานการณ์จำลองมาจัดการเรียนการสอนทำให้นักเรียนเรียนได้อย่างตื่นเต้น ตื่นตัวกับสิ่งที่ได้เผชิญกับสิ่งใหม่ ๆ ทำให้ สนุกสนานเพลิดเพลินกระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจในการเรียนการสอนการเรียนรู้รายวิชาอัลหะดีษมากยิ่งขึ้นและเพิ่มความจำที่คงทนให้กับผู้เรียน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อหาประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้สถานการณ์จำลองผ่านสื่อเสมือนจริงที่มีต่อทักษะการท่องจำอัลหะดีษสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 2 ตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80
2. เพื่อเปรียบเทียบทักษะการท่องจำอัลหะดีษของผู้เรียนที่ใช้สถานการณ์จำลองผ่านสื่อเสมือนจริงชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ก่อนและหลังเรียน
3. เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้สถานการณ์จำลองรายวิชาอัลหะดีษระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน
4. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้เรียนต่อการจัดการเรียนรู้ที่ใช้สถานการณ์จำลองผ่านสื่อเสมือนจริงที่มีต่อทักษะการท่องจำอัลหะดีษสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 2

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ซึ่งสามารถสรุปเป็นแนวคิดในการวิจัย เรื่อง การพัฒนาทักษะการท่องจำอัลหะดีษโดยใช้สถานการณ์จำลองผ่านสื่อเสมือนจริงที่มีผลต่อทักษะการท่องจำสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 2 ดังนี้

วิธีการดำเนินการวิจัย

วิจัยเรื่องการจัดการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลองผ่านสื่อเสมือนจริงที่มีผลต่อทักษะในการท่องจำอัลหะดีษ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 2 ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอนดังนี้

กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 2 จำนวน 1 ห้องเรียน รวมนักเรียนจำนวน 22 คน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 โรงเรียนสามัคคีธรรมวิทยา ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

1. แผนการจัดการเรียนรู้รายวิชาอัลหะดีษ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 2 จำนวน 8 แผน แผนละ 1-2 ชั่วโมง รวมทั้งหมด 16 ชั่วโมง
2. แบบทดสอบวัดทักษะในการท่องจำอัลหะดีษของผู้เรียนโดยการจัดการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลองผ่านสื่อเสมือนจริง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 2 จำนวน 8 หะดีษ ให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนด
3. แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนโดยใช้สถานการณ์จำลองผ่านสื่อเสมือนจริงที่มีต่อทักษะในการท่องจำอัลหะดีษ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 2 เป็นแบบปรนัย 3 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ
4. แบบประเมินความพึงพอใจของผู้เรียนโดยการจัดการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลองผ่านสื่อเสมือนจริง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 2 จำนวน 10 ข้อ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลกับนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 2 ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 ระหว่างเดือนพฤศจิกายน - มกราคม พ.ศ. 2567 โดยดำเนินการตาม ขั้นตอนดังนี้

1. ทำการทดสอบก่อนเรียน (pre-test) กับนักเรียนโดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ จำนวน 40 ข้อ แล้วนำมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดและบันทึกคะแนนลงในใบบันทึกคะแนน
2. ดำเนินการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลองผ่านสื่อเสมือนจริง ทั้ง 8 แผนตามลำดับ โดยทดสอบก่อนเรียนโดยใช้แบบทดสอบทักษะในการท่องจำอัลหะดีษตามแผนต่าง ๆ ก่อน เมื่อเสร็จสิ้นการสอนในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้แล้ว ทำการทดสอบระหว่างเรียนอีกครั้งเป็นแบบทดสอบชุดเดิม แล้วนำมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดและบันทึกคะแนนลงในใบบันทึกคะแนน
3. เมื่อเสร็จสิ้นการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้อิสลามศึกษา พุทธศักราช 2551 ทั้ง 8 แผนแล้ว ทำการทดสอบหลังเรียน (post-test) โดยใช้แบบทดสอบการท่องจำชุดเดิม แล้วนำมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนด และบันทึกคะแนนลงในใบบันทึกคะแนน

4. นำคะแนนจากแบบทดสอบการท่องจำก่อนเรียน คะแนนระหว่างเรียน และใช้แผนการจัดการเรียนรู้ ทั้ง 8 แผน ไปประมวลวิเคราะห์เปรียบเทียบข้อมูล
5. นำคะแนนจากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คะแนนระหว่างเรียน และคะแนนวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการใช้แผนการจัดการเรียนรู้ ทั้ง 8 แผน ไปประมวลวิเคราะห์เปรียบเทียบข้อมูล
6. นำผลที่ได้จากการสรุปมาเป็นรายงานผลการวิจัย เพื่อเผยแพร่ในโรงเรียนต่าง ๆ ในสังกัด

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าสถิติ ดังนี้

1. ข้อมูลที่ได้จากการหาคุณภาพของเครื่องมือในการวิจัยวิเคราะห์โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC
2. ข้อมูลที่ได้จากการหาคุณภาพของแบบทดสอบทักษะในการท่องจำอัลหะดีษโดยการหาความยากง่าย ค่าอำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่น
3. ข้อมูลที่ได้จากการหาคุณภาพของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยการหาความยากง่าย ค่าอำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่น
4. ข้อมูลที่ได้จากการหาคุณภาพของแบบวัดความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ โดยใช้สถานการณ์จำลองผ่านสื่อเสมือนจริง วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย (μ) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ)

2. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล สถิติที่ใช้หาคุณภาพของเครื่องมือ ค่าความเที่ยงตรงของเนื้อหา ค่าความยากง่าย (difficulty) ของแบบทดสอบ ค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบ ค่า E1/ E2 (ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลองผ่านสื่อเสมือนจริงที่มีต่อทักษะการท่องจำอัลหะดีษสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 2 ตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80

ตารางที่ 1 ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลองผ่านสื่อเสมือนจริงที่มีต่อทักษะการท่องจำอัลหะดีษสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 2

	คะแนนหลังเรียน									
	ระหว่างเรียน (E ₁)								หลังเรียน (E ₂)	
	แผน 1	แผน 2	แผน 3	แผน 4	แผน 5	แผน 6	แผน 7	แผน 8	รวม	
	(25)	(25)	(25)	(25)	(25)	(25)	(25)	(25)	(200)	
ค่าเฉลี่ย	21.23	21.55	20.95	20.86	20.41	21.32	20.73	21.36	179.91	34.27
ร้อยละ	84.91	86.18	83.82	83.45	81.64	85.27	82.91	85.45	89.95	85.68

E₁/E₂ เท่ากับ 89.95/85.68

จากตารางที่ 1 แสดงว่า คะแนนกิจกรรมระหว่างเรียนโดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลองผ่านสื่อเสมือนจริงที่มีต่อทักษะการท่องจำอัลหะดีษเท่ากับ 89.95 ซึ่งมีค่าเป็นร้อยละ E₁ และคะแนนจากการทำแบบทดสอบหลังเรียนเท่ากับ 85.68 มีค่าเป็นร้อยละ E₂ ดังนั้น แผนการจัดการเรียนรู้ในครั้งนี้มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด $E_1/E_2 = 89.95/85.68$

ตอนที่ 2 ผลเปรียบเทียบทักษะการท่องจำอัลหะดีษของผู้เรียนโดยใช้สถานการณ์จำลองผ่านสื่อเสมือนจริงชั้น

ประถมศึกษา ปีที่ 2 ก่อนและหลังเรียน

ตารางที่ 2 แสดงเปรียบเทียบทักษะการท่องจำอัลหะดีษของผู้เรียนโดยใช้สถานการณ์จำลองผ่านสื่อเสมือนจริงชั้นประถมศึกษา ปีที่ 2 ก่อนและหลังเรียน

ทักษะการท่องจำ	N	คะแนนเต็ม	μ	σ	t	Sig
ก่อนเรียน	22	200	154.50	11.56	6.561**	.000
หลังเรียน	22	200	170.36	6.49		

** p < .01

จากตารางที่ 2 พบว่า คะแนนการวัดความสามารถในการท่องจำของนักเรียนผู้เรียนก่อนและหลังเรียนที่เรียนด้วยแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลองผ่านสื่อเสมือนจริงที่มีต่อทักษะการท่องจำอัลหะดีษ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 2 ผ่านเกณฑ์ที่วางไว้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตอนที่ 3 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้สถานการณ์จำลองรายวิชาอัลหะดีษก่อนเรียนและหลังเรียน

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนก่อนและหลัง

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	N	คะแนนเต็ม	μ	σ	t	Sig
ก่อนเรียน	22	40	22	5.45	20.49**	.000
หลังเรียน	22	40	33.50	5.52		

**p < .01

จากตารางที่ 3 พบว่าคะแนนการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนก่อนและหลังเรียนโดยใช้สถานการณ์จำลองผ่านสื่อเหมือนจริงที่มีผลต่อทักษะการท่องจำอัลหะดีษสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 2 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. ความพึงพอใจของผู้เรียนต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลองผ่านสื่อเหมือนจริงที่มีต่อทักษะการท่องจำอัลหะดีษ

ตารางที่ 4 ความพึงพอใจของผู้เรียนต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลองผ่านสื่อเหมือนจริงที่มีต่อทักษะการท่องจำอัลหะดีษสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 2

ข้อ	ข้อความ	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
1	กิจกรรมเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลองผ่านสื่อเหมือนจริงทำให้นักเรียนเข้าใจเนื้อหาด้วยดี	4.17	0.92	มาก
2	ผู้เรียนเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลองผ่านสื่อเหมือนจริงและมีเนื้อหาเหมาะสมกับผู้เรียน	4.06	0.94	มาก
3	ผู้เรียนได้เรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลองผ่านสื่อเหมือนจริงที่มีผลต่อทักษะในการท่องจำอัลหะดีษ มีเนื้อหาที่ชัดเจน	4.06	1.00	มาก
4	กิจกรรมประกอบการเรียนรู้ส่งเสริมความรู้ความเข้าใจในเนื้อหา	4.06	1.00	มาก
5	กิจกรรมประกอบการเรียนรู้ส่งเสริมการทำงานเป็นกลุ่ม	4.06	0.94	มาก
6	ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตัวเองจากสื่อสารสนเทศและเทคโนโลยี โดยครูผู้สอนให้คำแนะนำ	4.00	0.69	มาก
7	ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตัวเองโดยมีความช่วยเหลือจากเพื่อน ด้วยครูผู้สอนให้คำแนะนำ	4.00	1.03	มาก
8	กิจกรรมเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลองผ่านสื่อเหมือนจริงมีผลต่อทักษะในการท่องจำอัลหะดีษทำให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง	4.00	0.97	มาก
9	กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลองผ่านสื่อเหมือนจริงส่งเสริมทักษะการท่องจำแก่นักเรียน	4.00	0.69	มาก

10	นักเรียนสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้	4.00	0.91	มาก
รวม		4.04	0.90	

จากตารางที่ 4 แสดงว่า ความพึงพอใจของผู้เรียนที่ได้รับการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลองผ่านสื่อเสมือนจริงที่มีต่อทักษะการท่องจำอัลหะดีษ ภาพรวมอยู่ระดับพึงพอใจมาก ($\bar{x} = 4.04$) เมื่อพิจารณารายข้อส่วนใหญ่ นักเรียนมีความพึงพอใจในระดับมาก โดยกิจกรรมเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลองผ่านสื่อเสมือนจริงทำให้นักเรียนเข้าใจเนื้อหาด้วยดี ($\bar{x} = 4.17$) รองลงมา คือ กิจกรรมประกอบการเรียนรู้ส่งเสริมการทำงานเป็นกลุ่ม ($\bar{x} = 4.06$) ส่วนประเด็นความพึงพอใจของนักเรียนที่น้อยที่สุด คือ กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลองผ่านสื่อเสมือนจริงส่งเสริมทักษะการท่องจำแก่นักเรียน ($\bar{x} = 4.00$) จากการวิเคราะห์ข้อมูลสามารถสรุปผลได้ ดังนี้

1. ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลองผ่านสื่อเสมือนจริงที่มีต่อทักษะการท่องจำอัลหะดีษสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 2 มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด ทั้งนี้เนื่องจากอาจเป็นเพราะว่าผู้วิจัยได้สร้างแผนการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ โดยได้นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน เพื่อประเมินความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้และตรวจสอบความถูกต้องของจุดประสงค์การเรียนรู้ ด้านเนื้อหา ด้านกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ ด้านรูปแบบ ด้านการใช้ภาษาและด้านการประเมินผล จากนั้นนำไปทดลองใช้กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมายที่เคยเรียนมาแล้ว มีค่าประสิทธิภาพเป็น 89.95/85.68 แสดงว่ากิจกรรมทั้ง 8 แผน มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 สามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 2 สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุขสม สิวะอมรรัตน์ (2552) พบว่า นักเรียนมีความสามารถในการทำงานกลุ่มมากขึ้น หลังจากได้รับการใช้สถานการณ์จำลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นักเรียนมีความสามารถในการทำงานกลุ่มมากขึ้นหลังจากที่ได้รับการใช้สถานการณ์จำลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนักเรียนมีความสามารถในการทำงานกลุ่มมากขึ้นกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับการใช้สถานการณ์จำลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. ผลการเปรียบเทียบทักษะการท่องจำก่อนและหลังเรียนตามแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลองผ่านสื่อเสมือนจริงที่มีต่อทักษะการท่องจำอัลหะดีษสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 2 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้เนื่องจากผู้สอนใช้แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลองผ่านสื่อเสมือนจริงที่มีต่อทักษะการท่องจำอัลหะดีษสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 2 ที่มีประสิทธิภาพแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลองผ่านสื่อเสมือนจริงที่มีผลต่อความสามารถในการท่องจำอัลหะดีษของผู้เรียนอย่างเป็นระบบขั้นตอน ทำให้ความสามารถในการท่องจำอัลหะดีษของผู้เรียนดีขึ้นสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชูกายนะห์ มาแห (2564) การพัฒนาทักษะการอ่านและ

ท่องจำอัลหะดีษโดยใช้หนังสือนิทานสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 5 ผลการศึกษาพบว่า ประสิทธิภาพของหนังสือนิทานสาหะดีษสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 5 โดยภาพรวมสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน $E_1/E_2 = 84.05/87.60$ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ผู้เรียนมีความสามารถทักษะการอ่านและการจำคำศัพท์อัลหะดีษโดยใช้หนังสือนิทานหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และความพึงพอใจของนักเรียนต่อหนังสือนิทานสาระการเรียนรู้อัลหะดีษสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 5 โดยรวมอยู่ในระดับมาก

3. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลองผ่านสื่อเสมือนจริงที่มีต่อทักษะการท่องจำอัลหะดีษสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 2 หลังเรียนมีคะแนนสูงกว่าก่อนเรียน โดยมีค่าเฉลี่ยที่ 11.44/24.72 ทั้งนี้เนื่องจาก การนำแผนการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ทำให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาอัลหะดีษ สอดคล้องกับงานวิจัยของ อับดุลอาซิ เติง (2563) ศึกษาการพัฒนาทักษะการอ่านอัลกุรอานโดยใช้ AR Book สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 4 ผลการศึกษาพบว่า ประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้ทักษะการอ่านอัลกุรอานโดยใช้ AR Book สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 4 โดยภาพรวมสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน (80/80) โดยมีค่าเท่ากับ 82.66/85.83 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทักษะการอ่านอัลกุรอานโดยใช้สื่อ AR Book หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .05 และระดับความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการอ่านโดยใช้สื่อ AR Book สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 4 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.95$, S.D. = 0.22)

4. การวัดความพึงพอใจของผู้เรียนที่เรียนรู้ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลองผ่านสื่อเสมือนจริงที่มีต่อทักษะการท่องจำอัลหะดีษสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.04$) เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยรายข้อ ส่วนใหญ่ผู้เรียนมีความพึงพอใจในระดับมาก คือ เนื้อหาการเรียนการสอนครอบคลุมจุดประสงค์การเรียนรู้ ($\bar{x} = 4.17$) รองลงมา คือ การเรียนการสอนส่งเสริมทักษะด้านคอมพิวเตอร์ ($\bar{x} = 4.06$) ส่วนประเด็นความพึงพอใจของนักเรียนที่น้อยที่สุด คือ การทดสอบการเรียนรู้ของนักเรียน มีคำถาม คำตอบที่นักเรียนเรียนสามารถตรวจสอบด้วยตนเอง ($\bar{x} = 4.00$) ทั้งนี้เนื่องจากการนำแผนการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ ทำให้ผู้เรียนพึงพอใจทางการเรียนรายวิชาอัลหะดีษ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ไพรวาท เจ๊ะวามิง (2555) ศึกษา เรื่อง การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสาระการเรียนรู้อัลฟิกฮ์โดยใช้สถานการณ์จำลองสำหรับนักเรียนชั้นอิสลามศึกษาตอนกลางปีที่ 2 ผลการศึกษาพบว่านักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลองในระดับดีมาก

อภิปรายผล

ผลการศึกษานำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้สถานการณ์จำลองผ่านสื่อเสมือนจริงที่มีต่อทักษะการท่องจำอัลหะดีษสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 2 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 89.95/85.68 ทั้งนี้เนื่องจากผู้วิจัยได้สร้างแผนการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ โดยได้นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อประเมินความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้และตรวจสอบความถูกต้องของจุดประสงค์การเรียนรู้ ด้านเนื้อหา ด้านกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ ด้านรูปแบบ ด้านการใช้ภาษาและด้านการประเมินผล จากนั้นนำไปทดลองใช้กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมายที่เคยเรียนมาแล้ว มีค่าประสิทธิภาพเป็น 89.95/85.68 แสดงว่ากิจกรรมทั้ง 8 แผน มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 สามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 2 สอดคล้องกับงานวิจัยของสุขสม สิวะอมรรัตน์ (2552) การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อการศึกษาผลของการใช้ สถานการณ์จำลองที่มีต่อความสามารถในการทำงานกลุ่มของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 5 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 5 ที่มีความสามารถในการทำงานกลุ่มไม่เหมาะสม จำนวน 35 คน ซึ่งได้จากการสุ่มอย่างง่ายจากประชากรและสุ่มอย่างง่ายอีกครั้งหนึ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 10 คน กลุ่มทดลองได้รับการใช้สถานการณ์จำลอง กลุ่มควบคุมไม่ได้รับการใช้สถานการณ์จำลอง เครื่องมือที่ใช้ในการทดลองคือ แบบทดสอบวัดความสามารถในการทำงานกลุ่มและโปรแกรมการใช้สถานการณ์จำลอง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ข้อมูล คือ T-Test ผลการศึกษาค้นคว้า พบว่า 1) นักเรียนมีความสามารถในการทำงานกลุ่มมากขึ้น หลังได้รับการใช้สถานการณ์จำลองอย่างมีนัยยะสำคัญทางสถิติที่ระดับ. 01 2) นักเรียนมี ความสามารถในการทำงานกลุ่มมากขึ้นหลังจากที่ได้รับการใช้สถานการณ์จำลองอย่างมี นัยยะสำคัญทางสถิติที่ระดับ. 01 และ 3) นักเรียนมีความสามารถในการทำงานกลุ่มมากขึ้นกว่า นักเรียนที่ไม่ได้รับการใช้สถานการณ์จำลองอย่างมีนัยยะสำคัญทางสถิติที่ระดับ 01

2. ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการท่องจำก่อนและหลังเรียนตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้สถานการณ์จำลองผ่านสื่อเสมือนจริงที่มีต่อทักษะการท่องจำอัลหะดีษสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 2 หลังเรียนความสามารถในการท่องจำอัลหะดีษสูงกว่าก่อนเรียนโดยมีค่าเฉลี่ยที่ 31.61/86.50 ทั้งนี้เนื่องจากผู้สอนใช้แผนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้สถานการณ์จำลองผ่านสื่อเสมือนจริงที่มีต่อทักษะการท่องจำอัลหะดีษสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 2 ที่มีประสิทธิภาพแผนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้สถานการณ์จำลองผ่านสื่อเสมือนจริงที่มีผลต่อความสามารถในการท่องจำอัลหะดีษของผู้เรียน อย่างเป็นระบบขั้นตอน ทำให้ความสามารถในการท่องจำอัลหะดีษของผู้เรียนดีขึ้นสอดคล้องกับงานวิจัยของชูกายณะห์ (2564 : บทคัดย่อ)การพัฒนาทักษะการอ่านและ

ห้องจำลองหัดใช้หนังสือนิทานสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยการวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ

- 1) สร้างและหาประสิทธิภาพของหนังสือนิทานสาระการเรียนรู้อัลหัดใช้สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 5
- 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของผู้เรียนก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้หนังสือนิทาน
- 3) เพื่อวัดทักษะการอ่านและการจำคำศัพท์อัลหัดใช้โดยใช้หนังสือนิทาน และ
- 4) ประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อหนังสือ นิทาน ประชากรเป้าหมายได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 โรงเรียนบ้านโตะบาลา ตำบลละดุง อำเภอสาบบุรี จังหวัดปัตตานี จำนวน 22 คน เครื่องมือที่ใช้ใน การวิจัย ประกอบด้วย 1) หนังสือนิทานสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 2) แบบวัดผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนของผู้เรียนก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้หนังสือนิทาน 3) แบบวัดทักษะการอ่านและ การจำคำศัพท์อัลหัดใช้โดยใช้หนังสือนิทานของผู้เรียนระหว่างเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน และ 4) แบบวัดความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้หนังสือนิทาน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ สถิติค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและสถิติทดสอบค่า (T-Test) ผลการศึกษา พบว่า 1. ประสิทธิภาพของหนังสือนิทานสาหะดใช้สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 5 โดยภาพรวมสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน $E1/E2 = 84.05/87.60$ 2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 3. ผู้เรียนมีความสามารถทักษะการอ่านและการจำคำศัพท์อัลหัดใช้โดยใช้หนังสือนิทาน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 4. ความพึงพอใจของนักเรียนต่อหนังสือนิทานสาระการเรียนรู้อัลหัดใช้สำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษา ปีที่ 5 โดยรวมอยู่ในระดับมาก 0.01

3. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลองผ่านสื่อเสมือนจริงที่มีต่อทักษะการท่องจำอัลหัดใช้สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 2 หลังเรียนมีคะแนนสูงกว่าก่อนเรียน โดยมีค่าเฉลี่ยที่ 11.44/24.72 ทั้งนี้เนื่องมาจากการนำแผนการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ ทำให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาอัลหัดใช้สอดคล้องกับงานวิจัยของอับดุลอาซิ เด็ง (2563:20) การพัฒนาทักษะการอ่านอัลกุรอานโดยใช้ AR Book สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 4 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาและหาประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้ทักษะการ อ่านอัลกุรอานโดยใช้ AR Book สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 4 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทักษะการอ่านอัลกุรอานโดยใช้สื่อ AR Book ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน และศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการอ่านโดยใช้สื่อ AR Book สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 4 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 4 โรงเรียนทุ่งยางแดงพิทยาคม จำนวน 20 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แผนการจัดการ เรียนรู้ แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบ

ประเมินความพึงพอใจ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้การ วิจัยกึ่งทดลองแบบกลุ่มเดียวทดสอบ ก่อนหลัง และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่า เบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่า T-Test

4. การวัดความพึงพอใจของผู้เรียนที่เรียนรู้ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลองผ่านสื่อเสมือนจริงที่มีต่อทักษะการท่องจำอัลหะดีษสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 2 มีคะแนนสูงในระดับมาก เมื่อพิจารณาประเด็นความพึงพอใจของนักเรียนที่ได้ทำการจัดเรียงลำดับจากความพึงพอใจสูงสุดไปหาความพึงพอใจต่ำสุด พบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดการเรียนรู้ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลองผ่านสื่อเสมือนจริงที่มีต่อทักษะการท่องจำอัลหะดีษสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับพึงพอใจมาก ความพึงพอใจของผู้เรียนที่ได้รับการสอนตามการจัดการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลองผ่านสื่อเสมือนจริงที่มีต่อทักษะการท่องจำอัลหะดีษสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 2 โดยภาพรวมโดยภาพรวมอยู่ในระดับพึงพอใจมาก ($\mu = 4.04$) เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยรายข้อ ส่วนใหญ่ นักเรียนมีความพึงพอใจในระดับมาก คือ เนื้อหาการเรียนการสอนครอบคลุมจุดประสงค์การเรียนรู้ ($\mu = 4.17$) รองลงมา คือ การเรียนการสอนส่งเสริมทักษะด้านคอมพิวเตอร์ ($\mu = 4.06$) ส่วนประเด็นความพึงพอใจของนักเรียนที่น้อยที่สุด คือ การทดสอบการเรียนรู้ของนักเรียน มีคำถาม คำตอบที่นักเรียนเรียนสามารถตรวจสอบด้วยตนเอง ($\mu = 4.00$)

สรุปผลการวิจัย

1. ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลองผ่านสื่อเสมือนจริง มีค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 89.95/85.68 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด
2. ทักษะการท่องจำอัลหะดีษของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 2 หลังเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลองผ่านสื่อเสมือนจริงสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .01
3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 2 หลังเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลองผ่านสื่อเสมือนจริง มีคะแนนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .01
4. ความพึงพอใจของนักเรียนที่เรียนรู้ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลองผ่านสื่อเสมือนจริง มีคะแนนความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้
 - 1) ผู้สอนควรบริหารเวลาในการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับบริบทของตนเองเพื่อให้การจัดการเรียนสอนมีประสิทธิภาพมากขึ้น

2) ผู้สอนควรพัฒนาตนเองให้เกิดทักษะและความชำนาญ เพราะระยะแรกนักเรียนอาจเกิดความรู้สึกสับสนในการเรียนการสอน ผู้สอนจึงต้องมีความพยายามในการเสนอแนะนักเรียนอย่างต่อเนื่องเพื่อให้เกิดความคุ้นเคยและเรียนรู้อย่างถูกต้อง

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1) การศึกษาด้านการจัดการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลองผ่านสื่อเสมือนจริงที่มีต่อทักษะการท่องจำอัลหะดีษที่มีประสิทธิภาพ โดยเลือกเนื้อหาที่เป็นปัญหาในการเรียนรู้เรื่องอื่นในระดับชั้นอื่น ๆ หรือรายวิชาอื่น ๆ

2) การศึกษาเปรียบเทียบการสอนระหว่างการใช้แผนการจัดการเรียนรู้การจัดการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลองผ่านสื่อเสมือนจริงที่มีต่อทักษะการท่องจำอัลหะดีษกับการสอนอื่น ๆ เช่น แบบกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน การสอนแบบโครงการ เป็นต้น

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). *หลักสูตรอิสลามศึกษาพุทธศักราช 2546*. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.
- ชูกายนะห์. (2564 : บทคัดย่อ) การพัฒนาทักษะการอ่านและท่องจำอัลหะดีษโดยใช้หนังสือนิทานสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 5. มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา
- สมาคมนักเรียนเก่าอาหรับประเทศไทย. (2008). *พระมหาคัมภีร์อัลกุรอานพร้อมความหมายภาษาไทยอูตืออาละเบีย : ศูนย์กษัตริย์ ฟัสต เพื่อการพิมพ์อัลกุรอานแห่งนครมาดีนะฮ์*
- มูมีนะห์ มาปะ. (24 ธันวาคม 2565) *ครูอิสลามศึกษาโรงเรียนสามัคคีธรรมวิทยา. สัมภาษณ์*
- มูฮำหมัดเซากี นาแว. (2564). *การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้สื่อเสมือนจริง AR สารวิชาอัลฟิฆ*
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 3. มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา
- ทิตนา แคมมณี. (2555). *ศาสตร์การสอน*. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.และมนุษยศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหิดล.
- แวอิสมะ แวมุสตอฟา. (2555). *การพัฒนาชุดการเรียนรู้กลุ่มสาระวิชาอัลฮาดิษตามหลักสูตรอิสลามศึกษา*
พุทธศักราช 2546 เรื่องเนื้อหาและแก่นแท้อัลฮาดิษอิหม่ามบุคอรีสำหรับชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 5.
มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- สุริยะ ปทุมรัตน์. (2019). *ผลการใช้สถานการณ์จำลองในรายวิชาการจัดประสบการณ์ภาษาอังกฤษสำหรับเด็ก*
ปฐมวัยที่มีต่อความสามารถและความมั่นใจในการพูดภาษาอังกฤษของนักศึกษา สาขาวิชาการศึกษา
ปฐมวัยคณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร. คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- สุขสม ลิวะอมรัตน์. (2552). *ผลของการใช้สถานการณ์จำลองที่มีต่อความสามารถในการทำงาน กลุ่มของ*
นักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 5 โรงเรียนวัดเลียบราษฎร์บำรุง เขตบางซื่อ. กรุงเทพมหานคร.
- อับดุลอาซิ เต็ง. (2563). *การพัฒนาทักษะการอ่านอัลกุรอานโดยใช้ AR Book สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา*
ปีที่ 4 มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- อาหมัด มุดอ. (2557). *การพัฒนาความรู้ความเข้าใจด้านจริยธรรม สาระอัลหะดีษโดยใช้นิทานสำหรับนักเรียน*
ชั้นอิสลามศึกษาตอนต้น ปีที่ 4 วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนอิสลาม
ศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา
- อิบรอฮีม ณรงค์รักษาเขต. (2551). *ปรัชญาการศึกษาอิสลาม*. สงขลา : หาดใหญ่กราฟฟิค
- Al baihaqi. (2003). *Al-sunan Alkubra*, Darul kutub Al Ilmiyyah.

บทความวิจัย

สภาพการดำเนินการรับรองมาตรฐานฮาลาลของ
สำนักงานคณะกรรมการอิสลาม ประจำจังหวัดปัตตานีอับดุลรอฮมาน จะปะกียา¹ อาหะมะ คาเด² อับดุลยลาเต๊ะ สาและ³

¹ ดร. (อิสลามศึกษา), ผู้ช่วยศาสตราจารย์, อาจารย์สาขาวิชาอิสลามศึกษา คณะอิสลามศึกษาและนิติศาสตร์,
มหาวิทยาลัยฟาฏอนี จังหวัดปัตตานี

² ดร. (อิสลามศึกษา), อาจารย์สาขาอิสลามศึกษา คณะอิสลามศึกษาและนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยฟาฏอนี, จังหวัดปัตตานี

³ ศษ.ม (การบริหารและการจัดการการศึกษาอิสลาม), ผู้ช่วยศาสตราจารย์, อาจารย์ประจำสาขาวิชาชะรีอะฮ์
คณะอิสลามศึกษาและนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยฟาฏอนี, จังหวัดปัตตานี

อีเมลผู้แต่งหลัก : abd.lateh@hotmail.com เบอร์โทร : 088 762 1065

วันที่รับ : 06 กุมภาพันธ์ 2567 วันที่รับแก้ไข : 30 มิถุนายน 2567 วันที่ตอบรับ : 30 มิถุนายน 2567

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินการรับรองมาตรฐานฮาลาลของสำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดปัตตานี ผู้ให้ข้อมูลหลักโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก ประกอบด้วย ฝ่ายกิจการฮาลาลและประธานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดปัตตานี จำนวน 4 คน ผู้ประกอบการธุรกิจการผลิตอาหารที่มีเครื่องหมายฮาลาลในจังหวัดปัตตานี โดยธุรกิจการผลิตอาหารฮาลาลที่มีการดำเนินงานเกี่ยวกับเครื่องหมายฮาลาลมากกว่า 2 ปี ขึ้นไป จำนวน 10 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการสร้างข้อสรุป แล้วใช้การบรรยายความแบบพรรณนาตามวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้ ผลการวิจัยพบว่า สภาพการดำเนินการรับรองมาตรฐานฮาลาลของสำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดปัตตานี คือ 1) ด้านบุคลากร มีความพร้อมในการปฏิบัติงานในกระบวนการทำงานมีการแต่งตั้งคณะทำงานที่มีความเชี่ยวชาญด้านต่าง ๆ มาจากหลาย ๆ หน่วยงาน เช่น สาธารณสุขจังหวัด นักวิทยาศาสตร์ นักวิชาการ อิหม่าม เป็นต้น การลงพื้นที่ตรวจสอบสถานประกอบการมีการประสานงานกับคณะอนุกรรมการที่มีส่วนเกี่ยวข้องและความเชี่ยวชาญเพื่อทำการตรวจสอบสถานประกอบการและประชุมรายงานผลการตรวจสอบด้วยกัน 2) ด้านเทคนิคและเทคโนโลยี ทางฝ่ายกิจการฮาลาล สำนักงานคณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทยได้มีการนำเอาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาประยุกต์ใช้ในการรับรองฮาลาล โดยได้นำเอาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาประยุกต์ใช้ในการรับรองฮาลาล เช่น การตรวจสอบผลิตภัณฑ์ฮาลาลผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ การขอรับรองฮาลาลออนไลน์ การตรวจสอบผลิตภัณฑ์ฮาลาลออนไลน์ ฯลฯ 3) ด้านงบประมาณในการดำเนินงานของฝ่ายฮาลาล โดยคณะทำงานหรือเจ้าหน้าที่จะได้รับเป็นเงินอุดหนุนซึ่งเป็นงบที่รัฐบาลจัดตั้งไว้เพื่อสนับสนุนองค์กรที่เกิดขึ้นตามพระราชบัญญัติ เงินอุดหนุนจะมีปีต่อปี โดยใช้งบอุดหนุนที่ได้รับในการบริหารจัดการที่เกี่ยวข้องกับฝ่ายกิจการฮาลาล 4) ด้านการประชาสัมพันธ์ ได้แก่ สื่อสิ่งพิมพ์ ประกาศต่าง ๆ ตามบอร์ดประชาสัมพันธ์ และแจกจ่าย

ให้กับมัสยิดต่าง ๆ ในจังหวัดปัตตานี ได้แก่ ประกาศยกเลิกเครื่องหมายฮาลาลของผู้ประกอบการ เป็นต้น ส่วนการรณรงค์ในการให้ผู้ประกอบการขอรับรองมาตรฐานฮาลาล ได้รณรงค์ในโครงการประจำปี เช่น โครงการมาอัลฮิจเราะฮ์ โครงการอบรมผู้ประกอบการ เป็นต้น

คำสำคัญ : มาตรฐานฮาลาล, คณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดปัตตานี

RESEARCH

Conditions of the Halal Standard Certification Operation of Islamic Council of Pattani Province

Abdurrahman Japakiya¹ Ahama kaday² Abdullateh Saleah³

¹ Ph.D. (Islamic Studies), Asst.Prof, Lecturer of Usulluddin, Faculty of Islamic Studies and laws, Fatoni University Ch.Pattani

² Ph.D. (Islamic Studies), Lecturer of Islamic Studies, Faculty of Islamic Studies and laws, Fatoni University Ch.Pattani

³ M.Ed. (Islamic Educational Administration and Management), Asst.Prof. and Lecturer of Shariah, Faculty of Islamic Studies and laws, Fatoni University, Ch.Pattani

Corresponding Author, Email : abd.lateh@hotmail.com **Tel :** 088 762 1065

Received : February 06, 2024 **Revised :** June 30, 2024 **Accepted :** June 30, 2024

Abstract

This research the objective is to study the operating conditions for Halal certification of the Pattani Provincial Islamic Committee Office. Field data was collected by interviewing the Halal Affairs Department and the Chairman of the Islamic Committee of Pattani Province and 14 entrepreneurs of food production businesses with Halal signs in Pattani Province. Data were analyzed by drawing conclusions. Then use descriptive explanations according to the objectives that have been set. The research results found that Conditions for Halal certification operations of the Pattani Provincial Islamic Committee Office: 1) Readiness of personnel Halal personnel of the Pattani Provincial Islamic Committee are ready to perform their duties. In the work process, a working group with various expertise has been appointed from many agencies, such as the Provincial Public Health Department. Scientists, academics, imams, etc. When going to the area to inspect establishments, there will be coordination with the sub-committee that is involved and has expertise to inspect the establishment and hold a meeting to report the results of the inspection together. 2) Technical readiness Techniques and technology Halal Affairs Department the Office of the Central Islamic Committee of Thailand has applied information technology systems to certify Halal. The information technology system has been applied to Halal certification, such as checking Halal products through the information technology system. Requesting Halal certification online

(via the website cicot.or.th) online inspection of Halal products, etc. 3) Budget: Budget for the operations of the Halal Department. The working group or staff will receive a subsidy, which is a budget set by the government to support organizations created under the Act. Subsidies are available year to year. The Pattani Provincial Islamic Committee will use the subsidy received for management related to the Halal affairs department. 4) Public relations. Public relations of the Halal Department of the Pattani Provincial Islamic Committee include printed media and various announcements on the public relations board. and distributed to various mosques in Pattani province, such as announcing the cancellation of the halal sign of entrepreneurs, etc. As for the campaign for entrepreneurs to request certification of halal standards. The Pattani Provincial Islamic Committee campaigns for annual projects such as the Ma Al-Hijra Project. Entrepreneur training project, etc.

Keywords : Halal standard, Islamic Council of Pattani Province

บทนำ

มาตรฐานอาหารฮาลาล เป็นระบบมาตรฐานเชิงบูรณาการ (Integrated Standard System) โดยมีองค์ประกอบสำคัญคือ กระบวนการผลิตตั้งแต่เริ่มต้นถึงสิ้นสุดจะต้อง “ฮาลาล” คือถูกต้องตามบัญญัติศาสนาอิสลามและปราศจากสิ่ง “ฮารอม” คือสิ่งที่ต้องห้ามตามบัญญัติศาสนาอิสลาม อาทิ วัตถุอันตรายประกอบสารปรุงแต่ง สารพิษ สิ่งปนเปื้อนต่าง ๆ เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับระบบมาตรฐานต่าง ๆ อาทิ ระบบ GMP HACCP และ ISO เป็นต้น ดังนั้น มาตรฐานอาหารฮาลาลจึงเป็นเรื่องที่สอดคล้องกับหลักการของมาตรฐานทั่วไป แต่จะเพิ่มเติมกระบวนการและการดำเนินงานให้ถูกต้องเป็นไปตามบทบัญญัติของศาสนาอิสลาม เช่น ในการเชือดสัตว์ตามมาตรฐานฮาลาล พนักงานเชือดต้องเป็นชาวมุสลิม แต่การเชือดสัตว์ทั่วไปพนักงานเชือดเป็นใครก็ได้ เป็นต้น ฮาลาลเป็นองค์ประกอบหนึ่งของการสร้างมูลค่าเพิ่มและสร้างจุดขายให้แก่สินค้าและบริการในจังหวัดปัตตานี ให้สามารถเปิดตลาดในวงกว้างเนื่องจากเป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพมีความพร้อม และอัตลักษณ์ที่โดดเด่นของความเป็นมุสลิม โดยในระยะเวลาที่ผ่านมาหลายปีภาครัฐมีนโยบายที่ชัดเจนในการสนับสนุนส่งเสริม ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค พร้อมทั้งมีแผนงาน/โครงการ และเม็ดเงินงบประมาณลงในพื้นที่เป็นจำนวนมาก แต่ปรากฏว่าการดำเนินงานไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร (ศูนย์วิทยาศาสตร์ฮาลาล จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2563)

ระหว่างปี พ.ศ.2543-2549 มีสำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดที่ดูแลรับผิดชอบการรับรองผลิตภัณฑ์ฮาลาลในเขตจังหวัดของตนเองใช้หรือเคยใช้บริการของศูนย์วิทยาศาสตร์ฮาลาลและคณะสหเวชศาสตร์ในการตรวจรับรองผลิตภัณฑ์ฮาลาลทั้งการตรวจวิเคราะห์และการขอคำปรึกษา ใน ปี พ.ศ. 2548 ศูนย์วิทยาศาสตร์ฮาลาลทำข้อตกลงความร่วมมือทางวิชาการกับสถาบันมาตรฐานอาหารฮาลาล คณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทย สถาบันฯ นี้แม้มิได้ทำหน้าที่รับรองผลิตภัณฑ์ฮาลาลโดยตรงแต่ดูแลรับผิดชอบงานทางวิชาการของฝ่ายกิจการฮาลาลของคณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทย จึงมีบทบาทในทางอ้อมต่อการรับรองผลิตภัณฑ์ฮาลาล ต่อมาในเดือนเมษายน พ.ศ. 2549 รศ.ดร.วินัย ดะห์ลัน ได้รับแต่งตั้งเป็นกรรมการบริหารสถาบันมาตรฐานอาหารฮาลาลทั้งสองฝ่ายจึงมีความร่วมมือกันมากขึ้น (ศูนย์วิทยาศาสตร์ฮาลาล จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2563)

กฎระเบียบการรับรองฮาลาลในปัจจุบันใช้ระเบียบของคณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทยว่าด้วยการบริหารกิจการฮาลาล พ.ศ.2558 รวมทั้งกฎเกณฑ์ข้อบังคับคณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทยว่าด้วยการดำเนินการตรวจรับรองสถานประกอบการ การตรวจผลิตภัณฑ์และค่าธรรมเนียม พ.ศ.2559 ข้อกำหนดการตรวจรับรองกระบวนการผลิตผลิตภัณฑ์ฮาลาล พ.ศ.2559 ข้อกำหนดการตรวจรับรองฮาลาลโรงเชือดสัตว์และการฆ่าและชิ้นส่วน พ.ศ.2559 และข้อกำหนดแนวทางปฏิบัติการขอใช้เครื่องหมายรับรองฮาลาลและการใช้เครื่องหมายรับรองฮาลาลบนผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ พ.ศ.2559 (สำนักงานคณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทยร่วมกับสำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ, 2559)

ปัจจุบันนับว่ามีความเข้าใจผิดเกี่ยวกับเรื่องการบริโภคอาหาร มุสลิมส่วนใหญ่มักเข้าใจความเข้าใจว่าอาหารที่ทำโดยผู้ที่ไม่ถือศาสนาอิสลามนั้น คือ อาหารฮาลาล แต่ในความเป็นจริงแล้วยังไม่ถูกต้องเสมอไป

เพราะว่าร้านอาหารมุสลิมในปัจจุบันบางร้านยังไม่เข้าใจการปรุง/ประกอบ/หรือแปรรูปอาหารฮาลาล ด้วยกับเหตุผลหลายหลายประการด้วยกัน และมักเข้าใจว่าเป็นมุสลิม สิ่งที่ต้องฮาลาล ผู้ประกอบการมุสลิมจำนวนไม่น้อย ไม่ค่อยให้ความสนใจ สาเหตุหลักที่ผู้ประกอบการมุสลิมไม่นิยมขอรับรองฮาลาล เนื่องจากคิดว่าเป็นมุสลิมอยู่แล้ว ทำไมจะต้องขอรับรองด้วย แต่ในความเป็นจริงกลับพบว่าผู้ประกอบการมุสลิมบางส่วนที่ไม่เข้าใจกระบวนการผลิตสินค้าฮาลาล ยังมีอยู่พอสมควร เช่น วัตถุดิบที่ใช้ในการผลิต ร้านอาหารตามสั่ง ร้านก๋วยเตี๋ยวในตู้สินค้าของร้านกลับพบว่า วัตถุดิบที่ทางร้านเลือกใช้นั้นไม่มีเครื่องหมายฮาลาล ยิ่งกว่านั้นคือ ไม่มีแม้กระทั่งสถานที่ผลิตของวัตถุดิบ อย่างนั้นนอกจากจะไม่แน่ชัดแล้วว่าจะฮาลาลหรือไม่ โอกาสเสี่ยงต่อความอันตรายด้านอาหาร หรือโอกาสเสี่ยงต่อวัตถุดิบฮาลาลก็มีมากพอสมควร สาเหตุที่ผู้ประกอบการมุสลิมไม่นิยมขอรับรองเครื่องหมายฮาลาล คือ 1.คิดว่าเป็นมุสลิมอยู่แล้วทุกอย่างที่ต้องฮาลาล 2.ไม่มีเวลาและไม่พร้อม 3.ไม่ได้รับผลกระทบจากการที่ไม่มีเครื่องหมายฮาลาล 4.มีค่าใช้จ่าย ในปัจจุบันการผลิตอาหารของผู้ประกอบการมุสลิมนั้นส่วนใหญ่ฮาลาล แต่ยังคงในเรื่องของตอยียัน ไม่ได้หมายรวมทั้งหมด เพียงบางส่วนเท่านั้น (มุฮัมมัดราชาห์ ฟิรเดาซ์, 2560)

สำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดปัตตานี ได้ดำเนินการเกี่ยวกับมาตรฐานฮาลาล โดยมีฝ่ายกิจการฮาลาล ทำหน้าที่ดำเนินการขอรับรองมาตรฐานฮาลาลสำหรับผู้ประกอบการในจังหวัดปัตตานี ประธาน สำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดปัตตานีส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนในจังหวัดคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดปัตตานี สอดคล้องกับแวนดาร์เรือแม มะมิงจิ (2562) ได้กล่าวว่านโยบายการขับเคลื่อนธุรกิจฮาลาล คณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดปัตตานีมีส่วนร่วมในการบริหารและพัฒนาผลิตภัณฑ์และสินค้าฮาลาลให้สอดคล้องกับหลักการบทบัญญัติของศาสนา มีการตรวจสอบและให้ความรู้ความเข้าใจด้านกิจการฮาลาลได้อย่างถูกต้อง เพื่อจะได้ทำความรู้ ความเข้าใจ ให้มีมาตรฐานและเข้าสู่หลักเกณฑ์ต่อการขอรับรองมาตรฐานฮาลาล เป็นภารกิจหลักของสำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด โดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติบริหารองค์กรศาสนาอิสลามแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2540 ให้คำปรึกษาและอบรมการควบคุมกระบวนการผลิตและการประเมินผลของสถานประกอบการ

จากการสำรวจสถานประกอบการธุรกิจอาหารฮาลาลที่ขอจดทะเบียนรับรองมาตรฐานอาหารฮาลาล ณ ฝ่ายกิจการฮาลาล สำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดปัตตานี พบว่าสถานประกอบการขอรับรองมาตรฐานฮาลาลทั้งหมด 92 สถานประกอบการ โดยผู้วิจัยได้แยกตามประเภทของสถานประกอบการ 2 ลักษณะด้วยกันคือ ธุรกิจอาหารฮาลาลเอกชนจำนวน 66 สถานประกอบการ และธุรกิจฮาลาลวิสาหกิจชุมชน (กลุ่มแม่บ้าน) จำนวนทั้งหมด 26 สถานประกอบการ (อิติรส ดาราไก่อและคณะ, 2556:4)

ปัญหาการดำเนินการขอรับรองมาตรฐานฮาลาล คือ 1.ตรวจสอบเอกสาร การที่ผู้ประกอบการยังคงใช้เอกสารเดิมที่มาจากกระเปียบฯ ฉบับเก่า ทำให้ มีเนื้อหาไม่สอดคล้องกับการรับรองฮาลาลในปัจจุบัน หากเกิดกรณีนี้ ทางฝ่ายกิจการฮาลาลจำเป็นต้องแจ้งให้ผู้ประกอบการทำการแก้ไขเอกสาร ซึ่งจะทำให้การยื่นขอรับรองฮาลาลล่าช้าออกไป 2.ชำระค่าธรรมเนียม การที่ผู้ประกอบการไม่ได้รับใบแจ้งหนี้ ซึ่งอาจเกิดจากความผิดพลาดจากการระบุข้อมูลผู้รับที่ไม่ชัดเจน กรณีที่ผู้ประกอบการโอนค่าใช้จ่ายมาที่ฝ่ายกิจการฮาลาลแล้ว แต่ไม่แจ้งการ

โอนหรือไม่ส่งสำเนาเอกสารการโอนมาที่ฝ่ายกิจการฮาลาล ซึ่งตามขั้นตอนปกติ สถานประกอบการต้องได้รับใบแจ้งหนี้หลังจากส่งเอกสารขอรับรองฮาลาล ไม่เกิน 15 วัน ถ้านานกว่านั้นควรทวงถามมาที่ฝ่ายกิจการฮาลาล 3.การตรวจรับรอง มีวัตถุประสงค์บางตัวไม่ตรงกับเอกสารการขอรับรองฮาลาลที่ส่งมา สถานประกอบการไม่มีกระบวนการผลิตในวันที่เข้าตรวจ 4.ปัญหาการประชาสัมพันธ์ตราฮาลาลที่ถูกยกเลิก โดยทางสำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดปัตตานีจะประชาสัมพันธ์ที่บอร์ดประชาสัมพันธ์เท่านั้น 5.ผู้ประกอบการเกิดความกลัวและความยุ่งยากในการขอรับรองฮาลาล แต่เมื่อมาติดต่อกับฝ่ายฮาลาลแล้วก็รู้สึกว่าได้ยุ่งยากอย่างที่คิด 6.ทางสำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดไม่มีข้อกำหนดห้ามผู้ใช้เครื่องหมายฮาลาลที่ไม่ถูกต้อง 7. ฝ่ายกิจการฮาลาล ขาดบุคลากรที่เข้าใจฮาลาลอย่างแท้จริงทำให้กระบวนการตรวจสอบอาหารฮาลาลเป็นไปอย่างล่าช้า และขาดประสิทธิภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความรู้ทางวิทยาศาสตร์ 8.ขาดการเสริมสร้างความรู้จากหน่วยงานกลาง (คณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทย) ความรับผิดชอบและสนับสนุนอย่างจริงจัง 9. สถานประกอบการขาดความเข้าใจคำว่า ฮาลาล โดยมองเพียงคำว่าฮาลาลเป็นเครื่องหมายทางการค้า และการขยายตลาดทางธุรกิจ และ 10. ไม่มีการรวบรวมและจัดทำข้อมูลให้เป็นปัจจุบันที่ง่ายต่อการตรวจสอบและตรวจความซับซ้อนของข้อมูลสถานประกอบการธุรกิจอาหารฮาลาล (สำนักงานคณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทย ฝ่ายกิจการฮาลาล, มปป: 4-11)

เนื่องจากการที่ธุรกิจอาหารฮาลาลมีการขยายตัวที่มากขึ้น การแข่งขันที่เพิ่มขึ้น มีความน่าสนใจและน่าลงทุน ขณะเดียวกันผู้บริโภคก็มีความต้องการอาหารที่ปลอดภัยและมีคุณภาพที่เป็นไปตามมาตรฐาน ทำให้คณะผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาสภาพการดำเนินการรับรองมาตรฐานฮาลาลของสำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดปัตตานี เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาธุรกิจ การได้รับประโยชน์ในการขยายตลาดในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ และขยายตลาดทั้งในประเทศและต่างประเทศต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินการรับรองมาตรฐานฮาลาลของสำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดปัตตานี

วิธีการศึกษา

ผู้วิจัยได้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ในการดำเนินการดังต่อไปนี้

กลุ่มเป้าหมาย

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ ฝ่ายกิจการฮาลาลและประธานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดปัตตานี จำนวน 4 คน ผู้ประกอบการธุรกิจการผลิตอาหารที่มีเครื่องหมายฮาลาลในจังหวัดปัตตานี โดยธุรกิจการผลิตอาหารฮาลาลที่มีการดำเนินงานเกี่ยวกับเครื่องหมายฮาลาลมากกว่า 2 ปี ขึ้นไป จำนวน 10 คน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาและรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร คณะผู้วิจัยศึกษาวิเคราะห์หนังสือ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนรายงานผลสภาพการดำเนินงานของสำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดปัตตานี ที่เกี่ยวกับมาตรฐานฮาลาล

การเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม คณะผู้วิจัยใช้การสังเกตและการสัมภาษณ์เชิงลึกโดยสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินการรับรองมาตรฐานฮาลาลของสำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดปัตตานี

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การวิจัยในครั้งนี้คณะผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์ โดยมีรายละเอียดในการสร้าง คือ แบบสัมภาษณ์ มีวิธีการสร้าง คือ ทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้องแล้วนำข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้มารวบรวมเพื่อกำหนดขอบเขตเนื้อหาสร้างแบบสัมภาษณ์ จากนั้นนำแบบสัมภาษณ์ปรึกษาผู้เชี่ยวชาญเพื่อหาประสิทธิภาพความน่าเชื่อถือ พร้อมกับปรับปรุงแก้ไขแบบสัมภาษณ์ที่ได้รับการแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญ

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ โดยการนำเสนอข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์แต่ละครั้งมาเรียบเรียง ลำดับเหตุการณ์ วิเคราะห์ข้อมูล และพรรณนาเพื่อนำเสนอ

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ทั้งการจดบันทึก การถอดเทป บันทึกเสียง ทำการจัดแยกตามประเด็นต่าง ๆ พร้อมทั้งพิจารณาตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลให้เพียงพอ และหาข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อความสมบูรณ์
2. วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล คณะผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลในครั้งนี้ โดยวิธีการวิเคราะห์เชิงพรรณนา เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลจากการบันทึกอย่างละเอียดในการสัมภาษณ์ แล้วทำการจัดหมวดหมู่ วิเคราะห์ข้อมูลตามแนวคิดหาข้อสรุป
3. การนำเสนอข้อสรุป เพื่อความถูกต้องและเป็นแนวทางที่จะทำการนำเสนอที่สมบูรณ์
4. การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล ตรวจสอบข้อมูลที่มีความเหมือนกันหรือไม่จากแหล่งข้อมูล โดยการเน้นการตรวจสอบที่มีความถูกต้องและน่าเชื่อถือได้ การตรวจสอบทางด้านทฤษฎี เนื่องจากเครื่องหมายฮาลาลเป็นสิ่งจำเป็นที่มุสลิมยึดถือปฏิบัติเป็นแนวทางในชีวิตประจำวัน ข้อมูลจะเที่ยงตรงและมีการเผยแพร่ที่ถูกต้อง การตรวจสอบจะเน้นถึงข้อค้นพบของข้อมูลที่คณะผู้วิจัยได้มา มีความถูกต้อง

ผลการศึกษา

จากการสัมภาษณ์เกี่ยวกับสภาพการดำเนินการรับรองมาตรฐานฮาลาลของสำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดปัตตานี พบว่า

- 1) ด้านบุคลากร บุคลากรฝ่ายฮาลาลของสำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดปัตตานี ปัจจุบันมีหัวหน้าฝ่ายฮาลาล 1 ท่านและเจ้าหน้าที่ 1 ท่าน แต่ในกระบวนการทำงานมีการแต่งตั้งคณะทำงานที่มีความเชี่ยวชาญด้านต่าง ๆ มาจากหลาย ๆ หน่วยงานด้วยกัน เช่น สาธารณสุขจังหวัด นักวิทยาศาสตร์

นักวิชาการ อิหม่าม เป็นต้น การลงพื้นที่ตรวจสอบสถานประกอบการก็จะมีประสานงานกับคณะกรรมการที่มีส่วนเกี่ยวข้องและความเชี่ยวชาญเพื่อทำการตรวจสอบสถานประกอบการและประชุมรายงานผลการตรวจสอบด้วยกัน ความพร้อมในการปฏิบัติงานของบุคลากรฝ่ายฮาลาล สำนักงานคณะกรรมการอิสลามจังหวัดปัตตานีมีความพร้อมในการทำงาน เป็นเพราะนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทยที่มีการจัดอบรมและประชุมสัมมนาทำให้เกิดความสัมพันธอันดีและเกิดความเข้าใจในขั้นตอนต่างๆ มากยิ่งขึ้น นอกจากนี้หากผู้ประกอบการใดที่มีปัญหาเกี่ยวกับการขอรับรองมาตรฐานฮาลาลสามารถเข้าปรึกษาปัญหาและสอบถามแนวทางแก้ไขกับทางเจ้าหน้าที่หรือหัวหน้าฝ่ายฮาลาลได้ทันที

2) ด้านเทคนิคและเทคโนโลยี ทางฝ่ายกิจการฮาลาล สำนักงานคณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทยได้มีการนำเอาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาประยุกต์ใช้ในการรับรองฮาลาลอยู่แล้ว แต่ทางสำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดปัตตานียังอยู่ในช่วงของการพัฒนาระบบด้านเทคโนโลยี ความพร้อมทางเทคนิคและเทคโนโลยี พบว่า ทางฝ่ายกิจการฮาลาล สำนักงานคณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทยได้นำเอาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาประยุกต์ใช้ในการรับรองฮาลาล เช่น การตรวจสอบผลิตภัณฑ์ฮาลาลผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ การขอรับรองฮาลาลออนไลน์ (ผ่านเว็บไซต์ cicot.or.th) การตรวจสอบผลิตภัณฑ์ฮาลาลออนไลน์ ฯลฯ เป็นระบบที่นำเอาเทคโนโลยี ทางด้านเว็บไซต์และอินเทอร์เน็ตเข้ามาใช้งานร่วมกับระบบการขอรับรองฮาลาลซึ่งเป็นการเพิ่มช่องทางในการอำนวยความสะดวกเร็วให้กับลูกค้าหรือสถานประกอบการที่ต้องการยื่นขอเครื่องหมายรับรองฮาลาล โดยระบบการขอรับรองฮาลาลออนไลน์นี้มีขั้นตอนการทำงานโดยเริ่มจากการยื่นคำขอรับรองไปจนถึงการออกใบรับรอง

3) ด้านงบประมาณในการดำเนินงานของฝ่ายฮาลาล สำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดปัตตานีไม่ได้เป็นหน่วยงานราชการและเกิดขึ้นตามพระราชบัญญัติ ทำให้ไม่มีงบจากบัญชีกลางเพราะไม่ใช่หน่วยงานราชการ โดยคณะทำงานหรือเจ้าหน้าที่จะได้รับเป็นเงินอุดหนุนซึ่งเป็นงบที่รัฐบาลตั้งไว้เพื่อสนับสนุนองค์กรที่เกิดขึ้นตามพระราชบัญญัติ เงินอุดหนุนจะมีปีต่อปี ทางสำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดปัตตานีจะใช้งบอุดหนุนที่ได้รับในการบริหารจัดการที่เกี่ยวข้องกับฝ่ายกิจการฮาลาล ด้วยเหตุนี้จึงมีความจำเป็นที่จะต้องเก็บค่าธรรมเนียมในการขอรับรองมาตรฐานฮาลาลจากผู้ประกอบการ ค่าธรรมเนียมจะใช้ในการบริหารงานในฝ่ายกิจการฮาลาล โดยในการเก็บค่าธรรมเนียม 500 บาทต่อหนึ่งรายการของผลิตภัณฑ์ คณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทยจะเก็บรวบรวมแล้วกระจายให้ฝ่ายกิจการฮาลาลของสำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด แต่จะส่งมาโดยผ่านโครงการต่าง ๆ เช่นโครงการยกระดับร้านอาหารฮาลาล โครงการอบรมต่าง ๆ เป็นต้น

4) ด้านการประชาสัมพันธ์ การดำเนินงานและส่งเสริมการขอรับรองมาตรฐานฮาลาลของฝ่ายกิจการฮาลาล สำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดปัตตานีมีลักษณะการจัดการตนเอง ไม่มีการประชาสัมพันธ์ในการส่งเสริมให้ผู้ประกอบการเข้ามาขอรับรองมาตรฐานฮาลาลทางสื่อต่าง ๆ การประชาสัมพันธ์ของฝ่ายฮาลาลของสำนักงานคณะกรรมการอิสลามจังหวัดปัตตานี จะประชาสัมพันธ์เรื่องต่าง ๆ ตามที่สำนักงานคณะกรรมการอิสลามแห่งประเทศไทยได้ประชาสัมพันธ์ไว้ โดยมีรูปแบบการประชาสัมพันธ์

ได้แก่ สื่อสิ่งพิมพ์ ประกาศต่าง ๆ ตามบอร์ดประชาสัมพันธ์ของสำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดปัตตานี และแจกจ่ายให้กับมัสยิดต่าง ๆ ในจังหวัดปัตตานี เช่น ประกาศยกเลิกเครื่องหมายฮาลาลของผู้ประกอบการ เป็นต้น การประชาสัมพันธ์ต้องใช้งบประมาณพอสมควรที่จะทำให้การประชาสัมพันธ์ให้ทั่วถึง ซึ่งหน่วยงานยังขาดแคลนงบประมาณในส่วนนี้ ส่วนการรณรงค์ในการให้ผู้ประกอบการขอรับรองมาตรฐานฮาลาล ทางสำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดปัตตานีได้รณรงค์ในโครงการประจำปี เช่น โครงการมาอัลฮิจาเราะฮ์ โครงการอบรมผู้ประกอบการ เป็นต้น

5) ระยะเวลาการขอรับรองมาตรฐานฮาลาล ระยะเวลาในการขอรับรองมาตรฐานฮาลาลของสำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดปัตตานี โดยสัปดาห์แรกเป็นการตรวจสอบเอกสาร สัปดาห์ที่สองตรวจสอบสถานประกอบการ และสัปดาห์ที่สามเป็นกระบวนการออกใบรับรอง ใช้เวลาประมาณสามสัปดาห์ โดยประมาณหรืออย่างช้าประมาณหนึ่งเดือน ซึ่งระยะเวลาในส่วนของคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดจะใช้เวลาสองสัปดาห์ ส่วนสัปดาห์ที่สามนั้นเป็นกระบวนการส่งรายงานไปยังสำนักงานคณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทยที่กรุงเทพฯ ฯ แต่ในปัจจุบันได้เพิ่มขึ้นตอนอีกขั้นตอนหนึ่ง คือต้องส่งรายงานไปยังศูนย์อำนวยการบริการงานฮาลาล ตั้งอยู่ที่ตำบลบ้านนา อำเภอนะบะห์ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นศูนย์ประชาสัมพันธ์ส่งเสริมและพัฒนาด้านอุตสาหกรรมฮาลาลในพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ประกอบด้วย จังหวัดสงขลา จังหวัดปัตตานี จังหวัดยะลา จังหวัดนราธิวาสและจังหวัดสตูล แต่หน่วยงานที่ออกเครื่องหมายรับรองฮาลาลยังคงเป็นของคณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทยที่กรุงเทพฯ ฯ บางครั้งทางคณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทยล่าช้าในการเครื่องหมายรับรองแก่ผู้ประกอบการ โดยทางสำนักงานคณะกรรมการอิสลามจังหวัดปัตตานีจะออกใบรับรองฮาลาลของคณะกรรมการอิสลามจังหวัดปัตตานีไปก่อน เพื่อเป็นเอกสารว่าได้ผ่านรับการรับรองฮาลาลโดยคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดปัตตานีพร้อมประทับตราของสำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดปัตตานี

อภิปรายผล

จากการศึกษาสภาพการดำเนินการรับรองมาตรฐานฮาลาลของสำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดปัตตานี มีประเด็นที่น่าสนใจและนำมาอภิปราย ดังนี้

การดำเนินการรับรองมาตรฐานฮาลาลของสำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดปัตตานี ฝ่ายกิจการฮาลาลได้ดำเนินการขอรับรองฮาลาลตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับการขอรับรองมาตรฐานฮาลาลของสำนักงานคณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทย สอดคล้องกับผลการวิจัยของอดิศร มุหะหมัด อารี (2548) ศึกษาเกี่ยวกับเรื่องพระราชบัญญัติการบริหารองค์กรศาสนาอิสลาม พ.ศ.2540 ศึกษากรณีองค์การที่มีอำนาจออกเครื่องหมายฮาลาล พบว่าผู้ที่มีบทบาทหน้าที่ในการออกเครื่องหมายรับรองฮาลาล ผู้ที่มีอำนาจหน้าที่ในการออกเครื่องหมายรับรองฮาลาลเป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทย ตามมาตรา 18 (9) แห่งพระราชบัญญัติการบริหารองค์กรศาสนาอิสลาม พ.ศ.2540 และมีอำนาจในการควบคุมและดำเนินกิจการศาสนาอิสลามอย่างแท้จริง และกระบวนการดำเนินการและขั้นตอนการขอรับรองมาตรฐานฮาลาลของคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดปัตตานี คือ 1. ขั้นตอนการเตรียมความพร้อม

2. ยื่นคำขอและพิจารณาคำขอ 3. การตรวจสอบสถานประกอบการ 4. พิจารณาผลการตรวจสอบและให้หนังสือรับรอง และ 5. การติดตามและประเมินผล สอดคล้องกับผลการวิจัยของอารยา อายุบเคน (2557) ได้ศึกษาเรื่องมาตรฐานการดำเนินงานการผลิตอาหารภายใต้เครื่องหมายฮาลาลของผู้ประกอบการธุรกิจอาหารในจังหวัดนนทบุรีพบว่าการเตรียมความพร้อมในด้านการวางแผนการดำเนินงาน การดำเนินงานกระบวนการผลิตอาหารฮาลาล การดำเนินงานเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์อาหารสำเร็จรูปของการผลิตอาหารฮาลาลและเป็นการดำเนินงานตามหลักมาตรฐานอาหารฮาลาลทุกประการโดยมีการปฏิบัติตามคู่มือ กฎระเบียบการดำเนินงานของพนักงานภายในองค์กรอย่างเคร่งครัดโดยเป็นความร่วมมือทั้งผู้ประกอบการและพนักงานเพื่อให้สอดคล้องกับมาตรฐานการดำเนินงานการผลิตอาหารภายใต้เครื่องหมายฮาลาล โดยมาตรฐานเป็นการดำเนินงานเหมือนกับมาตรฐานคุณภาพอื่น ๆ เพียงแต่มีข้อกำหนดการตามบทบัญญัติของศาสนาอิสลามเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้อง ซึ่งจากการศึกษาผู้ประกอบการสามารถนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาเป็นแนวทางในการพิจารณาการบริหารจัดการในการวางกลยุทธ์การนำผลิตภัณฑ์อาหารฮาลาลเข้าสู่ตลาดโดยที่เน้นถึงคุณภาพและประโยชน์ในการบริโภคทั่วไปโดยที่อาจไม่จำกัดเฉพาะชาวมุสลิมเท่านั้น และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของธีรวิทย์ เทียรธโรจน์ (2557: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์การดำเนินธุรกิจด้านฮาลาลในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ผลการศึกษาพบว่าผู้ประกอบการธุรกิจฮาลาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีความรู้ความเข้าใจเรื่องฮาลาลค่อนข้างสูง การขับเคลื่อนธุรกิจฮาลาลจะเป็นส่วนส่งเสริมในการแก้ไขปัญหาสถานการณ์จังหวัดชายแดนภาคใต้ สืบเนื่องจากการเป็นสร้างอาชีพ สร้างรายได้ ต่อยอดส่งผลถึงการสนับสนุนด้านการศึกษา พร้อมทั้งยังเป็นการสร้างความเชื่อมโยงและลดความหวาดระแวงระหว่างประชาชนและหน่วยงานภาครัฐอีกด้วย และสอดคล้องกับผลการวิจัยของนันธิดา แดงขาว และสุพรรณษา หลังประเสริฐ (2566: 21) พบว่า แนวทางการพัฒนาอาหารไทยสู่มาตรฐานฮาลาลในประเทศไทยต้องอาศัยความร่วมมือหลายภาคส่วนทั้งหน่วยงานภาครัฐในการส่งเสริมธุรกิจขนาดเล็กหรือธุรกิจชุมชน เพื่อให้ขอรับรองมาตรฐานฮาลาลได้ นอกจากนี้ภาครัฐควรมีการให้ความรู้และประชาสัมพันธ์กับบุคคลภายนอกเพื่อรับทราบว่าอาหารฮาลาลมิใช่เพียงอาหารสำหรับมุสลิมเท่านั้น แต่เป็นอาหารที่มีความปลอดภัย ปราศจากสิ่งปนเปื้อน มีมาตรฐานตามหลักวิทยาศาสตร์ เพื่อเป็นการขยายกลุ่มตลาดที่นอกเหนือจากชาวมุสลิม หน่วยงานที่รับรองมาตรฐาน การอุดหนุนงบประมาณการขอรับรองมาตรฐานรวมถึงการดำเนินโครงการพัฒนาสถานประกอบการให้ขอรับรองมาตรฐานฮาลาล และสถานประกอบการจำเป็นต้องมีการศึกษาหาความรู้และให้ความสำคัญกับกระบวนการรักษามาตรฐาน โดยเฉพาะการเพิ่มพนักงานชาวมุสลิมเข้าไปอยู่ในสายงานการผลิต จะทำให้มีความน่าเชื่อถือมากขึ้น ในขณะที่สถานประกอบการควรมีการดำเนินการอย่างจริงจัง ชัดเจน โดยเฉพาะเรื่องการแยกสายการผลิตอาหารฮาลาลออกจากสายการผลิตอาหารปกติอย่างชัดเจน นอกจากนี้ควรมีการค้นหาธุรกิจแนวใหม่ที่ตอบสนองต่อสถานการณ์ปัจจุบัน และสอดคล้องกับผลการวิจัยของนฤมล วลีประทานพร และคณะ (2566: 91-92) พบว่า แนวทางการพัฒนาการขอรับรองฮาลาลสู่การส่งออกตลาดอาเซียน ได้แก่ 1) พัฒนาสถานประกอบการ ต้องแยกเป็นสัดส่วนเพื่อไม่ให้ปนเปื้อนและควบคุมความสะอาด ดังนั้นควรจัดพื้นที่เพื่อจัดทำสถานที่ผลิตบ้านสมาชิกคนใดคนหนึ่ง และระดมทุนในกลุ่มเพื่อจัดทำโรงเรือนใช้เป็นสถานประกอบการการผลิตเพื่อให้เป็นไป

ตามมาตรฐานฮาลาล 2) อุปกรณ์ ต้องไม่ใช้ร่วมกับการผลิตอาหารอื่น ๆ และสิ่งที่ต้องห้ามตามหลักการศาสนาอิสลาม ดังนั้นผู้ประกอบการควรระดมทุนเพื่อจัดหาอุปกรณ์สำหรับการผลิตสินค้าของกลุ่ม และผู้ประกอบการรายเดียว ต้องมีการบริหารจัดการเงินในกิจการเพื่อให้มีทุนในการซื้ออุปกรณ์ไว้ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ การส่งเสริมและสนับสนุนอุปกรณ์สำหรับผู้ประกอบการ และ 3) ความรู้เรื่องมาตรฐานฮาลาล หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมและสนับสนุนจัดหาวิทยากรให้ความรู้มาตรฐานฮาลาลผ่านกระบวนการอบรมให้สมาชิกในกลุ่มผู้ประกอบการสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ และผู้ผลิตที่มีส่วนเกี่ยวข้องเพื่อนำไปประกอบธุรกิจในการจัดการและควบคุมกระบวนการผลิตให้ถูกต้องตามมาตรฐานฮาลาล

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาสภาพการดำเนินการรับรองมาตรฐานฮาลาลของสำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดปัตตานี พบว่า ฝ่ายกิจการฮาลาลได้ดำเนินการขอรับรองฮาลาลตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับการขอรับรองมาตรฐานฮาลาลของสำนักงานคณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทย คือ ระเบียบคณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทย ว่าด้วยการบริหาร กิจการฮาลาล พ.ศ.2558 ข้อบังคับคณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทย ว่าด้วยการดำเนินการตรวจรับรองสถานประกอบการ การตรวจผลิตภัณฑ์และค่าธรรมเนียม พ.ศ. 2559 ข้อกำหนดการตรวจรับรองกระบวนการผลิตผลิตภัณฑ์ฮาลาล พ.ศ. 2559 ข้อกำหนดการตรวจรับรองฮาลาลโรงเชือดสัตว์และการฆ่าและชิ้นส่วน พ.ศ. 2559 และข้อกำหนดแนวทางปฏิบัติการขอใช้เครื่องหมายรับรองฮาลาลและการใช้เครื่องหมายรับรองฮาลาลบนผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ ปี พ.ศ. 2559 และสภาพการดำเนินการรับรองมาตรฐานฮาลาลของสำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดปัตตานี สามารถสรุปได้ดังนี้ คือ 1) ด้านบุคลากร บุคลากรมีความพร้อมในการปฏิบัติงาน มีการแต่งตั้งคณะทำงานที่มีความเชี่ยวชาญด้านต่าง ๆ มาจากหลายหน่วยงาน ในการลงพื้นที่ตรวจสอบสถานประกอบการก็จะมีประสานงานกับคณะอนุกรรมการที่มีส่วนเกี่ยวข้องและความเชี่ยวชาญเพื่อทำการตรวจสอบสถานประกอบการและประชุมรายงานผลการตรวจสอบด้วยกัน 2) ด้านเทคนิคและเทคโนโลยี มีการนำเอาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาประยุกต์ใช้ในการรับรองฮาลาล ได้แก่ การตรวจสอบผลิตภัณฑ์ฮาลาลผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ การขอรับรองฮาลาลออนไลน์ผ่านเว็บไซต์ cicot.or.th การตรวจสอบผลิตภัณฑ์ฮาลาลออนไลน์ เป็นต้น 3) ด้านงบประมาณ การดำเนินงานของฝ่ายฮาลาลได้รับเป็นเงินอุดหนุนซึ่งเป็นงบที่รัฐบาลตั้งไว้เพื่อสนับสนุนองค์กรที่เกิดขึ้นตามพระราชบัญญัติ เงินอุดหนุนจะมีปีต่อปี 4) ด้านการประชาสัมพันธ์ สื่อสิ่งพิมพ์ ประกาศต่าง ๆ ตามบอร์ดประชาสัมพันธ์ และแจกจ่ายให้กับมัสยิดต่าง ๆ ในจังหวัดปัตตานี

ข้อเสนอแนะ

1. ควรประสานความร่วมมือฝ่ายกิจการฮาลาลอย่างจริงจัง โดยมีหน่วยงานรับผิดชอบประสานความร่วมมือกับภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมกิจการฮาลาลในจังหวัดปัตตานี และเร่งพัฒนาบุคลากรฝ่ายกิจการฮาลาลใหม่มีความรู้เกี่ยวกับการตรวจสอบมาตรฐานฮาลาล

2. ควรปรับปรุงขั้นตอนการขอรับรองมาตรฐานฮาลาลให้เป็นปัจจุบันและรวดเร็ว ประสานความร่วมมือหน่วยงานที่รับผิดชอบให้มีความเป็นเอกภาพและเข้าใจตรงกัน รวมไปถึงการพัฒนาบุคลากรของฝ่ายกิจการฮาลาลให้มีความรู้เกี่ยวกับมาตรฐานฮาลาลได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. ควรส่งเสริมขั้นตอนการขอรับรองมาตรฐานฮาลาลที่ทันสมัย โดยการระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาประยุกต์ใช้ในการรับรองฮาลาล เช่น การตรวจสอบผลิตภัณฑ์ฮาลาลผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ การขอรับรองฮาลาลออนไลน์ เป็นต้น รวมทั้งบทบาทการทำงานในเชิงรุกมากขึ้น เช่น การประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับฝ่ายฮาลาล การสร้างฐานข้อมูลและปรับปรุงให้ทันสมัยและครอบคลุม

บรรณานุกรม

- ธีรวิทย์ เทียมโรจน์. (2557). *การวิเคราะห์การดำเนินธุรกิจด้านฮาลาลใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้*.
วิทยานิพนธ์หลักสูตรเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- นฤมล วลีประทานพร และคณะ. (2566). แนวทางการพัฒนาสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ของ
ผู้ประกอบการบริเวณชายแดนไทย-กัมพูชาเพื่อการขอรับรองฮาลาลสู่การส่งออกตลาดอาเซียน.
วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น. 7(2). 91-92
- นันธิดา แดงขาว และสุพรรณษา หลั่งประเสริฐ. (2566). แนวทางการพัฒนาอาหารไทยสู่มาตรฐานฮาลาล.
วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา. 18(1). 21
- มุฮัมมัดราชาห์ ฟิรเดาะ. (2560). *Halal Story 40 คำถามฮาลาลไทยที่จะทำให้คุณเข้าใจมากยิ่งขึ้น*. ภูเก็ต :
ปัตตุล พรินตัง.
- รชงพร โกมลเสวิน และคณะ. (2560). *มุมมองของผู้ประกอบการไทยต่อมาตรฐานฮาลาล*. รายงานการวิจัย
สนับสนุนโดยสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย
(สกว.)
- ศูนย์วิทยาศาสตร์ฮาลาล จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (2563). *มาตรฐานอาหารฮาลาล*. สืบค้น 20 สิงหาคม
2565 จาก <https://www.halalscience.org>
- สำนักงานคณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทย ฝ่ายกิจการฮาลาล. (2562). *เอกสารประกอบการ
สัมมนาโครงการส่งเสริมสนับสนุนพัฒนาศักยภาพและมาตรฐานการตรวจรับรองฮาลาลให้กับ EMES
และวิสาหกิจชุมชน ปี 2562*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทย.
- อารยา อายุบเคน. (2557). *มาตรฐานการดำเนินงานการผลิตอาหารภายใต้เครื่องหมายฮาลาลของผู้ประกอบการ
ธุรกิจอาหารในจังหวัดนนทบุรี*. วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัย
ศิลปากร.
- อดิสร มุหะหมัดอารี. (2548). *ศึกษาเกี่ยวกับเรื่องพระราชบัญญัติการบริหารองค์กรศาสนาอิสลาม พ.ศ. 2540
ศึกษากรณีองค์การที่มีอำนาจออกเครื่องหมายฮาลาล*.
- อิดริส ดาราไก และคณะ. (2556). *การลงทุนธุรกิจอาหารฮาลาลในจังหวัดชายแดนใต้ของประเทศไทย*.
รายงานการวิจัยสนับสนุนโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ฝ่ายนโยบายชาติและ
ความสัมพันธ์ข้ามชาติ.

บทความวิจัย

โอกาสและศักยภาพทางการตลาดของผลิตภัณฑ์อาหารสำเร็จรูปฮาลาลในจังหวัดปัตตานี

กามีละห์ หะยียะโกะ¹ ชีร์วัช จาปริง²

¹ อาจารย์ประจำสาขาวิชาบริหารธุรกิจ คณะศิลปศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยฟาฏอนี, จังหวัดปัตตานี

² อาจารย์ประจำสาขาวิชาบริหารธุรกิจ คณะศิลปศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยฟาฏอนี, จังหวัดปัตตานี

อีเมลผู้แต่งหลัก : k.kamilah@ftu.ac.th เบอร์โทร : 093-6591361

วันที่รับ : 16 กุมภาพันธ์ 2067 วันที่รับแก้ไข : 30 มิถุนายน 2567 วันที่ตอบรับ : 30 มิถุนายน 2567

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์การวิจัย 1) เพื่อศึกษาความต้องการผลิตภัณฑ์อาหารสำเร็จรูปฮาลาลในจังหวัดปัตตานี 2) เพื่อวิเคราะห์โอกาสและศักยภาพทางการตลาดอาหารสำเร็จรูปฮาลาลในจังหวัดปัตตานีและ 3) เพื่อหาแนวทางการพัฒนาและขยายตลาดผลิตภัณฑ์อาหารสำเร็จรูปฮาลาลในจังหวัดปัตตานี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริโภคที่มีความต้องการผลิตภัณฑ์อาหารสำเร็จรูปฮาลาลในจังหวัดปัตตานีจำนวน 400 คน และตัวแทนผู้ประกอบการอาหารสำเร็จรูปฮาลาลในจังหวัดปัตตานีจำนวน 6 คน ผลการวิจัย พบว่า 1) ผู้บริโภคในจังหวัดปัตตานี ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุ 31-40 ปี การศึกษาระดับปริญญาตรี อาชีพแม่บ้าน รายได้เฉลี่ย 10,001-15,000 บาท มีพฤติกรรมในการเลือกซื้ออาหารสำเร็จรูปฮาลาล ประเภทแช่เย็น เช่น แกงพะแนงสำเร็จรูป แกงเนื้อสำเร็จรูป และส่วนใหญ่มีความต้องการผลิตภัณฑ์อาหารสำเร็จรูปฮาลาลแบ่งเป็นด้านผลิตภัณฑ์ ที่ผ่านการรับรองมาตรฐานฮาลาล,อย. ด้านราคา ต้องการราคาที่มีความยุติธรรม ด้านสถานที่จำหน่าย สามารถหาซื้อได้ตามร้านค้าทั่วไป และด้านการส่งเสริมการตลาด ต้องการให้ร้านค้ามีการจัดโปรโมชั่นพิเศษในช่วงวันสำคัญต่าง ๆ 2) โอกาสและศักยภาพทางการตลาดอาหารสำเร็จรูปฮาลาลในจังหวัดปัตตานี พบว่า ผู้ประกอบการอาหารสำเร็จรูปฮาลาลในจังหวัดปัตตานี ต้องปรับตัวพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่ตอบสนองพฤติกรรมผู้บริโภคที่ต้องการความสะดวก รวดเร็ว ง่าย (Ready to eat) การเพิ่มอายุการเก็บรักษา และบรรจุภัณฑ์ที่สามารถสื่อสารภาษาต่างประเทศ เพื่อหาโอกาสสำหรับการขยายตลาดธุรกิจร้านอาหารทั้งในและต่างประเทศสอดคล้องกับแนวโน้มการขยายกลุ่มผู้บริโภคกลุ่มใหม่ๆ ที่ต้องการทดลองอาหารอาหาร พร้อมกับการขยายตัวของตลาดออนไลน์ในกลุ่มอาหารพร้อมทาน 3) แนวทางการพัฒนาและขยายตลาดผลิตภัณฑ์อาหารสำเร็จรูปฮาลาลในจังหวัดปัตตานี พบว่า ผู้ประกอบการต้องเน้นการเจาะตลาดกลุ่มใหม่ การขยายฐานกลุ่มลูกค้า การร่วมจัดแสดงสินค้า และการเพิ่มช่องทางการจัดจำหน่ายทั้งออนไลน์และออฟไลน์ เพื่อสร้างการรับรู้ผลิตภัณฑ์ให้มากยิ่งขึ้น

คำสำคัญ : โอกาส, ศักยภาพ, อาหารสำเร็จรูปฮาลาล

RESEARCH

Market Opportunity and Potential of Halal Instant Food Products in Pattani Province

Kamilah Hayiyakoh¹ Teerawat Japrang²

¹ lecturer of the Department of Business Administration, Faculty of Liberal Arts and Social Sciences, Fatoni University, Ch.Pattani

² lecturer of the Department of Business Administration, Faculty of Liberal Arts and Social Sciences, Fatoni University, Ch.Pattani

Corresponding Author, Email : k.kamilah@ftu.ac.th **Tel :** 093-6591361

Received : February 16, 2024 **Revised :** June 30, 2024 **Accepted :** June 30, 2024

Abstract

This study has the following objectives: 1) To study the demand for halal ready-to-eat (RTE) food products in Pattani Province, Thailand. 2) To analyze the market opportunities and potential for halal RTE food products in Pattani Province. 3) To identify developing and expanding the market for halal RTE food products in Pattani Province. mixed methods approach both quantitative and qualitative data collection methods. A survey was conducted with 400 consumers of halal RTE food products in Pattani Province. The Qualitative data: In-depth interviews were conducted with 6 halal RTE food producers in Pattani Province.

Consumers in Pattani Province are predominantly female, aged 31-40 years, hold a bachelor's degree, and work as housewives. Their average monthly income is between 10,001 and 15,000 Thai baht. They prefer to purchase chilled halal RTE food products, such as ready-made beef and goat curries. Consumers prioritize halal certification, Food and Drug Administration (FDA) approval, fair pricing, widespread availability, and special promotions during holidays. Halal RTE food producers in Pattani Province should adapt their products to meet consumer demands for convenience, quick preparation, and ease of consumption (Ready to eat). Extend product shelf life and develop packaging that communicates in multiple languages to expand market opportunities for both domestic and international restaurant businesses. Capitalize on the growing trend of new consumer groups seeking to experiment with Arabic cuisine. Leverage the expanding online market for ready-to-eat food.

Focus on penetrating new markets and expanding customer bases. Participate in product exhibitions to increase brand awareness. Utilize both online and offline distribution channels to reach a wider audience. The halal RTE food market in Pattani Province holds significant potential for growth. By understanding consumer preferences and responding to market trends, halal RTE food producers can effectively develop and expand their businesses in this region.

Keywords : Opportunity, Potential, Halal instant food Ready to Eat (RET)

บทนำ

ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ.2560-2579) ที่มีกรอบแนวคิดด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขันที่มุ่งเน้นการพัฒนาภาคการผลิตและบริการให้สามารถแข่งขันได้ เกิดความยั่งยืน ประชาชนมีคุณภาพชีวิต และมีรายได้ที่เพิ่มขึ้นตรงกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560-2564) ยุทธศาสตร์ที่ 3 การสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและการแข่งขันได้อย่างยั่งยืน ยุทธศาสตร์สินค้าเกษตรและอาหารเข้าสู่ระบบมาตรฐานภายใต้เป้าหมายการนำพาประเทศก้าวข้ามประเทศที่มีรายได้ปานกลางไปสู่การมีรายได้สูง เพื่อก้าวสู่การบรรลุเป้าหมาย “มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” ภายใต้การพัฒนาระบบเศรษฐกิจฐานรากให้ประชาชนอยู่ดีกินดีมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น โดยการยกระดับผลิตภัณฑ์ในท้องถิ่นสู่มาตรฐานสากล ในโครงการวิจัยท้าทายไทย กลุ่มเรื่องนวัตกรรมทางความรู้เพื่อการพัฒนาพื้นที่ ตอบโจทย์ปัญหาความต้องการของพื้นที่จังหวัดปัตตานีในเรื่องการพัฒนาอาหารฮาลาล ตามเป้าหมายการพัฒนาจังหวัดปัตตานี พ.ศ. 2566-2567 คือ “เกษตรกรรมยั่งยืน ผลิตภัณฑ์ฮาลาลคุณภาพ ทนทางสังคมเข้มแข็ง ภายใต้สังคมพหุวัฒนธรรมเข้มแข็งและสันติสุข” โดยการเพิ่มมูลค่าเศรษฐกิจฐานราก การเกษตรแบบยั่งยืน ผลิตภัณฑ์ ฮาลาลคุณภาพ เชื่อมโยงการท่องเที่ยว การค้า การบริการ พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบสาธารณูปโภค (แผนพัฒนาจังหวัดปัตตานี, 2566) เห็นได้ว่าทั้งภาครัฐและเอกชนร่วมกันผลักดันให้เกิดนิคมฮาลาลที่จังหวัดปัตตานี เพื่อเป็นแหล่งผลิตและวิจัยมาตรฐานอาหารฮาลาลให้เป็นที่รู้จักและยอมรับในระดับโลก เป็นศูนย์กลางทางการส่งออกสินค้าฮาลาลไปยังต่างประเทศที่มีการจัดการโลจิสติกส์ที่เป็นเลิศ ทั้งยังเป็นการสร้างรายได้ สร้างอาชีพ ยกระดับความเป็นอยู่ให้กับคนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้และจังหวัดใกล้เคียง (วิทยา ตู่ดำและระริน เครือวรรณ, มปป.)

กอบกับจังหวัดปัตตานี ประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลามหรือเรียกว่าชาวมุสลิมร้อยละ 86.25 (สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดปัตตานี, 2560) ทำให้มีโอกาสและความเข้าใจในการพัฒนาอุตสาหกรรมตลาดฮาลาลถือเป็นตลาดที่มีลักษณะพิเศษเฉพาะตัว (Niche Market) ซึ่งมีเรื่องของศาสนา วัฒนธรรมและความเชื่อเข้ามาเกี่ยวข้อง ปัจจุบันสัดส่วนของผู้บริโภคมุสลิมในตลาดโลกมุสลิมมีสัดส่วน 1 ใน 4 ของประชากรโลก หรือคิดเป็นตัวเลขของประชากรโลกมีประมาณ 6,000 ล้านคน เป็นมุสลิมประมาณ 1,500-1,800 ล้านคน (อิติรีย ดาราโก, 2556) แม้ประเทศไทยจะไม่ใช่ประเทศมุสลิม แต่ก็มีโครงสร้างพื้นฐานหลายประการที่เอื้อต่อเข้าสู่มาตรฐานฮาลาล โดยเฉพาะจังหวัดชายแดนใต้ เป็นพื้นที่ที่มีมุสลิมอาศัยเป็นส่วนใหญ่ พื้นที่อัตลักษณ์ความเป็นมุสลิม สามารถหยิบยกความเป็นมุสลิมสร้างภาพลักษณ์เพื่อเป็นจุดขายสร้างความแตกต่าง (โรสนา รัฐการณ์, 2561) หากกล่าวถึงผลิตภัณฑ์อาหารสำเร็จรูปพร้อมทานเป็นผลิตภัณฑ์อาหารที่ผ่านกระบวนการปรุงสุกและพร้อมทานได้ทันทีเมื่อนำไปอุ่น อบ นึ่ง หรือเข้าไมโครเวฟ ซึ่งสามารถตอบโจทย์ผู้บริโภคในด้านความสะดวกสบาย ประหยัดเวลา และง่ายต่อการพกพา (วิทยพล ธนวิศาลขจร, 2016) จากการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการผลิตอาหารสำเร็จรูป ผู้บริโภคมีความสนใจผลิตภัณฑ์อาหารพร้อมทาน ยังคงเอกลักษณ์ความเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น การสร้างมาตรฐานกระบวนการผลิตที่ผ่านการรับรองมาตรฐานฮาลาล, อย. (กามีละฮ์ หะยียะโกะ, 2561) และการเพิ่มส่วนแบ่งทางการตลาดในอุตสาหกรรมอาหารสำเร็จรูปแช่แข็งภายในประเทศ เพื่อเป็นทางเลือกใหม่ในการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภค (อิติรัตน์ งามเกลียวและธีรณัฐ พุคักดีศรี

กิจ, 2557) ผู้วิจัยจึงเล็งเห็นความสำคัญของการศึกษาร่วมกับผู้ประกอบการผลิตอาหารสำเร็จรูปฮาลาลในจังหวัดปัตตานี เพื่อหากลยุทธ์ในการสร้างโอกาส ศักยภาพทางการตลาด พัฒนาขยายตลาดทั้งในและต่างประเทศ และคงไว้ซึ่งมาตรฐานความแตกต่างเหนือคู่แข่งในอุตสาหกรรมเดียวกัน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความต้องการผลิตภัณฑอาหารสำเร็จรูปฮาลาลของผู้บริโภคในจังหวัดปัตตานี
2. เพื่อวิเคราะห์โอกาสและศักยภาพทางการตลาดของผลิตภัณฑอาหารสำเร็จรูปฮาลาลในจังหวัดปัตตานี
3. เพื่อหาแนวทางการพัฒนาและขยายตลาดผลิตภัณฑอาหารสำเร็จรูปฮาลาลในจังหวัดปัตตานี

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research Methodology) โดยศึกษาความต้องการผลิตภัณฑอาหารสำเร็จรูปฮาลาลในจังหวัดปัตตานี และวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research Methodology) ในรูปแบบงานวิจัยพรรณนา การประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group) เพื่อหาแนวทางการพัฒนาขยายตลาด

วิจัยเชิงปริมาณ ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษานี้ คือ ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษานี้ คือ ประชาชนในพื้นที่จังหวัดปัตตานี จำนวน 718,077 คน (กรมการปกครอง, 2562) กลุ่มตัวอย่างของการใช้สูตรของยามาเน่ (Yamane Taro, 1973:729) ณ ระดับความเชื่อมั่น 95% ความคลาดเคลื่อนไม่เกิน 5% ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 384.16 หรือประมาณ 385 ตัวอย่าง และเพื่อให้การวิเคราะห์ข้อมูลมีความคงที่และผลการศึกษามีความน่าเชื่อถือ ผู้วิจัยจึงเพิ่มกลุ่มตัวอย่างเป็น 400 ตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Random Sampling) และการสัมภาษณ์ตัวแทนผู้ประกอบการอาหารสำเร็จรูป ตัวแทนผู้ประกอบการร้านขายของฝาก กลุ่มวิสาหกิจอาหารสำเร็จรูปในจังหวัดปัตตานี ตัวแทนเจ้าหน้าที่รัฐที่เกี่ยวข้อง จำนวนทั้งสิ้น 6 คน

เครื่องมือและขั้นตอนการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มีการดำเนินการสร้างตามลำดับ คือ ศึกษาถึงหลักการ แนวคิด ทฤษฎี เอกสารที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยที่ต้องการจะศึกษา เพื่อนำมากำหนดขอบเขตของแบบสอบถาม โดยแบ่งโครงสร้างของแบบสอบถามออกเป็น 3 ส่วน ประกอบด้วยส่วนที่ 1 ศึกษาข้อมูลทั่วไปของผู้บริโภค ส่วนที่ 2 ศึกษาความต้องการผลิตภัณฑอาหารสำเร็จรูปฮาลาลในจังหวัดปัตตานี นำแบบสอบถามที่เสร็จแล้ว เสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการตลาด เพื่อตรวจสอบคุณภาพด้านความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) จากการรวบรวมคะแนนของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 คน มาหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับประเด็นหลักของเนื้อหา (IOC) โดยใช้เกณฑ์การพิจารณาเลือกข้อคำถามที่มีดัชนีความสอดคล้องที่ยอมรับได้ต้องมีค่าตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป (ปราวณี หล้าเบญญะ, 2559) ผู้ศึกษานำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์และประมวลผลด้วยคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป เพื่อวิเคราะห์หาค่าสถิติต่างๆ โดยใช้ค่าสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ

(Percentage) ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) มีลักษณะคำถามเป็นมาตราส่วนประมาณ (Rating Scales) ได้กำหนดเกณฑ์ในการให้คะแนน 5 ระดับ จากมากที่สุด (5 คะแนน) ถึงน้อยที่สุด (1 คะแนน)

วิจัยเชิงคุณภาพ (Quality Research) ใช้วิธีการสัมภาษณ์ตามโครงร่างที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น รวมถึงข้อคำถามที่อาจจะเกิดขึ้นในระหว่างการสังเกต เลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลแบบเฉพาะเจาะจง เพื่อให้สามารถตอบปัญหาและเป็นประโยชน์ในการวิจัย โดยสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้อง จำนวน 6 คน เพื่อศึกษาโอกาสและศักยภาพทางการตลาดผลิตภัณฑ์อาหารสำเร็จรูปฮาลาลในจังหวัดปัตตานี

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาความต้องการผลิตภัณฑ์อาหารสำเร็จรูปฮาลาลในจังหวัดปัตตานี จากการศึกษาพบว่า ผู้บริโภคในจังหวัดปัตตานี ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 66.3) อายุ 31-40 ปี (ร้อยละ 50.5) สถานภาพสมรส (ร้อยละ 81.5) การศึกษาระดับปริญญาตรี (ร้อยละ 69.8) อาชีพแม่บ้าน (ร้อยละ 24.5) มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,001-15,000 บาท (ร้อยละ 37.0) มีพฤติกรรมในการเลือกซื้ออาหารสำเร็จรูปฮาลาล ประเภทแช่เย็น เช่น แกงพะแนงสำเร็จรูป แกงเนื้อสำเร็จรูป และมีความต้องการผลิตภัณฑ์อาหารสำเร็จรูปฮาลาลในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (มีค่าเฉลี่ย 3.99) โดยข้อที่มีผลต่อความต้องการผลิตภัณฑ์อาหารสำเร็จรูปฮาลาลมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ผลิตภัณฑ์ที่มีการรับรองมาตรฐานฮาลาล,อย. (มีค่าเฉลี่ย 4.17) ต้องการราคาหลากหลายตามประเภทสินค้า (มีค่าเฉลี่ย 4.10) สถานที่จำหน่ายมีความสะดวกสบายต่อการเลือกซื้อ (มีค่าเฉลี่ย 3.93) มีการจัดทำโปรโมชั่น พิเศษในช่วงเทศกาลสำคัญ ต่าง ๆ เช่น ช่วงเทศกาลปีใหม่ ตรุษจีน วันฮารีรายอ เป็นต้น (มีค่าเฉลี่ย 3.78) ตามลำดับ

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ ข้อที่ 2 เพื่อวิเคราะห์โอกาสและศักยภาพทางการตลาดอาหารสำเร็จรูปฮาลาลในจังหวัดปัตตานี โดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ประกอบการผลิตอาหารสำเร็จรูปฮาลาล ถึงสภาพจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรคของผลิตภัณฑ์อาหารสำเร็จรูปฮาลาล โดยการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธี SWOT Analysis พบว่า

ตารางที่ 1 ข้อมูลการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมผลิตภัณฑ์และช่องทางการตลาด โดยใช้เครื่องมือ SWOT Analysis

จุดแข็ง	จุดอ่อน
1. ผลิตภัณฑ์มีความเป็นอัตลักษณ์เฉพาะของท้องถิ่นเช่น รสชาติ กลิ่น	1. ศักยภาพทางการตลาดของผู้ประกอบการมีข้อจำกัด
2. ผลิตภัณฑ์มีความสะดวกสำหรับการพกพาและสะดวกรับประทาน (Ready to eat)	2. กระบวนการบริหารจัดการของผู้ประกอบการ เช่น การบริการต้นทุน การวางตำแหน่งผลิตภัณฑ์
3. การได้รับสนับสนุนจากหน่วยงานต่างๆของภาครัฐ	3. วัตถุดิบบางชนิดต้องมีการนำเข้าจาก

4. เครือข่ายผู้ประกอบการธุรกิจอาหารทั้งในและต่างประเทศ	ต่างประเทศ
5. การคมนาคมสะดวกสำหรับการขนส่ง (logistics) เนื่องจากพื้นที่ติดชายแดน	4. ผู้ประกอบการอยู่ระหว่างดำเนินการขอมาตรฐาน ออย. ฮาลาล และ primary GMP
โอกาส 1. พฤติกรรมการบริโภคต้องการความสะดวก รวดเร็ว ง่าย (Ready to eat) 2. แนวโน้มการขยายกลุ่มผู้บริโภคกลุ่มใหม่ๆ เช่น นักท่องเที่ยวจากอาหรับท่องเที่ยวในอาเซียน และผู้บริโภคอาเซียนต้องการทดลองอาหารอาหรับ 3. แนวโน้มการขยายตัวของตลาดออนไลน์ในกลุ่มอาหารพร้อมทาน (Ready to eat) 4. ความก้าวหน้าของการขนส่ง (Logistics) ทั้งต้นทุนที่ลดลง และระยะทางที่ใกล้ขึ้นทั้งในประเทศและระหว่างประเทศ	อุปสรรค 1. กระบวนการขอมาตรฐานต่างๆที่มีความหลากหลายตามความเชื่อของแต่ละกลุ่มผู้บริโภค 2. ความต่อเนื่องสำหรับการสนับสนุนจากหน่วยงานของภาครัฐ 3. ความเข้มข้นการตรวจรับรองมาตรฐานระหว่างประเทศ 4. สถานะเศรษฐกิจโลกที่ชะลอตัว

โดยกำหนดกลยุทธ์โอกาสและศักยภาพของผู้ประกอบการอาหารสำเร็จรูปฮาลาลในจังหวัดปัตตานี

- 1) กลยุทธ์ SO ใช้จุดแข็งที่มีอยู่เพื่อฉกฉวยโอกาส
- (1) ผู้ประกอบการควรสร้างอัตลักษณ์ผลิตภัณฑ์ของตัวเอง ผ่านผลิตภัณฑ์ที่สะดวกสำหรับพกพา ซึ่งสอดคล้องกับพฤติกรรมการบริโภคที่ต้องการความสะดวก รวดเร็ว ง่าย (Ready to eat) และแนวโน้มการขยายตัวของตลาดออนไลน์ในกลุ่มอาหารพร้อมทาน (Ready to eat)
- (2) การได้รับสนับสนุนจากหน่วยงานต่างๆของภาครัฐและการมีเครือข่ายผู้ประกอบการธุรกิจอาหารทั้งในและต่างประเทศเป็นการเชื่อมต่อและโอกาสสำหรับการขยายตลาดสอดคล้องกับแนวโน้มการขยายกลุ่มผู้บริโภคกลุ่มใหม่ๆ เช่น นักท่องเที่ยวจากอาหรับท่องเที่ยวในอาเซียน และผู้บริโภคอาเซียนต้องการทดลองอาหารอาหรับ เป็นไปแนวเดียวกับการขยายตัวของตลาดออนไลน์ในกลุ่มอาหารพร้อมทาน (Ready to eat)
- (3) การคมนาคมสะดวกสำหรับการขนส่ง (Logistics) เนื่องจากพื้นที่ติดชายแดน เป็นช่องทางเพิ่มโอกาสเชื่อมโยงเครือข่ายการขนส่งต่างประเทศทำให้ผลิตภัณฑ์สามารถถึงมือผู้บริโภคได้อย่างทั่วถึงและรวดเร็ว และความก้าวหน้าของการขนส่ง (Logistics) ทั้งต้นทุนที่ลดลง และระยะทางที่ใกล้ขึ้นทั้งในประเทศและระหว่างประเทศทำให้โอกาสทางการตลาดมีมากยิ่งขึ้น
- 2) กลยุทธ์ WO แก้ไขจุดอ่อนเพื่อฉกฉวยโอกาส

(1) ศักยภาพทางการตลาดของผู้ประกอบการมีข้อจำกัด กระบวนการบริหารจัดการของผู้ประกอบการ เช่น การบริการต้นทุน การวางตำแหน่งผลิตภัณฑ์ ผู้ประกอบการต้องปรับตัวพัฒนาเพื่อให้สามารถตอบสนองพฤติกรรมทางการบริโภคต้องการความสะดวก รวดเร็ว ง่าย (Ready to eat) และแนวโน้มการขยายกลุ่มผู้บริโภคกลุ่มใหม่ๆ เช่น นักท่องเที่ยวจากอาหรับท่องเที่ยวในอาเซียน และผู้บริโภคอาเซียน ต้องการทดลองอาหารอาหรับ พร้อมกับการขยายตัวของตลาดออนไลน์ในกลุ่มอาหารพร้อมทาน (Ready to eat)

3) กลยุทธ์ ST ใช้จุดแข็งที่มีอยู่เพื่อหลีกเลี่ยงอุปสรรค

(1) ผู้ประกอบการต้องใช้จุดแข็งที่มีอยู่มีวัตถุดิบหลักในพื้นที่ ในการเลือกผลิตภัณฑ์ที่เป็นเอกลักษณ์เพื่อลดอุปสรรคในการแข่งขัน

(2) กลุ่มผู้ผลิตตั้งอยู่ในพื้นที่ไม่ไกลกับชายแดน และมีผลิตภัณฑ์ที่มีความเป็นเอกลักษณ์ และมีคุณภาพอยู่แล้ว ควรให้ความสำคัญกับการจำหน่ายและกระจายสินค้าไปยังประเทศเพื่อนบ้าน

4) กลยุทธ์ WT ลดจุดอ่อนเพื่อหลีกเลี่ยงอุปสรรค

(1) ผู้ประกอบการต้องลดจุดอ่อนเกี่ยวกับการบริหารจัดการด้านการตลาดโดยรวม โดยให้มีผู้รับผิดชอบด้านการตลาดพร้อมพัฒนาศักยภาพด้านการตลาด

(2) ผู้ประกอบการควรลดจุดอ่อนโดยการเลือกผลิตภัณฑ์ที่หลากหลาย เพื่อลดอุปสรรคในการแข่งขันทางการตลาด

(3) ผู้ประกอบการควรพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีคุณภาพและมีมาตรฐานการผลิต เพื่อให้สามารถเปิดช่องทางการตลาดใหม่ ๆ มากขึ้น

ผลการวิจัยวัตถุประสงค์ ข้อที่ 3 เพื่อหาแนวทางการพัฒนาและขยายตลาดผลิตภัณฑ์อาหารสำเร็จรูปฮาลาลในจังหวัดปัตตานี

แนวทางในการขยายตลาดผลิตภัณฑ์อาหารสำเร็จรูปฮาลาลในจังหวัดปัตตานี ได้ 2 แนวทางที่สำคัญดังนี้

1. การเจาะตลาด เนื่องจากผลิตภัณฑ์ในตลาดเดิมมีจำหน่ายอยู่เพียงจังหวัดเดียว จึงยังไม่ใช่ที่รู้จักของผู้บริโภคหลัก ซึ่งได้แก่ กลุ่มผู้บริโภคทั่วไป เช่น พ่อค้า/แม่ค้า นักเรียน/นักศึกษา เกษตรกร และนักท่องเที่ยว เป็นต้น

1.1 เพิ่มช่องทางการจัดจำหน่ายไปยังจังหวัดต่าง ๆ

1.2 สร้างความสัมพันธ์กับตัวแทนจำหน่ายและสรรหาตัวแทนขายทั้งภายในและต่างประเทศ

1.3 เพิ่มความหลากหลายในด้านขนาดหรือปริมาณของผลิตภัณฑ์ที่มีความแตกต่างเพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้าแต่ละกลุ่ม

1.4 ปรับปรุงกลยุทธ์การขาย เช่น การส่งเสริมการขายในช่วงเทศกาลต่าง ๆ การแนะนำสินค้าวางจำหน่ายตามร้านค้าและร้านขายของฝากในพื้นที่และบริเวณใกล้เคียง

1.5 การประชาสัมพันธ์ให้ผู้บริโภคในพื้นที่รู้จักผลิตภัณฑ์อาหารสำเร็จรูปฮาลาลมากขึ้น

- 1.6 ปรับราคาขายปลีกและขายส่งให้สอดคล้องกับต้นทุนและเพื่อเป็นการส่งเสริมการขาย
2. การพัฒนาตลาดเพื่อเป็นการเพิ่มยอดขายและขยายฐานการตลาดให้ลูกค้ารับรู้ในวงที่กว้างขึ้น
 - 2.1 ขยายช่องทางการจำหน่ายไปยังร้านค้า ร้านขายของฝาก และขยายสาขาไปยังจังหวัดใกล้เคียง อาทิ จังหวัดสงขลา จังหวัดยะลา เป็นต้น เพื่อให้ลูกค้ารู้จักและเข้าถึงผลิตภัณฑ์ได้มากขึ้น
 - 2.2 จัดแสดงสินค้าและทดลองชิมในตลาดเป้าหมายใหม่เพื่อการสร้างการรับรู้ในตราสินค้าและผลิตภัณฑ์
 - 2.3 การสรรหาตัวแทนขายในต่างจังหวัด
 - 2.4 การพัฒนาช่องทางการจัดจำหน่ายออนไลน์

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ความต้องการผลิตภัณฑ์อาหารสำเร็จรูปฮาลาลของผู้บริโภคในจังหวัดปัตตานี ผู้บริโภคส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุ 31-40 ปี สถานภาพสมรส การศึกษาระดับปริญญาตรี อาชีพแม่บ้าน มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,001-15,000 บาท สอดคล้องกับวิริยา บุญมาเลิศ (2559) ผลการวิจัยด้านผลิตภัณฑ์ที่ต้องมีการรับรองมาตรฐานฮาลาล,อย. สอดคล้องกับผลการศึกษาของ จักรพันธ์ แบนมณฑา (2563) ที่ระบุว่า ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ต้องมีคุณภาพ สดใหม่ และมีความหลากหลายให้เลือกและมีเครื่องหมายฮาลาลรับรอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มผู้บริโภคที่มีการศึกษาสูงและมีรายได้ปานกลางถึงสูง ซึ่งสามารถเชื่อมโยงกับการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ที่มีการรับรองมาตรฐานฮาลาลและอย. ผลการวิจัยยังพบว่าผู้บริโภคในจังหวัดปัตตานีมีความต้องการผลิตภัณฑ์อาหารสำเร็จรูปฮาลาลที่มีราคาหลากหลายตามประเภทสินค้า ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิระกานต์ วสุธรพิพัฒน์ (2553) ที่ชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการปรับราคาสินค้าให้เหมาะสมกับกลุ่มลูกค้าเป้าหมาย โดยเฉพาะในกลุ่มสินค้าที่ต้องการความหลากหลายและมีราคาเหมาะสม นอกจากนี้ ผู้บริโภคยังให้ความสำคัญกับความสะดวกในการเลือกซื้อสินค้าที่มีสถานที่จำหน่ายที่ง่ายต่อการเข้าถึงที่ชี้ให้เห็นว่า การวางจำหน่ายสินค้าที่สะดวกสบายและสามารถเข้าถึงได้ง่ายเป็นปัจจัยสำคัญในการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภค และการจัดโปรโมชั่นพิเศษในช่วงเทศกาลต่างๆ เช่น เทศกาลปีใหม่ ตรุษจีน และวันฮารีรายอ เป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการผลิตภัณฑ์อาหารสำเร็จรูปฮาลาล ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของสุจิตรา พรหมพุกษ์และคณะ (2018) ที่พบว่าการจัดโปรโมชั่นในช่วงเทศกาลสำคัญสามารถกระตุ้นยอดขายและเพิ่มความสนใจของผู้บริโภคได้อย่างมีประสิทธิภาพ การส่งฉลากอาหารที่มีเครื่องหมายฮาลาลเข้าร่วมสนุกชิงโชครางวัล หรือการกระตุ้นด้วยการแถมผลิตภัณฑ์อาหารฮาลาลขนาดทดลองควบคู่กับผลิตภัณฑ์อาหารทั่วไปเป็นแรงดึงดูดให้กับผู้บริโภคเป็นอย่างดี

ผลการวิเคราะห์โอกาสและศักยภาพทางการตลาดของผลิตภัณฑ์อาหารสำเร็จรูปฮาลาลจังหวัดปัตตานี ผู้ประกอบการอาหารสำเร็จรูปฮาลาลในจังหวัดปัตตานี ต้องปรับตัวพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่ตอบสนองพฤติกรรมผู้บริโภคที่ต้องการความสะดวก รวดเร็ว ง่าย (Ready to eat) การเพิ่มอายุการเก็บรักษา และบรรจุภัณฑ์ที่สามารถสื่อสารภาษาต่างประเทศ เพื่อหาโอกาสสำหรับการขยายตลาดธุรกิจร้านอาหารทั้งในและต่างประเทศสอดคล้องกับแนวโน้มการขยายกลุ่มผู้บริโภคกลุ่มใหม่ๆ ที่ต้องการทดลองอาหารอาหรับ พร้อมกับ

การขยายตัวของตลาดออนไลน์ในกลุ่มอาหารพร้อมทาน สอดคล้องกับวิथाพล ธนวิศาลขจร (2016) ผลิตภัณฑ์อาหารสำเร็จรูปพร้อมทานที่ตอบโจทย์ผู้บริโภคในด้านความสะดวกสบาย ประหยัดเวลา และง่ายต่อการพกพา ซึ่งวิถีการดำเนินชีวิตประจำวันของผู้คนในเมืองที่เร่งรีบและวุ่นวาย ทำให้เกิดพฤติกรรมการกินที่ยืดหยุ่นและรับประทานอาหารแบบง่าย ๆ ผลการวิจัยยังพบว่า การเพิ่มอายุการเก็บรักษาของผลิตภัณฑ์จะสามารถส่งออกไปยังต่างประเทศ สอดคล้องกับงานวิจัยของโรสนา รัฐการณ์ (2562) พบว่า การเพิ่มศักยภาพทางการตลาดให้มีเอกลักษณ์ ด้วยการพัฒนาบรรจุภัณฑ์ที่สามารถยืดอายุการเก็บรักษา และการสร้างตราสินค้าที่สามารถสื่อถึงทุนทางสังคมวิถีชีวิตมุสลิมในการพัฒนาศักยภาพตลาดไปยังผู้บริโภคเป้าหมาย และสอดคล้องกับงานวิจัยของจักรพันธ์ แบนมณฑา (2563) ที่ผู้ประกอบการต้องให้ความสำคัญกับกลยุทธ์การเพิ่มคุณค่าให้กับอาหารฮาลาล ได้แก่ 1) ภูมิปัญญาในการนำสูตรและรสชาติที่มีเอกลักษณ์เฉพาะ 2) การสร้างเรื่องราวโดยการนำเสนอให้เห็นถึงความยึดมั่นตามหลักศาสนาในการรักษาคุณภาพฮาลาล 3) ความคิดสร้างสรรค์โดยการออกแบบบรรจุภัณฑ์ที่น่าสนใจและ 4) การวิจัยและพัฒนาอาหารฮาลาลให้มีรายการอาหารใหม่ ๆ และการแปรรูปอาหารให้มีระยะเวลาการจัดเก็บให้นาน

ผลการพัฒนาและขยายตลาดของผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์อาหารสำเร็จรูปฮาลาล ในจังหวัดปัตตานี ผู้ประกอบการต้องเน้นการเจาะตลาดกลุ่มใหม่ การขยายฐานกลุ่มลูกค้า การร่วมจัดแสดงสินค้า และการเพิ่มช่องทางการจัดจำหน่ายทั้งออนไลน์และออฟไลน์ โดยผู้ประกอบการอาหารสำเร็จรูปฮาลาล ต้องสร้างกลยุทธ์เพื่อพัฒนาและขยายตลาดสินค้าในพื้นที่อื่น ๆ ด้วย เช่น ยะลา สงขลา หาดใหญ่ เป็นต้น และตลาดต่างประเทศ โดยการออก Event เปิดตัวสินค้าใหม่เพื่อการสร้างรับรู้และภาพลักษณ์ของตราสินค้า สอดคล้องกับงานวิจัยของนุรีฮาน สาและ (2557) ที่ได้เสนอรูปแบบกลยุทธ์การพัฒนาตลาด คือ เน้นตั้งแต่การเลือกผลิตผลิตภัณฑ์ที่เหมาะสมกับพื้นที่ และพัฒนาจากฐานราก ได้แก่ 1) สร้างอัตลักษณ์ผลิตภัณฑ์จากความเป็นมุสลิมและฮาลาล และเน้นการใช้วัตถุดิบที่มีในท้องถิ่น 2) จากนั้นขยายไปยังตลาดต่างประเทศมุสลิมที่มีอำนาจซื้อสูง 3) พัฒนาผลิตภัณฑ์เพิ่มเติม เช่น บรรจุภัณฑ์ คุณภาพ เพื่อเพิ่มช่องทางการตลาดให้ครอบคลุมกลุ่มลูกค้ามากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของ ฟิลลิปป์ คอทเลอร์ (Phillip Kotler) ได้แนะนำกลยุทธ์ขยายตลาด ตามความสัมพันธ์ระหว่างสินค้าและบริการ (Product) กับตลาดหรือกลุ่มลูกค้า (Market) คือ การใช้กลยุทธ์การพัฒนาตลาด การหาช่องทางจากขนส่งและจำหน่ายไปยังกลุ่มลูกค้าใหม่ รวมถึงพิจารณาการเปิดสาขาใหม่หรือการหาตัวแทนจำหน่ายสินค้า ซึ่งผู้ประกอบการอาหารสำเร็จรูปฮาลาลต้องให้ความสำคัญและต้องสามารถประยุกต์ใช้ในการพัฒนาและขยายตลาดเพื่อสร้างยอดขายในระยะยาว

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อการนำผลการวิจัยไปใช้

1. การสร้างเครือข่ายความสัมพันธ์กับกลุ่มที่ประสบความสำเร็จทางด้านการทำการตลาด
2. ควรสร้างอัตลักษณ์ผลิตภัณฑ์จากความเป็นมุสลิมและฮาลาล เช่น ยึดหลักวัตถุดิบที่มีในท้องถิ่น เพื่อสามารถควบคุมต้นทุนหรือปริมาณของวัตถุดิบได้

3. ควรพัฒนาผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ที่เป็นที่ต้องการของตลาดอยู่แล้ว ให้มีคุณภาพ เพื่อเพิ่มช่องทางการตลาดและขยายตลาดให้ครอบคลุมกลุ่มลูกค้ามากขึ้น

4. ผู้ผลิตควรลงพื้นที่สำรวจตลาดในสถานที่จริงทั้งในประเทศและต่างประเทศโดยเฉพาะในกลุ่ม AEC เพื่อที่จะได้ศึกษาข้อมูลเชิงลึก ได้สำรวจตลาดด้วยตนเอง และอาจนำสินค้าติดตัวไปทดลองตลาดด้วย เพื่อเพิ่มโอกาสการติดต่อกับคู่ค้าที่มีศักยภาพ และเพื่อลดความเสี่ยงในการทำธุรกิจในตลาดที่ยังไม่คุ้นเคย

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

1. ควรศึกษาแนวโน้มอุตสาหกรรมอาหารในรูปแบบอื่นๆ ที่เฉพาะเจาะจงในแต่ละผลิตภัณฑ์ตั้งแต่ด้านการตลาด และกำหนดลูกค้าเป้าหมายที่ชัดเจน

2. ควรศึกษาเพิ่มเติมประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วนและมีประสิทธิภาพมากขึ้น และอาจจะทำการสำรวจสอบถามนักท่องเที่ยว เพื่อนำเสนอจุดเด่นของอาหารภูมิปัญญาท้องถิ่นในจังหวัดปัตตานี

บรรณานุกรม

- กามีละฮ์ หะยียะโกะ. (2561). *โอกาสและศักยภาพทางการตลาดผลิตภัณฑ์อาหารสำเร็จรูปฮาลาลในจังหวัดปัตตานี*. งานวิจัยภายใต้โครงการวิจัยท้าทายไทย กลุ่มเรื่องนวัตกรรมเพื่อการพัฒนาพื้นที่ ปิงบประมาณ พ.ศ. 2561
- กรมการปกครอง. (2562). *จำนวนประชากรศาสตร์ในจังหวัดปัตตานี*.
- จักรพันธ์ แบนมณฑา. (2563). กลยุทธ์การเพิ่มคุณค่าให้กับอาหารฮาลาล. *วารสารบริหารธุรกิจอุตสาหกรรม*. 2(1). 21-34.
- จิตรัตน งามเฉลี่ยและธีรณัฐ พุศศักดิ์ศรีกิจ. (2554). *ปัญหาและกำหนดกลยุทธ์ เพื่อเพิ่มส่วนแบ่งทางการตลาดในอุตสาหกรรมอาหารสำเร็จรูปแช่แข็งภายในประเทศ กรณีศึกษา บริษัท สุรพลฟู๊ด จำกัด (มหาชน)*.
- นุริฮาน สาและ. (2558). *กลยุทธ์การพัฒนาการตลาดผลิตภัณฑ์อาหารฮาลาลของวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดนราธิวาส*. วิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโท สาขาวิชาการจัดการธุรกิจเกษตร มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ปราณี หล้าเบญญะ. (2559). *การหาคุณภาพของเครื่องมือวัดและประเมินผล*. โครงการบริการวิชาการทำสาปโมเดล สาขาการวัดและประเมินผล คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- แผนพัฒนาจังหวัดปัตตานี. (2560). *สำนักงานจังหวัดปัตตานี กลุ่มงานยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัด*.
- พีระกานต์ วสุธรพิพัฒน์. (2553). พฤติกรรมการบริโภคอาหาร “ฮาลาล” ของผู้บริโภคคนไทยในเขตกรุงเทพมหานคร. *วารสารบริหารธุรกิจศรีนครินทรวิโรฒ*. 1(1). 85-102.
- โรสนา รัฐการณ์. (2563). การยกระดับผลิตภัณฑ์ชุมชนฮาลาลของกลุ่มอาชีพธุรกิจเครื่องแกงจังหวัดปัตตานี เพื่อพึ่งตนเอง. *วารสารอัลนุร*. 15(29). 11-27.
- โรสนา รัฐการณ์. (2566). การออกแบบภาพลักษณ์ตราสินค้าบรรจุภัณฑ์ แนวทางการสื่อสารเครื่องแกงฮาลาลต้นตอยั่งยืนในพื้นที่จังหวัดปัตตานี. *วารสารธุรกิจปริทัศน์*. 15(1). 342-362.
- วิริยา บุญมาเลิศ. (2559). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์อาหารฮาลาล. *วารสารวิทยาลัยดุสิตธานี*. 10(1). 203-215.
- วิทยา ตู๋ดำและระริน เครือวรพันธุ์. (มปป). *โอกาสทางการตลาดของผู้ประกอบการอาหารฮาลาลในจังหวัดตรัง*. สาขาเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ. 313-319.
- วิทยาพล ธนวิศาลขจร. (2016). กลยุทธ์การตลาดธุรกิจอาหารสำเร็จรูป พร้อมรับประทานของกลุ่มคนวัยทำงานในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล. *วารสารปาริชาติ*. 29(1). 40-56
- สุจิตรา พรหมพุกษ์และคณะ. (2018). *ปัจจัยทัศนคติ และส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อกระบวนการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ที่มีเครื่องหมายฮาลาลในอำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช: กรณีศึกษาผู้ไม่ได้นับถือศาสนาอิสลาม*. การประชุมมหาดไทยวิชาการระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 13.

อิติรส ดาราไก่และคณะ. (2556). การลงทุนธุรกิจอาหารฮาลาลในจังหวัดชายแดนใต้ของประเทศ

ไทยกรณีศึกษา: จังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส. *วารสารปาริชาติ ฉบับพิเศษ ผลงานวิจัยจากการประชุมวิชาการ ครั้งที่ 23 ประจำปี 2556 มหาวิทยาลัยทักษิณ*. 26(3). 144-157.

Kotler & Keller. (2012). *Marketing Management*. 13th edn, Upper Saddle River, New Jersey, Pearson Perntice Hall.

AL-NUR JOURNAL

วารสาร อัล-นุร